

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİMDALİ**

**ULUSLAR ARASI FİNANSAL RAPORLAMA
STANDARTLARINA GÖRE AMORTİSMANA TABİ DURAN
VARLIKLAR VE TÜRKİYE UYGULAMASI**

DOKTORA TEZİ

**Hazırlayan
Aynur AKPINAR**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Halim ERGEN**

Ankara – 2012

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİMDALİ**

**ULUSLAR ARASI FİNANSAL RAPORLAMA
STANDARTLARINA GÖRE AMORTİSMANA TABİ DURAN
VARLIKLAR VE TÜRKİYE UYGULAMASI**

DOKTORA TEZİ

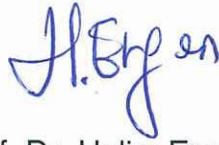
**Hazırlayan
Aynur AKPINAR**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Halim ERGEN**

Ankara – 2012

ONAY

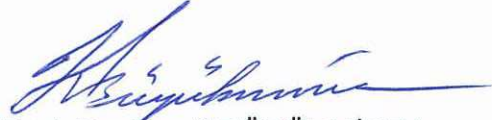
Aynur AKPINAR tarafından hazırlanan "ULUSLAR ARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA GÖRE AMORTİSMANA TABİ DURAN VARLIKLAR VE TÜRKİYE UYGULAMASI" başlıklı bu çalışma, 29 /05/ 2012 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından İşletme Ana Bilim Dalı Muhasebe-Finansman Bilim Dalında Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Halim Ergen

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN

Prof. Dr. Kamil BÜYÜKMİRZA

Prof. Dr. Aydın KARAPINAR

Doç. Dr. Yıldız AYANOĞLU

ÖNSÖZ

Finansal raporların güncel değerleriyle doğru ve karşılaştırılabilir olarak hazırlanmış olması ulusal ve uluslar arası ölçekte finansal bilgi kullanıcıları için hayati önem taşıdığından, finansal tabloların hazırlanmasında ve sunulmasında genel kabul görmüş muhasebe ilke ve prensiplerinin varlığına ihtiyaç duyulmuştur.

Bu ihtiyacın giderilmesi amacıyla uluslar arası finansal raporlama standartlarının ışığında hazırlanan Türkiye Muhasebe Standartları ülkemizde Sermaye Piyasası Kuruluna tabi işletmelerde 2005 yılından itibaren uygulanmaktadır. 01 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun 88.maddesi gereğince de tüm işletmeler, 01 Ocak 2013'ten itibaren finansal raporlarını TMS'leri esaslarına uygun olarak hazırlayacaktır.

Bu çalışmanın konusu amortismanla tabi duran varlıkların Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına (TFRS/UFRS) uygun olarak, işletme tarafından elde edilişi, dönem sonu değerlemesi, itfa edilmesi ve bilanço dışına çıkarılması aşamalarında muhasebeleştirilmesinin açıklanmasıdır.

Ayrıca, amortismanla tabi duran varlıklar için yukarıda sayılan aşamalar, Türk Vergi Sistemi, Sermaye Piyasası Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları hükümlerine göre benzer ve farklı uygulamalar açısından incelenmiştir.

Bu çalışmada amortismanla tabi duran varlıklarda faydalı ömürleri boyunca gerekli görülen tarihlerde yapılan değerlemelerde tespit edilen değer artışı değer azalışının Türkiye Muhasebe Standartlarına ve Türk Vergi Sistemine göre kaydedilmesinin finansal tablolarda dolayısıyla firma değerinde meydana getirdiği farklılıkların incelenmesi amaçlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
TABLolar LİSTESİ	xv
GRAFİKLER LİSTESİ	xvii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

AMORTİSMANA TABİ DURAN VARLIKLAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. MADDİ DURAN VARLIKLAR.....	4
1.1.1. Tanım	5
1.1.1.1. Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Maddi Duran Varlıklar .	5
1.1.1.2. Vergi Kanunlarına Göre Maddi Duran Varlıklar	5
1.1.1.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Maddi Duran Varlıklar	6
1.1.1.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Maddi Duran Varlıklar	7
1.1.2. Maddi Duran Varlık Çeşitleri	7
1.2. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR.....	9
1.2.1. Tanım	9
1.2.1.1. Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Maddi Olmayan Duran Varlıklar.....	9
1.2.1.2. Vergi Kanunlarına Göre Maddi Olmayan Duran Varlıklar	10
1.2.1.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Maddi Olmayan Duran Varlıklar.....	10
1.2.1.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Maddi Olmayan Duran Varlıklar.....	10
1.2.2. Maddi Olmayan Duran Varlık Çeşitleri	11
1.3. ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIK	12
1.3.1. Tanım	13
1.3.1.1. TDM Sistemine Göre Özel Tükenemeye Tabi Varlıklar	13

1.3.1.2. Vergi Usul Kanununa Göre Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar...	13
1.3.1.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar.....	14
1.3.1.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar.....	15
1.3.2. Özel Tükenmeye Tabi Varlık Çeşitleri.....	15
1.4. YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER.....	16
1.4.1. Tanım	16
1.4.1.1. TDM Sistemine Göre Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller.....	16
1.4.1.2. Vergi Usul Kanununa Göre Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller ...	17
1.4.1.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller.....	17
1.4.1.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller.....	17
1.4.2. Yatırım Amaçlı Gayrimenkul Örnekleri.....	18
1.5. SATIŞ AMAÇLI DURAN VARLIKLAR.....	18
1.5.1. Tanım	19
1.5.1.1. Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Satış Amaçlı Duran Varlıklar.....	19
1.5.1.2. Vergi Usul Kanununa Göre Satış Amaçlı Duran Varlıklar	19
1.5.1.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Satış Amaçlı Duran Varlıklar	20
1.5.1.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Satış Amaçlı Duran Varlıklar.....	20
1.5.1.5. Satış Amaçlı Duran Varlık Sınıfları	20

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI AÇISINDAN DURAN VARLIKLARIN İNCELENMESİ

2.1. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI (TMS).....	21
2.1.1. Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS)	22
2.1.2. Türkiye Muhasebe Standartları (TMS)	23

2.2. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA MADDİ DURAN

VARLIKLAR..... 24

2.2.1. TMS 16'nın Amaçları ve Kapsamı	25
2.2.2. Standarttaki Tanımlar	26
2.2.3. Maddi Duran Varlıkların Sınıflandırılması	27
2.2.4. Maddi Duran Varlıkların Maliyet Unsurları ve Elde Edilme Yöntemleri.....	28
2.2.4.1. Maddi Duran Varlıkların Maliyet Unsurları	28
2.2.4.2. Maddi Duran Varlığın Elde Edilme Yöntemleri.....	30
2.2.5. Maddi Duran Varlıkların Dönem Sonu İşlemleri	31
2.2.5.1. İlk Muhasebeleştirme Sonrası Ölçüm ve Değerleme	31
2.2.5.2. Amortisman Tabi Tutar ve Amortisman Ayırma Yöntemleri ..	36
2.2.5.3. Değer Düşüklüğü Uygulaması	43
2.2.6. Maddi Duran Varlıkların Elden Çıkarılması Esnasında Uygulanacak Muhasebe Politikaları	44
2.2.7. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler	45

2.3. TÜRKİYE MUHASEBE STANDART'LARINDA MADDİ OLMAYAN

DURAN VARLIKLAR..... 48

2.3.1. Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standart'ının Amaçları ve Kapsamı.....	48
2.3.2. Standarttaki Tanımlar	50
2.3.3. Maddi Olmayan Varlıkların Sınıflandırılması.....	51
2.3.4. Maddi Olmayan Varlıkların Unsurları, Elde Edilme Şekilleri ve Uygulanacak Muhasebe Politikaları	52
2.3.4.1. Maddi Olmayan Duran Varlığın Unsurları	52
2.3.4.2. Maddi Olmayan Duran Varlığın İlk Ölçümlenmesi	55
2.3.5. Maddi Olmayan Varlıkların Dönem Sonu İşlemleri	64
2.3.5.1. Maddi Olmayan Duran Varlıkların İlk Muhasebeleştirilmesinden Sonraki Ölçüm	65
2.3.5.2. Amortisman Tabi Tutar (Yararlı Ömür ve Kalıntı Değer) ve Amortisman Yöntemleri.....	67
2.3.5.3. Değer Düşüklüğü Uygulaması	74

2.3.6. Maddi Olmayan Varlıkların Elden Çıkarılması Esnasında	
Uygulanacak Muhasebe Politikaları	76
2.3.7. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler	77
2.4. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA MADEN	
KAYNAKLARININ ARAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ	80
2.4.1. Standardın Amaçları ve Kapsamı	80
2.4.2. Araştırma Değerlendirme Maliyetlerinin Ölçülmesi	81
2.4.3. Araştırma Değerlendirme Maliyetlerinin Değerlemesi	82
2.4.4. Araştırma Değerlendirme Maliyetlerinin Sınıflandırılması	82
2.4.5. Araştırma Değerlendirme Maliyetlerinde Değer Düşüklüğü	83
2.4.6. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler	84
2.5. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA YATIRIM AMAÇLI	
GAYRİ MENKULLER.....	85
2.5.1. Yatırım Amaçlı Gayri Menkuller Standart'ının Amaçları, Kapsamı ve Tanımı	85
2.5.2. Yatırım Amaçlı Gayri Menkuller Hakkında Genel Açıklamalar	87
2.5.3. Yatırım Amaçlı Gayri Menkullerin Elde Edilmesinin Muhasebeleştirilmesi	89
2.5.4. Yatırım Amaçlı Gayri Menkullerin Dönem Sonu İşlemleri	93
2.5.6. Yatırım Amaçlı Gayrimenkul Özelliğindeki Değişimler	99
2.5.7. Yatırım Amaçlı Gayri Menkullerin Elden Çıkarılması Esnasında Uygulanacak Muhasebe Politikaları	108
2.5.8. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler	110
2.6. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN DURAN VARLIKLAR VE DURDURULAN FAALİYETLER.....	115
2.6.1. Satış Amaçlı Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetlerin Tanımı ve Kapsamı.....	115
2.6.2. Satış Amaçlı Duran Varlıkların Özellikleri	117
2.6.3. Kullanımdan Çekilecek Duran Varlıklar	119
2.6.4. Satış Amaçlı Duran Varlıkların Ölçümü	120

2.6.5. Değer Düşüklüğü Zararlarının ve İptallerinin	
Muhasebeleştirilmesi	121
2.6.6. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler	130
2.7. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA VARLIKLARDA	
DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ	140
2.7.1. TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı'nın Amaçları ve	
Kapsamı.....	141
2.7.2. Standarttaki Tanımlar	143
2.7.3. Değer Düşüklüğüne Uğramış Olan Varlıkların Tespiti ve Geri	
Kazanılabilir Tutarının Ölçülmesi	144
2.7.3.1. Değer Düşüklüğüne Uğramış Olan Varlıkların Tespiti	144
2.7.3.2. Değer Düşüklüğüne Uğramış Olan Varlıkların Geri	
Kazanılabilir Tutarının Ölçülmesi	148
2.7.4. Değer Düşüklüğünün Mali Tablolara Alınması.....	157
2.7.4.1. Nakit Yaratan Birimin Tespit Edilmesi.....	157
2.7.4.2. Nakit Yaratan Birimin Defter Değeri ve Geri Kazanılabilir	
Tutarı	159
2.7.4.3. Nakit Yaratan Birimde Değer Düşüklüğü Zararının	
Ölçülmesi	160
2.7.4.4. Şerefiyenin Nakit Yaratan Birimlere Dağıtılması ve Değer	
Düşüklüğü Zararının Ölçülmesi.....	162
2.7.4.5. Şerefiyede Değer Düşüklüğü ve Azınlık Payı	165
2.7.4.6. Değer Düşüklüğü Testinin Zamanlaması.....	166
2.7.4.7. Nakit Yaratan Bir Birime İlişkin Değer Düşüklüğü Zararının	
Dağıtımı ve Muhasebeleştirilmesi	168
2.7.5. Değer Düşüklüğünün İptali ve Muhasebeleştirilmesi	171
2.7.6. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler.....	182

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE AMORTİSMANA TABİ DURAN VARLIKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNDE VERGİ MEVZUATI, TEKDÜZEN MUHASEBE SİSTEMİ VE TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDI UYGULANMASININ İNCELENMESİ

3.1. MUHASEBE POLİTİKASININ TANIMI VE ÖNEMİ	188
3.1.1. Muhasebe Politikasının Tanımı.....	189
3.1.2. Muhasebe Politikasının Önemi	191
3.1.3. Muhasebe Politikasının Belirlenmesinde Göz Önünde Bulundurulacak Hususlar	192
3.1.3.1. Ekonomik Faktörler.....	193
3.1.3.2. Hukuki Faktörler	193
3.1.3.3. Endüstriyel Faktörler.....	193
3.1.3.4. İşletme Özellikleri	194
3.2. MUHASEBE POLİTİKALARININ UYGULANMASINDA DEĞERLEME KAVRAMI, ÖNEMİ VE ÖLÇÜLERİ	194
3.2.1. <i>Değerleme Kavramı, Amacı ve Önemi</i>	195
3.2.2. Genel Olarak Değerleme Ölçüleri	196
3.2.2.1. Maliyet Değeri.....	197
3.2.2.2. Defter (Mukayyet) Değer	198
3.2.2.3. Vergi Değeri.....	198
3.2.2.4. Tasarruf Değeri.....	199
3.2.2.5. Piyasa (Borsa, Cari) Değeri	199
3.2.2.6. Gerçeğe Uygun Değer (Fair Value)	200
3.2.2.7. Emsal Bedel	202
3.2.2.8. İşleyen Firma (Teşebbüs) Değeri	203
3.2.2.9. Elden Çıkarma Maliyetleri.....	203
3.2.2.10. Tasfiye Değeri	203
3.2.3. Türkiye Mevzuatında Değerleme Ölçüleri	204
3.2.3.1. Tek Düzen Muhasebe Sisteminde Değerleme	204
3.2.3.2. Vergi Usul Kanununda Değerleme	205
3.2.3.3. Sermaye Piyasası Kanununda Değerleme	206

3.2.3.4. Türk Ticaret Kanununda Değerleme.....	206
3.2.3.5. Türkiye Muhasebe Standartlarında Değerleme	207
3.2.3.6. Bankalar Kanununda Değerleme.....	207
3.3. MADDİ DURAN VARLIKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN	
İNCELENMESİ	208
3.3.1. Maddi Duran Varlık Kavramının, Sınıflandırmasının ve Değerleme	
Ölçütlerinin Karşılaştırılması	208
3.3.1.1. Maddi Duran Varlık Kavram ve Sınıflandırmalarının	
Karşılaştırılması	208
3.3.1.2. Maddi Duran Varlık Değerlemesinin Karşılaştırılması	209
3.3.1.3. Maddi Duran Varlık Değerleme Ölçülerinin Karşılaştırılması	211
3.3.2. Maddi Duran Varlığın Değerlemesine İlişkin Hükümlerin	
Karşılaştırılması	213
3.3.2.1. Satın Alma, Üretim ve Takas Yoluyla Elde Edilen Maddi	
Duran Varlıklarda Değerleme Ölçüsünün Karşılaştırılması ...	213
3.3.2.2. Kullanımdaki Maddi Duran Varlıkların Değerlemesine İlişkin	
Hükümlerin Karşılaştırılması	221
3.3.2.3. Maddi Duran Varlıkların Amortismanına Tabi Tutulması	
Açısından Karşılaştırılması	222
3.3.2.4. Maddi Duran Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin	
Hükümlerin Karşılaştırılması	235
3.3.2.5. İşletme Faaliyetlerinde Kullanılmayan (Atıl) Maddi Duran	
Varlıkların Değerlemesine İlişkin Hükümlerin	
Karşılaştırılması	237
3.3.2.6. Bilanço Dışı Bırakılan Maddi Duran Varlıkların Değerlemesine	
İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması	239
3.4. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARIN	
MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN İNCELENMESİ	242
3.4.1. Maddi Olmayan Duran Varlık Kavramının, Sınıflandırılmasının ve	
Değerleme Ölçütlerinin Karşılaştırılması.....	243
3.4.1.1. Maddi Olmayan Duran Varlık Kavram ve Sınıflandırılmasının	
Karşılaştırılması	243

3.4.1.2. Maddi Olmayan Duran Varlık Değerlemesinin	
Karşılaştırılması	248
3.4.1.3. MODV Değerleme Ölçülerinin Karşılaştırılması	248
3.4.2. Maddi Olmayan Duran Varlığın Değerlemesine İlişkin Hükümlerin	
Karşılaştırılması	248
3.4.2.1. Maddi Olmayan Duran Varlıkların Elde Edilmesindeki	
Değerleme Ölçüsünün Karşılaştırılması.....	249
3.4.2.2. Kullanımdaki Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesine	
İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması	256
3.4.2.3. Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortismanına Tabi Tutulması	
Açısından Karşılaştırılması	257
3.4.2.4. Maddi Olmayan Duran Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin	
Hükümlerin Karşılaştırılması	260
3.4.2.5. İşletme Faaliyetlerinde Kullanılmayan (Atıl) Maddi Olmayan	
Duran Varlıkların Değerlemesine İlişkin Hükümlerin	
Karşılaştırılması	261
3.4.2.6. Bilanço Dışı Bırakılan Maddi Olmayan Duran Varlıkların	
Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması	261
3.5. ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLARIN	
MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN İNCELENMESİ.....	262
3.5.1. Özel Tükenmeye Tabi Varlıkların Elde Edilme İşlemlerinde	
Uygulanan Değerleme Ölçütlerinin Karşılaştırılması.....	262
3.5.2. Özel Tükenmeye Tabi Varlıkların Dönem Sonu İşlemlerinde	
Uygulanan Değerleme Ölçütlerinin Karşılaştırılması.....	264
3.6. YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLERİN	
MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN İNCELENMESİ.....	265
3.7. SATIŞ AMAÇLI DURAN VARLIKLARIN	
MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN İNCELENMESİ.....	266

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TMS'NA GÖRE DURAN VARLIKLARINI YENİDEN DEĞERLEME YÖNTEMİNE GÖRE DEĞERLEYEN FİRMA UYGULAMA ÖRNEKLERİ

4.1. UYGULAMANIN AMACI	267
4.2. YENİDEN DEĞERLEME YAPAN FİRMALARIN İNCELENMESİ	267
4.2.1 Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.	267
4.2.1.1. Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A. Ş.'nin 2009, 2010 ve 2011 Yılları MODV Bilanço Kalemlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi	267
4.2.1.2. Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.'nin Hisse Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Rasyoları ile Hisse Fiyatlarının İncelenmesi	272
4.2.2. Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.....	273
4.2.2.1. Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Amortismanına Tabi Duran Varlık Bilanço Kalemlerinin İncelenmesi.....	273
4.2.2.2. Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Rasyolar İle Analizi ve Hisse Fiyatları	283
4.2.3. Uşak Seramik A.Ş.....	289
4.2.3.1. Uşak Seramik A.Ş.nin Amortismanına Tabi Duran Varlık Bilanço Kalemlerindeki Değişimlerin ve Etkilerinin İncelenmesi	289
4.2.3.2. Uşak Seramik A.Ş.nin Hisse Senedi Defter Değerlerinin, Hisse Başına Kazançlarının ve Hisse Fiyatlarının İncelenmesi	292
4.3. MALİYET YÖNTEMİNİ UYGULAYAN FİRMALARIN İNCELENMESİ	292
4.3.1 Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.	292
4.3.1.1. Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 2009, 2010 ve 2011 Yılları MODV Bilanço Kalemlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi	292
4.3.1.2. Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Hisse Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Rasyoları ile Hisse Fiyatlarının İncelenmesi	295
4.3.2. Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	296

4.3.2.1. Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.'nin 2005- 2010 Yılları Amortismanına Tabi Duran Varlık Bilanço Kalemlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi	296
4.3.2.2. Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T. A.Ş.'nin Rasyolar İle Analizi ve Hisse Fiyatları İle Karşılaştırılması	300
4.3.3. Kütahya Porselen Sanayi A.Ş.....	305
4.3.3.1. Kütahya Porselen Sanayi A. Ş.'nin 2008, 2009 ve 2010 Yıllarında Amortismanına Tabi Duran Varlık Bilanço Kalemlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi	305
4.3.3.2. Kütahya Porselen Sanayi A.Ş.'nin Hisse Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Rasyoları ile Hisse Fiyatları	307
4.4. UYGULAMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	308
4.4.1. Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A. Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi	308
4.4.2. Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi	308
4.4.3. Uşak Seramik A.Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi	312
4.4.4. Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi	313
4.4.5. Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi	313
4.4.6. Kütahya Porselen Sanayi A.Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi	314
SONUÇ	315
KAYNAKÇA	318
EKLER.....	339
EK I: ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON FAB. A.Ş.'NİN BİLANÇOLARI.....	339
EK II : ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON FAB. A.Ş.'NİN GELİR TABLOLARI.....	344

EK III : BOSSA TİCARET VE SANAYİ İŞLETMELERİ T. A.Ş.'NİN GELİR	
TABLOLARI.....	350
EK IV: TCMB SEKTÖR BİLANÇOLARI TÜM FİRMALAR STANDART	
ORANLAR TABLOSU	353
ÖZET	357
ABSTRACT	358

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
Ar – Ge	: Araştırma Geliştirme
bkz	: Bakınız
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
DS	: Devamlı Sermaye
EÇVG	: Elden Çıkarılacak Varlık Grubu
FASB	: (Financial Accounting Standards Board) Amerikan Finansal Muhasebe Standartları Kurulu
GKT	: Geri Kazanılabılır Tutar
GUD	: Gerçeğe Uygun Değer
IAS	: (International Accounting Standards) Uluslararası Muhasebe Standartları
IASB	: (International Accounting Standards Board) Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
IFRS	: (International Financial Accounting Standards) Uluslararası Finansal Muhasebe Standartları
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KDVK	: Katma Değer Vergisi Kanunu
KVYK	: Kısa Vadeli Yabancı Kaynak
KVK	: Kurumlar Vergisi Kanunu
MB	: Maliye Bakanlığı
MDV	: Maddi Duran Varlıklar
MODV	: Maddi Olmayan Duran Varlıklar
MSUGT	: Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği
NÜB	: Nakit Üreten Birim
ÖK	: Özkaynak
PB	: Para Birimi
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu

THP	: Tekdüzen Hesap Planı
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TMUDESK	: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları
UVYK	: Uzun Vadeli Yabancı Kaynak
VUK	: Vergi Usul Kanunu
Vb	: Ve Benzeri
YAG	: Yatırım Amaçlı Gayrimenkul

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların 2009 ve 2010 Yılı İtibarıyla Uyguladıkları Amortisman Oranları (%).....	41
Tablo 2: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların 2009 ve 2010 Yılı İtibarıyla MODV'larına Uyguladıkları Amortisman Oranları(%)	73
Tablo 3: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların YAG Hesaplarını Kullanım Durumu	102
Tablo 4: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların YAG Hesaplarını Kullanım Durumu	106
Tablo 5: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Duran Varlık Hesaplarını Kullanım Durumu	123
Tablo 6: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Duran Varlık Hesaplarını Kullanım Durumu	128
Tablo 7 : İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortisman Tabi Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri	133
Tablo 8: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Amortisman Tabi Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri	138
Tablo 9: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortisman Tabi Duran Varlıkları İçin Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesaplarını Kullanımı..	176
Tablo 10: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Amortisman Tabi Duran Varlıkları İçin Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesaplarını Kullanımı..	180
Tablo 11: MDV'ların Kavram, Kapsam ve Değerleme Ölçüleri Açısından Karşılaştırılması	212
Tablo 12: Satın Alma Yoluyla Sağlanan MDV'ların Değerleme İlkeleri Açısından Karşılaştırılması.....	217
Tablo 13: Üretim yada İnşa Yoluyla Edinilen MDV'ların Değerleme İlkeleri Açısından Karşılaştırılması.....	219
Tablo 14: Takas/Hibe Yoluyla Edinilen MDV'ların Değerleme İlkeleri Açısından Karşılaştırılması.....	221
Tablo 15: Kullanımdaki MDV'ların Amortisman Hükümleri Açısından Karşılaştırılması	232

Tablo 16: MDV'larındaki Değer Düşüklüğü Hükümlerinin Karşılaştırılması	237
Tablo 17: İşletme Faaliyetlerinde Kullanılmayan (Atıl) MDV'ların Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması	239
Tablo 18: Bilançodan Çıkarılan MDV'ların Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması	241
Tablo 19: MODV'ların İtfa Edilme Hükümleri Açısından Karşılaştırılması	260
Tablo 20: Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Likidite Rasyoları	283
Tablo 21: Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Finansal Yapı Rasyoları	284
Tablo 22: Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Faaliyet Analizi Rasyoları	285
Tablo 23: Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Karlılık Analizi Rasyoları	286
Tablo 24: Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Hisse Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Rasyoları	288
Tablo 25: Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş. Likidite Rasyoları	301
Tablo 26: Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.'nin Finansal Yapı Rasyoları	301
Tablo 27: Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.'nin Faaliyet Analizi Rasyoları	302
Tablo 28: Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş. Karlılık Analizi Rasyoları	303
Tablo 29: Bossa T.A.Ş.'nin Hisse Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Rasyoları	304

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların YAG Hesaplarını Kullanım Durumu	105
Grafik 2: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların YAG Hesaplarını Kullanım Durumu	107
Grafik 3: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Duran Varlık Hesaplarının Kullanımı	127
Grafik 4: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlık Hesaplarını Kullanım Durumu	129
Grafik 5: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri	137
Grafik 6: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri.....	139
Grafik 7: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Değer Düşüklüğü Hesaplarını Kullanım Durumu Grafikleri.....	179
Grafik 8: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlık Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesaplarının Kullanımı	181

GİRİŞ

Sektörlere göre farklılık göstermekle beraber duran varlıklar bütün işletmeler için göz ardı edilmeyecek bir önem taşır. Hemen bütün şirketler etkin olarak faaliyetlerini yürütebilmek ve başarılı olabilmek için duran varlıklara ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle söz konusu varlıklarla ilgili işlem ve muhasebe uygulamalarının büyük bir özenle yapılması gerekir.

Ülkemizde Yeni Türk Ticaret Kanunuyla şirketlerimize ve KOBİ'lerimize finansal raporların hazırlanması ve sunulması konularında Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından, UFRS ve UMS doğrultusunda hazırlanarak yayınlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına (TFRS) uyulması zorunluluğu getirilmektedir.

Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte kanun kapsamındaki işletmeler, uygulamakta oldukları mevzuat hükümlerinin yanı sıra, standart hükümlerine göre de raporlama yapacaklardır. Bu doğrultuda işletmelerin bilançolarındaki duran varlıklarda döner değerler gibi değerlendirme kapsamında olacak değer artışları ve düşüşleri finansal tablolara yansıyacak böylece mali tablolar güncel değerleriyle raporlanacaktır.

Bu çalışmada amortismanla tabi duran varlıkların muhasebeleştirilmesi, ülkemiz mali mevzuatı açısından incelenirken, özellikle değerlendirme hükümlerini düzenleyen 213 Sayılı VUK hükümleri dikkate alınmış ve konuyla ilgili standartların hükümleri ile karşılaştırılmış ve örnek uygulamalar ile açıklanmıştır.

Tezin birinci bölümünde, duran varlıklar; Tek Düzen Muhasebe Sistemine, ülkemiz Vergi Kanunlarına, Sermaye Piyasası Kanununa ve Türkiye Muhasebe Standartlarına göre tanımlanmış ve çeşitleriyle açıklanmıştır.

Tezin ikinci bölümünde; Maddi Duran Varlıklar Standardı, Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı, Maden Kaynaklarının Araştırılması ve

Değerlendirilmesi Standardı, Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Standardı, Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler Standardı ve Varlıklarda Değer Düşüklüğüne ilişkin Standart tablolar, grafik ve örnekler yardımıyla açıklanarak incelenmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde; amortismanına tabi duran varlığın ikinci bölümde anlatılan kapsamda ve işletme içerisindeki aşamalarına göre sınıflandırılarak muhasebeleştirilmesi ve değerlemesinde, vergi mevzuatı ve muhasebe standartları uygulamaları karşılaştırılarak incelenmiştir.

Tezin dördüncü bölümünde, hisseleri İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören, bağımsız denetimden geçmiş olan ve amortismanına tabi duran varlıklarını yeniden değerlendirme yöntemine göre maliyet yöntemine göre değerleyen üçer firmanın finansal raporları önceki bölümlerde anlatılan bilgiler doğrultusunda amortismanına tabi duran varlıklarındaki değerlemeler açısından incelenmiş ve yorumlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

AMORTİSMANA TABİ DURAN VARLIKLAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Duran varlıklar, bir yıldan veya normal bir faaliyet döneminden daha uzun sürelerle işletme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için kullanılmak amacıyla elde edilen ve ilke olarak bir yılda veya normal faaliyet dönemi içinde paraya çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülmemeyen varlıklardır.¹

Türkiye Muhasebe Standardında (TMS) dönen varlık tanımlanmış ve bunun dışında kalan varlıklar duran varlık olarak kabul edilmiştir. Buna göre;

- işletmenin normal faaliyet dönemi içinde paraya çevrilmesinin, satılmasının veya tüketilmesinin beklenmesi,
- özellikle ticari amaçla elde bulundurulması,
- bilanço gününden sonra on iki ay içinde paraya çevrilmesi

mümkün olan varlıklar dönen varlık olarak, bunun dışında kalan varlıklar da duran varlık olarak sınıflandırılır.²

Maliye Bakanlığı'nca yayımlanan 1 Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) ile 01.01.1994 yılından beri uygulanmakta olan TDHP göre duran varlıklar 20-30 hesap kodlarında ortak özelliklerine göre tanımlanmış olup, aşağıda sayılan yardımcı hesaplarda izlenmektedir.³

- Ticari Alacaklar,
- Diğer Alacaklar,
- Mali Duran Varlıklar,
- Maddi Duran Varlıklar,

¹ Remzi Örtten, Aydın Karapınar, Dönem Sonu Muhasebe Uygulamaları, Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Yayınları, 2003, Ankara, s.129

² TMS 1, Md.57

³ Yurdakul Çaldağ, Yıldız Ayanoglu, Genel Muhasebe-Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Uyumlu, Gazi Kitabevi, 2002, Ankara, s.203

- Maddi Olmayan Duran Varlıklar,
- Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar,
- Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları,
- Diğer Duran Varlıklar.

Tekdüzen hesap planında Duran Varlıklar ana grubu içinde sayılan bu yardımcı hesaplardan amortismanına tabi duran varlıklar olarak sınıflandırabileceğimiz “Maddi Duran Varlık”, “Maddi Olmayan Duran Varlık” ve “Özel Tükenmeye Tabi Varlık” hesaplarının kapsamındaki varlıklar; tezimizin konusunu oluşturacaktır. TMS’nda Maddi Duran Varlıklar, Maddi Olmayan Duran Varlıklar, Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi, Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller ve Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler olarak sınıflandırılan varlıklar, Vergi Mevzuatımızdaki açıklamalar doğrultusunda aşağıdaki bölümlerde, sırasıyla tanımlanacak, değerlendirme yöntemleri açıklanacak ve muhasebe kayıtları anlatılacaktır.

Türkiye Muhasebe Standartlarında tanımlanan “TMS 41 Tarımsal Faaliyetler” de açıklanan varlıklar kısmen amortismanına tabi varlıklar olduğu için tez konumuzun içine alınmayacaktır.

1.1. MADDİ DURAN VARLIKLAR

İşletmeler, işletme faaliyetlerini sürdürebilmek ve mal hizmet üretmek veya kiraya vermek üzere sektörlerle göre farklılık arz eden büyüklüklerde fiziki varlıklara gereksinim duyarlar. Aşağıda bu konudaki tanımlar verilmiştir.

1.1.1. Tanım

İşletmelerin faaliyetlerini sürdürebilmek, mal ve hizmet üretebilmek, kira geliri elde etmek ya da yönetim faaliyetlerini sürdürebilmek amacıyla elde ettiği fiziki varlıklar, işletmeye bir yıldan uzun süre fayda sağlayacak ise MDV'lar grubu olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu fiziki varlıklar, arazi ve arsalar hariç belirli bir hizmet süresine sahiptir.⁴

1.1.1.1. Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Maddi Duran Varlıklar

Tek düzen muhasebe sistemine göre işletmelerin sahip oldukları herhangi bir varlığın bu bölümdeki hesaplarda yer alması için ;⁵

- Maddi bir yapıya sahip olması,
- Muhasebe kişiliğine ait olması,
- İşletmenin mal ve hizmet üretim işlerinde sürekli kullanılmak ya da kiraya verilmek üzere edinilmiş olması,
- İşletmenin normal faaliyetlerinin sürdüğü sürece satılmasının düşünülmemesi,
- Özel durumlar dışında, 1 yıl olarak belirlenen etkinlik döneminden daha uzun bir ömre sahip olması gerekir.

1.1.1.2. Vergi Kanunlarına Göre Maddi Duran Varlıklar

MSUG Tebliği Sıra No: 1 de MDV'lar "işletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlık kalemleri" dir şeklinde tanımlanmıştır.

⁴ Bünyamin Öztürk, Vergi ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Dönem sonu Envanter ve Değerleme İşlemleri, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, Kasım 2006, 4.baskı, s.313

⁵ Sebehat Çorum, "Maddi Duran Varlıklara Ait Türkiye Uygulaması ve Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları Açısından Değerlendirilmesi", Ankara, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2007, s.5

MDV'lar birden fazla yıl kullanılmaları sebebiyle bilanço aktifinin en temel ögesi ve işletme varlık yapısının en önemli parçasıdır.⁶ Türk Vergi mevzuatında ise 213 sayılı Vergi Usul Kanununda (VUK) doğrudan “MDV” kavramını tanımlayan ve nelerin bu kapsama girdiğini düzenleyen bir madde yoktur.

VUK'nun 269 maddesinde iktisadi kıymetlere ait bilumum gayrimenkullerin, gayrimenkullerin mütemmim cüzü ve teferruatının, tesisat ve makinelerin, gemiler ve diğer taşıtların, gayri maddi hakların maliyet bedeli ile değerlendirileceği anlatılmıştır.⁷

Maliyet bedeli VUK'un 262.maddesinde; bir iktisadi kıymetin iktisap edilmesi veya değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara ilişkin diğer giderlerin toplamı olarak tanımlanmış ve gayrimenkullerde hangi giderlerin maliyet bedeline dahil olacağı VUK 270. maddede düzenlenmiştir.⁸

VUK 271 maddesinde de inşa edilen binalarda ve gemilerde imal edilen makine ve tesisatta, bu varlıkların inşa ve imal giderlerinin satın alma maliyeti olarak kabul edileceği belirtilmektedir.

1.1.1.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Maddi Duran Varlıklar

SPK'nun Tebliğine göre maddi varlıklar; mal ve hizmet üretimi, kiraya verme ve idari amaçlar çerçevesinde kullanım için elde bulundurulmuş ve işletmede bir dönemden daha fazla kullanımı öngörülen somut varlıklardır.⁹

⁶ Sema Küçük, Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri, Yaklaşım Yayınları, Ankara, Ocak 2008, s.113

⁷ Yakup Türk, “Kiralık Arsa Üzerine Yapılan Binaların ve Kiralama İşlemine Taraf Olanların Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu”, Vergi Dünyası, Kasım 2008, s.123-129

⁸ Sema KÜÇÜK, Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri, Yaklaşım Yayınları, Ankara, Ocak 2009, s.113

⁹ Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ,, Seri:XI, No:25, Madde:156

1.1.1.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Maddi Duran Varlıklar

MDV'lar; mal veya hizmet arzında kullanılmak, başkalarına kiraya verilmek veya idari amaçlar çerçevesinde kullanılmak üzere elde tutulan ve bir dönemden fazla kullanımı öngörülen fiziki kalemlerdir. ¹⁰

1.1.2. Maddi Duran Varlık Çeşitleri

İşletmeler mal ve hizmet üretmek ya da kiraya vermek amacıyla bir yıldan ya da bir faaliyet döneminden uzun süre elinde bulundurduğu fiziki varlıkları belli esaslar içerisinde gruplayarak aktifleştirirler. Bu gruplamalar yapılırken varlıkların benzer özellikleri ve kullanımları dikkate alınır. ¹¹

Tekdüzen hesap planında maddi duran varlıklar grubu içerisinde aşağıdaki hesaplar kullanılmaktadır. ¹²

- Arazi ve Arsalar,
- Yer altı ve Yerüstü Düzenleri,
- Binalar,
- Tesis Makine ve Cihazlar,
- Taşıtlar,
- Demirbaşlar,
- Diğer Maddi Duran Varlıklar,
- Birikmiş Amortismanlar
- Yapılmakta Olan Yatırımlar
- Verilen Avanslar

¹⁰ TMS 16, prg.6

¹¹ Nalan Akdoğan, Orhan Sevilengül, Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması, Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, Beşinci baskı, Ankara, 1995, s.207

¹² Hüseyin Tokay, Muhasebe Kuramı ve Vergi Mevzuatı Açısından Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar, Ankara, Gazi Kitabevi, 2002, s.13

İşletmede bir yıldan fazla kullanılan, sınırlı bir hizmet süresi olan ve işletme tarafından mal ile hizmet üretim ve tedarikinde kullanılan maddi duran varlıkların aşınma ve yıpranma payları birikmiş amortismanlar hesabında takip edilir.¹³

İşletmelerin amortisman gideri ayırmasında ilk uygulama İtalya'da 80 yıl ömür biçilen duvarın eskiyen kısmı için parasal önlem alınması şeklinde görülmüştür. İtalyan Federigo MELİS 1396 yılında yayınladığı kitabında amortismanı, bir işletmenin büro makinesinin eskiyen kısmı için gider yazılması şeklinde anlatmıştır. Nikolas BAUDEAU 1767 yılında yayınladığı makalede amortisman kavramını “Biliyorsunuz ki makineler ve aletler kullanıldıkça eskirler tükenirler. Bu yenileme işlemini yapabilmeniz için her yıl gelirinizin %10'unu saklamanız gerekir” şeklinde ifade etmiştir.¹⁴

Bankacılık Sektöründe 22.06.2002 tarih ve 24793 sayılı mükerrer resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren BDDK'nun tebliğine göre de bankalar, maddi duran varlık grubunun aktifleştirilmesinde yabancı para ve Türk parası olarak ayrı ayrı olmak üzere; menkuller, gayrimenkuller, özel maliyet bedeli ve birikmiş amortismanlar hesaplarını kullanmaktadırlar. Hesapların alt hesapları aşağıda açıklanmıştır.

-Menkuller; kasalar, büro makinaları, mobilya ve mefruşat, nakil vasıtaları, diğer menkuller, stok menkuller, finansal kiralamayla edinilen menkuller ve faaliyet kiralaması konusu menkuller.

-Gayrimenkuller; bankanın kullanımı için, diğer amaçlı gayrimenkuller, inşa halindeki binalar, finansal kiralamayla edinilen gayrimenkuller, faaliyet konusu gayrimenkuller.(binalar, arsalar, arazi ve diğer gayrimenkuller)

¹³ Zeki Doğan, “ Türkiye Muhasebe Standartları, Sermaye Piyasası Kanunu ve Vergi Usul Kanunu Açısından Amortisman Muhasebesi”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı: 12, Nisan 2004, s.1-13

¹⁴ Yusuf Sürmen, Muhasebe 1., Trabzon , 2010, Akademi Kitabevi, s.241

1.2. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

Duran varlıklar ana grubunda yer alan maddi olmayan duran varlıklar, işletmeye belirli yasal haklar ve rekabet edici avantajlar sağlayan, fiziki karakter taşımayan ve dönen olmayan varlıklardır.¹⁵

1.2.1.Tanım

Bir fiziksel varlığı bulunmayan ve işletmenin belli bir şekilde yararlandığı ya da yararlanmayı beklediği aktifleştirilen giderler ile belli koşullar altında hukuken himaye gören haklara ve şerefiyelere maddi olmayan duran varlıklar denir.¹⁶

1.2.1.1. Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Bu grupta herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve kullanımları sonucunda işletmenin gelirlerinde artış doğuran bir kısım haklar ve işletmeye ticari bir fayda sağlayan ayrıcalıklar ve üstünlükler yer alır.

THP’da işletmeler bu değerlerini 26 nolu ana hesap grubunun altındaki haklar, şerefiye, kuruluş ve örgütlenme giderleri, araştırma ve geliştirme giderleri, özel maliyetler, diğer maddi olmayan duran varlıklar, birikmiş amortismanlar ve verilen avanslar hesaplarında izler.

¹⁵ Ekin Erol, Dilek Özdemir, “Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların VUK ve Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Değerlemesi”, Vergi Raporu, Aralık 2008, s.145-151

¹⁶ Nalan Akdoğan ve Nejat Tenker, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, Genişletilmiş 7. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2001. s102-104

1.2.1.2. Vergi Kanunlarına Göre Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Gelir Vergisi Kanununun 70.maddesinin 5 ve 6 numaralı bentlerinde gayri maddi haklar; arama, işletme, imtiyaz hakları ile ruhsatları, ihtira beratı, alameti farika, marka, ticaret unvanı, her türlü teknik resim, desen, model, plan sinema ve televizyon filmleri, ses ve görüntü bantları, sanayi ticaret ve bilim alanlarında elde edilmiş bir tecrübeye ait bilgilerle, gizli bir formül veya bir üretim usulü üzerindeki kullanma hakkı veya kullanma imtiyazı ve telif hakları olarak sayılmıştır.

1.2.1.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Maddi Olmayan Duran Varlıklar

25 Nolu SPK Tebliğinin 178. maddesine göre; maddi olmayan varlıklar (MODV) fiziki varlığı olmayan mal ve hizmetlerin üretimi veya satışı, üçüncü şahıslara kiraya verilmesi veya idari amaçlar için elde tutulan parasal olmayan varlıklardır.

Bir kalemin MODV olarak kabul edilebilmesi için, tanımlanabilir olması, ilgili kaynak üzerinde kontrolün bulunması ve gelecekte elde edilmesi beklenen bir ekonomik faydanın varlığı şarttır.¹⁷

1.2.1.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Maddi Olmayan Duran Varlıklar

MODV'lar "fiziki bir unsuru olmamakla birlikte, fayda yaratma potansiyeli, diğerlerinden ayrıştırılabilir ve tanımlanabilir özelliği olan, malların üretilmesinde, hizmetlerin yerine getirilmesinde kullanılabilen, üçüncü kişilerin

¹⁷ Feriştah Sönmez, "Maddi Olmayan Varlıklar Kapsamında Şerefiye ve Muhasebeleştirilmesi(Son Düzenlemeler ve Yeni Hesap Önerileriyle)", Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog, Mayıs 2005, s.148-157

faydalanmasına bırakılabilen veya sahibi tarafından kullanılabilmesi mümkün olan” varlıklardır.¹⁸

Standarda göre MODV; belirlenebilir, kontrol edilebilir ve gelecekte sahibine ekonomik yarar sağlayabilir özellikleri taşımali ve maliyeti güvenilir bir şekilde ölçülebilir olmalıdır.

1.2.2. Maddi Olmayan Duran Varlık Çeşitleri

Bu grupta, herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve kullanımları sonucunda işletmenin gelirlerinde artış doğuran bir kısım haklar ve işletmeye ticari bir fayda sağlayan ayrıcalıklar ve üstünlükler yer alır.¹⁹

MODV sınıfı, benzer nitelikte olan ve işletmenin benzer faaliyetlerinde kullanılan bir varlık grubudur. Aşağıdaki gruplar bu farklı sınıflara örnektir.²⁰

- Markalar,
- Ticari başlıklar ve yayın hakları,
- Bilgisayar yazılımları,
- Lisans ve imtiyazlar,
- Telif hakları, patent ve diğer endüstriyel sahiplik hakları, hizmet ve işletme hakları,
- Kuruluş ve örgütlenme giderleri,
- Reçeteler, formüller, modeller, tasarımlar ve prototipler,
- Geliştirme aşamasında olan maddi olmayan duran varlıklar.

THP’na göre maddi olmayan duran varlıklar aşağıdaki hesaplarda izlenmektedir.²¹

¹⁸ Hasan Kaval, Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları (UFRS/IAS) Uygulama Örnekleri ile Muhasebe Denetimi, Gazi Kitabevi. Ankara, 2005, s.343

¹⁹ Şeref Demir, ”Maddi Olmayan Duran Varlıklar ile Özel Tükenmeye Tabi Varlıkların Muhasebesi ve Vergisel Analizi”, Vergi Sorunları, Mayıs 2005, s.7-23

²⁰ TMS 38 md.119

²¹ Tuna Akgül, “Maddi Olmayan Duran Varlıkların Ulusal ve Uluslar arası Standartlarına Göre İncelenmesi ve Muhasebe Kayıtları”, M.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003, s.49

- Haklar,
- Şerefiye,
- Kuruluş ve örgütlenme giderleri,
- Araştırma ve geliştirme giderleri,
- Özel maliyet bedeli,
- Diğer maddi olmayan duran varlıklar,
- Birikmiş amortismanlar,
- Verilen avanslar.

BDDK'nun Tebliğine göre bankalar, MODV'lerini Türk parası ve yabancı para ayrımıyla;

- şerefiye,
- ilk tesis ve taazzuv giderleri ve
- gayri maddi haklar hesaplarında aktifleştirmektedirler.

1.3. ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIK

Belli bir rezervin kullanılması için yapılan ve rezervin tükenmesi ile değerini yitirecek olan giderler özel tükenmeye tabi varlıklar gurubunda izlenir. Örneğin bir maden çıkarmak için birçok arama, hazırlık ve geliştirme faaliyeti yapılır. Ancak yapılan harcamaların yararı oradan çıkarılacak maden miktarı ile sınırlıdır. Bu nedenle bu tür harcamalar özel tükenmeye tabidir.

TMS'ne göre, duran varlık niteliğinde olmakla birlikte maddi ve maddi olmayan duran varlıklardan farklı özellikler içermesi nedeniyle bu kıymetler bilanço aktifine özel tükenmeye tabi varlıklar gurubu olarak kaydedilir.

1.3.1. Tanım

Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar; belirli bir maddi varlıkla çok yakından ilgili bulunan veya tamamen tüketime tabi varlıklar için yapılan, üretim çalışmalarının zaman ve yoğunluğu ile sınırlı bir ömre sahip olan giderlerdir.

İşletmelerin maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan harcamaları özel tükenmeye tabi varlıktır.²²

1.3.1.1. TDM Sistemine Göre Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar

Tek düzen muhasebe sisteminde özel tükenmeye tabi varlıklar; arama giderleri, hazırlık geliştirme giderleri, diğer özel tükenmeye tabi varlıklar, birikmiş tükenme payları ve verilen avanslar alt hesaplarında gruplandırılarak işlenmiştir.

1.3.1.2. Vergi Usul Kanununa Göre Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği Genel Tebliğine göre Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar Amortismanına tabi kıymet olarak sayılmıştır.

213 sayılı VUK 316. maddesinde ise madenlerden bahsedilmektedir.” İşletme sebebiyle içindeki cevherin azalmasından dolayı maddi değerini kaybeden madenlerin ve taş ocaklarının imtiyaz veya maliyet bedelleri, ilgililerin, müracaatları üzerine bunların büyüklük ve mahiyetleri göz önünde tutulmak ve her maden veya taş ocağı için ayrı ayrı olmak üzere Maliye ve Sanayi Bakanlıklarınca belli edilecek nispetler üzerinden yok edilir.” denmektedir.

²² Levent Başak, “Madenlerde Taş Ocaklarında Dönem Sonu İşlemleri”, Vergi Sorunları, Aralık 2004, s.79-98

$$\text{AMORTİSMAN TUTARI} = \frac{\text{İMTİYAZ VEYA MALİYET BEDELİ}}{\text{GÖRÜNÜR VEYA MUHTEMEL REZERV}} \times \text{YILLIK İSTİHSAL}$$

Maddede değinilen “imtiyaz bedeli” tabiri, imtiyazın alınabilmesi için tanzimi icap eden topografik haritaların yapılması, maden sahasına gönderilen maden mühendisi veya fen memurlarının yol masrafları ve yevmiyeleri gibi masraflarla imtiyaz harcı ve damga resmi gibi harç ve resimleri, “maliyet bedeli” tabiri ise, maden imtiyazının, imtiyaz sahibi tarafından iktisap edilmesi için yapılan bütün giderlerin toplamını ifade etmektedir. Maden istihsali için satın alınan arsa ve arazilerin satın alma bedelinin, maliyet bedeli içinde mütalaa edilmesi zorunlu bulunmaktadır.

Bu itibarla, rezerv miktarının Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına tespit ettirilerek belgelendirilmesi halinde, yukarıda belirtilen formülü uygulamak suretiyle amortisman ayrılması mümkün bulunmaktadır. Görünür ve muhtemel rezervin bilinmemesi halinde ise amortisman ayrılması mümkün değildir.

1.3.1.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar

Tebliğde bu kavram için bir tanım yapılmamıştır.

Ancak, maddi olmayan duran varlık grubu olan araştırma geliştirme harcamaları kapsamında değerlendirilmektedir.

1.3.1.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar

TFRS'da 6 da özel tükenmeye tabi varlıklar maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesi tanımlanmış ve açıklanmıştır.

Bu Standarda göre işletmenin belirli bir alanda araştırma için yasal hakları elde etmeden önce yaptığı harcamalar gibi, maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesinden önce katlanılan harcamalar ile işletme konusu doğal kaynak üretiminin uygulanabilirliğinin kanıtlanabilir olduğu andan sonra yapılan harcamalar özel tükenmeye tabi varlık sayılmamaktadır.²³

Yani, maden kaynaklarından cevher çıkarmanın teknik yapılabilirliği ve ticari uygulanabilirliği kanıtlanabilir olmadan önce, işletme tarafından maden kaynakları için araştırma ve maden kaynaklarının değerlendirilmesi ile ilgili yapılan harcamalar, araştırma ve değerlendirme varlıklarıdır.

1.3.2. Özel Tükenmeye Tabi Varlık Çeşitleri

THP'da özel tükenmeye tabi varlıkların izlendiği hesaplar aşağıda sıralanmıştır.²⁴

- Arama Giderleri
- Hazırlık ve Geliştirme Giderleri
- Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
- Birikmiş Tükenme Payları
- Verilen Avanslar

²³ TFRS 6, md.5

²⁴ İlyas Ünal, "Madenlerde Amortisman", Vergi Dünyası Haziran 2008, s.77

1.4. YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER

İşletmelerin sahip olduğu gayrimenkuller genellikle; üretimde, mal ve hizmet tedarikinde veya idari amaçlarla kullanılır.

İşletmenin bu MDV'lardan sağladığı gelir ve bu varlıklar nedeniyle katlandığı giderler işletmenin faaliyet nakit akımlarının içinde oluşur.

İşletmeler yatırım amaçlı gayrimenkulleri kira ve/veya sermaye kazancı elde etmek için elde tutarlar. Dolayısıyla yatırım amaçlı bir gayrimenkul işletmenin sahip olduğu diğer varlıklardan büyük ölçüde bağımsız nakit akımlarına sebep olur.

1.4.1. Tanım

Mal veya hizmet üretiminde ya da tedarikinde veya idari amaçla kullanılmak veya normal iş akışı çerçevesinde satılmaktan ziyade, kira geliri veya değer artış kazancı (sermaye kazancı) ya da her ikisini birden elde etmek amacıyla (sahibi veya finansal kiralama sözleşmesine göre kiracı tarafından) elde tutulan mülke "Yatırım Amaçlı Gayrimenkul" (YAG) denir.²⁵

1.4.1.1. TDM Sistemine Göre Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

TMS'de gayrimenkuller; arsalar ve araziler hesabı ile binalar hesabında izlenmektedir.

TDMS'de YAG'lerin izlendiği bir hesap bulunmamaktadır.

²⁵ Hale Oruç, (Necdet Sağlam-Salim Şengel- Bünyamin Öztürk)Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması, (Yorum – Açıklama- Örnekler), "Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller", 1127-1148, Maliye ve Hukuk Yayınları, Mart 2007, s.1130

1.4.1.2. Vergi Usul Kanununa Göre Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

VUK'da ayrıca yatırım amaçlı gayrimenkulden bahsedilmemiştir.

1.4.1.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Kira ve/veya sermaye kazancı elde etmek amacıyla elde tutulan gayri menkuller "YAG'ler"dir.²⁶

Bir başka deyişle, işletmenin sahip olduğu; üretimde mal ve hizmet tedarikinde veya idari amaçla kullanılan gayrimenkuller ile normal iş akışı çerçevesinde satışa konu edilen gayrimenkullerin dışındaki gayrimenkuller "YAG'ler" dir.²⁷

Finansal kiralama sözleşmesinde kiracının edindiği; faaliyet kiralaması sözleşmesinde ise kiralayanın kiraya verdiği yatırım amaçlı gayrimenkulün değerlemesine ilişkin hükümler bu kapsamda değerlendirilir.²⁸

1.4.1.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller

Mal veya hizmet üretiminde ya da tedarikinde veya idari amaçla kullanılmak; veya normal iş akışı çerçevesinde satılmak amaçlarından ziyade, kira geliri veya değer artış kazancı ya da her ikisini birden elde etmek amacıyla (sahibi veya finansal kiralama sözleşmesine göre kiracı tarafından)

²⁶ SPK (Seri: XI, No:25 Tebliğ) Kısım 27, md.586

²⁷ SPK (Seri: XI, No:25 Tebliğ) Kısım 27, md.587

²⁸ SPK (Seri: XI, No:25 Tebliğ) Kısım 27, md.585

elde tutulan gayrimenkuller(arsa veya bina ya da binanın bir kısmı veya her ikisi) “YAG’ler” dir.²⁹

1.4.2. Yatırım Amaçlı Gayrimenkul Örnekleri

Bu grupta sayılabilecek örnekler;

a) Normal iş akışı çerçevesinde kısa vadede satılmaktan ziyade, uzun vadede sermaye kazancı elde etmek amacıyla elde tutulan arsalar,

b) Gelecekte nasıl kullanılacağına karar verilmemiş arsalar, (işletme, araziye sahibi tarafından kullanılan gayri menkul olarak kullanmaya veya normal iş akışı çerçevesinde kısa vadede satmaya karar vermemiş ise, söz konusu arazinin sermaye kazancı elde etmek amacıyla elde tutulduğu varsayılır.)

c) İşletmenin sahip olduğu (veya finansal kiralama işlemi çerçevesinde işletme tarafından elde tutulan) ve bir veya daha fazla faaliyet kiralamasına konu edilen binalar,

d) Bir veya daha fazla faaliyet kiralaması çerçevesinde kiralanmak üzere elde tutulan boş bir binadır.

Türk Telekomünikasyon A.Ş.’nin PTT ile yaptığı ortak kullanım sözleşmesi gereği, PTT tarafından kullanılan arsa ve binalar bu guruba somut bir örnektir.

1.5. SATIŞ AMAÇLI DURAN VARLIKLAR

Duran varlıklar işletmenin esas faaliyetlerinde devamlı bir surette kullanılmak üzere elde edilirler, eskidikçe yenilenirler ve 1 yıl içinde paraya

²⁹ TMSK, Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları (IFRS/IAS) ile Uyumlu TMS, TMSK Yayınları-1 2006, s.932

dönüşmeleri beklenmeyen varlıklardır. İşletmenin gerçek anlamda yatırımlarıdır.

Bunlardan bazıları bu amacın dışına çıktıklarında, örneğin satışlarına karar verildiğinde kendisi dışındaki duran varlıklardan farklı bir özellik kazanırlar. İzleyen hesap döneminde paraya dönüşmesinin beklenmesi ve artık belki de üretimde kullanılmayacak olması nedenlerinden dolayı bilançoda ayrı bir kalem olarak gösterilmeleri, bilanço okuyucularının bilgi gereksinimini daha iyi karşılayacaktır.

1.5.1. Tanım

İşletmelerin uygun bir yönetim kademesi tarafından, satışına ilişkin bir planı yapılmış ve alıcılarının tespiti ile planının tamamlanmasına yönelik aktif bir programı başlatılmış olan varlıkları (yada varlık gurubu) satış amaçlı duran varlıklar olarak tanımlanır ve bilançoda ayrıca gösterilir.

1.5.1.1. Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Satış Amaçlı Duran Varlıklar

Tekdüzen muhasebe sisteminde bu isimde bir hesap bulunmamaktadır.

1.5.1.2. Vergi Usul Kanununa Göre Satış Amaçlı Duran Varlıklar

Vergi Usul Kanununda satış amaçlı duran varlıklar tanımlanmamıştır.

1.5.1.3. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Satış Amaçlı Duran Varlıklar

SPK mevzuatında satış amaçlı duran varlık ayrıca tanımlanmamıştır. Ancak, Tebliğin yatırım amaçlı gayrimenkul isimli 27 kısmında kapsam dışı bırakılarak söz konusu edilmiştir.

1.5.1.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Satış Amaçlı Duran Varlıklar

Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı doğrultusunda duran varlık olarak sınıflandırılmış olan varlıklardan;

- İşletmenin uygun bir yönetim kademesi tarafından, satışına ilişkin bir planı yapılmış olan ve
- alıcılarının tespiti ile planın tamamlanmasına yönelik aktif bir programı başlatılmış olan varlıklar (yada varlık gurubu) satış amaçlı duran varlıklar olarak tanımlanır ve bilançoda ayrıca gösterilir.

1.5.1.5. Satış Amaçlı Duran Varlık Sınıfları

Satış amaçlı duran varlıklar standarda göre Satış amaçlı duran varlıklar ve ortaklara dağıtım amacıyla elde tutulan duran varlıklar olarak gruplandırılabilir.

Satış amaçlı duran varlıklar işletmece ortaklara dağıtma yönünde taahhüde bulunulduğu tarihten itibaren ortaklara dağıtım amacıyla elde tutulan olarak sınıflandırılır.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI AÇISINDAN DURAN VARLIKLARIN İNCELENMESİ

Muhasebe genel anlamda işletmenin mali durumunu gerçeğe uygun olarak yansıtmayı amaçlar. Bu nedenle, muhasebe ile ilgili doğal kurallar bilimsel ve tarafsız yaklaşımlar sonucu oluşur. Bu çerçevede muhasebe uygulamaları, kaynağını muhasebe temel kavramları, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve muhasebe standartlarından almaktadır.³⁰

Öncelikle ülkeler; kendi iç bünyelerinde muhasebeleştirme esaslarının kapsamını belirleme ve standartlaşma çalışmalarını başlatmışlardır. Standartlaşmaya öncülük eden ülkeler Amerika ve İngiltere'dir. Bu ülkeler finansal tabloların daha şeffaf düzenlenmesi ve dolayısıyla finansal tablo kullanıcılarının sunulan finansal bilgileri ihtiyacına uygun bir şekilde ve doğru olarak alabilmesi için muhasebe ilkelerini belirlemiş ve açıklamışlardır.

Gelişen uluslararası ekonomik ve ticari ilişkiler uluslararası düzeyde finansal raporlama standartlarının oluşmasına sebep olmuştur. Uluslararası düzeydeki bu gereksinim tüm finansal bilgi kullanıcıları için aynı kapsam ve nitelikte, güvenilir bir biçimde karşılanabilmesi muhasebe uygulamalarında belirli standartların uygulanmasını gerekli kılmıştır.³¹

2.1. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI (TMS)

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin sermaye piyasalarında hisse senetleri veya ihraç etmiş oldukları finansal enstrümanlar işlem gören ve konsolide mali tablo hazırlamak durumunda olan işletmelerinin 1 Ocak 2005 tarihinden sonra başlayan mali dönemlerde konsolide mali tablolarını Uluslararası

³⁰ İbrahim Lazol, SPK Uygulamaları, "Vergi Mevzuatı ve Türkiye Muhasebe Standartları Üçgeninde Muhasebe", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 7, Temmuz 2000, s.9

³¹ Cemal İbiş, Serdar Özkan, "Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları'na Genel Bakış", Mali Çözüm Dergisi, Sayı 74, Ocak 2006, s.25-43

Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'na uygun olarak hazırlamak durumunda olmaları ve ayrıca bazı ülkelerde genel kabul görmüş muhasebe standardı olarak UFRS'nin kabul edilmesi UFRS'nı ülkemiz için de önemli hale getirmiştir.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) Türkiye Muhasebe Standartları'nın uluslararası platformda akredite olabilmesi için Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASB) ile ortak bir tercüme çalışması yürütmüştür. 01.07.2012 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olan Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda, tüm işletmelerin TMSK tarafından yayınlanan, UFRS ile uyumlu muhasebe standartlarına 01.01.2013 tarihinden itibaren uyulması gerektiğine dair hüküm mevcuttur.

2.1.1.Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS)

UFRS, piyasa katılımcılarının ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılayacak güvenilir ve şeffaf finansal tabloların oluşturulması için finansal tablo kalemlerinin açıklanan değerleme ölçüleri kapsamında değerlendirilmesini öngörmektedir.³²

UFRS'nin finansal tabloların sermaye piyasası katılımcılarının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde, önemlilik ve finansal tablolara alınma kriterlerini dikkate alarak finansal tablo kalemlerinin tutarlarının ölçülmesine ilişkin ilke bazlı yaklaşımı, standart bir finansal tablo formatı öngörmemesine neden olmuştur. Her ne kadar IAS 1 "Finansal Tabloların Sunumu" isimli standartta³³ örnek formatlara yer vermişse de, söz konusu formatlar genel olup, ihtiyaçlar kapsamında farklılaştırılmasına izin verilmektedir. UFRS mantığı uyarınca standart bir finansal tablo formatı oluşturmak mümkün bulunmamaktadır.

³² Serdar Özkan, Ece Erdener Acar, "Uluslararası Muhasebe Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Analizi Üzerindeki Etkilerine Genel Bakış", Mali Çözüm Dergisi, Sayı.97, 2010, s.49-85

³³ IFRS, IAS 1 Presentation of Financial Statements.

2.1.2.Türkiye Muhasebe Standartları (TMS)

Ülkemizdeki muhasebe ve finansal raporlamaya ilişkin çok başlı uygulamaya son vermek amacıyla, 4487 sayılı Kanunla muhasebe standartlarını oluşturmak ve yayımlamak üzere idari ve mali özerkliğe sahip, kamu tüzel kişiliğini haiz Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) kurulmuştur.

TMSK, bu yetkisini kullanırken çağdaş dünya uygulamalarına entegre olabilmek ve Avrupa Birliği (AB) mevzuatıyla da uyum sağlamak amacıyla Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'ni benimseme kararı almıştır.

Benimsenmiş olan karara paralel olarak TMSK ile Uluslararası Muhasebe Standartları Vakfı (IASCF) arasında yapılan telif ve lisans anlaşmasında, TMSK tarafından resmi bir Türkçe çevirinin yapılması ve bunun Türk mevzuatı içinde yer alması öngörülmektedir. Söz konusu çeviri çalışmaları neticesinde gerek TMSK 'nın web sitesinde gerekse resmi gazetede yayımlanmak suretiyle (TMS)'na son şekli verilmiş ve mevzuat içerisinde yer alması sağlanmıştır. 12 Nisan 2006 tarihinde yapılan tanıtım semineri itibariyle toplam 35 adet standart nihai durumda olup 2 adet standart taslak olarak bulunmaktaydı. 2012 yılı itibarıyla 29 adet TMS, 9 adet TFRS ve KOBİ TFRS seti ile 01.01.2013 tarihinden sonraki hesap döneminde uygulanmaya başlanacak 3 adet TFRS bulunmaktadır. Takip eden dönemlerde UFRS'de yapılan bu ilavelerin, düzeltmelerin veya çıkarımların, TMSK tarafından da tam uyumun devamının sağlanması amacıyla uygulanmakta ve TMS ile UFRS'nin tam uyumunun devamı sağlanmaktadır..

Yukarıda da ifade edildiği gibi Türk Ticaret Kanunu ile halka açık olsun olmasın ülkedeki tüm işletmelere muhasebe ve finansal raporlama konularında TMSK tarafından yayımlanan, UFRS'ye uyumlu TMS'na uymaları mecburiyeti getirilmektedir. Bir diğer ifadeyle bu mecburiyet Türkiye'de Türk Ticaret Kanunu'na tabi tüm işletmelerin yasal mali tablolarını hazırlarken UFRS ile tam uyumlu TMS'nı uygulamak durumunda olduklarına

hükmetmektedir. Söz konusu yasal mali tablolar Olağan Genel Kurullarda da ortakların onayına sunulacak ve dolayısıyla kar dağıtım sürecinde de esas olarak dikkate alınması gereken mali tablolar olarak önemli yerini alacaktır. Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile beraber TMS'ye uygun olarak hazırlanacak olan yasal mali tablolar mali tablo okuyucusuna ve/veya işletmenin tüm taraflarına daha doğru, anlaşılır ve şeffaf bilgi sunacak, UFRS ile uyumlu olması sebebiyle işletmelerimizin küreselleşen dünya pazarında ve yabancı yatırımcı ilgisi dahilinde daha zamanlı, anlaşılabilir, ortak dili konuşabilen ve rekabetçi bir pozisyon almasını sağlayacaktır.

Sermaye Piyasası Kurulu, 9 Nisan 2008 tarihinde XI-29 No'lu "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" ile 1 Ocak 2008'den itibaren halka açık şirketlere AB tarafından kabul edilen UFRS'na göre mali tablo hazırlama zorunluluğu getirmiştir. Buna göre daha önce yürürlükte olan XI-25 no.lu tebliğindeki finansal raporlama ile ilgili iki alternatif uygulamaya son verilerek mali tabloların AB tarafından kabul edilen UFRS'na uygun olarak hazırlanması gerektiğine karar verilmiştir.

2.2. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA MADDİ DURAN VARLIKLAR

TMS 16 MDV'ların muhasebeleştirilmesi, defter değerinin belirlenmesi ve bununla ilgili olarak finansal tablolara yansıtılması gereken amortisman tutarları ile değer düşüklüğü zararları gibi konuları içermektedir.

TMS 16'da maddi duran varlıkların değerlemesinde maliyet modelini ve yeniden değerlendirme modelini benimsenmiş ve bu politikalardan herhangi birini seçme serbestliği getirilmiştir.

2.2.1. TMS 16'nın Amaçları ve Kapsamı

Standardın amacı, finansal tablo kullanıcılarının işletmenin MDV'lardaki yatırımını ve bu yatırımdaki değişimleri belirleyebilmelerini sağlayan ilgili muhasebe işlemlerini düzenlemektir.

- TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan MDV'lar ve Durdurulan Faaliyetler Standardı uyarınca satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılmış olan MDV'lar,
- TMS 41 kapsamındaki tarımsal faaliyetlerle ilgili canlı varlıklar,
- TFRS 6 Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi Standardı kapsamındaki Madenlere ilişkin arama, hazırlık, çıkarma ve değerlendirme harcamalarının/varlıklarının muhasebeleştirilmesi ve ölçülmesi; veya
- Petrol, doğal gaz ve benzer nitelikli yenilenebilir olmayan doğal kaynaklar gibi madenler üzerindeki haklar ve madeni kaynaklar,

Standardın kapsamı dışında tutulmuştur.³⁴

Ancak, yukarıdaki maddelerde kapsam dışı bırakılan varlıkların geliştirilmesi ya da korunmasında kullanılan MDV'lar için bu standart uygulanmaktadır.

TFRS'na göre; iş birleşmeleri ile iktisap edilen varlıklar (TFRS 3), finansal kiralama yolu ile iktisap edilen varlıklar (TMS 17) veya devlet yardımları yolu ile sağlanan fonlar kullanılarak iktisap edilen varlıklar (TMS 20) gibi bazı durumlarda MDV'ların ilk muhasebeleştirilmesi için TMS 16'da belirtilen yaklaşımdan farklı bir yaklaşım kullanılır. Bununla birlikte, ilk muhasebeleştirmeden sonraki muhasebeleştirme işlemleri amortisman dahil TMS 16'nın kurallarına göre yapılmaktadır.

Ayrıca, inşa edilmekte veya geliştirilmekte olan ve gelecekte yatırım amaçlı gayrimenkul olarak kullanılacak olan, "TMS 40 Yatırım Amaçlı

³⁴Friedrich Brian, etc., "İnternaional Accounting Standard 16 (IAS 16), Property, Plant and Equipment", pdnet Professional Development Network The Know How.Now, 2009, Canada, s.1-7

Gayrimenkuller” Standardında belirtilen ‘yatırım amaçlı gayrimenkul’ tanımının koşullarını sağlamayan gayrimenkuller için de bu Standart hükümleri uygulanır. İnşaat veya geliştirme tamamlandığında gayrimenkul, yatırım amaçlı gayrimenkul olur ve işletmenin TMS 40 hükümlerini uygulaması gerekir. Yatırım amaçlı gayrimenkul olarak gelecekte de kullanılmak amacıyla tekrar geliştirilen yatırım amaçlı gayrimenkuller ise TMS 40’a tabidir. TMS 40’a uygun olarak yatırım amaçlı gayrimenkul için Maliyet Modeli kullanan bir işletme, bu Standartta yer alan Maliyet Modelini uygulamak zorundadır.

2.2.2. Standarttaki Tanımlar

Standartta geçen terimler aşağıdaki açıklanmıştır:

Defter değeri: Bir varlığın birikmiş amortisman ve birikmiş değer düşüklüğü zararları indirildikten sonra finansal tablolara yansıtıldığı tutarıdır.

Maliyet: Bir varlığın elde edilmesinde veya inşaatında ödenen nakit veya nakit benzerlerini veya verilen diğer bedellerin gerçeğe uygun değerini veya belli durumlarda, TFRS2 Hisse Bazlı ödemelerde olduğu gibi, ilk muhasebeleştirme sırasında ilgili varlığa atfedilen bedeli ifade eder.

Amortismanına tabi tutar: Bir varlığın maliyetinden veya maliyet yerine geçen diğer tutarlardan kalıntı değerın düşülmesiyle bulunan tutarı ifade eder.

Amortisman: Bir varlığın amortismanına tabi tutarının, yararlı ömür süresince sistematik olarak dağıtılmasını ifade eder.

İşletmeye özgü değer : Bir işletmenin bir varlığın devamlı kullanımından ve yararlı ömrünün sonunda elden çıkarıldığında elde edilmesi beklenen veya bir yükümlülüğün karşılanmasında oluşması beklenen nakit akışlarının bugünkü değerini ifade eder

Gerçeğe uygun değer: Karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli

gruplar arasında bir varlığın el değıştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır.³⁵

Değer düşüklüğü zararı : Bir varlığın defter değerinin geri kazanabilir tutarını aşan kısmını ifade eder.

Maddi duran varlıklar: Mal veya hizmet üretimi veya arzında kullanılmak, başkalarına kiraya verilmek veya idari amaçlar çerçevesinde kullanılmak üzere elde tutulan ve bir dönemden daha fazla kullanımı öngörülen, fiziki kalemlerdir.

Geri kazanılabilir tutar: Bir varlığın net satış fiyatı ve kullanım değerinden büyük olanıdır.

Bir varlığın kalıntı değeri: Bir varlık tahmin edilen yararlı ömrünün sonundaki durum ve yaşına ulaştığında elden çıkarılması sonucu elde edilmesi beklenen tutardan, elden çıkarmanın tahmini maliyetleri düşölerek ulaşılan tahmini tutardır.

Yararlı ömür: Bir varlığın işletme tarafından kullanılabilmesi beklenen süreyi ve işletme tarafından ilgili varlıktan elde edilmesi beklenen üretim sayısı veya benzeri üretim birimini ifade eder.

2.2.3. Maddi Duran Varlıkların Sınıflandırılması

İşletmelerin benzer özellik ve kullanıma sahip varlıklarını gruplandırması bir MDV sınıfını oluşturur. Aşağıdakiler farklı sınıflara örnektir.³⁶

- Arazi;
- Arazi ve binalar;
- Makinalar;
- Gemiler;

³⁵ David Cairns, “The Use of Fair Value in IFRS”, London School Economics and Political Science, UK, European Accounting Review, Vol. 3, 2006, <http://dx.doi.org/10.1080/09638180600920053>

³⁶ TMS 16, prg.37

- Uçaklar;
- Motorlu taşıtlar;
- Mobilya ve demirbaşlar; ve ofis gereçleri.

2.2.4. Maddi Duran Varlıkların Maliyet Unsurları ve Elde Edilme Yöntemleri

Bir işletme, MDV'larla ilgili bütün maliyetleri oluştuğu tarihteki değerleriyle muhasebeleştirir.

2.2.4.1. Maddi Duran Varlıkların Maliyet Unsurları

Bir MDV'nin maliyeti;

- a) satın alma fiyatı, ithalat vergileri ve iade edilmeyen alış vergileri,
- b) varlığın yerleştirileceği yer ve yönetim tarafından amaçlanan koşullarda çalışabilmesini sağlayacak duruma getirilmesiyle doğrudan ilişkili her türlü maliyet,
- c) MDV'nin sökülmesi, taşınması ile yerleştirildiği alanın onarımı ve düzeltilmesine ilişkin başlangıçtaki tahmini maliyetlerin, toplanması bu tutardan indirimler ve iskontoların düşülmesi sonucu oluşur.³⁷

Yukarıda sayılan maliyet unsurlarına ilave olarak, doğrudan MDV'nin maliyetine;

- MDV kaleminin doğrudan elde edilmesiyle veya inşaatı ile ilgili çalışanlara sağlanan faydalardan kaynaklanan maliyetler,
- Maddi varlık kaleminin yerleştirileceği yerin hazırlığı ile ilgili maliyetler,
- İlk teslimata ilişkin maliyetler,

³⁷ Serdal Dağdemir, "Maddi Duran Varlıklara İlişkin TMS 16 ve VUK'da Yer Alan Düzenlemeler", Yaklaşım Dergisi, Nisan 2008, s.53-59

- Kurulum ve montaj maliyetleri,
- Mesleki ücretler,
- Varlığın düzgün bir şekilde çalışıp, çalışmadığına dair yapılan test maliyetlerinden, varlığı gerekli yer ve duruma getirirken üretilen kalemlerin satışından elde edilen net hasılat düşüldükten sonra kalan tutarlar eklenir;³⁸

Varlığın kullanıma hazır hale getirilmesi ile doğrudan ilişkisi olmadığı için aktifleştirilmemesi gereken maliyetler ise;³⁹

- Yeni bir tesisin açılmasının maliyeti,
- Yeni bir ürün veya hizmetin tanıtılmasına ilişkin maliyetler (reklâm ve tanıtım harcamaları da dâhil),
- Yeni bir yerde veya yeni bir müşteri kitlesiyle iş yapmak amacıyla katlanılan maliyetler (personel eğitimi de dâhil),
- Yönetim ve diğer genel giderler,
- Bir kalemin üreteceği mal veya hizmete henüz talebin oluşması aşamasında katlanılan maliyetler gibi başlangıç zararları,
- Faaliyetlerin yerini değiştirme veya faaliyetleri yeniden düzenleme maliyetleri,
- Yönetim amaçları doğrultusunda faaliyet gösterebilir durumda olup, henüz kullanıma sokulmamış veya tam kapasitenin altında çalışan kalemler için katlanılan maliyetlerdir.

Bir MDV'nin maliyetini azaltabilecek gelir kalemleri de aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- İşletme satışını yaptığı bir varlık iktisap ediyorsa, satış fiyatından (TMS 2 Stoklar) işletme içi karlar düşülür,
- MDV'nin defter değeri ilgili Standart (TMS 20) dâhilinde gerçekleştirilen devlet yardımları nedeniyle azaltılabilir,

³⁸ Murat Erişti, Abdullah Deliceoğlu, “Gemilerin VUK, SPK ve IAS’a göre Değerlemesi ve Gemilerde Enflasyon Düzeltmesi”, Vergi Dünyası, Sayı 275, 2004, s.65-78 www.tmsk.org.tr,

³⁹ TMS 16, prg. 19-20

- Varlığı, yönetimin amaçları doğrultusunda faaliyet gösterebilmesi amacıyla gerekli yere ve duruma getirme sırasında üretilen kalemlerin satışından elde edilen net hasılat (numunelerin satışı gibi).

Ancak, inşaat veya geliştirme faaliyetleri ile ilgili olarak ortaya çıkan fakat varlığın gerekli yere ve konuma getirilmesi için zorunlu olmayan gelir ve giderler net kar veya zarar içerisinde ayrı ayrı muhasebeleştirilecektir. (örneğin; inşaat alanında bir otopark işletilmesi gibi).⁴⁰

2.2.4.2. Maddi Duran Varlığın Elde Edilme Yöntemleri

İşletmeler aşağıda açıklandığı gibi öz kaynak araçları ile, borçlanarak ya da takas yolu ile varlıklarını elde ederler.

1. Ertelenmiş Ödeme

MDV vadeli olarak satın alınıyorsa, maliyeti peşin fiyatın eşdeğeri tutar. Eğer ödeme normal kredi vadelerinin ötesine erteleniyorsa, peşin fiyat eşdeğeri ile toplam ödeme arasındaki fark, TMS 23(Borçlanma Maliyetleri)'nde izin verilen yeniden değerlendirme yöntemi çerçevesinde defter değerinde taşınmadığı sürece, kredi dönemi boyunca faiz olarak finansal tablolara yansıtılır.⁴¹

2. Varlıkların Takası

Takas yoluyla edinilen MDV'nin maliyeti; yapılan takas işleminin ticari içerikten yoksun olması ve elde edilen veya elden çıkarılan varlığın gerçeğe uygun değerinin güvenilir bir şekilde ölçülemiyor olması durumları haricinde gerçeğe uygun değeri ile ölçülür.

⁴⁰ TMS 16, prg. 21

⁴¹ Süleyman, Yükücü-Yılmaz, İçerli, "TMS 16 Maddi Duran Varlıklar Standardına İlişkin Uygulama Önerileri", Mali Çözüm Dergisi, Temmuz Ağustos 2007, s.15-27 www.tmsk.org.tr,

İşletme, elden çıkarılan varlığı hemen bilanço dışı bırakamıyorsa dahi, elde edilen varlığın maliyeti bu şekilde ölçülür. Elde edilen kalemin gerçeğe uygun değeri ile ölçülmemesi durumunda, maliyeti elden çıkarılan varlığın defter değeri ile ölçülür.⁴²

Varlık takası işlemi ile elde edilen MDV kalemlerinin başlangıçtaki ölçümlerine ilişkin hükümler, ileriye dönük olarak sadece gelecekteki işlemlere uygulanır.⁴³

3. Öz kaynak Araçları Yoluyla Edinme

MDV kaleminin işletmenin öz kaynak araçları karşılığında edinilmesi durumunda, MDV kaleminin maliyeti edinilen MDV'nın gerçeğe uygun değeri olarak kabul edilir. Eğer gerçeğe uygun değer güvenilir bir şekilde belirlenemezse öz kaynak araçlarının gerçeğe uygun değeri kullanılır.

2.2.5. Maddi Duran Varlıkların Dönem Sonu İşlemleri

MDV'lar, dönem sonlarında aşağıdaki işlemlere tabi tutulurlar.

2.2.5.1. İlk Muhasebeleştirme Sonrası Ölçüm ve Değerleme

İlk muhasebeleştirme işlemini sonrasında MDV kalemlerinin ölçülmesinde kullanılacak iki yöntem söz konusudur. Bunlar;⁴⁴

- Maliyet modeli
- Yeniden değerlendirme modelidir.

⁴² TMS 16, prg. 24

⁴³ TMS 16, prg. 80

⁴⁴Volkan Demir, -Oğuzhan Bahadır, “UFRS (TFRS)’deki Değerleme Ölçüleri Kapsamında Şirket Değerlemesinde Defter Değeri Yaklaşımı”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Eylül 2007, Sayı: 23, s.65-79

Maliyet modeli; MDV kayda alındıktan sonra, maliyetinden birikmiş amortisman ve varsa birikmiş değer düşüklüğü zararları indirildikten sonraki değeri ile gösterilir. KOBİ standardında MDV'ların ilk muhasebeleştirme sonrası ölçümleri yani değerlemeleri yalnızca maliyet modeliyle yapılır.

Yeniden değerlendirme modeli; Gerçeğe uygun değeri güvenilir olarak ölçülebilen bir MDV, kayda alındıktan sonra yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden gösterilebilir. TMS'ye göre yeniden değerlendirilmiş tutar, yeniden değerlendirme tarihindeki gerçeğe uygun değerinden müteakip birikmiş amortismanının veya müteakip birikmiş değer düşüklüğü zararlarının indirilmesi suretiyle bulunur denmektedir.⁴⁵ Ancak UMS 16 da yeniden değerlendirilmiş tutar, varlığın yeniden değerlendirme tarihindeki gerçeğe uygun değerinden, birikmiş amortisman ve değer düşüklüğü zararları toplamının indirimi suretiyle bulunur denmektedir.⁴⁶

Bu yöntem varlıkların gerçeğe uygun değeri güvenilir olarak ölçülebiliyorsa uygulanmalıdır. Arazi ve binaların gerçeğe uygun değerleri, piyasa fiyatları dikkate alınarak değerlendirme uzmanları tarafından, bunlar dışındaki varlıkların gerçeğe uygun değerleri ise piyasa fiyatları dikkate alınarak değerlendirme yoluyla tespit edilir. Aktif piyasası olmayan maddi duran varlıkların gerçeğe uygun değeri değerlendirme teknikleri kullanılarak bulunur. Gerçeğe uygun değere göre yeniden değerlemenin sıklığı, varlıkların gerçeğe uygun değerlerinin kayıtlı değerlerinden farklılaşma miktar süresine bağlıdır.⁴⁷

Bu nedenle yeniden değerlemeler, bilanço tarihi itibarıyla defter değerinin gerçeğe uygun değer kullanılarak bulunacak tutardan önemli ölçüde farklı olmasına neden olmayacak şekilde düzenli olarak yapılmalıdır.⁴⁸

⁴⁵ Kostantinos J.Liapis, Elena P. Christodouloupoulou, "How GAAP and Accounting Treatments Influence Property Management", Journal of Property Investment&Finance Vol.29, No.3, 2011, pp.257, Emerald Group Publishing Limited, www.emeraldinsight.com/2042-1168.htm

⁴⁶ Süleyman Üçkuyu, TMS/TFRS/KOBİ Standartlarına Göre Hesaplanan Ticari Kardan Mali Kara Geçiş:Genel Yapısı, İşleyişi ve Kapsamı Açısından Standartlar, Türmob Yayınları, Ankara, Kasım 2011, s.19

⁴⁷ Ali Rıza Zafer Sayar, UFRS Kapsamında Gayrimenkul (Taşınmaz) Değerlemesi, www.tmsk.org.tr

⁴⁸ Konstantinos J.Liapis, Elena P. Christodouloupoulou, a.g.m.,s.257

MDV'a ait yeniden değerlendirme artışı, varlık bilanço dışında bırakıldığında doğrudan birikmiş karlara aktarılabilir. Yeniden değerlendirme artışının bir kısmı varlık işletme tarafından kullanılırken doğrudan birikmiş karlara aktarılabilir. Yeniden değerlendirme artışından birikmiş karlara aktarımlar gelir tablosu üzerinden yapılmaz.⁴⁹ Varlığın piyasa fiyatına ulaşamadığı durumda itfa edilmiş yenileme maliyeti yaklaşımı kullanılabilir. Bu yaklaşımda amorti edilmiş ikame maliyet karşılaştırma için kullanılır.

Örnek; 1 Ocak 2006 'da alınan 20.000 TL değerindeki bir makinenin faydalı ömrü 5 yıldır ve normal amortisman yöntemi uygulanmaktadır. 1 Ocak 2008'de makinenin amorti edilmiş ikame değeri 18.000 TL olarak belirlenmiştir.

2006' da ve 2007'de toplam 8.000 TL amortisman ayrıldığından 2008 yılının başında makinenin net değeri 12.000 TL'dir. Net ikame değeri ile arasındaki fark 6.000 TL'dir. Bu fark net değer %50 fazlasıdır. Bu artış makinenin maliyet bedeline ve birikmiş amortismanına yansıtılır ve aradaki fark yeniden değerlendirme artışı olarak 2008 yılı sonunda aşağıdaki gibi kaydedilir.

-----31.12.2008-----		
253 Makine Tesis ve cihazlar	10.000	
257 Birikmiş Amortisman		4.000
522 MDV Yeniden Değerleme Değer Artışları		6.000
- Makine Değer Artışı		
-----//-----		

Ayrılacak amortisman gideri de %50 artarak 6.000 TL'ye yükseldiğinden, eski amortisman tutarı ile yeni amortisman tutarı arasındaki artış olan 2.000 TL de yıl sonunda amortisman giderinin kaydından sonra

⁴⁹ Keith Alfredson, Ken Leo, Ruth Picker, Janice Loftus, Kerry Clark, Victoria Wise, Applying International Financial Reporting Standards, 2nd Edition, Published 2009 by John Wiley&Sons Inc, ISBN-13:9780470819678 s.332

yeniden değerlendirme artışları hesabından düşülerek geçmiş yıl karlarına aktarılır.

-----31.12.2008-----		
770 Genel Yönetim Gideri		6.000
-Amortisman gideri		
257 Birikmiş Amortisman		6.000
-----//-----		
-----//-----		
522 MDV Yeniden Değerleme Değer Artışları		2.000
- Makine değer artışı		
570 Geçmiş Yıl Karları		2.000
-----//-----		

Bir varlığın defter değeri yeniden değerlendirme sonucunda artarsa, bu artış, aynı varlığın daha önce yeniden değerlendirme değer azalışını tersine çevirmediği ölçüde, doğrudan öz kaynaklar içerisinde yeniden değerlendirme artışı adı altında muhasebeleştirilmelidir. Aksi durumda gelir olarak muhasebeleştirilmelidir.⁵⁰

Daha önceden yeniden değerlemeye tabi tutulan bir varlığın defter değeri azaldığında, bu azalma yeniden değerlendirme artışını azaltacak şekilde öz kaynaklarda muhasebeleştirilmelidir. Bu azalmanın söz konusu varlıkla ilgili yeniden değerlendirme artışını aşması durumunda oluşan fark gider olarak muhasebeleştirilmelidir.⁵¹

Yukarıdaki örneğimizde 1 Ocak 2009 da makinenin maliyet bedeli 30.000 TL ve birikmiş amortismanı da 18.000 TL idi. Yıl sonu amortisman giderinin kayıt edilmesinden sonra 2010 yılında makinenin amorti edilmiş maliyeti 6.000 TL olmuş ve yeniden değerlendirme artışları hesabında da bu

⁵⁰ The Institute of Chartered Accountants of India (ICAI), IAS Property, Plant and Equipment, s.101

⁵¹ Keith Alfredson,etc, ibid, s.330

makineye ait 2.000 TL değer artış fonu kalmıştır. Ancak makinenin piyasadaki amorti edilmiş değerinin 3.000 TL olduğu tespit edilmiştir.

Amorti edilmiş makine değerindeki %50 oranındaki değer azalışı makinenin maliyet bedeline ve birikmiş amortismanına yansıtılır. Değer azalışı öncelikle yeniden değerlendirme fonundaki tutarla ilişkilendirilir, kalan ise gider kaydedilir.

2010 yılında;

-----//-----		
257 Birikmiş Amortisman	12.000	
522 MDV Yeniden Değerleme Artışları	2.000	
659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar	1.000	
- Makine değer düşüklüğü zararı		
25X MDV Değer Düşüklüğü Karşılığı	15.000	
-----//-----		

şeklinde kayıt yapılır.

Eğer değer düşüklüğü için tahmin edilen tutar, varlığın kayıtlı değerinden büyükse işletme bunu bir yükümlülük olarak mali tablolarına alır.

Örnek; 2006 yılında 24.000 TL'ye satın alınan bir makinenin faydalı ömrü 6 yıldır. 2008 yılı sonunda makinenin geri kazanılabilir değeri -1.500 TL olarak belirlenmiştir.

2008 yılı sonunda varlığın kayıtlı değeri 12.000 TL'dir. Geri kazanılabilir değer -1.500 TL olduğuna göre ;

-----//-----	
659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar	13.500
- Makine değer düşüklüğü zararı	
25X MDV Değer Düşüklüğü Karşılığı	12.000
3XX Diğer Yükümlülükler	1.500
- MDV kayıtlı değeri aşan değer kaybı	
-----//-----	

şeklinde muhasebeleştirilir.

Yeniden değerlemelerden kaynaklanan gelir vergisi etkileri TMS 12 Gelir Vergileri uyarınca muhasebeleştirilir ve kamuya açıklanır.

2.2.5.2. Amortisman Tabi Tutar ve Amortisman Ayırma Yöntemleri

MDV'ın, toplam maliyetine göre önemli bir maliyeti olan her bir parçası ayrı ayrı amortisman tabi tutulur.⁵²

Ayrıca, bir işletme, bir kalemin, maliyeti ilgili kalemin toplam maliyetine göre önemli olmayan parçalarını ayrı olarak amortisman tabi tutabilir.⁵³ Bu kapsamda, kalemin kalan kısmını da amortisman tabi tutar. İşletmenin bu parçalar için değişen beklentileri olması durumunda, kalan kısma ilişkin amortismanın ilgili tüketim alışkanlıkları ve/veya yararlı ömrü doğru olarak yansıtabilecek şekilde gerçekleştirilmesi için tahmin teknikleri kullanılabilir.⁵⁴

⁵² Sönmez, "8 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı Kapsamında Yer Alan Maddi Duran Varlıklar (UMS 16 İle Karşılaştırmalı Olarak), Muhasebe ve Denetime Bakış, Ocak, 2004, s.79-99

⁵³ Hasan Altuncu, "Maddi Duran Varlıklara İlişkin Muhasebe Standardının Vergi Mevzuatı ile Uyum", Vergi Raporu, Mayıs 2009, s.57-67

⁵⁴ TMS 16, prg. 46

MDV'ların önemli parçalarının yararlı ömür ve amortisman yöntemi aynı olduğu durumlarda bu parçalar amortisman giderinin belirlenmesinde gruplandırılabilir.⁵⁵

Dönemin amortisman gideri genel olarak gelir tablosunda muhasebeleştirilir. Ancak, bazı durumlarda varlığa ilişkin gelecekteki ekonomik faydalar diğer varlıkların üretiminde kullanılır. Bu durumda, amortisman gideri diğer varlığın maliyetinin bir parçasını oluşturduğundan defter değerine dahil edilir. Örneğin, üretim tesisi ve ekipmanlarının amortismanı stokların dönüştürme maliyetine dahil edilmektedir.⁵⁶

Bir varlığın kalıntı değeri ve yararlı ömrü en azından her hesap dönemi sonunda gözden geçirilerek, beklentilerin önceki tahminlerden farklı olması durumunda, değişiklik(ler) TMS 8 Standardı uyarınca muhasebe tahmininde değişiklik olarak muhasebeleştirilir.

Örneğin: maliyet bedeli 100.000 TL, faydalı ömrü 4 yıl ve hurda değeri 60.000 TL olan bir varlığın aktifleştirilmesinin üçüncü yılında hurda değerinin 90.000 TL olduğunun tespit edilmesi durumunda; TMS 8 uyarınca amortisman gideri ayrılmasına son verilir ve 20.000 TL birikmiş amortisman toplamı üçüncü ve dördüncü yılda 5.000 TL amortisman gideri hesabı alacak, birikmiş amortismanlar hesabı borç kaydedilerek 10.000 TL'ye düşürülür.⁵⁷

Varlığın kalıntı değeri defter değerini aşmadığı sürece, gerçeğe uygun değerinin defter değerini aştığı durumlarda dahi amortisman gideri finansal tablolara yansıtılır. Varlığın kalıntı değeri varlığın defter değerine eşit ya da daha fazla bir tutara yükseldiği durumda da amortisman ayrılması durdurulur.⁵⁸

Bir varlığın bakım ve onarımı, amortisman ayırma ihtiyacını ortadan kaldırmaz. Bir varlığın amortismanına tabi tutarı, kalıntı değeri düşülerek

⁵⁵ TMS 16, prg. 45

⁵⁶ Yasemin Kuba, "Ülkemizde 2005'ten İtibaren SPK'ya Tabi İşletmelerce Uygulanan Muhasebe Standartlarının İncelenmesi", G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Master Tezi, Ankara, 2007, s.71

⁵⁷ Keith Alfredson, etc., ibid. s.323

⁵⁸ Çiğdem ŞEN, "Türkiye Muhasebe Standardı- 16 Açısından Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulaması", Mali Çözüm Dergisi, Temmuz Ağustos 2011, s.133-159

belirlenir. Uygulamada, bir varlığın kalıntı değeri genellikle değersiz ve dolayısıyla amortisman tabi tutarın hesaplanmasında önemsizdir.⁵⁹

Bir varlığın amortisman tabi tutulması, varlık kullanılabilir olduğunda, örneğin, yönetim tarafından istenilen yer ve duruma getirildiği zaman başlar. Bir varlığın amortismanı, ilgili varlığın TFRS 5 uyarınca satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılma (veya satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılan bir gruba dahil edilme) tarihi veya varlığın bilanço dışı bırakıldığı tarihlerin mevcut olması durumunda erken olan tarihte durdurulur. Bu yüzden amortisman ayırma işlemi, varlık tamamen itfa olmadıkça, atıl kaldığında ya da kullanımdan kaldırıldığında durmaz. Ancak, kullanıma göre amortisman metodu uygulanırken, amortisman gideri üretim olmadığı zamanlarda sıfır olabilir.⁶⁰

Bir varlığın yararlı ömrünün belirlenmesinde aşağıdaki faktörler dikkate alınır:⁶¹

- Varlığın beklenen kullanımı. Kullanım varlığın beklenen kapasitesine ya da fiziksel üretimine bağlı olarak değerlendirilir.
- Beklenen fiziksel aşınma ve yıpranma. Beklenen fiziksel aşınma ve yıpranma, varlığın kullanıldığı vardiya sayısı, bakım onarım programı ve varlığın atıl kaldığı zamanlardaki tamirat ve bakım gibi operasyonel faktörlere bağlıdır.
- Üretimdeki değişiklikler veya gelişmeler veya varlığın ürettiği ürün veya hizmetin pazar talebindeki değişiklikler nedeniyle teknik ya da ticari değer yitirme.
- İlgili kiralama işlemlerinin geçersiz olacağı tarihler gibi, varlığın kullanımındaki yasal ya da benzeri kısıtlamalar.

⁵⁹ Mehmet Yaşar Akçay, “Amortisman Uygulamasında Özellikli Konular”, Vergi Sorunları, Ocak 2008, s.50-58

⁶⁰ TMS 16, prg. 55

⁶¹ Barış Sipahi, “TMS 16 Maddi Duran Varlıklar ve Maddi Duran Varlıklarda Değer Düşüklüğü”, Seçilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları, 2.Baskı, İstanbul: İSMMM Odası Yayın No:99, 2009, s.159

Arsa ve binalar birlikte alındıklarında bile ayrılabilir MDV'lardır ve ayrı olarak muhasebeleştirilirler. Taş ocakları ve toprak doldurmak için kullanılan alanlar gibi bazı istisnalar hariç olmak üzere, arsaların sınırsız yararlı ömrü vardır ve bu nedenle amortismanına tabi tutulmazlar. Binalar ise sınırlı yararlı ömrü olması nedeniyle amortismanına tabi varlıktırlar. Bir binanın üzerinde bulunduğu arsanın değerindeki artış binanın amortismanına tabi tutarını etkilemez.⁶²

Ancak, arsanın maliyetinin, alanın sökülme, kaldırma ve restorasyon maliyetini içermesi durumunda, arsanın sözkonusu maliyetlere ilişkin bölümü, bu maliyetlere katlanılmasından elde edilen faydalardan yararlanma süresi boyunca amortismanına tabi tutulur. Bazı durumlarda, arsanın kendisinin kısıtlı bir yararlı ömrü olabilir, bu durumda, arsanın kullanımından sağlanacak faydaları yansıtacak şekilde amortisman ayrılır.⁶³

Bir varlığa uygulanan amortisman yöntemi en azından, her hesap döneminin sonunda gözden geçirilir. Seçilen yöntem gelecekteki ekonomik yararların beklenen tüketim biçiminde bir değişiklik olmadıkça dönemden döneme tutarlı olarak uygulanır.⁶⁴ Beklenen tüketim modelinde önemli bir değişiklik olması durumunda yöntem, değişmiş olan modeli yansıtacak şekilde değiştirilir. Böyle bir değişiklik, TMS 8 uyarınca muhasebe tahminindeki bir değişiklik olarak muhasebeleştirilir.⁶⁵

Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Bağlı Ortaklığında, Ana Ortak 2008 yılında MDV grubundaki Binaların faydalı ömründe değişiklik kararı almıştır. Daha önce 14-33 yıl olarak belirlenen faydalı ömür 10-50 yıl olarak tespit edilmiştir. Bu değişiklik, 01.01.2008 tarihi itibarıyla 86.956.985 TL brüt değeri, 31.602.091 TL birikmiş amortismanı ve 55.354.894 TL net değeri olan bu hesap kaleminde 1.599.050 TL ek amortisman etkisi

⁶² Hasan Altuncu, "Maddi Duran Varlıklara İlişkin Muhasebe Standardının Vergi Mevzuatı İle Uyum", Vergi Raporu, Haziran 2009, s.19-34

⁶³ UMS 16, prg. 59

⁶⁴ Abdulkadir IŞIK, Fatih PEKŞEN, "Amortisman Uygulamasında Faydalı Ömür Gerçekten Faydalımı?", Vergi Sorunları Dergisi, Eylül 2010, 132-138

⁶⁵ Remzi Örtün, Rıdvan Bayırlı, "TMS 16: Maddi Duran Varlıklar Standardına Göre Amortisman Ayırma ve Muhasebe Uygulamaları", Yaklaşım Dergisi, Nisan 2007, Sayı:172, s:15-21

oluşturmuştur.

Bu durum, TMS 8'e göre muhasebeleştirilmiş, gelir tablosunda 1.257.973 TL gider artırıcı etki yapmış, 341.077 TL sınıflandırma etkisine neden olmuştur. Ayrıca z kaynak toplamı da 1.006.378 TL (ertelenmiş vergisi net olarak) azalmıştır.

Aşağıda İMKB 30 endeksindeki firmalarda 12.05.2001 tarihi itibarıyla MDV gruplarına uygulanan amortisman oranları incelenerek tablo şeklinde sunulmuştur.

Tablo 1: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların 2009 ve 2010 Yılı İtibarıyla Uyguladıkları Amortisman Oranları (%)

Firmalar	Binalar	Yer altı yerüstü düzenleri	Taşıtlar	Makine teçhizat	Demirbaş	Mobilya mefruşat	Özel maliyet
Akbank T.A.Ş.	2		20	20	20	20	
Arçelik A.Ş.	2-33	2-10	10-25	4-9	10-25	10-25	10-33
Asya Katılım Bankası A.Ş.	2	20	20	20	20	20	20
Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	2-50	2-50	5,8-50	3,5-50	2-50	2-50	20
Doğan Yayın Holding A.Ş.	2-4	2-6,6	10-20	6,6-33,3	6,6-33,3	6,6-33,3	2,5-50
EİS Eczacıbaşı İlaç, Sınai ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2-10	2-20	20-25	5-33,3	5-33,3	5-33,3	10-20
Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	2		20		20-25	20-25	
Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	2-10	2-20	10-33,3	10-25	10-20	10-20	
Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	2-16	2-33	5-25	3-50	5-33	5,25	
Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş.				20	20-25		20
H.Ö.Sabancı Holding A.Ş.	2-5,5	2-25	6,6-50	4-50	10-33,3	10-33,3	
İhlas Holding A.Ş.	2-4	2-20	10-33,3	6,6-33,3	6,6-33,3	6,6-33,3	
Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2-5	10-20	10-20	10-20	10-20		
Koç Holding A.Ş.	2-20	2-10	3,3-25	2-33,3	2-50	2-50	10-100
Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	10-50	10-20	10-20	10-20	10-33,3	10-33,3	
Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.	2-10	4-20	6,6-25	2,5-33,3	6,6-33,3	6,6-33,3	5-33,3
Pektim Petrokimya Holding A.Ş.	2-5,5	2-25	20	1,4-12,5	5-33,3	5-33,3	
Sinpaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	20-50		20		20-25		20
T. Garanti Bankası A.Ş.	2	5-25	14,2-20	5-25	2-5	5-25	
T. İş Bankası A.Ş.	2-25	4-50	4-50	4-50	2-50	4-50	
T. Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	2-7,1	2-12,5	6,6-33,3	6,6-20	6,6-50	6,6-50	10-25
Tefken Holding A.Ş.	2-20	2-50	7,6-50	4-50	6,6-50	6,6-50	2-25
Türkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	2-4,8	4-33,3	20-25	20-25	20-25	20-25	20
Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	2-20	2-33,3	5-25	2-33,3	2-50	2-50	
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	2		5	2-33,3	2-33,3	2-33,3	
Türk Hava Yolları A.O.	2-4	6,7-33,3	14,3-25	6,7-33,3	6,7-33,3	6,7-33,3	
Türk Telekomünikasyon A.Ş.	4-4,7	4,7-20	20	4,7-20	20-33,3	20-33,3	
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	2	4-20	4-20	4-20	4-20	4-20	4-5
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	2		10-20	10-20	10-20	10-20	20-25
Yapı Kredi Bankası A.Ş.	2				20	20	20

Tablodaki bilgilerin haricinde;

Arçelik kaplar için 14-25;

Doğan holding yatırım amaçlı gayrimenkuller için %2-20 arasında;

Eis Eczacıbaşı yatırım amaçlı için binalar için %2, bunlara ait makine tesis ve cihazlar, döşeme ve demirbaşlar için %6,6-25 arasında;

Emlak konut yatırım amaçlı duran varlık için %2;

Enka holding enerji santralleri ekipmanı için %2,8, boru hatları ve elektrik bağlantı hatları için %6,2, barakalar iskele kalıp için %20, hava taşıtları için %6,6-10 arasında;

Türkiye İş bankası finansal kiralama yoluyla aldığı menkuller için %20-25 arasında;

Tefken holding yatırım amaçlı gayrimenkuller için %2-20 arasında;

Turkcell çağrı merkezi malzemeleri için %12,5-20 arasında, şans oyunları terminalleri için %10;

Türk telekomünikasyon kurumu yatırım amaçlı gayrimenkuller için %4,7 oranında amortisman ayırmayı planlamış olup imtiyaz sözleşmesi gereği kullanım süresi kısaldığından %6,2 oranında amortisman ayırmaktadır.

Tabloda görüldüğü gibi endekste yer alan bankacılık sektöründeki bankalardan; Halk bankası kasalar için %2 oranında Garanti bankası kasalar için %2-5 oranında İş bankası kasalar için %2-50 oranında amortisman ayırmıştır. Sektörün önemli bir maddi duran varlık kalemi olan kasalar hesabında varlığın özelliğine göre farklı amortisman oranlarının uygulandığı bu örnekler aracılığı ile tespit edilmiştir.

Endekste bankalardan; yedisi binalar için %2 oranında amortisman ayırırken, 1 bankada %2-25 oranı arasında amortisman ayırmaktadır.

Bankacılık sektöründe aynı bağımsız denetim firması tarafından hazırlanan farklı bankalara ait mali tablolarda aynı maddi duran varlık için farklı amortisman oranlarının uygulandığı tespit edilmiştir Bu da, uygulanan

amortisman oranlarının standartta bahsedildiği gibi maddi duran varlığın fiziki yapısına ve kullanıldığı yerdeki faydalı ömrüne göre özel olarak tespit edildiğini göstermektedir.

Türk Hava Yolları A.O.'nda ise standartta öngörüldüğü üzere; uçak gövde ve motorları %5-6,7 oranında, kargo uçağı gövde ve motorları %3,3 oranında, gövde büyük bakım %16 oranında ve motor büyük bakım %20-33,3 oranında olmak üzere aynı MDV kaleminde farklı amortisman oranları uygulanmaktadır.

2.2.5.3. Değer Düşüklüğü Uygulaması

Bir MDV'da değer düşüklüğü olup olmadığının belirlenmesinde, TMS 36 hükümleri uygulanır.

Değer düşüklüğü tazminatı Değer düşüklüğü olan, kayıp ya da vazgeçilen MDV kalemleri için üçüncü kişilerden alınan tazminatlar, tazminat tahsil edilebilir olduğunda gelir tablosu ile ilişkilendirilir.⁶⁶

MDV kalemlerinin değer düşüklüğü ya da kayıpları ve bunlara ilişkin üçüncü kişilerden talep edilen veya tahsil edilen tazminatlar ve yenilenen varlıklar için sonradan yapılan satınalma veya inşa faaliyetleri farklı ekonomik olaylar oldukları için aşağıdaki şekilde farklı esaslarla muhasebeleştirilir.⁶⁷

-MDV kalemlerinin değer düşüklüğü TMS 36'ya göre muhasebeleştirilir.

-Kullanım dışı kalan ya da elden çıkarılan MDV'nin bilanço dışı bırakılması ve yenilenen, satın alınan ya da yenileme amacıyla inşa edilen MDV'nin maliyeti TMS 16'ya göre belirlenir

⁶⁶ TMS 16, prg. 65

⁶⁷ TMS 16, prg. 66

-Değer düşüklüğü olan, kayıp ya da vazgeçilen MDV için üçüncü kişilerden alınan tazminatlar tahsil edilebilir olduğunda kâr veya zarara kaydedilir.

2.2.6. Maddi Duran Varlıkların Elden Çıkarılması Esnasında Uygulanacak Muhasebe Politikaları

MDV'in, elden çıkarılması durumunda, veya varlığın kullanımından veya elden çıkartılmasından gelecekte herhangi bir ekonomik yarar beklenmemesi durumunda işletme bilançosunun dışında bırakılır.⁶⁸

MDV'in kullanım dışı kalması veya elden çıkarılmasından kaynaklanan kar veya zarar varlığın elden çıkarılmasından kaynaklanan net tahsilâtlar ve varlığın defter değeri arasındaki farktır.⁶⁹

TMS 17 Kiralama İşlemleri standardındaki satış ve geri kiralama işlemleri haricinde oluşan kazançlar ve kayıplar kar veya zarar içerisinde muhasebeleştirilir. MDV'ı elden çıkartırken, aşağıda sayılan üç husus göz önünde bulundurulur.⁷⁰

1. Elden çıkarma tarihi; MDV'in elden çıkarma tarihini belirlerken TMS 18 Hasılat standardında yer alan işletme mallarının satışına ilişkin ilkeler uygulanmalıdır.

2. Satış ve geri kiralama; eğer elden çıkarma işlemi satış veya geri kiralama yoluyla gerçekleştirilirse TMS 17 Kiralama İşlemleri standardında yer alan ilkeler uygulanmalıdır.

3. Alacak tutarı; MDV'in elden çıkarılmasından kaynaklanan alacak tutarı başlangıçta gerçeğe uygun değeri ile muhasebeleştirilir. Eğer ödeme ertelenirse alacak tutarı başlangıçta peşin fiyat eşdeğeri ile muhasebeleştirilir. Alacak tutarının nominal değeri ile peşin fiyat eşdeğeri

⁶⁸ IASC Foundation Education, Technical Summary, Property, Plant and Equipment, s.2

⁶⁹ TMS 16, prg. 71

⁷⁰ TMS 16, prg. 68, 69, 70

arasındaki fark TMS 18 Hasılat standardı uyarınca faiz geliri olarak muhasebeleştirilir.⁷¹

Örnek: Deftere kayıtlı bedeli 45.000 TL ve birikmiş amortismanı 9.000 TL olan bir demirbaşın vergiye esas değeri 36.000 TL'dir. Söz konusu demirbaş 15.01.2006 tarihinde peşin fiyatı 34.000 TL üç ay vadeli %15 KDV'li 36.500 TL'ye satılmıştır.

Firmanın aylık mali rapor düzenlediği varsayımı altında aşağıdaki kayıt yapılır.

-----15.01.2006-----		
100 Kasa	41.975	
257 Birikmiş Amortisman	9.000	
679 Olağan Dışı Gider ve Zararlar	2.000	
255 Demirbaşlar		45.000
380 Gelecek Aylara Ait Gelirler		1.667
391 Hesaplanan KDV		5.475
642 Faiz Gelirleri		833
-----/-----		

2.2.7. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler

Finansal tablolarda her MDV grubu için aşağıdaki açıklamalar yapılır.

72

- Brüt defter değerinin belirlenmesine ilişkin ölçüm esasları;
- Faydalı ömürler veya kullanılan amortisman yöntemleri ve oranları;
- Dönem başı ve sonundaki brüt defter değeri ile birikmiş

⁷¹ İhsan Yıldıztekin, "Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesiyle İlgili Örnekler", Atatürk Üniversitesi İİB Dergisi , Cilt 24, Sayı 4, 2010, s.259-288

⁷² TMS 16, prg. 73

amortisman tutarı (birikmiş değer düşüklüğü zararlarıyla birlikte),

d) Defter değerinin dönem başı ve sonundaki, aşağıdaki maddeleri gösteren mutabakatı:

- (i) girişler;
- (ii) TFRS 5 uyarınca satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılan veya satış amaçlı elde tutulan varlık olarak elden çıkarılacak bir gruba dahil edilenler ve diğer çıkışlar;
- (iii) İşletme birleşmeleri yoluyla iktisap edilenler;
- (iv) Bu standart doğrultusunda yapılan ve yukarıda anlatılan yeniden değerlemelerden doğan artış ve azalışlar ile UMS 36 uyarınca doğrudan özkaynaklarda muhasebeleştirilen veya iptal edilen değer düşüklüğü zararları;
- (v) TMS 36 uyarınca gelir tablosu ile ilişkilendirilen değer düşüklüğü zararları;
- (vi) TMS 36 uyarınca gelir tablosu ile ilişkilendirilen iptal edilmiş değer düşüklüğü zararları;
- (vii) Amortisman;
- (viii) Yurtdışındaki işletmenin, raporlayan işletmenin finansal tablolarında kullanılan para birimine çevrilmesi dahil olmak üzere; finansal tabloların geçerli para biriminden finansal tablolarda kullanılan para birimine çevrilmesinden doğan net kur farkları; ve
- (ix) Diğer değişiklikler.

Finansal tablolarda yukarıdaki açıklamalara ek olarak aşağıdaki konular da açıklanır:⁷³

- a) Borçlar için teminat olarak gösterilen MDV ve MDV üzerindeki rehin ve ipotekler ile tutarları;
- b) MDV'ın inşası sırasında katlanılan ve defter değerine dahil

⁷³ TMS 16, prg. 74

edilen harcamaların tutarı;

c) MDV'ı edinmek için yapılan sözleşmeye bağlanmış taahhütler; ve

d) Gelir tablosu üzerinde ayrı olarak raporlanmamışsa, değeri düşen, kaybolan veya elden çıkarılan MDV kalemleri için üçüncü şahıslar tarafından tazmin edilen ve gelir tablosu ile ilişkilendirilmiş olan tutarlar.

TMS'a göre MDV'ın amortismanları ile ilgili olarak dönem boyunca gelir tablosunda veya diğer varlıkların elde etme maliyetlerinin bir parçası olarak muhasebeleştirilen amortisman tutarları ve dönem sonundaki birikmiş amortisman tutarları kamuya açıklanır.⁷⁴

TMS 8 uyarınca işletme, cari dönemde etkisi olan ya da sonraki dönemlerde etkisi olması beklenen muhasebe tahminlerindeki değişikliklerinin niteliğini ve etkilerini kamuya açıklar. MDV için de kalıntı değerler, MDV kalemlerinin sökülmesi ve taşınması ile restorasyonuna ilişkin tahmini maliyetler, yararlı ömürleri ve amortisman yöntemleri hususlarında açıklamalar yapar.⁷⁵

İşletmeler, MDV kalemlerini yeniden değerlemeye tabi tuttıkları durumda da aşağıdaki hususları açıklar:⁷⁶

- a Yeniden değerlemenin yürürlük tarihi;
- b Yeniden değerlemenin bağımsız bir bilirkişi tarafından yapıp yapılmadığı;
- c İlgili kalemlerin gerçeğe uygun değerlerinin tahmin edilmesinde uygulanan yöntemler ve önemli varsayımlar;
- d İlgili kalemlerin gerçeğe uygun değerlerinin; doğrudan aktif bir piyasada veya muvazaasız olarak son zamanlarda gerçekleşen piyasa işlemlerinde oluşan fiyatlar baz alınarak belirlenmesi ya da başka değerlendirme teknikleri kullanılarak tahmin edilmesine ilişkin açıklamalar;

⁷⁴ TMS 16, prg. 75

⁷⁵ TMS 16, prg.76

⁷⁶ TMS 16, prg. 77

- e Her bir yeniden değ erlenmiş MDV grubu için, maliyet modeli kullanılmış olsaydı bu çerçevede muhasebeleştirilecek defter değeri; ve
- f Yeniden değ erleme değ er artışının dönem içindeki değ işimi ve bakiyenin ortaklara dağıtılmasına ilişkin kısıtlamalar.

TMS 16'ya göre finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaçlarının karşılanması için aşağıdaki bilgilerin açıklanması beklenir.⁷⁷

- a Geçici olarak atıl durumda olan MDV'in defter değeri;
- b Halen kullanımda olan tamamen itfa olmuş MDV'in brüt defter değ erleri;
- c Aktif kullanımdan çekilen ve TFRS 5 uyarınca satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılmamış MDV'in defter değeri; ve
- d Maliyet metodu kullanılması durumunda; defter değ erinden önemli ölçüde farklı olması halinde, MDV'in gerçeğe uygun değeri.

2.3. TÜRKİYE MUHASEBE STANDART'LARINDA MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

TMS 38'de MODV'ların elde edilişlerinin muhasebeleştirilmesi ve bu aşamada hangi kriterlerin göz önünde bulundurulacağı, nasıl itfa olacağı, dönem sonlarında nasıl değ erleneceği ve nasıl bilanço dışı bırakılacağı konuları incelenmiştir.

2.3.1. Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standart'ının Amaçları ve Kapsamı

Standardın amacı başka bir Standartta  zel hüküm bulunmayan MODV'larla ilgili muhasebeleştirme yöntemlerini belirlemek ve MODV'ın

⁷⁷ TMS 16, prg. 79

defter değerin nasıl ölçüleceğini belirleyip, MODV'larla ilgili bazı özel açıklamaların yapılmasını sağlamaktır.⁷⁸

Standart, aşağıda belirtilen MODV'nin haricinde tüm MODV'ların muhasebeleştirilmesinde uygulanır:

- başka bir Standardın kapsamına giren MODV'lar,
- olağan iş sürecinde işletme tarafından satış amaçlı elde tutulan MODV'lar (TMS 2 ve TMS 11 uygulanır),
- ertelenmiş vergi varlıkları (TMS 12 uygulanır),
- TMS 17 kapsamındaki kiralamar,
- çalışanlara sağlanan faydalardan doğan varlıklar (TMS 19 uygulanır),
- TMS 32'da tanımlandığı şekliyle finansal varlıklar. Bazı finansal varlıkların muhasebeleştirme ve ölçüm esasları TMS 27, TMS 28 ve TMS 31 Standartlarının kapsamındadır,
- bir işletme birleşmesinde elde edilen şerefiye (TFRS 3 uygulanır),
- TFRS 4 Standardı kapsamındaki, sigortacının sigorta sözleşmelerinden doğan haklarından kaynaklanan ertelenmiş elde etme maliyetleri ve MODV'lar. TFRS 4, ertelenmiş elde etme maliyetleri ile ilgili yapılması gereken özel açıklamaları belirler ancak MODV'larla ilgili yapılması gereken herhangi bir açıklamayı içermez. Bunun için MODV'ların açıklanmasına ilişkin TMS 38'de belirtilen hükümler uygulanır,
- TFRS 5'e göre satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan MODV'lar.
- maden işletme hakları ve petrol, doğal gaz ve benzeri yenilenemeyen kaynakların geliştirilmesi ve çıkarılmasına ilişkin harcamalar.
- araştırma ve değerlendirme varlıklarının muhasebeleştirilmesi ve ölçümü.

⁷⁸ TMS 38, prg. 1

TMS 38, reklam, eğitim, ilk kuruluş, araştırma ve geliştirme faaliyetleri için yapılan harcamalara da uygulanır.

Araştırma ve geliştirme faaliyetleri bilginin geliştirilmesine yöneliktir. Bu nedenle, bu faaliyetler fiziksel bir varlıkla sonuçlansa dahi, varlığın fiziksel unsuru, içindeki bilgi gibi maddi olmayan unsuruna göre ikincil bir durumdadır.

Bazı MODV'lar, örneğin bir kompakt disk (bilgisayar yazılımı olması durumunda), yasal bir belge (lisans veya patent durumunda) veya film gibi fiziksel cisimlerin içinde yada üzerinde yer alabilir.

Maddi olan ve olmayan unsurlar içeren bir varlığın değerlemesinde hangi unsurun daha önemli olduğuna göre ilgili maddenin dahil olduğu standart hükümleri uygulanır.

İşletme içi yaratılan markalar, ticari başlıklar, yayın hakları, müşteri listeleri ve benzer nitelikteki kalemler, MODV olarak muhasebeleştirilmez.⁷⁹

2.3.2. Standarttaki Tanımlar

TMS 16'dan farklı olarak Standartta geçen terimlerin anlamları aşağıdaki gibidir.⁸⁰

Aktif piyasa: ticareti yapılan kalemlerin homojen olduğu, normal koşullar altında her zaman için istekli alıcı ve satıcıların bulunduğu ve fiyatların kamuoyuna açık olduğu piyasadır.

Bir işletme birleşmesine ilişkin anlaşma tarihi: Birleşen taraflar arasında nihai anlaşmaya varıldığı, halka açık işletmeler açısından ise kamuoyuna açıklandığı tarihtir. Zorla ele geçirme durumunda, birleşen taraflar arasında esas itibarıyla anlaşmaya varılan ilk tarih, yeterli sayıda

⁷⁹ TMS 38, prg 63

⁸⁰ TMS 38, prg. 8

devralınan işletme hissedarının, devralanın işletme üzerindeki kontrolü ele geçirme teklifini kabul ettiği tarihtir.

İtfa: MODV'nin amortismanına tabi tutarının, yararlı ömrü boyunca sistematik olarak dağıtılmasını ifade eder.

Varlık:

(a) Geçmişteki bazı olayların sonucu olarak işletme tarafından kontrol edilen; ve

(b) İşletmeye gelecekte ekonomik yarar sağlaması beklenen bir kaynaktır.

Geliştirme: Ticari üretim ya da kullanıma başlamadan önce, yeni veya önemli ölçüde geliştirilmiş malzeme, aygıt, ürün, süreç, sistem ya da hizmetlerin üretim planı veya tasarımında araştırma sonuçları ya da diğer bilgilerin uygulanmasıdır.

Maddi olmayan duran varlık: Fiziksel niteliği olmayan tanımlanabilir parasal olmayan varlıktır.⁸¹

Parasal varlıklar: Elde tutulan para ile, sabit ya da belirlenebilir tutarda bir para cinsinden elde edilecek varlıklardır.

Araştırma: Yeni bir bilimsel ya da teknik bir bilgi ve anlayış kazanma amacıyla üstlenilen özgün ve planlı incelemedir.⁸²

2.3.3. Maddi Olmayan Varlıkların Sınıflandırılması

MODV sınıfı, benzer nitelikte olan ve işletmenin benzer faaliyetlerinde kullanılan bir varlık grubudur. Farklı sınıflara örnek olarak aşağıdakiler sayılabilir.⁸³

⁸¹ Jean-Michel Sahut, "Do IFRS Provide Better Information About Intangibles in Europe", Emerald Group Publishing Limited, Vol. 10, No.3, 2011, s.267-290 www.emeraldinsight.com

⁸² Mustafa Türkkot, "Ar-Ge, Teknoloji Geliştirme Faaliyetlerine Sağlanan Destekler-1", Yaklaşım Dergisi, Eylül 2004, s.46-50

- Markalar;
- Ticari başlıklar ve yayın hakları;
- Bilgisayar yazılımlar;
- Lisans ve imtiyazlar;
- Telif hakları, patent ve diğer endüstriyel sahiplik hakları, hizmet ve işletme hakları;
- Reçeteler, formüller, modeller, tasarımlar ve prototipler; ve
- Geliştirilme aşamasında olan maddi olmayan duran varlıklar.

Yukarıda belirtilen sınıflar, finansal tablo kullanıcılarının daha iyi bilgilenmeleri için gerektiğinde, daha küçük (büyük) sınıflara ayrılır (sınıflarda toplanır). Bu guruplara ihtiyaca göre sinema filmi çekme veya yapma hakları, elde edilmiş bir müşteri listesi, internet alan adları örnekleri ilave edilebilir.

2.3.4. Maddi Olmayan Varlıkların Unsurları, Elde Edilme Şekilleri ve Uygulanacak Muhasebe Politikaları

Standarda göre MODV'lar işletme içinde oluşturulabilir, dışarıdan ayrı olarak yada birleşik olarak elde edilebilir. İlk edinimlerinde maliyete dahil edilen harcamalar aşağıdaki bölümde açıklanmıştır.

2.3.4.1. Maddi Olmayan Duran Varlığın Unsurları

İşletmeler; bilimsel veya teknik bilgi, yeni süreç veya sistemlerin tasarımı veya uygulanması, lisanslar, fikri mülkiyet hakları, piyasa bilgisi, ticari markalar (marka isimleri ve yayın hakları dahil) gibi maddi olmayan

⁸³ Harun Kaynak, “Gayri Maddi Duran Varlıklar İçin Yenileme Fonu Ayrılabilir mi?”, Yaklaşım Dergisi, Eylül 2009, s.87-90

duran değerleri elde etme, geliştirme, bakım veya iyileştirilmesi harcamalarını MODV tanımına uyması durumunda bir varlık olarak muhasebeleştirir.⁸⁴

Bir projenin MODV olarak muhasebeleştirilebilmesi için aşağıdaki şartları taşıması gerekir.⁸⁵

- (a) varlık belirlenebilir özellik taşımaktadır,
- (b) kaynak üzerinde kontrol mevcuttur,
- (c) MODV'la ilişkilendirilen gelecekteki ekonomik faydaların işletme için gerçekleşmesi muhtemeldir ve
- (d) varlığın maliyeti güvenilir bir biçimde ölçülebilmektedir.

Bu koşullar aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

MODV tanımının bir parçası olan “belirlenebilirlik” olgusu,⁸⁶ muhasebeleştirilmesi gereken MODV’ı şerefiyeden ayırmak için gereklidir. Eğer MODV belirlenebilir değilse, o zaman ayrı olarak muhasebeleştirilmek yerine şerefiyeye dahil edilir. Bir varlık, **belirlenebilirlik** kriterini aşağıdaki durumlarda sağlar:

a) ayrılabilir olması, diğer bir deyişle işletmeden ayrılabilme veya bölünebilme özelliğine sahip ve bireysel olarak veya ilgili sözleşme, varlık veya borçla beraber satılabilir, devredilebilir, lisans altına alınabilir, kiralanabilir veya takas edilebilir olması, **veya**

b) ilgili hakların işletmeden veya diğer haklar ve yükümlülüklerden ayrılabilmesi veya devredilebilmesine bakılmaksızın, sözleşmede yer alan haklardan veya diğer yasal haklardan kaynaklanması.

Bir işletme birleşmesinde elde edilen şerefiye, devralanın **tek başına belirlenemeyen** ve ayrı olarak muhasebeleştirilemeyen varlıklardan

⁸⁴ Akın Akbulut, TMS/TFRS/Kobi Standartlarına Göre Hesaplanan Ticari Kardan Mali Kara Geçiş :Maddi Olmayan Duran Varlıklar,Türmob Yayınları, Sayı 414, s.199-214

⁸⁵ Altar Çalışaneller, “AR-Ge Teşviklerinin Türkiye Muhasebe Standartları, Vergi Mevzuatı ve 5746 Sayılı Kanun Kapsamında Örneklerle İncelenmesi”, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Kasım 2009, s.283-295

⁸⁶ Muzaffer Küçük, Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması Genel Bakış, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2012, s.195

gelecekte beklediği ekonomik yararlar için yaptığı ödemeyi ifade eder. Gelecekteki ekonomik faydalar, elde edilmiş belirlenebilir varlıklar arasındaki veya finansal tablolarda tek başına muhasebeleştirilmesi uygun görülmeyen ancak devralanın işletme birleşmesinde ödemeye hazır olduğu varlıklar arasındaki sinerjinin bir sonucu olabilir. Bu nedenle, bir varlığın MODV tanımına uyması için diğer varlıklardan ayrı olarak belirlenebilir olması gerekir.

Kontrolün belirlenmesi: Bir işletmenin ilgili varlıktan ortaya çıkan gelecekteki ekonomik faydaları kullanabilme ve başkalarının bu faydalara erişimini kısıtlama gücünün olması durumunda işletme varlığı kontrol ediyor demektir.⁸⁷

Bir işletmenin MODV'ın gelecekteki ekonomik faydalarını kontrol gücünün varlığı ve sınırları, büyük ölçüde bu alandaki yasal düzenlemelere bağlıdır. Bununla birlikte yasal haklardan kaynaklanmayan kontrol gücü de söz konusu olabilmektedir. Yasal hakların olmadığı durumlarda kontrolün varlığını göstermek daha zordur.⁸⁸ Satın alınan bilgisayar programlarında yasal hakkın kontrol altında olduğu söylenebilir.

Yasal haklar: Piyasa bilgisi ve teknik bilgi gelecekte ekonomik faydalar sağlayabilir. Bilgiye ilişkin telif hakkı, sınırlayıcı bir ticari anlaşma (izin verildiği yerlerde) veya çalışanların gizliliği korumaya ilişkin yasal sorumlulukları olması gibi, faydaların bazı yasal haklarla korunuyor olması durumunda işletme bu faydaları kontrol altında tutar.

Vasıflı personel: Bir işletme vasıflı çalışanlardan oluşan bir ekibe sahip olabilir ve eğitim yoluyla, gelecekte ekonomik faydalar sağlayacak ek vasıfları tespit edebilir.

Ancak, bir işletme vasıflı çalışanlardan oluşan bir ekipten ve bunlara bir MODV kapsamında verilen eğitimlerden kaynaklanan tahmini gelecekteki

⁸⁷ Orhan Çelik-Feyzan H.Şehriali Çelik, “İşletmelerin Maddi Olmayan Duran Varlıklar Üzerindeki Kontrolü: Finansal Raporlamaya Hukuksal Bir Bakış”, Muhasebe ve Denetime Bakış, Mayıs, 2010, s.30

⁸⁸ Haluk Sümer, Mert Erer, “Yazılımların TMS 38’e Göre Değerlemesi”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 98, 2010, s.25-40

ekonomik faydalar üzerinde yetersiz bir kontrole sahiptir. Başka bir anlatımla, kullanımı ve gelecekteki ekonomik faydanın elde edilmesi yasal haklar tarafından korunan ve tanımın diğer şartlarını taşıyan özel yönetsel veya teknik yetenek MODV olarak sınıflandırılmaktadır.

Pazar payı veya müşteri ilişkileri: Bir işletme müşteri portföyüne veya pazar payına sahip olabilir ve müşterileri ile ilişki kurma ve bağlılık yaratma çabaları sonucu, müşterilerin işletme ile ticari ilişkiye devam etmelerini bekleyebilir.

Ancak, müşteri ile olan ilişkiyi veya müşterinin işletmeye olan bağlılığını koruyan yasal hakların veya bunları kontrol altında tutan başka yolların olmaması durumunda MODV'ın tanımına uyan, işletmenin müşteri ile olan ilişkileri ve bağlılıktan oluşması beklenen gelecekteki ekonomik faydalar üzerindeki kontrolü genellikle yetersizdir. Müşteri ilişkilerinin ayrılabilir olduğu ve işletmenin ilişkileri kontrol edebildiğinin kanıtlanabildiği durumda, ilişkiler MODV tanımına uyar.

MODV; ürünlerin ve hizmetlerin satışından elde edilen gelir, maliyet tasarrufları veya işletme tarafından varlıkların kullanılmasından kaynaklanan diğer faydalar gibi, **gelecekte işletmeye akacak ekonomik faydalar sağlamalıdır.**

2.3.4.2. Maddi Olmayan Duran Varlığın İlk Ölçümlenmesi

İşletmeler MODV'larını dışarıdan ayrı olarak, işletme birleşmeleri yoluyla, devlet teşviği yoluyla yada varlıkların takası yoluyla elde ederler.

Ayrı olarak elde edilen MODV'ın maliyeti aşağıdaki harcamalardan oluşur:⁸⁹

⁸⁹ TMS 38, prg. 27-28

a) İthalat vergileri ve iade edilmeleri mümkün olmayan satın alma vergileri de dahil, ticari iskontolar ve indirimler düşüldükten sonraki satın alma fiyatı; ve

b) Varlığı amaçlanan kullanımına hazır hale getirmeye yönelik, doğrudan varlıkla ilişkilendirilebilen aşağıdaki maliyetler.

- Doğrudan, varlığın çalışabilir duruma getirilmesi sırasında oluşan (TMS 19'da tanımlandığı gibi) çalışanlara sağlanan fayda maliyetleri;
- Doğrudan, varlığın çalışabilir duruma getirilmesi sırasında oluşan mesleki ücretler; ve
- Varlığın düzgün çalışıp çalışmadığının testine yönelik maliyetlerdir.

Bir MODV'nin maliyetinin bir parçasını oluşturmayan harcamalar ile, bir MODV'nin kullanımında ya da tekrar düzenlenmesi sırasında oluşan ve defter değerine dahil edilmeyen maliyetler de aşağıda açıklanmıştır.⁹⁰

- Yeni bir ürün veya hizmetin tanıtımına ilişkin maliyetler (reklam ve promosyon maliyetleri dahil),
- Yeni bir yerde veya yeni bir müşteri sınıfıyla iş yapma maliyetleri (personel eğitim masrafları dahil),
- Yönetimce amaçlanan şekilde işlev görebilecek nitelikteki bir varlığın henüz kullanıma sokulması aşamasına ilişkin maliyetler ve varlığın geliştirilmesine ilişkin yönetimce planlanmayan harcamalar,
- İlgili varlığın ürününe yönelik talepler oluşurken meydana gelenler gibi, başlangıç faaliyete başlama zararları ve
- Yönetim maliyetleri ve diğer genel giderlerdir.

MODV'nin edinilmesinde kredilendirme uygulanıyorsa defter değeri peşin değeridir. Peşin fiyat ile ödenen tutar arasındaki farklar TMS 23'ün izin verdiği durumlar haricinde gider kaydedilir.

⁹⁰ Yıldız Özerhan Akbulut, Serap Yanık, Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı TMS TFRS, Turmob Yayınları: 377, 2010, s.267

Örnek: İşletme kullanım hakkı 10 yıl olan bir patenti 01.01.2009 tarihinde eşit taksitlerle ödenmek üzere 5 yıl vadeli olarak satın almıştır. Piyasadaki cari faiz oranı %3 olup toplam maliyet bedeli 100.000 TL'dir.⁹¹

Yıllar	Taksitler (TL)	1 TL'nin iskonto değeri	Bugünkü değer
2009	20.000	0,9709	19.418
2010	20.000	0,9426	18.852
2011	20.000	0,9151	18.302
2012	20.000	0,8884	17.768
2013	20.000	0,8626	17.252
Toplam	100.000		91.591

Satın alındığında ve yılın dönem sonunda;

-----01.01.2009-----

260 Haklar	91.592	
337 Diğer Borç Reeskontu	582	
Ertelenmiş Giderler		
437 Diğer Borç Reeskontu veya		
Ertelenmiş Giderler	7.826	
336 Diğer Çeşitli Borçlar		100.000

-----//-----

-----31.12.2009-----

780 Finansman Giderleri	582	
337 Diğer Borç Reeskontu	1.148	
336 Diğer Çeşitli Borçlar	20.000	
337 Diğer Borç Reeskontu		582
437 Diğer Borç Reeskontu		1.148
102 Bankalar		20.000

-----//-----

şeklinde kayıt yapılır.

⁹¹ Yıldız Özerhan Akbulut, a.g.e., s.268

İşletme birleşmelerinde (TFRS 3'e göre) edinilen MODV'nin değeri elde edilme tarihindeki gerçeğe uygun değeridir.⁹²

İşletme birleşmelerinde edinilen varlığın gerçeğe uygun değerinin güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi durumunda devralan, birleşme tarihinde, devralınanın MODV'larını şerefiyeden ayrı olarak muhasebeleştirir. Devralınanın devam eden araştırma ve geliştirme projesi; varlık tanımına uyması ve belirlenebilir olması, ayrılabilir olması veya sözleşmeden ya da diğer yasal haklardan kaynaklanması durumlarında MODV tanımına uyar.⁹³

Bazen, bir işletme birleşmesinde elde edilen MODV ancak onunla ilgili bir maddi ya da MODV'la beraber ayrılabilir. Böyle durumlarda, eğer gruptaki varlıkların her birinin gerçeğe uygun değeri ayrı olarak güvenilir bir şekilde ölçülemiyorsa, devralan, varlık grubunu şerefiyeden ayrı tek bir varlık olarak muhasebeleştirir.⁹⁴

Aynı şekilde, 'marka' ve 'marka ismi' terimleri genellikle ticari ve diğer markalar için eş anlamlı olarak kullanılır. Ancak ilki, bir ticari marka (veya hizmet markası) ve onunla ilgili ticaret ünvanı, formüller, tarifler ve teknolojik deneyim gibi tamamlayıcı bir varlık grubuna ilişkin olarak kullanılan genel pazarlama terimlerini ifade eder. Eğer tamamlayıcı varlıkların her biri için ayrı olarak gerçeğe uygun değerler güvenilir bir şekilde ölçülemiyorsa, elde eden, markayı oluşturan tamamlayıcı MODV grubunu tek bir varlık olarak muhasebeleştirir. Tamamlayıcı varlıkların her birinin gerçeğe uygun değerlerinin ayrı olarak güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi durumunda, devralan, her bir varlığın benzer yararlı ömre sahip olması halinde, bunları tek bir varlık olarak muhasebeleştirebilir.⁹⁵

⁹² Aylin Poroy, Arsoy, "Bağlı Ortaklıkların Bilançolarının Makul Değerle Değerlenmesi ve Şerefiyenin Hesaplanması" Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi, Sayı: 10, Eylül 2003, s.133

⁹³ TMS 38, prg. 33-34

⁹⁴ TMS 38, prg. 36

⁹⁵ Ali Ildır, "Marka Değerlemesi ve Marka Değerinin Bilançolarda Gösterilmesi", Analiz Dergisi, Ekim 2005, Sayı 14, S.39-45

MODV yasal veya diğer sözleşmeden doğan haklardan kaynaklanıyorsa ve ayrılabilir özellik taşımıyorsa yada ayrılabilir olmakla birlikte aynı veya benzer varlıklar için daha önce gerçekleşmiş takas işlemlerinin tarih kaydı ya da kanıtı olmaması ya da gerçeğe uygun değer tahmininin ölçülemeyen değişkenlere bağlı olması durumlarından biri söz konusu olduğunda, bir işletme birleşmesinde elde edilen MODV'nin gerçeğe uygun değerinin güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi mümkün olamayabilir.⁹⁶

Aktif bir piyasadaki kayıtlı piyasa fiyatları, bir MODV için en güvenilir gerçeğe uygun değerdir. Uygun piyasa fiyatı, genellikle, güncel fiyat teklifidir. Güncel fiyat tekliflerinin mevcut olmaması durumunda, işlem tarihi ile varlığın gerçeğe uygun değerinin tahmin edildiği tarih arasında ekonomik koşullarda önemli bir değişiklik olmaması koşuluyla, gerçeğe uygun değeri tahmin etmek için en son benzeri işlemin fiyatı esas alınabilir.⁹⁷

Düzenli olarak belirli MODV'ların alım ve satımı ile meşgul olan işletmeler tarafından geliştirilen gerçeğe uygun değerlerin dolaylı olarak tahmin etme teknikleri ile uygun değeri tahmin etmeyi amaçlamaları ve varlığın ait olduğu endüstrideki güncel işlem ve uygulamaları yansıtmakta olmaları durumunda, işletme birleşmesinde elde edilen bir MODV'nin ilk ölçümü için kullanılabilir. Bu teknikler aşağıdaki işlemlerden oluşur.⁹⁸

a) Varlığın kârlılığını oluşturan göstergelere (gelir, pazar payları ve faaliyet kârı gibi) veya piyasa koşullarında yapılan muvazaasız bir işlemde (isim hakkı yaklaşımının dışında kalmada olduğu gibi) güncel piyasa işlemlerini yansıtan çarpanların MODV için diğer bir gruba yetki verilmesiyle elde edilebilen isim haklarına uygulanması veya

b) Varlıktan beklenen gelecekteki net nakit akışlarının iskonto edilmesidir.

MODV'nin, **devlet teşviği** yoluyla ücretsiz olarak veya çok düşük bir bedelle elde edildiği durumda, işletme, TMS 20 Standardı uyarınca,

⁹⁶ TMS 38, prg. 38

⁹⁷ TMS 38, prg. 39

⁹⁸ TMS 38, prg. 41

başlangıçta, hem MODV'ı hem de ilgili teşviği gerçeğe uygun değerinden muhasebeleştirmeyi seçebilir. İşletmenin, ilgili varlığı gerçeğe uygun değerinden muhasebeleştirmeyi seçmemiş olması durumunda, başlangıçta anılan varlık, amaçlanan kullanımına hazır hale getirilmesi ile doğrudan ilişkili giderler nominal tutarına ilave edilmek suretiyle (TMS 20'nin izin verdiği diğer bir uygulama) muhasebeleştirilir.⁹⁹

Maddi olmayan varlıkların **takasında** izlenecek değerlendirme ve aktifleştirme işlemleri önceki bölümde anlatılan MDV standardı TMS 16 daki hükümleri içerir.¹⁰⁰

İşletme içi yaratılan şerefiye, varlık olarak muhasebeleştirilmez. TFRS 3'e göre de Şerefiye de MODV olarak muhasebeleştirilmez.¹⁰¹

İşletme içi yaratılan MODV'ın muhasebeleştirilebilmesi için gerekli kriterleri sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesinde, işletme ilgili varlığın oluşumunu araştırma ve geliştirme safhası olarak iki safhaya ayırır.

Araştırma, yeni bilimsel ya da teknik bir bilgi ve anlayış kazanma amacıyla üstlenilen özgün ve planlı bir incelemedir. Geliştirme ise, ticari üretim ya da kullanıma başlamadan önce yeni ya da önemli ölçüde geliştirilmiş malzeme, aygıt, ürün, süreç, sistem ya da hizmetin üretim planı ve ya tasarımında araştırma sonuçları yada bilgilerin uygulanmasıdır.¹⁰²

Geliştirme safhası araştırma safhasından sonra geldiği için işletme bu safhada maddi olmayan varlığı tanımlayabildiği gibi gelecekte sağlayacağı ekonomik faydayı kanıtlayabilir.¹⁰³ Bir proje ile ilgili olarak bu safhalar ayırt edilemiyorsa araştırma safhası olarak kabul edilir.

⁹⁹ TMS 38, prg. 44

¹⁰⁰ TMS 38, prg. 45-46-47

¹⁰¹ Ali İhsan Akgün, "Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nda Şerefiye ve Gerçeğe Uygun Değer İlişkisi", C.Ü. İktisadi İdari Bilimler Dergisi, Cilt 12, Sayı. 2, 2011, s.59

¹⁰² Erhan Gümüş, "Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerine (Ar-Ge) Sağlanan Vergi Teşvikleri" Vergi Dünyası, Ağustos 2008, s.127-135

¹⁰³ Metin Saban,-Murat Genç, "Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin IAS-38 "Maddi Olmayan Duran Varlıklar" Kapsamında Muhasebeleştirilmesi", Mali Çözüm, Sayı: 70, Ocak-Mart 2005, s.123-133

İşletme içi bir projenin araştırma safhasında, işletmenin gelecekte ekonomik yararlar sağlayacak bir MODV'nin mevcudiyetini göstermesi mümkün olmadığı için bu harcamalar gerçekleştiklerinde gider olarak muhasebeleştirilir.¹⁰⁴

İşletme içi yaratılan bir projenin geliştirme safhasında, işletme tarafından tespit edilen bir MODV'nin gelecekte muhtemel ekonomik yararlar yaratacağını göstermesinden sonra, aşağıdaki koşulların tamamının varlığı halinde, geliştirmeden (veya işletme bünyesinde yürütülen bir projenin geliştirme safhasından) kaynaklanan MODV'lar muhasebeleştirilir.¹⁰⁵

a) MODV'nin kullanıma veya satışa hazır hale gelebilmesi için tamamlanmasının teknik olarak mümkün olması.

b) İşletmenin MODV'ı tamamlama ve bu varlığı kullanma veya satma niyetinin bulunması.

c) MODV'ı kullanma veya satma imkanının bulunması.

d) MODV'nin muhtemel gelecek ekonomik faydayı nasıl sağlayacağını belirli olması. Ayrıca, MODV'nin ürününün veya kendisinin bir piyasasının olması ya da işletme bünyesinde kullanılacak olması durumunda buna elverişli olması.

e) Geliştirme safhasını tamamlamak ve MODV'ı kullanmak veya satmak için yeterli teknik, mali ve diğer kaynakların mevcut olması.

f) Geliştirme sürecinde MODV ile ilgili yapılan harcamaların güvenilir bir biçimde ölçülebilir olması.

İşletme, bir MODV'nin gelecekteki muhtemel ekonomik yararları nasıl sağlayacağını göstermek için, ilgili varlıktan gelecekte elde edilecek ekonomik yararları TMS 36 Standardında yer alan ilkeler doğrultusunda değerlendirir. Varlığın, sadece diğer varlıklarla beraber ekonomik yarar

¹⁰⁴ Akın Akbulut, "Ar-Ge", Vergi Dünyası, Nisan 2007, s.37-45

¹⁰⁵ Mahmut Yardımcıoğlu, Nuray Demirel, Veli Özer, "Araştırma ve Geliştirme Harcamalarının ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların TMS 38, Tekdüzen Muhasebe Sistemi ve SPK Tebliğine Göre Muhasebeleştirilmesi İşlemlerinin Karşılaştırılması", Mali Çözüm Dergisi, Ocak-Şubat 2008, Sayı 85, s.43-58

getirecek olması durumunda, işletme, TMS 36'da yer alan nakit yaratan birimler kavramını uygular.¹⁰⁶

İşletme içi yaratılan markalar, ticari başlıklar, yayın hakları, müşteri listeleri ve benzer nitelikteki kalemlerle ilgili harcamalar, işin bir bütün olarak geliştirilmesine ilişkin maliyetlerden ayırt edilemediği için MODV olarak muhasebeleştirilmez.

İşletme içi yaratılan MODV'nin maliyeti, yönetim tarafından amaçlanan şekilde çalışabilmesi için ilgili varlığın yaratılması, üretilmesi ve hazırlanmasında gerekli olan ve varlıkla doğrudan ilişkilendirilebilen aşağıdaki maliyetlerin tamamından oluşur.

- MODV'nin oluşturulmasında kullanılan veya tüketilen malzeme ve hizmet maliyetleri;
- MODV'nin oluşturulmasından kaynaklanan çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin maliyetler (TMS 19 Standardında belirtildiği biçimde);
- Yasal hakkın tesciline yönelik ödemeler; ve
- MODV'nin oluşturulmasında kullanılan patent ve lisansların itfa paylarıdır.

Bazen, işletmeye gelecekte ekonomik yararlar sağlamak amacıyla yapılan harcamalar sonucunda muhasebeleştirilebilecek herhangi bir maddi olmayan duran varlık veya diğer bir varlık elde edilmez veya oluşturulmaz. Aşağıda sayılan bu durumlarda, anılan harcamalar gerçekleştiği anda gider olarak muhasebeleştirilir.

a) "TMS 16 Maddi Duran Varlıklar" Standardı uyarınca bir maddi duran varlık kaleminin maliyetine dahil edilmiş olmadıkça, faaliyete başlanmasına ilişkin harcamalar (başlangıç maliyetleri gibi). Başlangıç maliyetleri, bir tüzel kişiliğin oluşturulması için yapılan yasal ve sekreteryaya türü maliyetler, yeni bir tesis veya işyeri açmak için yapılan harcamalar (yani açılış öncesi maliyetler) veya yeni faaliyetlerin başlatılması, yeni ürün veya

¹⁰⁶ TMS 38, prg. 60

süreçlerin oluşturulması için yapılan harcamalar (yani faaliyet öncesi maliyetler) gibi kuruluş maliyetlerinden oluşabilir.

- b) Eğitim faaliyetlerine ilişkin harcamalar.
- c) Reklam ve promosyon faaliyetlerine ilişkin harcamalar.
- d) Bir işletmenin kısmen veya tamamen yerinin değiştirilmesi veya yeniden yapılandırılmasına ilişkin harcamalar.¹⁰⁷

İşletme içi yaratılan MODV için yapılan; varlığın kullanıma hazır hale getirilmesi ile doğrudan ilgili olmayan satış ve yönetim giderleri ile diğer genel giderler, varlığın amaçlanan performansına ulaşmasından önce meydana gelen verimsizlikler ve ilk faaliyet zararları ve varlığın kullanımı için personele verilen eğitim harcamaları maliyete ilave edilmez.¹⁰⁸

Örnek: Bilgisayar yazılımı üreten bir firma işletme içinde kullanılmak amacıyla yeni bir yazılım programıyla ilgili bir proje başlatmıştır. Proje ile ilgili olarak aşağıdaki giderler gerçekleşmiştir.¹⁰⁹

Giderler	Gider Yazılacak	Aktifleştirilecek
Kavramsal tasarım	2.500	
Tasarım alternatiflerinin değerlendirilmesi	3.700	
İhtiyaç duyulan teknolojinin belirlenmesi	8.100	
Alternatiflerin seçimi	1.400	
Yazılım tasarımı		28.000
Yazılımın kodlanması		42.000
Kalite güvence testi		30.000
Veri değiştirme maliyetleri	3.900	
Eğitim	14.000	
Genel üretim giderleri dağıtımından gelen	6.900	
Genel yönetim giderleri	11.200	
Bakım onarım maliyetleri	6.000	
Toplam	57.700	100.000

¹⁰⁷Görkem Pehlivan, “TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıkların İncelenmesi ve Vergi Kanunları Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, T.C.Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanları Kurulu Yeterlik Etüdü, Ekim 2009, İstanbul, s.77

¹⁰⁸ TMS 38, prg. 67

¹⁰⁹ Yıldız Özerhan Akbulut, a.g.m., s.278

Yapılan harcamaların sadece 100.000TL'lik kısmı geliştirme harcaması olduğu için aktifleştirilmiştir. Testler tamamlandığında aktifleştirilen değeri üzerinden tahmin edilen faydalı ömrü 60 ay üzerinden amortisman ayrılmaya başlanmıştır.

İşletme ikinci yılda ek bir modül geliştirmeye karar vererek bu işle ilgili yazılımcılar ve kalite kontrolü yapan personele çalışmaları karşılığında toplam 22.438 TL ödeme yapmıştır. Geliştirilen tasarım maliyetinin tamamı aktifleştirilmiş 48 ay üzerinden amortisman ayrılmaya başlanmıştır. İki yıl sonra işletme bu yazılım programını peşin olarak 36.550 TL'ye sattığında 40.278 TL zarar etmiştir ve aşağıdaki kaydı yapmıştır.

-----/-----		
268 Birikmiş Amortisman	45.610	
100 Kasa Hesabı	36.550	
659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar	40.278	
	Maddi Olmayan Duran Varlıklar	122.438
-----/-----		

2.3.5. Maddi Olmayan Varlıkların Dönem Sonu İşlemleri

İşletmeler, dönem sonlarında MODV'nı maliyet yöntemi veya yeniden değerlendirme yöntemi uygulayarak değerlerler. Bir MODV'nı yeniden değerlendirme yöntemine göre muhasebeleştirilmesi durumunda, sınıfındaki diğer tüm varlıklar da, aktif bir piyasalarının bulunması durumu söz konusu olduğu sürece, yine aynı yöntemle göre muhasebeleştirilir.¹¹⁰

MODV sınıfında yer alan kalemler, ilgili varlıkların seçilerek yeniden değerlemeye tabi tutulmasından ve mali tablolarda farklı tarihlerdeki maliyet ve değerleri içeren tutarlar olarak raporlanılmasından kaçınmak için, aynı zamanda yeniden değerlemeye tabi tutulur.

¹¹⁰ TMS 38, prg. 72

2.3.5.1. Maddi Olmayan Duran Varlıkların İlk Muhasebeleştirilmesinden Sonraki Ölçüm

Dönem sonunda MODV'lara uygulanan maliyet yöntemi MDV'larda olduğu gibidir.

Yeniden değerlendirme yöntemi; MDV'larda olduğu gibi gerçeğe uygun değer, aktif bir piyasa ile ilişkilendirilmek suretiyle belirlenir. Bu tutardan birikmiş itfa toplamı varsa değer düşüklüğü toplamı indirilerek kaydedilir. Yeniden değerlendirme işlemleri, TMS 16 daki gibi bilanço tarihinde ilgili aktifin defter değerinin gerçeğe uygun değerinden önemli ölçüde farklılık göstermemesi açısından düzenli olarak yapılır.¹¹¹

Yeniden değerlendirme yöntemi;

- a) Daha önce varlık olarak muhasebeleştirilmeyen maddi olmayan duran varlıkların yeniden değerlendirilmelerine; veya
- b) Maddi olmayan duran varlıkların maliyet tutarı dışında bir tutardan muhasebeleştirilmelerine,

izin vermez.

Ancak, ilgili varlığın, sürecin belli bir noktasına kadar bu standardın varlık olarak muhasebeleştirilme kriterlerini karşılamamış olması nedeniyle MODV maliyetinin sadece bir parçasının varlık olarak muhasebeleştirilmiş olması durumunda, yeniden değerlendirme yöntemi ilgili varlığın tamamına uygulanabilir. Yeniden değerlendirme yöntemi, devlet teşviği yoluyla sahip olunan ve çok düşük bir tutardan muhasebeleştirilen bir MODV'a da uygulanabilir.¹¹²

Bir MODV için aktif bir piyasanın varlığı nadir olarak rastlanılan bir durumdur. Markalar, ticari başlıklar, müzik ve film yayınlama hakları,

¹¹¹ Samira Demaria, Dominique Dufour, "First Time Adoption of IFRS, Fair Value Option, Conservatism: Evidences From French Listed Companies", Halshs-00266189, Version 1-21 May 2008, s.1-24, <http://hal.archives-ouvertes.fr>

¹¹² Başak Ataman Akgül, Hüseyin Akay, Uluslar arası Muhasebe Standartları ve Türkiye'de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma: IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar (Intangible Assets), Türkmen Kitabevi, İstanbul 2004, s.188

patentler ve ticari markalar gibi MODV'lar benzersiz olduklarından aktif bir piyasa mevcut olamaz. Aynı zamanda, MODV'lar alınıp satılabilmelerine rağmen, sözleşmeler bireysel alıcı ve satıcılar arasında müzakere edilir, sık rastlanılan bir durum değildir ve kamuoyuna açık değildir. Bu nedenlerden dolayı, bir varlık için ödenen fiyat bir diğerinin gerçeğe uygun değeri açısından yeterli kanıt sağlamayabilir.

Yeniden değerlendirme işlemlerinin sıklığı, yeniden değerlendirilen MODV'ların gerçeğe uygun değerlerinin değişkenliğine bağlıdır. Yeniden değerlendirilen varlığın gerçeğe uygun değerinin, defter değerinden önemli ölçüde farklı olması durumunda, yeniden değerlemeye devam edilmesi gerekir.

Bir MODV'nin yeniden değerlendirme işlemine tabi tutulması durumunda, yeniden değerlendirme tarihindeki birikmiş itfa payları ya ilgili aktifin brüt defter değerindeki değişimle orantılı olarak tekrar belirlenir ve böylece yeniden değerlendirme işlemi sonrası ilgili aktifin defter değeri yeniden değerlendirilmiş tutarına eşitlenir; ya da ilgili aktifin brüt defter değerinden çıkarılır ve kalan net tutar, varlığın yeniden değerlendirilmiş tutarına göre tekrar belirlenir.

Yeniden değerlendirilen MODV sınıfında yer alan bir MODV'nin, aktif bir piyasasının olmaması sebebiyle yeniden değerlendirilmeye tabi tutulamaması durumunda, maliyetinden birikmiş itfa payları ve değer düşüklüğü zararları düşülerek izlenir.

Yeniden değerlendirilmiş bir MODV'nin gerçeğe uygun değeri, aktif bir piyasa referans alınmak suretiyle tespit edilemiyor olması durumunda; ilgili varlığın defter değeri en son yeniden değerlendirme tarihindeki aktif piyasa referans alınarak hesaplanmış yeniden değerlendirilmiş tutarından daha sonra ayrılan tüm birikmiş itfa payları ve değer düşüklüğü zararlarının düşülmesi suretiyle hesaplanır.

Yeniden değerlendirilmiş bir MODV için aktif bir piyasanın mevcut olmaması; söz konusu varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğini ve TMS 36 'ya göre teste tabi tutulması gerektiğini gösterebilir.

Daha sonraki bir ölçüm tarihinde ilgili varlığın gerçeğe uygun değerinin aktif bir piyasa referans alınarak belirlenebilmesi durumunda, yeniden değerlendirme yöntemi bu tarihten itibaren uygulanır.

MODV'nin defter değerinin yeniden değerlendirme işlemi sonucunda artması durumunda, söz konusu artış doğrudan, yeniden değerlendirme fazlası adı altında öz kaynağa alacak kaydedilir. Ancak, anılan yeniden değerlendirme artışının, varsa daha önce aynı varlık için kâr veya zararda muhasebeleştirilen yeniden değerlendirme azalışını ortadan kaldıran kısmı, kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

Defter değerinin yeniden değerlendirme işlemi sonucunda azalmış olması durumunda, söz konusu azalan tutar, kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Ancak, anılan varlık için yeniden değerlendirme fazlasında mevcut bakiye ölçüsünde bir azalış olduğu sürece, söz konusu azalış yeniden değerlendirme fazlası adı altında doğrudan öz kaynağa borç kaydedilir.

Öz kaynakta yer alan birikmiş yeniden değerlendirme fazlası, elde edildiğinde, doğrudan, dağıtılmamış kârlara nakledilebilir. Değerleme fazlasının tamamı, ilgili varlığın kullanımdan çekilmesi veya elden çıkarılması durumunda elde edilmiş olabilir. Ancak, değerlendirme fazlasının bir kısmı, ilgili varlık işletme tarafından kullanıldıkça da elde edilebilir, böyle bir durumda, elde edilen değerlendirme fazlası tutarı, söz konusu varlığın yeniden değerlendirilmiş defter değeri esas alınarak hesaplanan itfa payları ile tarihi maliyetinin esas alınmış olması durumunda muhasebeleştirilmesi gereken itfa payları arasındaki farktır. Yeniden değerlendirme fazlasından dağıtılmamış kârlara yapılan transfer, gelir tablosu aracılığıyla yapılmaz.¹¹³

2.3.5.2. Amortisman Tabi Tutar (Yararlı Ömür ve Kalıntı Değer) ve Amortisman Yöntemleri

MODV'nin yararlı ömrü ekonomik ve yasal etkenlerden etkilenir. Ekonomik etkenler, işletmenin gelecekteki ekonomik yararlarının süresini belirler. Yasal etkenler ise, işletmenin söz konusu yararlar olan erişimini

¹¹³ TMS 38, prg. 87

sürdürebildiği süreyi sınırlayabilir. Yararlı ömür, bu etkenler tarafından belirlenen sürelerden kısa olanıdır.¹¹⁴

MODV'nin yararlı ömrünün sınırlı ya da sınırsız olması amortisman tutarını ve süresini etkiler. Eğer yararlı ömür sınırlı ise, işletme bunun süresini veya kendisini oluşturan ürün veya benzeri birimlerin sayısını değerlendirir. İlgili her türlü unsura ilişkin olarak yapılan analiz esas alındığında, varlığın işletmeye net nakit girişi sağlaması beklenen süre için öngörülebilir bir sınır olmaması durumunda ise, işletme, MODV'ı sınırsız yararlı ömre sahip olarak değerlendirir.¹¹⁵

İşletmeler, MODV'larının yararlı ömürlerini belirlenmesinde, aşağıdakiler de dahil olmak üzere bir çok unsuru dikkate alır:¹¹⁶

- a)Varlığın işletme tarafından beklenen kullanım süresi ve başka bir yönetim ekibi tarafından etkin olarak kullanılıp kullanılamayacağı,
- b)Varlığa özgü ürün yaşam süresi ve aynı şekilde kullanılan benzer varlıklara ilişkin yararlı ömür tahminlerine ilişkin kamuoyu bilgisi,
- c)Teknik, teknolojik, ticari veya diğer kullanımdan kaldırılma nedenleri,
- d)Varlığın içinde bulunduğu sektörün istikrarı ve varlıktan sağlanan ürün veya hizmetlere ilişkin pazar talebindeki değişiklikler,
- e)Rakiplerden veya potansiyel rakiplerden beklenen eylemler,
- f)Varlıktan beklenen gelecekteki ekonomik yararları sağlamak için gerekli bakım harcamalarının düzeyi ile işletmenin bu düzeye ulaşma kapasite ve niyeti,
- g)Varlık üzerindeki kontrol süresi ve varlığın kullanımı ile ilgili, buna ilişkin kiralamaların bitiş tarihi gibi, yasal ve benzeri sınırlamalar,
- h)Varlığın yararlı ömrünün, işletmenin sahip olduğu diğer varlıkların yararlı ömürlerine bağımlı olup olmadığı.

¹¹⁴ Mehmet Murat Kesgin, "Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Uluslar arası Muhasebe Standartlarındaki Düzenlemeleri ve Türk Vergi Mevzuatı ile Karşılaştırılması", M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Master Tezi, 2006, İstanbul, s.164

¹¹⁵ Sami Çınar, "Değerleme İlkeleri ve Türkiye Uygulaması", G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Master Tezi, 2007, Ankara, s.233

¹¹⁶ TMS 38, prg. 90

"Belirsiz" terimi "sonsuz" anlamına gelmez. MODV'nin yararlı ömrü, sadece, ilgili varlığın yararlı ömrünün tahmin edilmesi sırasında belirlenen performans standardını korumaya ilişkin bakım harcamalarının düzeyini ve işletmenin bu düzeye ulaşma kapasite ve niyetini yansıtır. MODV'nin yararlı ömrünün sınırsız olduğu sonucuna varılması, buna ilişkin gelecekteki harcamaların, söz konusu varlığın ilgili performans standardını korumak için gereken harcamalardan daha yüksek tutarda planlanmış olmasına bağlanmamalıdır.¹¹⁷

Belirsizlik, MODV'nin yararlı ömrünün tahmininde ihtiyatlılık ilkesinin uygulanmasını gerektirir; ancak gerçekçi olmayacak kadar kısa bir ömrün seçilmesini gerektirmez.

Teknolojide meydana gelen hızlı değişimler nedeniyle, bilgisayar yazılımları ve diğer birçok MODV teknolojik açıdan eskime tehdidi altındadır. Bu nedenle, yararlı ömürlerinin kısa olması muhtemeldir. Ülkemizde, İMKB 30 endeksindeki firmalarda bilgisayar yazılımları için ayrılan itfa oranı %5 ile %100 arasında değişmektedir.

İtfaya tabi olmayan MODV'nin yararlı ömrü, her dönem tekrar gözden geçirilir. Koşulların değişmiş olması durumunda, yararlı ömrün sınırsızdan sınırlıya değişimi TMS 8 çerçevesinde muhasebe tahminlerinde meydana gelen bir değişiklik olarak muhasebeleştirilir.¹¹⁸

Sözleşmeden doğan haklardan veya diğer yasal haklardan kaynaklanan bir MODV'nin yararlı ömrü, sözleşmeden doğan hakların veya diğer yasal hakların geçerlilik süresini aşmaz; ancak işletmenin varlığı kullanmayı beklediği süreye bağlı olarak daha kısa olabilir. Sözleşmeden doğan hakların veya diğer yasal hakların yenilenmesi mümkün sınırlı bir zaman için devralınmış olmaları durumunda, sadece, işletmenin yenileme işlemini önemli maliyetler yüklenmeden yapacağına dair kanıt bulunduğu takdirde, söz konusu yenileme dönemi (dönemleri) ilgili MODV'nin yararlı ömrüne dahil edilir.

¹¹⁷ TMS 38, prg.91-93

¹¹⁸ TMS 38, prg. 109

Diğer hususların yanı sıra, aşağıdaki belirtilerin de mevcut olduğu durumlarda, işletme sözleşmeden doğan haklarını veya diğer yasal haklarını önemli bir maliyet oluşmadan yenileyebilir. Bunlar;

a)Muhtemelen geçmiş deneyimlere dayanan, sözleşmeden doğan hakların veya diğer yasal hakların yenileneceğine dair bir kanıt vardır. Yenilemenin üçüncü bir şahsın rızasına bağlı olması durumunda, bu kanıt, üçüncü şahsın söz konusu izni vereceğinin kanıtını da içerir;

b)Yenileme için gerekli koşulların sağlanacağına dair bir kanıt vardır; ve

c)Yenileme işlemi sonucunda işletmeye girmesi beklenen gelecekteki ekonomik yararlarla karşılaştırıldığında, işletmenin yenileme maliyeti önemsizdir.

Yenileme işlemi sonucunda işletmeye girmesi beklenen gelecekteki ekonomik yararlarla karşılaştırıldığında, işletmenin yenileme maliyetinin önemli olması durumunda, söz konusu yenileme maliyeti, esas olarak, yeni bir MODV'ın elde edilmesine ilişkin yenileme tarihindeki maliyeti gösterir.

İtfa süresi ve itfa yöntemi: Sınırlı yararlı ömre sahip bir MODV'ın itfaya tabi tutarı varlığın kullanıma hazır olduğu, yani, yönetimin amaçladığı şekilde faaliyet gösterebilmesi için gereken konum ve durumda olduğundan itibaren başlatılarak yararlı ömrü boyunca sistematik olarak dağıtılır. İtfa işlemi, ilgili varlığın TFRS 5 'e göre satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırıldığı (ya da satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan elden çıkarılacak bir varlık grubuna dahil edildiği) tarih ile elden çıkarıldığı tarihten erken olanı itibariyle durdurulur. Kullanılan itfa yöntemi, varlıktan beklenen gelecekteki ekonomik yararların işletme tarafından kullanılma şeklini yansıtır. Söz konusu yöntemin güvenilir bir şekilde belirlenememesi durumunda, doğrusal itfa yöntemi kullanılır. Her dönemin itfa maliyeti, bu veya diğer bir Standart tarafından başka bir varlığın defter değerine dahil edilmesi

gerekmedikçe ya da bu konuda bir zorunluluk bulunmadıkça, kâr veya zararda muhasebeleştirilir.¹¹⁹

Bir varlığın itfaya tabi tutarının yararlı ömrüne sistematik olarak dağıtılması için; doğrusal itfa, azalan bakiyeler ve üretim birimi yöntemleri uygulanılabilir. Varlıktan elde edilmesi beklenen gelecekteki ekonomik yararlar göre belirlenen itfa yöntemi, söz konusu gelecekteki ekonomik yararların tahmin edilen kullanım şekillerinde bir değişiklik olmadıkça, dönemden döneme tutarlı bir şekilde uygulanır. Sınırlı yararlı ömre sahip maddi olmayan duran varlıklar açısından, doğrusal itfa yöntemi en uygunu sayılır.

İtfa payları genellikle kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Ancak, varlıktan beklenen gelecekteki ekonomik yararlar, diğer varlıkların üretiminde kullanılıyorsa, itfa payları diğer varlıkların maliyetinin bir parçasını oluşturur ve defter değerlerine eklenir. Örneğin, üretim sürecinde kullanılan MODV'nin itfa payları, TMS 2 gereğince stokların defter değerine eklenir.

Kalıntı değer: Sınırlı yararlı ömre sahip MODV'nin kalıntı değeri,

a)Üçüncü bir şahıs, ilgili varlığı yararlı ömrünün sonunda satın alacağını taahhüt etmiş olması veya

b)Varlığın aktif bir piyasasının mevcut olması ve

(i) Kalıntı değer bu piyasa aracılığıyla belirlenebilmesi,

(ii) Böyle bir piyasanın varlığın yararlı ömrünün sonunda mevcut olmasının muhtemel olması, durumlarında söz konusudur.

Sınırlı yararlı ömre sahip varlığın itfaya tabi tutarı, kalıntı değeri düşüldükten sonra belirlenir. Sıfırdan farklı bir kalıntı değer, işletmenin MODV'ı yararlı ekonomik ömrü bitmeden elden çıkarmayı beklediği anlamına gelir.

Bir varlığın kalıntı değerinin tahmini; elden çıkarılması durumunda, yararlı ömrünün sonuna gelmiş ve aynı koşullar altında kullanılmış benzer bir

¹¹⁹ TMS 38, prg. 97

varlığın satışı için tahmin tarihinde geçerli fiyatları kullanarak hesaplanan geri kazanılabilir tutarını esas alır. Kalıntı değer en azından her finansal yıl sonunda tekrar gözden geçirilir.¹²⁰

MODV'nin kalıntı değeri, varlığın defter değerine eşit ya da daha yüksek bir tutara yükselebilir. Bu durumda, varlığın kalıntı değeri sonradan defter değerinin altına düşmedikçe ve düşene kadar, varlığın itfa payı sıfırdır.

Sınırlı yararlı ömre sahip bir MODV'nin itfa süresi ve itfa yöntemi de kalıntı değer gibi, en azından her yıllık hesap dönemi sonunda tekrar gözden geçirilir. Varlığın beklenen yararlı ömrünün önceki tahminlerden farklılık göstermesi durumunda, itfa süresi buna göre değiştirilir. Varlıktan beklenen gelecekteki ekonomik yararların kullanım şeklinde bir değişiklik olması durumunda, itfa yöntemi söz konusu değişikliği yansıtmak için değiştirilir. Bu tür değişiklikler, TMS 8'e göre, muhasebe tahminlerindeki değişiklikler adı altında muhasebeleştirilir.

MODV'nin ömrü boyunca, yararlı ömür tahmininin uygun olmadığı ortaya çıkabilir. Örneğin, değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesi, itfa süresinin değiştirilmesi gerektiğini gösterebilir.

Zaman içinde, işletmenin bir MODV'dan ileride elde etmeyi beklediği ekonomik yararlarda değişiklik olabilir. Örneğin, azalan bakiyeler itfa yönteminin, doğrusal itfa yönteminden daha uygun olduğu anlaşılabılır. Diğer bir örnekte ise, lisansta sunulan hakların kullanımı iş planının diğer kısımlarındaki karara bağlanmamış aksiyonlar nedeniyle ertelenir. Bu durumda, varlıktan beklenen ekonomik yararlar daha sonraki dönemlere kadar alınmayabilir.

KOBİ'ler için bir MODV'nin yararlı ömrü belirlenemiyorsa, ömrü sınırsız sayılmayacak ve süre 10 yıl olarak dikkate alınacaktır.

¹²⁰ TMS 38, prg. 102

Aşağıda İMKB 30 endeksindeki firmaların 12.05.2011 itibarıyla MODV'larına uyguladıkları amortisman oranları tablo şeklinde sunulmuştur.

Tablo 2: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların 2009 ve 2010 Yılı İtibarıyla MODV'larına Uyguladıkları Amortisman Oranları(%)

Firmalar	Ticari Marka, patent	Geliştirme maliyetleri	Bilgisayar yazılımları	haklar	Müşteri ilişkileri
Akbank T.A.Ş.	20	20	20	20	20
Arçelik A.Ş.	20	10-50	6,6-25		
Asya Katılım Bankası A.Ş.				20	
Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.					
Doğan Yayın Holding A.Ş.					
EİS Eczacıbaşı İlaç, Sınai ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret A.Ş.	15	20	20	10	25
Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	20		20	20	
Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	11,1		20-50		23
Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	2-33	5-10		20-33	
Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş.	30			10-33,3	
H.Ö.Sabancı Holding A.Ş.					3,7
İhlas Holding A.Ş.		10		10-100	
Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.					
Koç Holding A.Ş.		10-50			
Koza Altın İşletmeleri A.Ş.				20-33,3	
Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.				5-33,3	
Pektim Petrokimya Holding A.Ş.		20	6,6-33,3	6,6-33,3	
Sinpaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.				20	
T. Garanti Bankası A.Ş.	6,67-33,3	6,67-33,3	6,67-33,3	6,67-33,3	6,67-33,3
T. İş Bankası A.Ş.		20	33,3-100		
T. Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.		20	20-33,3		
Tefken Holding A.Ş.	10-33,3	10-33,3	10-33,3	6,6-33,3	10-33,3
Türkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	4-33,3		12,5-33,3	10	12,5-50
Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	10		20	20	7
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	33,3	33,3		33,3	33,3
Türk Hava Yolları A.O.			20		
Türk Telekomünikasyon A.Ş.	5-33,3	5-33,3	5-33,3	5-33,3	
Türkiye Halk Bankası A.Ş.			20		
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.			20		
Yapı Kredi Bankası A.Ş.	10	20	20	10	10

Tabloda görüldüğü gibi endeksdeki firmalarda aynı sektörde olsalar bile aynı varlık gurubuna farklı amortisman oranları uygulanmaktadır. Bankacılık sektöründe 4 bankada bilgisayar yazılımları %20 oranında, 1 bankada ise %6,67 -33,3 oranında 1 bankada da % 33,3-100 oranında amortismana tabi tutulmuştur. Aynı bağımsız denetim firması tarafından denetlenen iki farklı bankada aynı duran varlık grubunda farklı amortisman oranları uygulanabilmektedir.

Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.'nin grup şirketi Hürriyet gazetecilik matbaacılık A.Ş.'nin MODV grubunun 2010 yılı sonu brüt 627.168.595 TL iken bunun 252.507.389 TL 'si sınırsız faydalı ömre sahip olduğu için itfa payı hesaplanmamıştır. Söz konusu varlıkların ömürlerinin süresiz olarak belirlenmesinde, bulunduğu sektörün istikrarı, söz konusu varlıklardan sağlanan ürün veya hizmetlere ilişkin Pazar talebindeki değişiklikler, varlık üzerindeki kontrolün süresi ve kullanımı ile ilgili yasal ve benzeri sınırlamalar gibi hususlar dikkate alınmıştır. Ayrıca, 1994'den beri RTÜK'ün karasal yayın izni ve frekansı konusunda ihale ile izin vermemesinden dolayı grubun (2009 yılı itibariyle 80.906.000 TL tutarındaki karasal yayın izni ve lisansının (frekans hakları) sınırsız faydalı ömre sahip olarak muhasebeleştirilmiştir.

Arçelik A.Ş. ve Migros Ticaret A.Ş. Markaların Grup'a net nakit girişi sağlaması beklenen süre için öngörülebilir bir sınır olmaması nedeniyle, sınırsız faydalı ömre sahip olarak değerlendirmiştir.

2.3.5.3. Değer Düşüklüğü Uygulaması

Sınırsız bir ömre sahip MODV varlık itfa edilmez. Ancak, işletmeler TMS 36 uyarınca, sınırsız yararlı ömre sahip MODV'lerini, yıllık olarak ve değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine ilişkin bir belirtinin mevcut olduğu durumlarda, ilgili varlığın geri kazanılabilir değeri ile defter değerini karşılaştırmak suretiyle değer düşüklüğü açısından test eder.

MODV'ın yararlı ömrünün sınırsız değil sınırlı olarak tekrar değerlendirilmesi, ilgili varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğinin bir göstergesidir. Bu durumda, işletme, söz konusu varlığı, TMS 36'ya göre belirlenen geri kazanılabilir tutarını defter değeri ile karşılaştırmak suretiyle değer düşüklüğü açısından test eder ve ilgili varlığın defter değerinin geri kazanılabilir tutarını aşan kısmı için değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirir.

İşletme satın almalarında, satın alınan net aktif toplamının alıcının ödediği bedelin üstünde olması durumunda ortaya çıkan negatif şerefiye üç tür işleme tabi tutulur. Öz varlıklara eklenebilir, parasal olmayan aktif varlıklardan mahsup edilebilir ve pozitif şerefiye gibi amortismanına tabi tutulur yani belli bir süre içinde kısım kısım kâra ilave olur.¹²¹

Örnek:¹²² 2008 yılı sonu itibarıyla işletmenin elinde net defter değeri 300.000 TL olan taksi ruhsatı bulunmaktadır. Taksi ruhsatının kalan kullanım hakkı 10 yıldır. İşletme MODV'larını maliyet bedeli ile değerlemektedir. 2008 yılında belediyenin taksi ruhsatı dağıtmasından dolayı işletme gelecekte elde edilecek nakit akışlarının beklenenden daha az olacağını tahmin ediyor ve değer düşüklüğü testi yapmak için piyasa faiz oranı %10 ile kullanım değerini hesaplıyor. Bu hesaplamalar sonucu taksinin kullanım değeri 200.000 TL olarak tespit ediliyor. İşletme 100.000 TL değer düşüklüğü zararı kaydını yaparak taksi ruhsatının değerini 200.000 TL'ye indiriyor.

-----31.12.2008-----		
652 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Zararı	100.000	
268 Birikmiş Amortisman		100.000
-----/-----		

2010 yılı sonunda nüfus yoğunluğunun artmasından dolayı, gelecekteki net nakit akışlarında artış olacağı tahmin edildiği için kullanım değeri yeniden hesaplanıyor. Kalan faydalı ömür olan 8 yılda toplam 260.000TL nakit akışı

¹²¹ A.Bayazıt Balcı, "Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Açısından Şerefiye (Peştemallık)", Vergi Dünyası, Ekim 2007, s.41-47

¹²² Yıldız Özerhan Akbulut, a.g.m., s.283

sağlanacağı tespit ediliyor. Bu değer net defter değerinden 100.000 TL fazla olduğu için değer düşüklüğü iptalinin kaydının yapılması gerekir. İptal edilecek tutar varlık maliyet bedeli ile değerlendirildiği için değer düşüklüğüne uğramamış olsa idi defter değerinin kaç TL olacağı sınırı ile belirlenecektir. Varlık için 2008 yılı sonunda değer artış zararı ayrılmamış olsa idi 2010 yılı sonu itibarıyla net defter değeri 240.000 TL olacaktı. 2010 yılı sonu itibarıyla net defter değeri 160.000TL olduğu için 80.000 TL değer düşüklüğü iptali kaydı yapılır.

-----31.12.2010-----		
268 Birikmiş Amortismanlar	80.000	
268.00 Birikmiş değer düşüklüğü zararları		
649 Diğer Faal. Olağan Gelir ve Karlar	80.000	
Değer Düşüklüğü zararı iptali		
-----/-----		

2.3.6. Maddi Olmayan Varlıkların Elden Çıkarılması Esnasında Uygulanacak Muhasebe Politikaları

İşletme, MODV'ını elden çıkardığında veya kullanımı ya da satışından, gelecekte ekonomik yarar elde etmeyi beklemediğinde bilanço dışı bırakır.

MODV'ın bilanço dışı bırakılmasından kaynaklanan kâr ya da zarar, varlık bilanço dışına alındığı zaman kâr veya zararda muhasebeleştirilir. (satış ve geri kiralama işlemleri açısından TMS 17 Standardı başka bir işlem gerektirmedikçe). Kazançlar, gelir olarak sınıflandırılmaz.

MODV'ın elden çıkarılma tarihinin belirlenmesinde, işletme, malların satışından doğan gelirlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak "TMS 18 Gelirler" Standardında yer alan kriterleri uygular. TMS 17 kiralama işlemleri

standardı ise satış ve geri kiralama yoluyla gerçekleştirilen elden çıkarma işlemlerinde uygulanır.

MODV'nin bir parçasının yenilenme maliyetini bir varlığın defter değerinde muhasebeleştirilmesi durumunda, yenilenen parçanın defter değeri bilanço dışında bırakılır. İşletmenin, yenilenen parçanın defter değerini belirlemesinin mümkün olmaması durumunda, yenilenen parçanın satın alındığı ya da işletme içinde yaratıldığı zamanki maliyetinin ne olduğunun göstergesi olarak yenileme işleminin maliyeti kullanılabilir.

MODV'nin elden çıkarılması sonucunda yapılacak tahsilatın ertelenmesi durumunda, alınan vade farkı tutarı, başlangıçta, peşin fiyat eşdeğerinden muhasebeleştirilir. Nominal tutar ile söz konusu peşin fiyat eşdeğeri arasındaki fark, TMS 18'e göre alacağın bileşik getirisini yansıtan faiz geliri olarak muhasebeleştirilir.

Sınırlı yararlı ömre sahip bir MODV'nin daha fazla kullanılmayacak olması durumunda, söz konusu varlık tamamen itfa edilmedikçe veya TFRS 5'e göre satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılmadıkça (ya da satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan elden çıkarılacak bir varlık grubuna dahil edilmedikçe), ilgili varlık itfa edilir.

2.3.7. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler

İşletme içerisinde oluşturulan MODV'lar ve diğer MODV'ların ayrımı yapılmak suretiyle, her bir MODV sınıfı için; yararlı ömür süresini sınırlı ise yararlı ömür süresi veya kullanılan itfa oranı, sınırlı yararlı ömre sahip MODV'ların itfa yöntemini, dönem başı ve dönem sonu itibarıyla brüt defter değeri ve birikmiş itfa paylarını (birikmiş değer düşüklüğü zararları ile toplanmış olarak), MODV'ların itfa paylarının dahil edildiği gelir tablosu kalemini (kalemleri), dönem başı ve dönem sonu defter değerlerinin aşağıdaki detayları içeren mutabakatını,

- İşletme içerisinde oluşturulanlar, ayrıca elde edilenler ve işletme birleşmelerinden elde edilenler ayrı ayrı belirtilmek suretiyle, ilaveler;
- TFRS 5'e göre satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan ya da satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan elden çıkarılacak varlık grubuna dahil olan varlıklar ve diğer elden çıkarma işlemleri;
- Dönem içinde, oluşan yeniden değerlemelerden ve eğer varsa, TMS 36 'ya göre doğrudan öz kaynakta muhasebeleştirilen yada öz kaynaktan iptal edilen değer düşüklüğü zararlarından kaynaklanan artış ve azalışlar;
- Eğer varsa, dönem içinde TMS 36'ya göre kâr veya zararda muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararları;
- Eğer varsa, dönem içinde TMS 36'ya göre kâr veya zarardan iptal edilen değer düşüklüğü zararları;
- Dönem içinde muhasebeleştirilen itfa payları;
- Finansal tabloların; finansal tablolarda kullanılan para biriminde ifade edilmesinden veya yurtdışındaki işletmenin finansal tablolarının, raporlayan işletmenin finansal tablolarında kullanılan para birimine çevrilmesinden ortaya çıkan net kur farkları;
- Dönem içinde defter değerinde meydana gelen diğer değişiklikleri
- kamuoyuna açıklar.¹²³

İşletme, TMS 36'ya göre, değer düşüklüğüne uğramış MODV'lerini da kamuoyuna açıklar. TMS 8'e göre de bir işletme MODV'lerinde, cari dönemde önemli bir etkisi olan veya takip eden dönemlerde önemli etkisi olacak olan muhasebe tahminindeki değişikliklerden; yararlı ömür, itfa yöntemi veya kalıntı değerlerindeki değişikliklerin niteliğini ve tutarını kamuoyuna açıklar.¹²⁴

¹²³ Tamer Aksoy, Tümü Yönleriyle Denetim: AB ile Müzakere ve Uyum Sürecinde Denetimde Yeni Bir Paradigma, Ankara, 2006, Yetkin Yayınları, Cilt 1, s.857

¹²⁴ TMS 38, prg. 121

İşletmelerin yukarıda sayılanlara ek olarak, aşağıdaki hususlarda da kamuoyuna açıklama yapması gerekir.

a)Sınırsız bir yararlı ömre sahip bir MODV açısından, varlığın defter değeri ve sınırsız yararlı ömür değerlendirmesini destekleyen nedenleri, varlığın sınırsız bir yararlı ömre sahip olduğunun belirlenmesinde önemli rol oynayan faktörlerle birlikte belirtir.

b)İşletmenin finansal tabloları için önemli olan herhangi bir MODV'nin defter değeri ve kalan itfa dönemine ilişkin açıklama.

c)Devlet teşviği yoluyla elde edilen ve başlangıçta gerçeğe uygun değerinden muhasebeleştirilen MODV'larla ilgili aşağıdaki bilgiler:

- (i) Anılan varlıklar için başlangıçta muhasebeleştirilen gerçeğe uygun değer;
- (ii)Defter değerleri; ve
- (iii) Muhasebeleştirildikten sonra maliyet yöntemiyle mi yoksa yeniden değerlendirme yöntemiyle mi ölçüldükleri.

d)Kullanım hakkı sınırlı ve borç karşılığında teminat olarak verilen MODV'ların mevcudiyeti ve defter değerleri.

e)MODV'ların elde edilmeleri karşılığında sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerin tutarı.

MODV'ların yeniden değerlendirilmiş tutarları ile muhasebeleştirilmeleri durumunda, işletme aşağıdaki hususları kamuoyuna açıklar:

a)MODV sınıfı itibariyle:

- (i) Yeniden değerlendirme işleminin yürürlük tarihi;
- (ii)Yeniden değerlendirilen MODV'ların defter değeri; ve
- (iii) Yeniden değerlendirilen MODV sınıfının, muhasebeleştirildikten sonra, maliyet yöntemi kullanılarak ölçülmüş olması durumunda, muhasebeleştirilecek olduğu defter değeri;

b)Dönem içindeki değişiklikler ve kalan tutarın işletme hissedarlarına dağıtımına ilişkin sınırlamalar belirtilmek suretiyle, dönem başı ve dönem sonundaki MODV'larla ilgili yeniden değerlendirme fazlası tutarı ve

c)Varlıkların gerçeğe uygun değerlerinin tahmininde kullanılan yöntemler ve önemli varsayımlar.

İşletme, dönem içinde gider olarak muhasebeleştirilen araştırma ve geliştirme harcamalarının toplam tutarını kamuoyuna açıklarken, halen kullanılmakta olup, tamamen itfa edilmiş MODV'ları ve işletme tarafından kontrol edilmekle beraber bu standarttaki muhasebeleştirme kriterlerine uymamaları nedeniyle varlık olarak muhasebeleştirilmemiş olan önemli MODV'larını da zorunlu olmamakla birlikte kısaca kamuoyuna açıklayabilir.

2.4. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA MADEN KAYNAKLARININ ARAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

31.12.2005 tarihinden sonraki hesap dönemleri için uygulanmak üzere oluşturulan ve 13.08.2008 tarihinde güncellenen bu standart işletmelerce 31.12.2008 tarihinden sonraki hesap dönemlerinde uygulanmaktadır.

2.4.1. Standardın Amaçları ve Kapsamı

Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi Standardının amaçları;

a) Araştırma ve değerlendirme harcamaları ile ilgili mevcut muhasebe uygulamalarına yönelik sınırlı gelişme sağlanması,

b) Araştırma ve değerlendirme varlıklarını muhasebeleştirilen işletmelerin, bu varlıkları değer düşüklüğü açısından bu TFRS uyarınca

değerlemeleri ve değer düşüklüğünün “TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” Standardı uyarınca ölçülmesi,

c) İşletmelerin finansal tablolarında maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan tutarları belirleyen ve izah eden açıklamaların yapılması ile bu finansal tabloların kullanıcılarının muhasebeleştirilen araştırma ve değerlendirme varlıklarının tutarı, zamanlaması ve gelecekteki nakit akımlarının kesinliğini anlamalarının sağlanmasıdır.

Standart, maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesi faaliyetinde bulunan işletmelerin katlandığı araştırma ve değerlendirme harcamalarına uygulanırken işletmenin diğer muhasebe uygulamalarını kapsamaz.

İşletme tarafından katlanılan harcamalardan İşletmenin belirli bir alanda araştırma için yasal hakları elde etmeden önce yaptığı harcamalar gibi, maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesinden önce katlanılan harcamalar ile bir maden kaynağından cevher çıkarmanın teknik yapılabilirliği (fizibilitesi) ve ticari uygulanabilirliği kanıtlanabilir olduktan sonra oluşan harcamalar Standardın kapsamında değildir.

2.4.2. Araştırma Değerlendirme Maliyetlerinin Ölçülmesi

Araştırma ve değerlendirme varlıkları maliyet bedeli ile ölçülür.

Araştırma ve değerlendirme varlıklarının ilk defa muhasebeleştirilmesinde dahil edilebilecek harcama örnekleri; araştırma haklarının elde edilmesi, topoğrafik, jeolojik, jeokimyasal ve jeofizik çalışmalar, arama sondajı, kazı, örnekleme ve bir maden kaynağından cevher çıkarmanın teknik yeterlilik ve ticari uygulanabilirliğini değerlendirme ile ilgili faaliyetler için yapılanlardır.

İşletme hangi harcamaların araştırma ve değerlendirme varlığı olarak muhasebeleştirileceğine ilişkin bir politika belirlemeli ve bu politikayı tutarlı olarak uygulamalıdır. Bu politikayı belirlerken, harcamaların belirli maden kaynaklarının bulunmasıyla ne derece ilişkilendirilebileceği hususunu göz önünde bulundurmalıdır.

Maden kaynaklarının geliştirilmesi ile ilgili harcamalar, araştırma ve değerlendirme varlıkları olarak muhasebeleştirilemez. Geliştirme faaliyetleri sonucu ortaya çıkan varlıkların muhasebeleştirilmesinde “Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve” ve TMS 38 hükümleri esas alınır.

Bir işletme maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesini üstlenmesi sonucunda, belirli bir süre boyunca oluşan kaldırma ve restorasyon yükümlülüklerini “TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar” Standardına göre finansal tablolara yansıtır.

2.4.3. Araştırma Değerlendirme Maliyetlerinin Değerlemesi

İlk muhasebeleştirmeden sonra, maliyet modeli ya da yeniden değerlendirme modeli uygulanır. Yeniden değerlendirme modeli uygulandığı durumda bu uygulama, varlıkların maddi olan yada maddi olmayan varlık olarak sınıflandırılması ile tutarlı olmalıdır.

Bir işletme araştırma ve değerlendirme harcamalarına ilişkin muhasebe politikalarını değiştirirken, işletmenin finansal tablolarını kullananların karar alma ihtiyaçları açısından ilgililik ve güvenilirlik hususlarını TMS 8'deki kriterler çerçevesinde değerlendirir.

2.4.4. Araştırma Değerlendirme Maliyetlerinin Sınıflandırılması

Bir işletme, araştırma ve değerlendirme varlıklarını elde ettiği varlıkların niteliğine göre MDV veya MODV olarak sınıflandırır.

Bazı araştırma ve değerlendirme varlıkları MODV (örnek: delme/sondaj hakları) olarak değerlendirilirken diğerleri MDV (örnek: taşıtlar ve delme/sondaj donanımları) olarak değerlendirilmektedir. MDV, MODV'ın geliştirilmesinde tüketildiği ölçüde bu tüketimi yansıtan tutar MODV'ın maliyetinin bir parçasıdır. Bununla birlikte, bir MDV'ın bir MODV'ın geliştirilmesinde kullanılması, maddi duran varlığı maddi olmayan duran varlığa dönüştürmez.

Bir maden kaynağından cevher çıkarmanın teknik yapılabilirliği ve ticari uygulanabilirliği kanıtlanabilir olduğunda, araştırma ve geliştirme varlığı artık bu şekilde sınıflandırılmaz. Yeniden sınıflandırmadan önce, araştırma ve değerlendirme varlıkları değer düşüklüğü açısından değerlendirilmeli ve varsa değer düşüklüğü zararları muhasebeleştirilmelidir.

2.4.5. Araştırma Değerlendirme Maliyetlerinde Değer Düşüklüğü

Bilgiler ve koşullar, araştırma ve değerlendirme varlığının defter değerinin geri kazanılabilir tutarını aşabileceğini gösterdiğinde araştırma ve değerlendirme varlıkları değer düşüklüğü açısından değerlendirilir ve defter değerinin geri kazanılabilir tutarı aştığının anlaşıldığında işletme, Standartta belirtilen nakit yaratan birim gruplarına dağıtımı için belirlenen muhasebe politikası istisnası hariç olmak üzere, oluşan değer düşüklüğü zararını TMS 36 uyarınca ölçer, sunar ve kamuya açıklar.

Aşağıdaki bilgiler, koşullar ve benzerlerinin biri veya birkaçının mevcudiyeti, bir işletmenin araştırma ve değerlendirme varlıklarını değer düşüklüğü açısından test etmesi gerektiğini gösterir.¹²⁵

a) İşletmenin belirli bir alanda araştırma yapma hakkının dönem içinde sona ermesi veya yakın gelecekte sona erecek olması, ve yenilenmesinin beklenmemesi.

¹²⁵ Yavuz Arslan, TMS/TFRS/KOBİ Standartlarına Göre Hesaplanan Ticari Kardan Mali Kara Geçiş: TFRS: 6 Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi, Türmob Yayınları, 2011, Sayı 414, Ankara, s.215-224

b) Belirli bir alandaki maden kaynakları için daha fazla araştırma ve değerlendirme için önemli miktarda harcamanın bütçelenmemiş veya planlanmamış olması.

c) Belirli bir alandaki maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesi faaliyetlerinin ticari olarak uygulanabilir miktarlarda maden kaynaklarının bulunmasıyla sonuçlanmamış ve işletme tarafından belirli bir alandaki bu tür faaliyetleri durdurma kararı alınmış olması.

d) Belirli alandaki gelişmenin ilerlemesinin muhtemel olmasına karşın, araştırma ve değerlendirme varlığının defter değerinin başarılı geliştirme veya satış ile tam olarak geri kazanılmasının mümkün olmadığını gösteren yeterli bilginin mevcut olması.

Böyle bir durumda veya benzeri durumlarda, işletme TMS 36 uyarınca değer düşüklüğü testi uygular. Varsa değer düşüklüğü zararı TMS 36 uyarınca gider olarak muhasebeleştirilir.

Bir işletme, araştırma ve değerlendirme varlıklarını değer düşüklüğü açısından değerlendirmek amacıyla bu varlıkların nakit yaratan birimlere veya nakit yaratan birim gruplarına dağıtımı için bir muhasebe politikası belirler. Araştırma ve değerlendirme varlıklarının dağıtıldığı her bir nakit yaratan birim veya birimler grubu, “TMS 14 Bölümlere Göre Raporlama” Standardı uyarınca belirlenmiş olan işletmenin birincil veya ikincil raporlama şekline dayalı bölümlerinden büyük olamaz ve bir veya daha fazla nakit yaratan birimi kapsayabilir.

2.4.6. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler

Bir işletme finansal tablolara yansıtılmış olan, maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesinden kaynaklanan:

a) Araştırma ve değerlendirme varlıklarının muhasebeleştirilmesi dahil olmak üzere, araştırma ve değerlendirme harcamalarına ilişkin muhasebe politikaları,

b) Maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesinden kaynaklanan; varlıklar, borçlar, gelir ve giderler ile faaliyetlerden ve yatırımlardan kaynaklanan nakit akışları hususlarını, ayrı bir varlık sınıfı olarak ele alır ve varlıkların sınıflandırılmasıyla tutarlı olarak TMS 16 ve TMS 38'in gerektirdiği açıklamaları kamuoyuna sunar.

2.5. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA YATIRIM AMAÇLI GAYRİ MENKULLER

Tek düzen muhasebe sistemi uygulamalarında ayrıca tanımlanmayan ve MDV'lar tanımı içinde yer alan ancak, TMS uygulamalarına göre ayrı bir standart kapsamında muhasebeleştirilmesi söz konusu olan YAG'lerin muhasebeleştirilme esasları bu standartta düzenlenmiştir.

Standart arazi, arsa ve bina gibi varlıkların YAG olarak sınıflandırılmasını sağlamak amacıyla bu varlıkların hangi amaçlar doğrultusunda kullanılmak suretiyle yatırım amaçlı olarak kabul edileceğini yada edilmeyeceğini sahibi tarafından kullanılan gayrimenkul kavramı çerçevesinde açıklamıştır.

2.5.1. Yatırım Amaçlı Gayri Menkuller Standart'ının Amaçları, Kapsamı ve Tanımı

Standartın amacı; YAG'lerin muhasebeleştirilmesi ve yapılması gereken açıklamalara ilişkin esasları belirlemektedir ve YAG'lerin muhasebeleştirilmesi, ölçülmesi ve açıklamasında uygulanır.

Diğer hususların yanı sıra, finansal kiralama işlemi çerçevesinde bir kiracının finansal tablolarında muhasebeleştirilen YAG hakları ile, kiraya verenin finansal tablolarında faaliyet kiralaması işlemi çerçevesinde kiracıya

sağlanan YAG'lerin ölçülmesine ilişkin hükümler de bu Standart kapsamındadır.

“Tarımsal faaliyetlere ilişkin canlı varlıklar” ve “Petrol, doğal gaz ve benzeri geri kazanılması mümkün olmayan kaynaklara ait maden hak ve rezervleri”ne bu standart uygulanmaz

"TMS 17 Kiralama İşlemleri" Standardında düzenlenen hususlar ve aşağıdaki hususlar bu Standardın kapsamına girmez:

- a) Kiralamaların finansal ya da faaliyet kiralaması olarak sınıflandırılması,
- b) YAG'lerden elde edilen kiralama gelirlerinin muhasebeleştirilmesi,
- c) Faaliyet kiralaması çerçevesinde edinilen gayrimenkul hakkının kiracının finansal tablolarında ölçülmesi,
- d) Finansal kiralamaya konu net yatırımın kiraya verenin finansal tablolarında ölçülmesi,
- e) Satış ve geri kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi,
- f) Finansal kiralamalara ve faaliyet kiralamalarına ilişkin olarak kamuoyuna yapılacak açıklama.

Yatırım amaçlı gayrimenkul: Mal veya hizmet üretiminde ya da tedarikinde veya idari amaçla kullanılmak; veya normal iş akışı çerçevesinde satılmak amaçlarından ziyade, kira geliri veya değer artış kazancı yada her ikisini birden elde etmek amacıyla (sahibi veya finansal kiralama sözleşmesine göre kiracı tarafından) elde tutulan gayrimenkullerdir. (arsa veya bina ya da binanın bir kısmı veya her ikisi)¹²⁶

Sahibi tarafından kullanılan gayrimenkuller: Mal veya hizmet üretimi veya tedariki yada idari amaçla kullanılmak üzere elde tutulan (sahibi veya finansal kiralama sözleşmesine göre kiracı tarafından) gayrimenkullerdir.

¹²⁶ Veronika Iltsjan, Kaia Kask, “ Practical Issues in Valuation of Real Properties for Accounting Purposes”, Talin University, University of Tartu

2.5.2. Yatırım Amaçlı Gayri Menkuller Hakkında Genel Açıklamalar

Kiracı tarafından faaliyet kiralaması çerçevesinde elde tutulan gayrimenkule ilişkin bir hakkın YAG olarak sınıflandırılması ve muhasebeleştirilmesi, söz konusu gayrimenkulün; YAG tanımına girmesi ve kiracının gerçeğe uygun değer yöntemini kullanması durumunda mümkündür. Bu sınıflandırma alternatifinin her bir gayrimenkul için ayrı ayrı uygulanması mümkündür. Ancak faaliyet kiralaması yoluyla elde edilen bir gayrimenkul hakkı için bu alternatifin seçilmiş olması durumunda, yatırım amaçlı olarak sınıflandırılan tüm gayrimenkullerin gerçeğe uygun değer yöntemine göre muhasebeleştirilmesi gerekir.

YAG'ler, kira geliri veya sermaye kazancı ya da her ikisini birden elde etmek amacıyla elde tutulduğu için işletmenin sahip olduğu diğer varlıklardan büyük ölçüde bağımsız nakit akışları yaratır. Mal veya hizmet üretimi yada tedariki (veya idari amaçlar için kullanılması), sadece gayrimenkullerle değil, üretim veya tedarik sürecinde kullanılan diğer varlıklarla da ilişkilendirilebilen nakit akışları yaratır.

Aşağıda yer alan gayrimenkullere ilişkin örnekler Standardın kapsamı dışındadır.¹²⁷

a) Olağan iş akışı içerisinde satılmak amacıyla elde tutulan veya satış amacıyla inşa veya geliştirme aşamasında olan, örneğin, sadece, yakın gelecekte elden çıkarılmak veya geliştirilmek ve satılmak amacıyla edinilen gayrimenkuller.

b) Üçüncü kişiler adına inşa edilmekte veya geliştirilmekte olan gayrimenkuller.

c) (Diğer unsurların yanı sıra), gelecekte sahibi tarafından kullanılmak ya da, geliştirilmek ve ardından sahibi tarafından kullanılmak amacıyla elde tutulan, çalışanların ikamet ettiği gayrimenkuller (çalışanların piyasa rayicine uygun kira ödeyip ödemediğine bakılmaksızın) ile sahibi tarafından

¹²⁷ TMS 40, prg. 9

kullanılmakta olup elden çıkarılmayı bekleyen gayrimenkuller dahil, sahibi tarafından kullanılan gayrimenkuller .

d) Gelecekte YAG olarak kullanılmak üzere inşa edilen veya geliştirilen gayrimenkullerin inşası veya geliştirilmeleri tamamlanıncaya kadar bunlara TMS 16'da yer alan hükümler uygulanır; inşa veya geliştirme işlemlerinin tamamlanması durumunda YAG niteliğini kazanır ve bu Standardın kapsamına girerler. Ancak, gelecekte sürekli olarak YAG olarak kullanılmak üzere yeniden geliştirilmekte olan mevcut YAG'ler için bu Standart hükümleri uygulanır.

e) Başka bir işletmeye finansal kiralama işlemi çerçevesinde kiralanan gayrimenkuller.

Bazı gayrimenkullerin bir bölümü kira geliri veya sermaye kazancı sağlamak amacıyla elde tutulurken, diğer bölümü ise mal veya hizmet üretim ve tedariki veya idari amaçlar için elde tutulur. Bu bölümlerin birbirinden bağımsız olarak satılmalarının mümkün olması durumunda (veya finansal kiralama yoluyla bağımsız olarak kiralınmalarının mümkün olması durumunda), işletme anılan bölümlerin her birini ayrı olarak muhasebeleştirir. Söz konusu bölümlerin ayrı olarak satılamaması durumunda, ilgili gayrimenkul, sadece önemsiz bir bölümü mal veya hizmet üretim veya tedariki ya da idari amaçlar için kullanıldığı takdirde YAG'dür.

Bazı koşullarda bir işletme, sahibi bulunduğu gayrimenkullerin kullanıcılarına birtakım yardımcı hizmetler sunar. Sunulan yardımcı hizmetlerin toplam anlaşmanın görece önemsiz bir kısmını oluşturması durumunda, işletme söz konusu gayrimenkulleri YAG olarak sınıflandırır. Bir ofis binası sahibinin, söz konusu binanın kullanıcılarına sunduğu güvenlik ve bakım hizmetleri buna örnek olarak gösterilebilir.

Diğer durumlarda ise, sunulan hizmetler önemli boyutlardadır. Örneğin, işletmenin bir otele sahip olması ve aynı zamanda söz konusu oteli işletmesi durumunda, müşterilere sunulan hizmetler toplam kullanımın görece olarak önemli bir kısmını oluşturur. Dolayısıyla, sahibi tarafından işletilen otel YAG'den ziyade sahibi tarafından kullanılan gayrimenkuldür.

Yardımcı hizmetlerin bir gayrimenkulün YAG olarak kabul edilmemesine sebep olacak kadar önemli olup olmadığının tespiti zor olabilir. Örneğin, bazı durumlarda otel sahibi çeşitli sorumlulukları bir yönetim sözleşmesi çerçevesinde üçüncü kişilere devreder. Bu gibi sözleşmelerin koşulları büyük ölçüde farklılık gösterir. Bu durumda bir bakıma mülk sahibinin, esasen pasif bir yatırımcı konumunda olduğu düşünülebilir. Diğer taraftan mülk sahibinin, günlük faaliyetlerin yürütülmesi işini dışardan temin etmiş, ancak otelin faaliyetinden kaynaklanan nakit akışlarına ilişkin riskleri kendinde tutmuş olması da mümkündür.

Yukarıda anlatıldığı üzere bir gayrimenkulün YAG olup olmadığının tespiti belirli bir muhakeme gerektirdiğinden, işletmeler, sınıflandırma işleminin güç olduğu durumlarda, söz konusu kriterleri kamuoyuna açıklamalıdır.

Bazı durumlarda, işletmelerin ana veya bağlı ortaklıklarına kiralanan ve bunlar tarafından kullanılan gayrimenkulleri olabilir. Söz konusu gayrimenkuller, konsolide finansal tablolarda YAG kapsamında değerlendirilmez, çünkü işletme grubu açısından değerlendirildiğinde, bu gayrimenkuller sahibi tarafından kullanılan gayrimenkullerdir. Ancak, sahibi olan işletme açısından, gayrimenkul Standartta yapılan tanımda belirtilen koşulları taşıması durumunda, YAG kapsamında değerlendirilir. Dolayısıyla kiraya veren işletme, ilgili gayrimenkulü bireysel finansal tablolarında YAG olarak gösterir.

2.5.3. Yatırım Amaçlı Gayri Menkullerin Elde Edilmesinin Muhasebeleştirilmesi

YAG, gayrimenkulle ilgili gelecekteki ekonomik yararların işletmeye girişinin muhtemel olması, ve YAG'ün maliyetinin güvenilir bir şekilde ölçülebilir olması durumunda bir varlık olarak muhasebeleştirilir.

Söz konusu maliyetler; başlangıçta YAG'ün elde edilmesine ilişkin olarak gerçekleştirilen maliyetler ile daha sonradan YAG'e yapılan ilave, değişiklik veya hizmet maliyetlerini içerir.¹²⁸

Bir işletme gayrimenkule ilişkin yaptığı günlük hizmet giderlerini YAG'ün defter değerinde değil, ancak maliyetler gerçekleştikçe kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Günlük hizmet maliyetleri esas itibarıyla işçilik ve sarf malzemelerinden oluşmakla birlikte, küçük parçalara ilişkin maliyetleri de içerebilir. Bu tür harcamalar genellikle ilgili gayrimenkule ilişkin "bakım ve onarım" harcamaları olarak nitelendirilir.

YAG'lerin bazı bölümleri yenileme nedeniyle elde edilmiş olabilir. Örneğin, iç duvarlar orijinal duvarların yenilenmiş şekilleri olabilir. Muhasebeleştirme ilkesine göre bir işletme, muhasebeleştirme koşullarını karşılaması durumunda, mevcut YAG'ün yenilenen bölümlerinin maliyetini anılan maliyetin gerçekleştiği tarihte ilgili YAG'ün defter değerine ilave edebilir. Yenilenen bölümlerin defter değerleri ise, Standarttaki ilkelere uygun olarak bilanço dışı bırakılır.

YAG başlangıçta maliyeti ile ölçülür. İşlem maliyetleri de başlangıç ölçümüne dahil edilir. Satın alınan YAG'ün maliyeti; satın alma fiyatı ile bu işlemle doğrudan ilişkilendirilebilen harcamalardan oluşur. Doğrudan yapılan harcamalara örnek olarak; avukatlık hizmetlerine ilişkin ödenen ücretler, gayrimenkul alım vergisi ve diğer işlem maliyetleri gösterilebilir.

YAG'ün inşa edilmesi durumundaki maliyeti, inşaatın veya geliştirmenin tamamlandığı tarihteki maliyetidir. Ancak, bu tarihe kadar işletme, TMS 16 hükümlerini uygular.¹²⁹ Söz konusu tarihte ilgili gayrimenkul, YAG haline dönüşür ve bu Standart hükümlerinin uygulanması devam eder.

YAG'ün maliyetine aşağıdaki harcamalar dahil edilemez:

a) İlk tesis maliyetleri (anılan maliyetler, ilgili gayrimenkulün yönetimin amaçladığı şekilde faaliyet göstermesi için gerekli olmadığı sürece),

¹²⁸ Nalan Akdoğan, Orhan Sevilengül, "Türkiye Muhasebe Standartlarına Uyum İçin Tekdüzen Hesap Planında Yapılması Gereken Değişiklikler", Mali Çözüm Dergisi, Aralık 2007, s. 29-70

¹²⁹ IASB,2009, IFRS Official Pronouncements as issued at 1 January 2009. London: Buckmans 2306

b) YAG'ün planlanan doluluk/kullanım düzeyine ulaşmasına kadar oluşan işletme zararları,

c) Gayrimenkulün inşası veya geliştirilmesi sırasında ortaya çıkan aşırı tutarda artık malzeme, kayıp işçilik veya diğer kaynaklar.

YAG'e ilişkin ödemenin ertelenmiş olması durumunda, gayrimenkulün maliyeti eşdeğer peşin ödeme tutarıdır. Bu tutar ile toplam ödemeler arasındaki fark, kredi süresi boyunca faiz gideri olarak muhasebeleştirilir.

Kiralanın ve YAG olarak sınıflandırılan bir gayrimenkul hakkının başlangıç maliyeti; TMS 17'nin finansal kiralama için öngörülen hükümlerinde yer aldığı biçimde, yani, gayrimenkulün gerçeğe uygun değeri ile asgari kira ödemelerinin bugünkü değerinden küçük olanı üzerinden muhasebeleştirilir. Aynı zamanda standartta belirtildiği üzere, eşdeğer bir miktar da, borç olarak muhasebeleştirilir.

Kiralama için ödenen herhangi bir prim asgari kira ödemesiyle ilişkilendirilir, dolayısıyla varlığın maliyetine dahil edilir, ancak bu kısım borçlarda yer almaz. Kiralama yoluyla elde edilen bir gayrimenkul hakkının, YAG olarak sınıflandırılmış olması durumunda, gerçeğe uygun değerden muhasebeleştirilecek kalem, kiraya konu gayrimenkulün kendisi değil, üzerinde bulunan haktır.

Çeşitli koşullarda takas yoluyla elde edilen YAG'ün maliyet bedeli; takas işleminin ticari bir özünün bulunmaması, (aşağı paragrafta sayılanlar hariç) ve takas ile alınan ve verilen varlıkların gerçeğe uygun değerlerinin güvenilir bir şekilde ölçülmesinin söz konusu olması durumunda, gerçeğe uygun değerden ölçülür.

İşletme, karşı tarafa vermiş olduğu varlığı hemen bilanço dışı bırakamamış olsa bile, edildiği varlığı bu şekilde ölçer. Edinilen varlığın gerçeğe uygun değerinden ölçülmemesi durumunda, maliyet bedeli karşı tarafa verilen varlığın defter değeri olarak ölçülür.

Aşağıdaki durumlarda, takas işleminin ticari bir özünün olduğu kabul edilir:¹³⁰

a) Alınan varlığın nakit akışının niteliğinin (riski, zamanlaması ve tutarı) verilen varlığın nakit akışının niteliğinden farklı olması veya

b) Takas işleminden etkilenen faaliyet bölümünün işletmeye özgü değerinin takas işlemi sonucunda değişmesi ve

c) Takası yapılan varlıkların gerçeğe uygun değerine göre (a) veya (b) deki farklılığın önemli olması.

Takas işleminin ticari bir özü olup olmadığının tespit edilebilmesi için, işletmenin takas işleminden etkilenen faaliyet bölümünün işletmeye özgü değerinin, vergi sonrası nakit akışlarını yansıtmaması gerekir. Bu değerlendirmelerin sonuçları, işletmenin ayrıntılı hesaplar yapmasına gerek kalmayacak biçimde açık olabilir.

Karşılaştırılabilir piyasa işlemleri bulunmayan bir varlığın gerçeğe uygun değerinin;

a) kendisi için makul olarak yapılan gerçeğe uygun değer tahminlerine ilişkin değer aralığındaki değişkenliğin ilgili varlık için önemli olmaması veya

b) anılan aralıkta yer alan farklı tahminlerin gerçekleşme olasılıklarının makul olarak değerlendirilebilmesi ve gerçeğe uygun değer tahmininde kullanılabilmesi durumunda güvenilir olarak ölçülebildiği kabul edilir.¹³¹

İşletmenin takas işlemi sırasında edinmiş veya karşı tarafa vermiş olduğu varlıkların gerçeğe uygun değerlerini makul bir biçimde tespit edebilmesi durumunda, edinilen varlığın gerçeğe uygun değeri daha açık olmadıkça, karşı tarafa verilen varlığın gerçeğe uygun değeri maliyet bedelinin ölçümünde kullanılır.

¹³⁰ TMS 40, prg. 28

¹³¹ TMS 40, prg. 29

2.5.4. Yatırım Amaçlı Gayri Menkullerin Dönem Sonu İşlemleri

Bir işletme,

a) Getirisi doğrudan doğruya YAG'leri de içeren varlıkların gerçeğe uygun değerlerine ya da söz konusu varlıkların getirilerine bağlanmış olan borçların dayandığı YAG'lere ilişkin olarak, gerçeğe uygun değer yöntemini ya da maliyet bedeli yöntemini ve

b) yukarıda yapılan seçime bağlı kalmaksızın diğer bütün YAG'ler için gerçeğe uygun değer yöntemini veya maliyet yöntemini seçebilir.

Standarda göre gerçeğe uygun değer yönteminden maliyet yöntemine geçişin daha doğru bir sunumla sonuçlanma ihtimali çok düşüktür.¹³² Bu nedenle, tüm işletmelerin ölçüm (işletmenin gerçeğe uygun değer yöntemini kullanması durumunda) veya açıklama (işletmenin maliyet yöntemini kullanması durumunda) amaçları açısından YAG'lerinin gerçeğe uygun değerlerinin hesaplanması gerekir.¹³³

İşletme, zorunlu olmamakla beraber, YAG'ün gerçeğe uygun değerini, konuyla ilgili yetkiye ve gerekli mesleki birikime sahip ve söz konusu YAG'ün sınıf ve yeri hakkında güncel bilgisi bulunan bağımsız bir değerlendirme uzmanı tarafından yapılan değerlendirme işlemini esas almak suretiyle tespit etmesi konusunda teşvik edilir.

Standart; bir kısım payları bağlantılı sözleşmeler çerçevesinde yatırımcılar tarafından alınmış, bir kısım payları ise işletmece elde tutulan, nazari paylara bölünmüş bir dahili gayrimenkul yatırım fonu işleten sigorta kuruluşları ile diğer işletmelerin sahip olduğu gayrimenkulün kısmen maliyet, kısmen de gerçeğe uygun değer yöntemi ile ölçülmesine izin vermez.

¹³² TMS 40, prg. 31

¹³³ Bo Nordlund, Valuation and Performance Reporting in Property Companies According to IFRS, Royal Institute of Technology Building&Real Estate Economics Department of Real Estate and Construction Management, Tryck&Media, Universitetsservice US-AB Stockholm, SE 100 44 Stockholm, Bo Nordlund, 2008, s.9

Bir işletmenin, yukarıda anlatılan iki farklı sınıf için birbirinden farklı yöntemler seçmiş olması durumunda; farklı yöntemle ölçülmüş söz konusu varlık grupları arasında yapılan YAG satışları gerçeğe uygun değer yöntemiyle finansal tablolara yansıtılır ve gerçeğe uygun değerdeki birikimli (kümülatif) değişim kazanç veya kayıp olarak muhasebeleştirilir. Buna göre, YAG'ün gerçeğe uygun değer yönteminin kullanıldığı bir gruptan, maliyet yönteminin kullanıldığı başka bir gruba satılması durumunda, söz konusu gayrimenkulün satış tarihindeki gerçeğe uygun değeri, tahmini maliyeti haline gelir.

İlk muhasebeleştirme işleminin ardından, gerçeğe uygun değer yöntemini seçmiş olan bir işletme, aşağı paragrafta belirtilen durumlar hariç olmak üzere, tüm YAG'lerini gerçeğe uygun değer yöntemi ile ölçer.

Bazı istisnai durumlarda, işletmenin YAG'ü (veya mevcut bir gayrimenkulün inşasının veya geliştirilmesinin tamamlanması sonucu veya kullanımındaki bir değişiklikten sonra ilk defa yatırım amaçlı gayrimenkul haline geldiğinde) elde etmesi sırasında gerçeğe uygun değerinin sürekli olarak güvenilir bir biçimde tespit edilmesinin mümkün olmadığı durumdur. Bu durum, ancak ve ancak, karşılaştırılabilir piyasa işlemlerinin çok az olduğu ve gerçeğe uygun değer başka tür güvenilir yollarla (örneğin indirgenmiş nakit akım projeksiyonları ile) tahmininin mümkün olmadığı durumlarda ortaya çıkar. Anılan durumlarda, işletme, YAG'ünü TMS 16'da belirtilen maliyet yöntemi ile ölçer. Yatırım amaçlı söz konusu gayrimenkulün kalıntı değerinin sıfır olduğu kabul edilir. İşletme, YAG'ü elden çıkarana kadar TMS 16'yı uygular.

Bir işletme önceki paragrafta açıklanan sebeple, istisnai durumlarda TMS 16'daki maliyet yöntemi ile YAG'ünü ölçmek zorunda kaldığında, diğer bütün YAG'lerini gerçeğe uygun değer ile ölçer. Bu durumlarda, işletme yatırım amaçlı bir gayrimenkulü için maliyet yöntemini uygularken geri kalan bütün gayrimenkullerinin her birini gerçeğe uygun değer yöntemine göre muhasebeleştirmeye devam eder.

Bir işletmenin, YAG'ünü daha önce gerçeğe uygun değer üzerinden ölçmüş olması durumunda, söz konusu gayrimenkulü elden çıkarıncaya kadar (veya ilgili gayrimenkul sahibi tarafından kullanılan gayrimenkul haline gelene kadar veya işletme gayrimenkulü geliştirerek olağan iş akışı sürecinde satıncaya kadar), karşılaştırılabilir piyasa işlemleri azalmış veya piyasa fiyatları daha ender elde edilebilir hale gelmiş dahi olsa, anılan gayrimenkulü gerçeğe uygun değer üzerinden ölçmeye devam eder.¹³⁴

Bir kiracının faaliyet kiralaması işlemi çerçevesinde herhangi bir gayrimenkul hakkını elinde bulundurması durumunda, anılan gayrimenkul YAG olup, yukarıda belirtilen seçme hakkı bu durumda geçerli olmaz ve gerçeğe uygun değer yöntemi uygulanır.

YAG'ün gerçeğe uygun değerindeki değişimden kaynaklanan kazanç veya kayıp, olduğu dönemde kâr veya zarara dahil edilir.

YAG'ün gerçeğe uygun değeri; normalin dışında finansman yaratma, satış ve geri kiralama anlaşmaları, satışla ilgili bir kimseye özel imtiyaz tanınması veya taviz verilmesi gibi özel koşul ve durumlar dolayısıyla yapay olarak yükseltilmiş veya düşürülmüş tahmini fiyatları içermez.

Bir işletme, satış veya başka bir şekilde elden çıkarma sırasında oluşabilecek işlem maliyetleri için herhangi bir indirimde bulunmaksızın gerçeğe uygun değerini hesaplar.

YAG'ün gerçeğe uygun değeri bilanço tarihindeki piyasa koşullarını yansıtır.

Gerçeğe uygun değer, belirli bir tarihe özgü değerdir. Piyasa koşulları değişebileceğinden, gerçeğe uygun değer olarak sunulan tutar başka bir zaman için tahmin edilmesi durumunda hatalı veya uygunsuz olabilir. Gerçeğe uygun değer tanımı; fiyatta, bilgili ve istekli taraflar arasında gerçekleşen işlemlerde ilgili varlıkların takası ve sözleşmenin yerine getirilmesi işleminin eşanlı olmadığı durumlarda yapılması ihtimali olan, hiçbir

¹³⁴ TMS 40, prg. 55

değişikliğin olmadığı, satış işlemi ile ilgili varlıkların takası ve sözleşmenin yerine getirilmesi işlemlerinin eşanlı gerçekleşmesi durumunu varsayar.

YAG'ün gerçeğe uygun değeri, başka hususların yanı sıra, mevcut kiralamalardan elde edilen kira geliri ile mevcut koşullar çerçevesinde bilgili ve istekli tarafların gelecek kiralamalardan elde edecekleri kira geliri hakkında makul ve desteklenebilir varsayımlarını da yansıtır. Ayrıca benzer şekilde, gayrimenkule ilişkin olarak beklenen nakit çıkışlarını (kira ödemeleri ve diğer nakit çıkışlarını) da yansıtır. Bu nakit çıkışlarından bazıları borçlar arasında gösterilirken, diğerleri ise daha sonraki bir tarihe kadar finansal tablolarda muhasebeleştirilmeyen (örneğin, koşullu kiralar gibi dönemsel olarak yapılan ödemeler) nakit çıkışlarına ilişkindir.

Piyasa fiyatlarından anlaşılan bir kiralama işleminde, kiralanan gayrimenkuldeki hakkın, edinim tarihi itibarıyla gerçeğe uygun değerinden tahmini kira ödemelerinin tamamının (kabul edilmiş borçlarla ilgili olanlar da dahil olmak üzere) düşülmesi sonucunda bulunacak değer sıfır olacaktır. Muhasebeleştirme açısından; kiralanan bir varlık ve borcun gerçeğe uygun değer üzerinden finansal tablolarda muhasebeleştirilmiş olması veya TMS 17'ye göre asgari kira ödemelerinin bugünkü değeri ile muhasebeleştirilmiş olması söz konusu gerçeğe uygun değeri değiştirmez. Bu nedenle, maliyet esasından ölçülmüş olan kiralanan bir gayrimenkulün, gerçeğe uygun değerle yeniden ölçülmesi, gerçeğe uygun değer değişik dönemlerde ölçülmemiş olması koşuluyla, başlangıçta bir kazanç veya kayba yol açmaz. Anılan durum, ilk muhasebeleştirmeden sonra gerçeğe uygun değer yönteminin uygulanması sonucunda ortaya çıkabilir.

Aynı yer ve durumda bulunan ve de benzer kiralama işlemlerine veya diğer sözleşmelere konu edilen gayrimenkuller için aktif bir piyasada oluşan cari fiyatlar gerçeğe uygun değer tespitiyle ilişkin en iyi temeli oluşturur. Bir işletme, gayrimenkulün yapısında, konumunda veya durumunda ya da kiralama sözleşmesinde ve gayrimenkulle ilgili diğer sözleşme koşullarındaki farklılıkların tespitine yönelik gereken özeni gösterir.

Gerçeğe uygun değerin tespitinde cari fiyatların yer aldığı aktif bir piyasa bulunmaması durumunda bir işletme, aşağıdakiler de dahil olmak üzere diğer muhtelif kaynaklardan elde edebileceği bilgileri de dikkate alır:¹³⁵

a) Yapısal özellikleri, koşulları veya konumu (veya farklı bir kira sözleşmesine ya da diğer bir sözleşmeye tabi) itibariyle farklı gayrimenkullerin işlem gördüğü ve bu farklılıkları yansıtacak şekilde fiyatların düzeltildiği aktif bir piyasada oluşan fiyatlar,

b) Daha az aktif bir piyasada yer alan benzeri gayrimenkullerin ilgili dönem cari fiyatlarından gerçekleşmiş bulunan işlemlerin gerçekleştikleri tarihten bu yana ekonomik koşullarda meydana gelen değişikliklere göre düzeltilmiş cari fiyatları,

c) Mevcut kiralama sözleşmeleri ile diğer sözleşmelere istinaden elde edilecek ve (mümkünse) aynı yerde bulunan, benzer özellik ve koşullardaki gayrimenkullere ödenen cari kiralar gibi diğer dış bilgilere dayanılarak yapılan gelecekteki nakit akışlarına ilişkin güvenilir tahminlere dayandırılan ve ilgili nakit akışlarında miktar ve zamanlama olarak meydana gelebilecek belirsizlikleri güncel piyasa değerlendirmelerine yansıtan iskonto oranlarını esas alan indirgenmiş nakit akış projeksiyonları.

Bazı durumlarda, kaynaklar, YAG'ün gerçeğe uygun değeri hakkında değişik sonuçlar verir. İşletme makul ölçülere göre hesaplanmış bir dizi gerçeğe uygun değer tahmini arasından en güvenilir tahmini yapabilmek için anılan farklılıkları oluşturan koşulları dikkate alır.

Bazı istisnai durumlarda, YAG'e ilk sahip olunduğunda (veya mevcut bir gayrimenkulün inşa veya geliştirilmesinin tamamlanmasını veya kullanım şeklinin değiştirilmesini takiben YAG haline ilk dönüştüğünde) yapılan güvenilir gerçeğe uygun değer tahminleri arasındaki farklılıklar çok büyük, bu farklılıkların değerlendirilmesi ise çok zor olabilir; böyle bir durumda tek bir gerçeğe uygun değer tahmini yapmak hiçbir fayda sağlamaz. Bu durumda, ilgili gayrimenkulün gerçeğe uygun değerinin hiçbir zaman güvenilir bir şekilde tespit edilemez.

¹³⁵ TMS 40, prg. 46

Gerçeğe uygun değer; TMS 36 'da tanımlanan kullanım değerinden farklıdır. Gerçeğe uygun değer bilgili ve istekli alıcı ve satıcıların bilgilerini ve tahminlerini yansıtır. Buna karşın, kullanım değeri, başka işletmelere uygulanamayan ve işletmeye özgü faktörlerin etkilerini de içeren ilgili işletmenin tahminlerini yansıtır. Örneğin gerçeğe uygun değer, bilgili ve istekli alıcı ve satıcılarca genelde bilinemeyeceğinden, aşağıda belirtilen faktörlerden hiç birini yansıtmaz.

- a) Değişik yerlerdeki gayrimenkullerden oluşan bir portföy yaratılarak elde edilen katma değer,
- b) YAG'ler ile diğer varlıklar arasındaki sinerji,
- c) Sadece mevcut sahibine özgü yasal haklar veya yasal sınırlamalar ve
- d) Sadece mevcut sahibine özgü vergi avantajları veya vergi yükümlülükleri.

YAG'ün gerçeğe uygun değerinin belirlenmesinde, işletme, ayrı olarak varlık veya borç olarak muhasebeleştirilmiş olduğu varlık veya borçları ikinci bir kez daha hesaplamalara dahil etmez.¹³⁶ Örneğin:

a) Asansör veya klima sistemleri gibi iç üniteler genellikle binanın tamamlayıcı parçaları olup, bilançoda maddi duran varlık olarak tek başlarına muhasebeleştirilmekten ziyade YAG'ün gerçeğe uygun değerine dahil edilirler.

b) Mobilyalı olarak kiraya verilmiş bir büronun gerçeğe uygun değeri, genellikle, içindeki mobilyanın gerçeğe uygun değerini de içerir, çünkü kira geliri mobilyalı büro ile ilgilidir. Mobilyanın YAG'ün gerçeğe uygun değerine dahil edilmesi durumunda, işletme, söz konusu mobilyayı ayrı bir varlık olarak muhasebeleştirmez.

c) YAG'ün gerçeğe uygun değeri, peşin ödenmiş veya tahakkuk etmiş faaliyet kiralaması gelirlerini kapsamaz, çünkü, bu gelirler ayrı bir varlık ya da borç olarak muhasebeleştirilir.

¹³⁶ TMS 40, prg. 50

d) Kiralama yoluyla edinilmiş olan YAG'ün gerçeğe uygun değeri, tahmini nakit akışlarını yansıtır (ödenmesi gereken bir duruma geleceği beklenen koşullu kira dahil). Dolayısıyla, bir gayrimenkulün, yapılması beklenen tüm ödemeler düşülmek suretiyle değerlendirilmiş olması durumunda, YAG'ün muhasebeleştirme amacıyla gerçeğe uygun değerini elde edebilmek için her türlü kiralama borcunun kendisine ilave edilmesi gerekir.

YAG'ün gerçeğe uygun değeri, gayrimenkulün geliştirilmesi veya kıymetinin artırılmasına yönelik gelecekteki yatırım harcamalarını ve söz konusu harcamalardan gelecekte elde edilecek yararları yansıtmaz.

Bazı durumlarda bir işletme, YAG'lere ilişkin olarak yaptığı ödemelerin bugünkü değerinin (muhasebeleştirilen borçlara ilişkin ödemeler hariç), söz konusu gayrimenkulle ilgili nakit girişlerinin bugünkü değerini aşacağını tahmin edebilir. Bu durumda işletme, "UMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar" Standardını uygulamak suretiyle muhasebeleştirilmesi gereken bir borç olup olmadığını ve eğer varsa bunun nasıl hesaplanacağını tespit eder.

2.5.6. Yatırım Amaçlı Gayrimenkul Özelliğindeki Değişimler

Bir gayrimenkulün YAG sınıfına transferi veya bu sınıftan transferi sadece ve sadece kullanımında bir değişiklik olduğu zaman yapılır, söz konusu değişiklik aşağıdaki koşullarda oluşur:

a) YAG'den sahibi tarafından kullanılan gayrimenkule transferi amacıyla, sahibi tarafından kullanılmasına başlanması,

b) YAG'den stoklara transfer için satış amacıyla, geliştirilmeye başlanması,

c) Sahibi tarafından kullanılan gayrimenkulden YAG'e transferi amacıyla, sahibi tarafından kullanılmasına son verilmesi,

d) Stoklardan YAG'lere transfer için, bir başkasına faaliyet kiralaması suretiyle kiralamanın başlaması veya

e) İnşa veya geliştirme aşamasındaki gayrimenkulden (TMS 16'nın kapsadığı) YAG'e transferi amacıyla, inşaat veya geliştirme işleminin sona ermesi.

YAG'ün stoklara transferi ancak ve ancak kullanımında bir değişiklik olduğu zaman mümkün olur; bu değişikliğin kanıtı ise geliştirme yaptıktan sonra satmak amacıyla geliştirme faaliyetinin başlamasıdır. Bir işletme YAG'ünü herhangi bir geliştirme yapmadan elden çıkarmaya karar verirse, gayrimenkulü bilançosundan çıkarana kadar YAG olarak sınıflandırmaya devam eder ve stok olarak dikkate almaz. Benzer şekilde, bir işletme mevcut bir YAG'ünü, ileride de YAG olarak kullanmaya devam etmek amacıyla yeniden geliştirmeye başlaması durumunda, bu gayrimenkul YAG olarak kalır ve yeniden geliştirme sürecinde sahibi tarafından kullanılan gayrimenkul olarak yeniden sınıflandırılmaz.

Bir işletme YAG'ü için maliyet yöntemini kullanması durumunda, "YAG" sınıfı ile "sahibi tarafından kullanılan gayrimenkul" ve "stok" sınıfları arasındaki transferler, transfer edilen gayrimenkulün defter değerini değiştirmez; söz konusu gayrimenkulün maliyeti de ölçüm ve kamuoyuna açıklama amaçları ile değiştirilmez.¹³⁷

İşletmenin YAG'ü için gerçeğe uygun değer yöntemini kullanması durumunda, muhasebeleştirme ve ölçüm konularına aşağıdaki paragraf hükümleri uygulanır.

Gerçeğe uygun değer esasına göre izlenen YAG'den, sahibi tarafından kullanılan gayrimenkul sınıfına veya stoklara yapılan bir transferde, transfer sonrasında TMS 16 veya TMS 2'ye göre yapılan muhasebeleştirme işlemindeki tahmini maliyeti, anılan gayrimenkulün kullanım şeklindeki değişikliğin gerçekleştiği tarihteki gerçeğe uygun değeri olacaktır.

Sahibi tarafından kullanılan bir gayrimenkulün, gerçeğe uygun değer esasına göre gösterilecek YAG'e dönüşmesi durumunda, işletme,

¹³⁷ TMS 40, prg. 59

kullanımdaki değışikliğin gerekleştiiği tarihe kadar TMS 16' yı uygular. İşletme, TMS 16'ya göre hesaplanmış olan gayrimenkulün defter değeri ile gerçeğe uygun değeri arasında bu tarihte meydana gelecek farklılığı ise yine TMS 16'ya göre yapılmış bir yeniden değerleme gibi işleme tabi tutar.

Sahibi tarafından kullanılmakta olan bir gayrimenkul, gerçeğe uygun değeri esasından gösterilen YAG'e dönüştüğü tarihe kadar amortismanına tabi tutulur ve oluşan değeri düşüklüğü zararı finansal tablolara yansıtılır. İşletme, TMS 16' ya göre hesaplanmış olan gayrimenkulün defter değeri ile gerçeğe uygun değeri arasında bu tarihte meydana gelecek farklılığı ise yine TMS 16' ya göre yapılmış bir yeniden değerleme gibi işleme tabi tutar. TMS 16'daki bu muhasebeleştirme hükümleri aşağıdaki gibidir.¹³⁸

a) Gayrimenkulün defter değeriinde meydana gelen azalma, kâr veya zarar olarak muhasebeleştirilir. Ancak, ilgili gayrimenkul için önceki dönemlerde oluşmuş yeniden değerleme fazlasının bulunması durumunda, söz konusu azalma öncelikle yeniden değerleme fazlası hesabından mahsup edilir, kalan kısım ise kâr veya zarar olarak muhasebeleştirilir.

b) Defter değeriinde meydana gelen artış aşağıda belirtildiği gibi işleme tabi tutulur:

- (i) Artış, bu gayrimenkul için daha önce meydana gelmiş değeri düşüklüğü zararı varsa bu zararı ortadan kaldırdığı için, önceki dönemlerde zarar yazılmış kısma eşitlenene kadar, kâr veya zarar olarak muhasebeleştirilir. Kâr veya zarar olarak muhasebeleştirilen tutar, defter değeriini, değeri düşüşlerinin hiç muhasebeleştirilmemesi durumundaki (birikmiş amortisman sonrası) değeriine getirmek için gereken tutardan fazla olamaz.
- (ii) Artışın geri kalan kısmı doğrudan öz kaynaklara, yeniden değerleme fazlası olarak eklenir. YAG ilerde elden çıkarılırken, öz kaynak kısmına ilave edilmiş olan yeniden değerleme fazlası dağıtılmamış kârlara transfer edilebilir. Yeniden değerleme

¹³⁸ TMS 40, prg. 62

fazlası, dağıtılmamış kârlara kâr veya zarar aracılığıyla aktarılamaz.

Stoklardan, gerçeğe uygun değer esasında izlenecek olan YAG'lere yapılan bir transferde; gayrimenkulün transfer tarihindeki gerçeğe uygun değeri ile daha önce belirlenmiş olan defter değeri arasındaki fark kâr veya zarar olarak muhasebeleştirilir.

Stoklardan, gerçeğe uygun değer esasında izlenecek olan YAG'lere yapılan transferlerde, stokların satılmasında uygulanan işlem uygulanır.

Bir işletme, gerçeğe uygun değer esasında izlenecek olan kendisi tarafından inşa edilen veya geliştirilen YAG'ün inşa veya geliştirilmesi işlemini tamamladığında; gayrimenkulün, tamamlanma tarihindeki gerçeğe uygun değeri ile daha önce gösterildiği defter değeri arasındaki farkı kâr veya zarar olarak muhasebeleştirir.

Aşağıda 2012 yılı ikinci çeyreğindeki İMKB 100 ve 12.05.2011 tarihi itibarıyla İMKB 30 endeksindeki firmaların YAG hesaplarını kullanım durumları tablo halinde sunulmuş ve grafikte gösterilmiştir.

Tablo 3: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların YAG Hesaplarını Kullanım Durumu

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
AEFES	Yok	yok	yok	yok
AFYON	Yok	yok	yok	yok
AKBNK	Yok	yok	yok	yok
AKENR	Yok	yok	yok	yok
AKFEN	Var	var	var	var
AKGRT	Var	var	var	var
AKSA	Yok	yok	yok	yok
AKSEN	Yok	yok	yok	yok
ALARK	Var	var	var	var
ANSGR	Yok	var	var	var
ARCLK	Var	var	var	var
ASELS	Yok	yok	yok	yok
ASYAB	var	var	var	var
AYGAZ	var	yok	yok	yok
BAGFS	yok	yok	yok	yok
BANVT	yok	yok	yok	yok

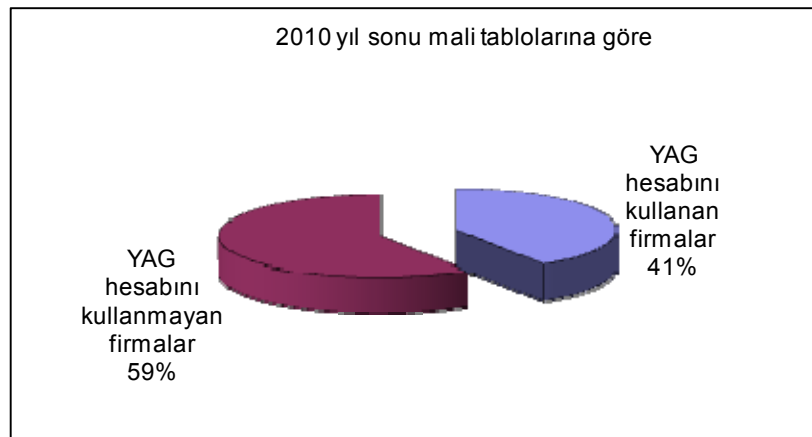
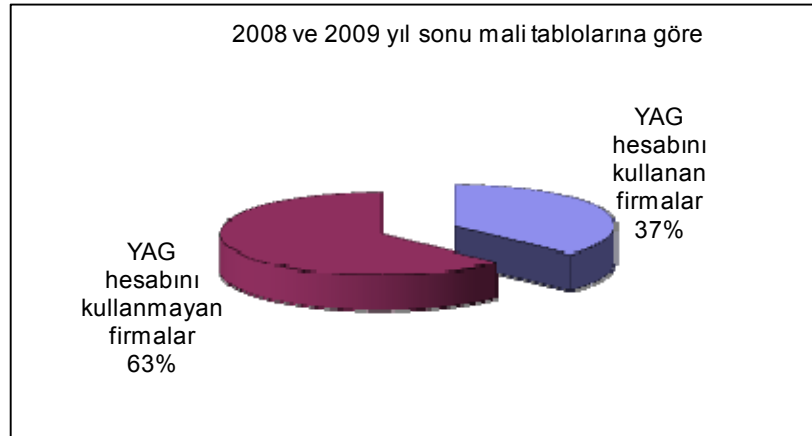
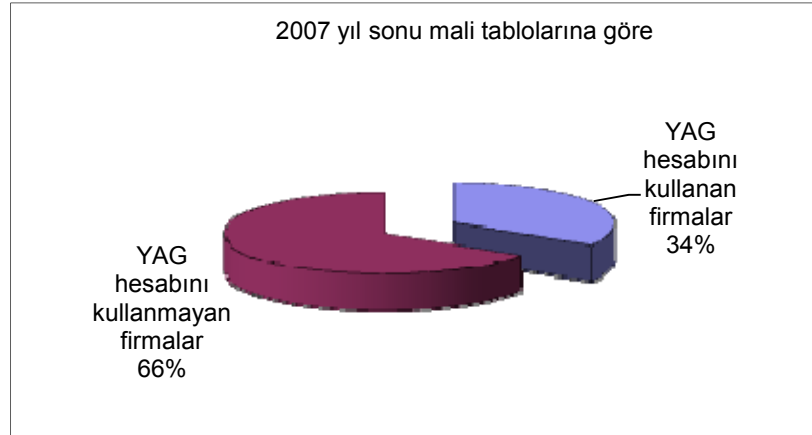
Tablo 3 (Devamı): İMKB 100 Endeksindeki Firmaların YAG Hesaplarını Kullanım Durumu

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
BIMAS	yok	yok	yok	yok
BİZİM	--	--	yok	yok
BJKAS	yok	yok	yok	yok
BOYNR	yok	yok	yok	yok
BRİSA	yok	yok	yok	yok
BRSAN	yok	yok	yok	yok
CEMAS	--	--	yok	yok
DEVA	yok	yok	yok	yok
DOAS	yok	yok	yok	yok
DOHOL	var	var	var	var
DYHOL	var	var	var	var
ECILC	var	var	var	var
ECZYT	yok	yok	yok	var
EGGUB	yok	yok	yok	yok
EKGYO	var	var	var	var
ENKAI	var	var	var	var
EREGL	var	var	var	var
FENER	yok	yok	yok	yok
FROTO	yok	yok	yok	yok
GARAN	yok	yok	yok	yok
GLYHO	var	var	var	var
GOLDS	yok	yok	yok	yok
GOLTS	yok	yok	yok	var
GOODY	yok	yok	yok	yok
GOZDE	--	--	--	yok
GSDHO	yok	yok	yok	yok
GSRAY	yok	yok	yok	yok
GUBRF	var	var	var	var
HALKB	yok	yok	yok	yok
HURG	var	var	var	var
IHEVA	yok	var	var	var
IHLAS	var	var	var	var
IPEKE	---	---	--	--
ISCTR	--	--	--	--
ISFIN	yok	yok	yok	yok
ISGYO	var	var	var	var
ISYHO	---	---	yok	yok
ITTFH	---	var	var	var
IZMDC	yok	yok	yok	yok
KARSN	yok	yok	yok	yok
KARTN	var	var	var	var
KCHOL	var	var	var	var

Tablo 3 (Devamı): İMKB 100 Endeksindeki Firmaların YAG Hesaplarını Kullanım Durumu

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
KILER	--	--	var	var
KLGYO	--	--	--	var
KONYA	yok	yok	yok	yok
KOZAA	yok	yok	yok	yok
KOZAL	yok	yok	yok	yok
KRDMD	yok	yok	yok	yok
METRO	---	var	var	var
MGROS	--	var	var	var
MNDRS	yok	yok	yok	yok
MUTLU	yok	yok	yok	yok
NETAS	yok	yok	yok	yok
NTHOL	var	var	var	var
NTTUR	var	var	var	var
OTKAR	yok	yok	yok	yok
PETKM	yok	yok	yok	var
PRKME	yok	yok	yok	yok
RHEAG	--	--	yok	yok
SAFGY	--	--	--	var
SAHOL	var	var	var	var
SASA	var	var	var	var
SISE	yok	yok	yok	yok
SKBNK	yok	yok	yok	yok
SNGYO	yok	yok	yok	yok
TAVHL	yok	yok	yok	yok
TCELL	yok	yok	yok	yok
TEKST	yok	yok	yok	yok
TEKTU	yok	yok	yok	yok
THYAO	var	var	var	var
TIRE	var	var	var	var
TKFEN	var	var	var	var
TOASO	yok	yok	yok	yok
TRCAS	yok	yok	yok	yok
TRGYO	--	--	var	var
TRKCM	yok	yok	yok	yok
TSKB	yok	yok	yok	yok
TSPOR	yok	yok	yok	yok
TTKOM	var	var	var	var
TTRAK	yok	yok	yok	yok
TUPRS	var	var	var	var
VAKBN	var	var	var	var
VESTL	yok	yok	yok	yok
YKBNK	yok	yok	yok	yok

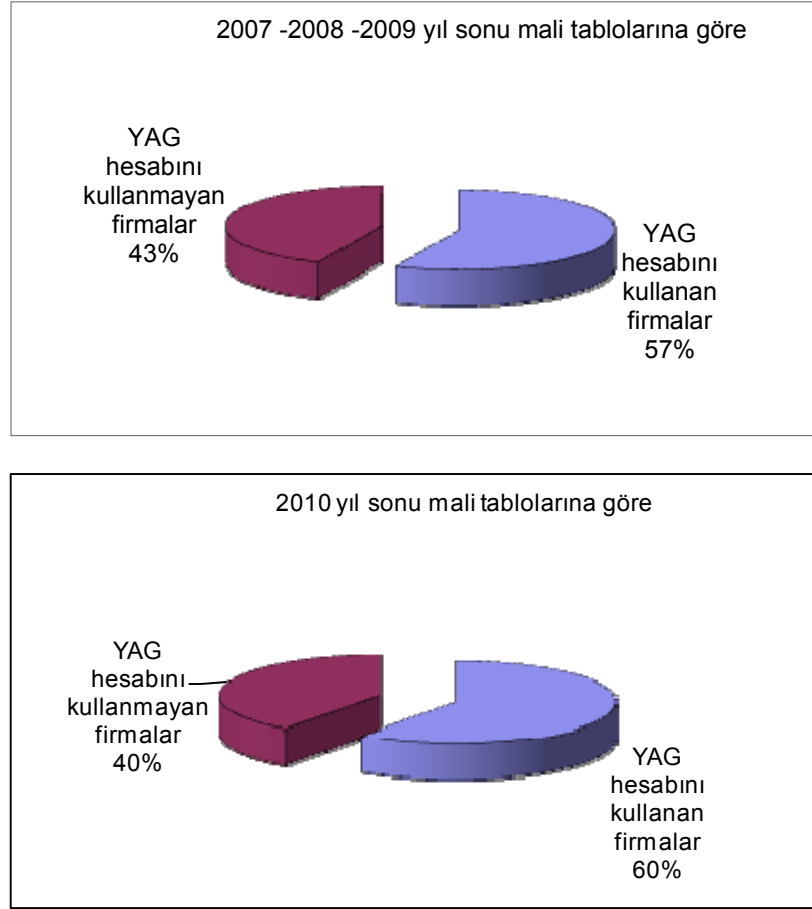
İMKB 100 Endeksindeki firmalardan YAG Hesaplarını kullanan firma sayısı 2007 yılında 29 adet, 2008 yılında 33 adet, 2009 yılında 35 adet ve 2010 yılında 40 adet olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 1: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların YAG Hesaplarını Kullanım Durumu

Tablo 4: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların YAG Hesaplarını Kullanım Durumu

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
Akbank T.A.Ş.	yok	yok	yok	Yok
Arçelik A.Ş.	var	var	var	Var
Asya Katılım Bankası A.Ş.	var	var	var	Var
Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	var	var	var	Var
Doğan Yayın Holding A.Ş.	var	var	var	var
EİS Eczacıbaşı İlaç, Sınai ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret A.Ş.	var	var	var	var
Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	var	var	var	var
Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	var	var	var	var
Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	var	var	var	var
Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş.	yok	yok	yok	yok
H.Ö.Sabancı Holding A.Ş.	var	var	var	var
İhlas Holding A.Ş.	var	var	var	var
Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Koç Holding A.Ş.	var	var	var	var
Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Pektim Petrokimya Holding A.Ş.	yok	yok	yok	var
Sinpaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	yok	yok	yok	yok
T. Garanti Bankası A.Ş.	yok	yok	yok	yok
T. İş Bankası A.Ş.	var	var	var	var
T. Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Tefken Holding A.Ş.	var	var	var	var
Türkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	var	var	var	var
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Türk Hava Yolları A.O.	var	var	var	var
Türk Telekomünikasyon A.Ş.	var	var	var	var
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	var	var	var	var
Yapı Kredi Bankası A.Ş.	yok	yok	yok	yok

Grafik 2: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların YAG Hesaplarını Kullanım Durumu

İMKB 100 endeksindeki firmaların YAG hesaplarını kullanım oranı 2007 yılı için %34, 2008 ve 2009 yılları için %37 ve 2010 yılı için %41 olarak gerçekleşirken İMKB 30 endeksine göre bu oran 2007, 2008 ve 2009 yılları için %57, 2010 yılı için %60 olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılında İstanbul Sanayi Odası tarafından belirlenen 500 büyük sanayi işletmesinde UMS'nın uygulama etkinliğinin tespit edilmesine ilişkin olarak yapılan bir araştırmada ankete katılan 109 firmada YAG hesaplarının kullanılma oranı %4,6 (5 adet), kullanılmama oranı da %95,4 (104 adet) olarak gerçekleşmiştir.¹³⁹

¹³⁹ Başak Ataman Akgül, Hüseyin Akay, a.g.e., s.222

2.5.7. Yatırım Amaçlı Gayri Menkullerin Elden Çıkarılması Esnasında Uygulanacak Muhasebe Politikaları

YAG, elden çıkarıldığı veya kullanımına sürekli bir şekilde son verildiği ve kendisinden gelecekte herhangi bir ekonomik fayda beklenmediği durumlarda bilanço dışı bırakılır.

YAG, satış veya bir finansal kiralama sözleşmesi kapsamında kiralanması ile elden çıkarılmış olabilir. YAG'ün elden çıkarılma tarihinin saptanmasında işletme, TMS 18'deki malların satışında hasılatın muhasebeleştirilmesi hükümlerini uygular ve bununla ilgili olarak TMS 18'in ekinde gösterilen rehberi dikkate alır. Finansal kiralama ve satış ve geri kiralama yöntemleri ile gerçekleştirilen elden çıkarma işlemlerine ise TMS 17 uygulanır.

Bir işletme, standartta açıklanmış olan muhasebeleştirme ilkesine göre YAG'ün değiştirilen kısmının maliyetini ilgili gayrimenkulün defter değerine eklemesi durumunda, değiştirilen kısmın defter değerini bilanço dışı bırakır. Maliyet yöntemi kullanılarak muhasebeleştirilmiş olan YAG açısından, değiştirilen söz konusu kısım ayrı olarak amortismanına tabi tutulmamış olabilir. Eğer değişen kısmın defter değerinin saptanması işletme için mümkün değilse, işletme söz konusu değişimin maliyetini, değişen kısmın edinim veya inşa tarihindeki maliyetini saptama açısından bir gösterge olarak kullanabilir.

Gerçeğe uygun değer yönteminde, YAG'ün gerçeğe uygun değeri, değiştirilecek kısmın değerini kaybetmiş olduğunu hali hazırda göstermekte olabilir. Diğer durumlarda, değiştirilmiş olan kısım için gerçeğe uygun değerden ne kadar azaltma yapılacağının tespit edilmesi zor olabilir. Değiştirilen kısım için gerçeğe uygun değeri azaltmanın diğer bir yolu ise, bunu yapmanın mümkün olmaması durumunda, değiştirilen kısmın maliyetini varlığın defter değerine ilave etmek ve ardından, değiştirmenin değil de ilavenin söz konusu olduğu durumlardaki gibi, gerçeğe uygun değerini yeniden hesaplamaktır.

YAG'ün kullanım dışı kalması veya elden çıkarılması durumunda meydana gelen kazanç veya kayıplar; (net tahsilatlar ile gayrimenkulün defter değeri arasındaki fark) TMS 17'nin satış ve geri kiralama işleminde aksini öngörmediği durumda kâr veya zarar olarak muhasebeleştirilir.

YAG'ün elden çıkarılması karşılığında alınacak tutarlar başlangıçta gerçeğe uygun değer esasına göre muhasebeleştirilir. Özellikle YAG için yapılacak ödemelerin ertelenmiş olması durumunda, alınacak söz konusu tutarlar, ilk başta peşin fiyat eşdeğerlerinden muhasebeleştirilir. Alacak tutarının nominal değeri ile peşin fiyat eşdeğeri arasındaki fark, TMS 18'e uygun olarak etkin faiz yöntemi kullanılmak suretiyle faiz geliri olarak muhasebeleştirilir.

İşletme, YAG'ün elden çıkarılması sonrasında kalan borçlarına TMS 37 veya uygun olan diğer bir Standardı uygular.

YAG'deki değer düşüklükleri veya zararlar, bunlara ilişkin olarak üçüncü şahıslardan tazminat talepleri veya üçüncü şahıslardan alınan tazminatlar ile bunların yerine konulan varlıkların sonraki inşa veya satın alınma işlemleri ayrı iktisadi olaylardır ve aşağıda belirtilen şekillerde ayrı ayrı muhasebeleştirilirler:

- a) YAG'deki değer düşüklükleri TMS 36'ya göre muhasebeleştirilir,
- b) YAG'ün kullanımına son verilmesi veya elden çıkarılması bu Standardın “elden çıkarma” konusundaki hükümlere göre muhasebeleştirilir,
- c) Değer düşüklüğüne uğrayan, kaybolan veya terk edilen YAG'lere ilişkin olarak üçüncü şahıslardan alınacak tazminatlar, tahsil edilebilir oldukları zaman kâr veya zarar olarak muhasebeleştirilir ve
- d) Yerine konulan varlığın restore edilmesi, satın alınması veya inşasına ilişkin maliyeti bu Standarda göre tespit edilir.

2.5.8. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler

Bir İşletme YAG'nü ya maliyet yöntemine göre yada gerçeğe uygun değer yöntemine göre değerler ve finansal tablolarının daha iyi anlaşılabilmesi için standart gereği aşağıda yer alan bilgileri her iki yöntem için genel olarak yada her bir yöntem için ayrı ayrı dipnotlarında açıklar.

TMS 17 çerçevesinde, YAG'ün sahibi, taraf olduğu kiralama işlemleri için kiraya verenin yapması gereken açıklamaları yapar. İşletme, finansal kiralama veya faaliyet kiralaması aracılığıyla elinde bulundurmakta olduğu YAG için, taraf oldukları finansal kiralama işlemleri için kiracıların, faaliyet kiralaması işlemleri için ise kiraya verenlerin yapması gereken açıklamaları yapar.

Bir işletme yukarı paragraftaki açıklamalara ek olarak, aşağıdaki hususları da açıklar:

a) Hangi değerleme yöntemini uyguladığını.

b) Gerçeğe uygun değer yöntemini uygulaması durumunda; faaliyet kiralaması aracılığıyla elinde bulundurduğu gayrimenkul haklarının YAG olarak sınıflandırılıp sınıflandırılmadığı ile bu şekilde muhasebeleştirilip muhasebeleştirilmediği ve bunların hangi koşullar altında yapılmış olduğunu.

c) Sınıflandırma işleminin zor olduğu durumlarda, olağan iş akışı içinde, YAG'ün sahibi tarafından kullanılan gayrimenkulden ve satış için elde tutulan gayrimenkulden hangi kriterler çerçevesinde ayırt edildiğini.

d) YAG'ün gerçeğe uygun değerinin saptanmasında kullanılan yöntem ve önemli varsayımlar ile bunlara ek olarak gerçeğe uygun değer tespitinin piyasa verilerine mi yoksa gayrimenkulün mahiyeti veya kıyaslanabilecek piyasa verilerinin bulunmayışı dolayısıyla daha ziyade diğer faktörlere mi dayandırıldığını.

e) YAG'ün (finansal tablolarda ölçülen veya açıklanan) gerçeğe uygun değerinin; konuyla ilgili yetkiye ve gerekli mesleki birikime sahip ve söz konusu YAG'ün sınıf ve yeri hakkında güncel bilgisi bulunan bağımsız bir değerleme uzmanı tarafından yapılan değerlendirmeye dayanıp

dayanmadığı. (Böyle bir değerlendirmenin yapılmamış olması durumunda, anılan husus dipnotta açıklanır.)

- f) Kâr veya zarar olarak muhasebeleştirilen aşağıdaki bilgiler;
 - i) YAG'den elde edilen kira gelirleri;
 - (ii) Dönem içinde kira geliri elde edilmiş YAG'ün doğrudan faaliyet giderleri (bakım ve onarım giderleri dahil); ve
 - (iii) Dönem içinde herhangi bir kira geliri sağlamamış YAG'ün doğrudan faaliyet giderleri (bakım onarım giderleri dahil);
 - (iv) Maliyet yöntemi ile ölçülen bir varlık grubundan, gerçeğe uygun değer yöntemi kullanılan diğer bir gruba satışı yapılan YAG'ün gerçeğe uygun değerinde meydana gelen ve bu standarda göre kâr veya zarar hesabında muhasebeleştirilen değişiklik toplamı¹⁴⁰

g) YAG'ün nakde çevrilebilme veya gelirlerinin ve elden çıkarılma durumunda elde edilecek tutarın tahsil edilebilme durumuna ilişkin kısıtlamalar ve bunların tutarları.

h) YAG'e ilişkin satın alma, inşa veya geliştirme ya da bakım ve onarım veya iyileştirme konularındaki sözleşmeye bağlı yükümlülükler.

Yukarıda yapılan açıklamalara ek olarak; gerçeğe uygun değer yöntemini kullanan bir işletme, YAG'ün dönem başı ve sonundaki defter değerlerinin birbiriyle olan mutabakatını, aşağıdaki bilgileri gösterecek şekilde açıklamak zorundadır:¹⁴¹

a) Elde etme işleminden ve sonrasında varlığın defter değerinde muhasebeleştirilen harcamalardan kaynaklananlar ayrı ayrı açıklanmak üzere, varlığın defter değerine yapılan ilaveler,

b) İşletme birleşmeleri neticesinde gerçekleşen elde etme işlemi sonucunda oluşan ilaveler,

¹⁴⁰ TMS 40, prg.32

¹⁴¹ TMS 40, prg. 76

c) Satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan veya TFRS 5 ve diğer sebepler dolayısıyla satış amaçlı elde tutulan elden çıkarılacak varlık grubuna dahil edilen varlıklar,

d) Gerçeğe uygun değer düzeltmelerinden kaynaklanan net kazanç veya kayıplar,

e) Finansal tabloların bir başka para biriminde ifade edilmesinden veya yurtdışındaki işletmenin finansal tablolarının, raporlayan işletmenin finansal tablolarında kullanılan para birimine çevrilmesinden ortaya çıkan net kur farkları,

f) Stoklara ve sahibi tarafından kullanılan gayrimenkullere yapılan transferler ile bunlardan yapılan transferler ve

g) Diğer değişiklikler.

Yaptırılan bir değerlendirme işleminin finansal tabloların düzenlenmesi amacıyla önemli ölçüde düzeltilmiş olması durumunda, ayrı ayrı varlık veya borç olarak muhasebeleştirilmiş varlık ve borçların mükerrer bir biçimde finansal tablolarda yer almasından kaçınmak amacıyla, yaptırılan değerlendirme işlemi sonucunda bulunan tutarla finansal tablolara yansıtılan düzeltilmiş tutar arasındaki fark, varsa, geri ilave edilen muhasebeleştirilmiş kira yükümlülükleri ve diğer önemli düzeltme toplamı ayrı ayrı gösterilerek, açıklanır.

Bir işletmenin, standartta yer alan istisnai durumlar çerçevesinde YAG'ünü TMS 16'daki maliyet yöntemine göre ölçmüş olması durumunda, yukarıda bahsedilen mutabakatta, söz konusu YAG'e ilişkin tutarlar diğer YAG'lerle ilgili tutarlardan ayrı olarak gösterilir. Buna ek olarak işletme:

a) YAG'ün tanımını,

b) Gerçeğe uygun değerın neden güvenilir olarak tespit edilemediğine ilişkin açıklamayı,

c) Mümkünse, gerçeğe uygun değerın, arasında gerçekleşme olasılığının en yüksek olduğu tahmin edilen değer aralıkları ve

d) Gerçeğe uygun değerden izlenmeyen YAG'ün elden çıkarılması sırasında;

- (i) İşletmenin gerçeğe uygun değer ile muhasebeleştirilmemiş YAG'ü elden çıkarmış olduğu;
- (ii) Söz konusu YAG'ün satış sırasındaki defter değeri; ve
- (iii) Muhasebeleştirilen kazanç veya kayıp tutarını açıklar.

Maliyet yöntemini kullanan bir işletme, yukarıdaki açıklamalara ek olarak, aşağıda belirtilen hususları da açıklar;

- a) Kullanılan amortisman yöntemi,
- b) Yararlı ömrü veya kullanılan amortisman oranları,
- c) Dönem başı ve dönem sonu itibarıyla brüt defter değeri ile birikmiş değer düşüklüğü karşılığını da içermek üzere birikmiş amortisman tutarı,
- d) YAG'ün aşağıdakileri de gösterecek şekilde, dönem başı ve dönem sonu itibarıyla defter değerinin mutabakatı:

- (i) Elde etme işleminden ve sonrasında varlığın defter değerinde muhasebeleştirilen harcamalardan kaynaklananlar ayrı ayrı açıklanmak üzere, varlığın defter değerine yapılan ilaveler;
- (ii) İşletme birleşmeleri neticesinde gerçekleşen elde etme işlemi sonucunda oluşan ilaveler;
- (iii) Satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan veya TFRS 5 ve diğer sebepler dolayısıyla satış amaçlı elde tutulan elden çıkarılacak varlık grubuna dahil edilen varlıklar;
- (iv) Amortisman tutarı;
- (v) TMS 36'ya uygun olarak dönem içinde muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararları ile önceden ayrılmış olup cari dönemde iptal edilen değer düşüklüğü zararlarının tutarı;
- (vi) Finansal tabloların bir başka para biriminde ifade edilmesinden veya yurtdışındaki işletmenin finansal tablolarının, raporlayan işletmenin finansal tablolarında kullanılan para birimine çevrilmesinden ortaya çıkan net kur farkları;

(vii) Stoklara ve sahibi tarafından kullanılan gayrimenkullere yapılan transferler ile bunlardan yapılan transferler;

(viii) Diğer değişiklikler ve

e) YAG'ün gerçeğe uygun değerinin güvenilir bir şekilde saptanmasının mümkün olmadığı istisnai durumlarda, işletme aşağıda belirtilenleri de kamuoyuna açıklar:

(i) YAG'ün tanımı;

(ii) Gerçeğe uygun değer neden güvenilir bir şekilde tespit edilemediğine ilişkin açıklama; ve

(iii) Mümkünse, gerçeğe uygun değer, arasında gerçekleşme olasılığının en yüksek olduğu tahmin edilen değer aralıkları.

Daha önce TMS 40'ı uygulamış olan bir işletmenin, faaliyet kiralama çerçevesinde elde etmiş olduğu, gerekli koşulları sağlayan gayrimenkul haklarının tamamını veya bir kısmını ilk kez YAG olarak sınıflandırma veya muhasebeleştirme yolunu seçmesi durumunda; anılan seçimden kaynaklanan etki, seçimin ilk kez yapıldığı dönemde dağıtılmamış kârların (geçmiş yıl kârları) açılış bakiyesine ilişkin bir düzeltme olarak muhasebeleştirilir. Buna ek olarak:

a) İşletmenin daha önceki dönemlerde anılan gayrimenkul haklarının gerçeğe uygun değerlerini kamuoyuna açıklamış olması durumunda; işletme zorunlu olmamakla birlikte aşağıdaki işlemleri gerçekleştirmesi yönünde teşvik edilir:

(i) Anılan şekilde bir gerçeğe uygun değer açıklamasının ilk yapılmış olduğu döneme ait dağıtılmamış kârlar açılış bakiyesinin düzeltilmesi; ve

(ii) Söz konusu dönemlere ilişkin karşılaştırmalı bilgilerin yeniden ifade edilmesi ve

b) (a)'da yer alan bilgileri daha önce kamuoyuna açıklamamış bir işletme, karşılaştırmalı bilgileri yeniden düzenlemez ancak bu durumu kamuoyuna açıklar.

Bir işletmenin bu Standardı ilk kez uygulaması durumunda, dağıtılmamış kârların açılış bakiyesinde yapılan düzeltme, YAG'e ilişkin yeniden değerlendirme fazlasının yeniden sınıflandırılması işlemini de içerir.

Bir işletme bu Standardı ilk kez uygulamaya başlaması ve maliyet yöntemini kullanmaya karar vermesi durumunda, muhasebe politikalarında yapılacak herhangi bir değişiklik için TMS 8'i uygular. Muhasebe politikasında yapılan bir değişikliğin etkisine, YAG'e ilişkin yeniden değerlendirme fazlasında yer alan herhangi bir tutarın yeniden sınıflandırılması işlemi de dahildir.

Varlıkların takas edilmesi işlemi aracılığıyla elde edilen YAG'ün başlangıçtaki ölçümü ile ilgili hükümler sadece gelecekte gerçekleşecek işlemlere uygulanır.

2.6. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN DURAN VARLIKLAR VE DURDURULAN FAALİYETLER

Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar Standardı IASC tarafından 31 Mayıs 2004'de yayımlanmış ve hükümleri 01.01.2005'ten itibaren uygulamaya konulmuştur. Bu standart daha önce "UMS 35 Durdurulan Faaliyetler" isimli standardın da yerine geçmek üzere yayımlanmıştır. Avrupa Birliğinde ise komisyonun 29.12.2004 tarihli kararı ile kabul edilmiş ve 01.01.2005'ten itibaren uygulamaya girmiştir. TMSK tarafından tercüme edilerek 16.03.2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2.6.1. Satış Amaçlı Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetlerin Tanımı ve Kapsamı

Tek düzen muhasebe sistemi uygulamalarında ayrıca tanımlanmayan ve maddi duran varlıklar tanımı içinde yer alan ancak, TMS uygulamalarına göre, finansal raporların sunumunda bilançoda ayrı olarak gösterilmesi

gereken Satış Amaçlı Duran Varlıkların muhasebeleştirilme esasları bu standartta düzenlenmiştir.

Satış amaçlı gayrimenkul: Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı doğrultusunda duran varlık olarak sınıflandırılmış olan varlıklardan;

İşletmenin uygun bir yönetim kademesi tarafından, satışına ilişkin bir planı yapılmış olan ve alıcılarının tespiti ile planın tamamlanmasına yönelik aktif bir programı başlatılmış olan varlıklar (yada varlık grubu) satış amaçlı duran varlıklar olarak tanımlanır ve bilançoda ayrıca gösterilir.

Durdurulan bir faaliyet, bir işletmenin elden çıkarılan veya satış amacıyla elde tutulan olarak sınıflandırılan bir kısımdır ve:

- a) Ayrı bir ana iş kolunu veya faaliyetlerin coğrafi bölgesini ifade eder,
- b) Ayrı bir ana iş kolunun veya faaliyetlerin coğrafi bölgesinin tek başına koordine edilmiş bir plan çerçevesinde satışının bir parçasıdır veya
- c) Sadece yeniden satış amacı ile elde edilen bir bağlı ortaklıktır.

Elden çıkarılacak varlık grubu, satış veya diğer yollarla, bir grup olarak, içerisinde bulunan varlıklarla doğrudan ilişkili olan borçlarla beraber tek bir işlemde elden çıkarılacak varlıklar grubudur. Anılan grup, TMS 36 da belirtildiği şekilde, üzerine şerefiye tahsis edilmiş nakit yaratan bir birim veya bu birim içerisinde yer alan bir faaliyet ise söz konusu grup işletme birleşmesinde kazanılmış olan şerefiyeyi de içerir.

Satış amaçlı duran varlıkların kapsamı bilançoda cari olmayan varlıklardır. Duran varlık özelliği taşımasına rağmen;

- a) Ertelenmiş vergi varlıkları (TMS 12 Gelir Vergileri),
- b) Çalışanlara sağlanan faydalar sonucunda edinilen varlıklara (TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar),
- c) "TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" kapsamındaki finansal varlıklara,
- d) "TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller" Standardındaki gerçeğe uygun değer yöntemi doğrultusunda muhasebeleştirilen duran varlıklara,

e) "TMS 41 Tarımsal Faaliyetler" Standardı doğrultusunda gerçeğe uygun değerinden tahmini pazaryeri maliyetinin düşülmesi suretiyle ölçülen duran varlıklara,

f) "TFRS 4 Sigorta Sözleşmeleri" Standardında tanımlanan, sigorta poliçeleri üzerindeki sözleşmeden doğan haklara uygulanmaz.

Ancak, tekrar satış amacıyla iktisap edilmiş iştirak paylarına uygulanır. Böylece bilançoda yer alan maddi ve maddi olmayan tüm duran varlıkları, özel tükenmeye tabi varlıkları kapsamaktadır.

2.6.2. Satış Amaçlı Duran Varlıkların Özellikleri

Bir duran varlığın defter değerinin sürdürülmekte olan kullanımdan ziyade satış işlemi vasıtası ile geri kazanılacak olması durumunda işletme, söz konusu duran varlığı (veya EÇVG'nu) satış amaçlı olarak sınıflandırır.¹⁴²

Bu durumun geçerli olabilmesi için; ilgili varlığın (veya EÇVG'nun) bu tür varlıkların (veya EÇVG'nun) derhal satılabilecek durumda olması ve satış olasılığının yüksek olması gerekir.

Satış olasılığının yüksek olması için; uygun bir yönetim kademesi tarafından, varlığın (veya EÇVG'nun) satışına ilişkin bir plan yapılmış ve alıcıların tespiti ile planın tamamlanmasına yönelik aktif bir program başlatılmış olmalıdır. Ayrıca, varlık (veya EÇVG) cari gerçeğe uygun değeriyle uyumlu bir fiyat ile aktif olarak pazarlanıyor olmalıdır. Ayrıca satışın, işletme dışındaki nedenlerle gecikmiş olması veya sınıflandırılma tarihinden itibaren bir yıl içerisinde tamamlanmış bir satış olarak muhasebeleştirilmesinin beklenmesi ve planı tamamlamak için gerekli işlemlerin, planda önemli değişiklikler yapılması veya planın iptal edilmesi ihtimalinin düşük olduğunu göstermesi gerekir.¹⁴³

¹⁴² Okan NETEK, Karşılıklar ve Varlıklarda Değer Düşüklüğünün Vergi Kanunları ve Muhasebe Standartları Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Türmob Yayınları 2011-9, Ankara, s.161

¹⁴³ TFRS 05, prg. 8-9

Çeşitli olay veya koşullar satış işleminin tamamlanma süresini bir yıldan fazlaya uzatabilir. Söz konusu gecikmenin, işletmenin kontrolü dışındaki olaylar veya koşullar nedeniyle gerçekleşmiş ve işletmenin ilgili varlığın (veya EÇVG'nu) satışına yönelik satış planının devam etmekte olduğuna dair yeterli kanıt bulunması durumunda; satış işlemini tamamlamak için gerekli olan sürenin uzaması, ilgili varlığın (veya EÇVG'nun) satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılmasını engellemez. Anılan durum standardın ekinde yer alan aşağıdaki üç koşulun gerçekleşmesi durumunda geçerli olacaktır. Bunlar;

- a) İşletme, duran varlığı satmaya yönelik planını taahhüt ettiği tarihte (veya EÇVG'nun), normal olarak diğerlerinin (alıcı olmayan) ilgili varlığın (veya EÇVG'nun) takasına ilişkin olarak satışın tamamlanması için gereken süreyi uzatacak yeni koşullar ileri sürmesini bekler ve:
 - (i) Anılan koşulların gerçekleştirilmesine yönelik eylemler, kesin bir alış taahhüdü elde edilinceye kadar başlatılmaz, ve
 - (ii) Kesin bir alış taahhüdünün bir senelik zaman dilimi içerisinde elde edilmesi yüksek derecede olasıdır.
- b) İşletme kesin bir alış taahhüdü elde etmiş ve sonuç olarak, alıcı veya diğerleri, daha önce satış için elde tutulan varlık olarak sınıflandırılmış olan duran varlığın (veya EÇVG'nun) satışı için gerekli olan süreyi beklenmedik şekilde uzatacak yeni koşullar ileri sürmüştür ve:
 - (i) İleri sürülen koşullara yanıt vermek amacıyla zamanında harekete geçilmiş, ve
 - (ii) Geciktirici sebeplere ilişkin uygun bir çözüm beklenmektedir.
- c) İlk bir yıllık dönem boyunca daha önce öngörülmeyen koşullar ortaya çıkmış ve sonuç olarak, daha önce satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılan bir duran varlık (veya EÇVG) ilgili dönemin sonu itibarıyla satılmamış ve:

(i) İlk bir yıllık dönem boyunca işletme koşullardaki değişiklikleri karşılayabilmek için gerekli tedbirleri almıştır,

(ii) Duran varlık (veya EÇVG), koşullardaki değişikliğe paralel olarak uygun bir fiyatla aktif olarak pazarlanmaktadır ve,

(iii) Varlık satılabilecek durumdadır, satış olasılığı yüksektir ve yönetim kademesi uygun bir satış planı yapmış ve bu konuda aktif bir program başlatmıştır.

2.6.3. Kullanımdan Çekilecek Duran Varlıklar

İşletme, kullanımdan çekilecek bir duran varlığı (veya EÇVG'nu) satış amaçlı olarak sınıflandırmaz. Bunun nedeni; varlığın defter değerinin esas itibariyle, kullanımının devamı suretiyle geri kazanılacak olmasıdır. Ancak, kullanımdan çekilmek üzere olan elden çıkarılacak bir duran varlık grubunun, yukarıda durdurulan faaliyetler tanımındaki özellikleri sağlaması durumunda, işletme, ilgili grubun kullanımına son verildiği gün itibariyle faaliyet sonuçlarını ve nakit akışlarını standartta belirlenen maddeler doğrultusunda açıklar.

Kullanımdan çekilecek duran varlıklar (veya EÇVG'ları); ekonomik ömürlerinin sonuna kadar kullanılabilecek duran varlıklar (veya EÇVG'ları) ile satılmayıp faaliyetine son verilecek olan duran varlıkları (veya EÇVG'larını) içerir.

İşletme geçici olarak kullanım dışı bırakılan bir duran varlığı, kullanımdan çekilecek varlıklarda olduğu gibi, sürekli bir biçimde kullanımdan kaldırılmış gibi gösteremez.

İşletmenin bir duran varlığı (veya EÇVG'nu) sadece daha sonra elden çıkartma amacıyla edinmiş olması durumunda, duran varlığı (veya EÇVG'nu) edinme tarihinde satış amacıyla elde tutulan olarak sınıflandırabilmesi; ancak yukarıda özellikler kısmında belirtilen bir yıllık süre koşulunun sağlanması (izin verilen durumlar dışında) ve edinme tarihi itibariyle henüz sağlanmamış olan diğer koşulların edinme tarihini müteakip kısa bir süre içerisinde

(genellikle 3 ay içerisinde) karşılanması ihtimalinin yüksek olması durumunda mümkündür.

Bir duran varlığın, bu standarttaki kriterlere uyumun bilanço tarihinden sonra sağlanması durumunda; işletme, finansal tablolarının yayımlanması sırasında ilgili duran varlığı (veya EÇVG'nu) satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırmaz. Ancak söz konusu kriterlerin bilanço tarihinden sonra, fakat finansal tabloların yayımlanmasına ilişkin onaydan önce karşılanması durumunda, işletme bu bilgileri dipnotlarda açıklar.¹⁴⁴

İşletme bir varlığı (veya EÇVG'nu) satış amaçlı olarak sınıflandırılmış ancak, bu standartta sayılan sınıflandırma koşulları artık karşılanamamakta ise, söz konusu varlığın (veya elden çıkarılacak grubunun) satış amaçlı olarak sınıflandırılmasına son verir.¹⁴⁵

2.6.4. Satış Amaçlı Duran Varlıkların Ölçümü

İşletme satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılan bir duran varlığı (veya EÇVG'nu) defter değeri ile satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değerinden düşük olanı ile ölçer.¹⁴⁶

Yeni edinilmiş bir varlığın (veya EÇVG), satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılma koşullarını karşılaması halinde, önceki paragrafta yer alan hükmün uygulanması, ilgili varlığın (veya elden çıkarılacak duran varlık grubunun) daha önce sınıflandırılmamış olması koşuluyla (veya EÇVG'nun) ilk muhasebeleştirilmesi sırasında defter değeri (örneğin, maliyeti) ile satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değerinden düşük olanı ile ölçülmesi sonucunu doğurur. Bu nedenle, ilgili varlık (veya elden çıkarılacak duran varlık grubu), işletme birleşmesinin bir parçası olarak edinilmiş ise, gerçeğe uygun değerinden satış maliyetinin düşülmesi suretiyle ölçülür.

¹⁴⁴ TFRS 05, prg. 12

¹⁴⁵ TFRS 05, prf. 26

¹⁴⁶ Feriştah Sönmez, "Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler", Vergi Sorunları Dergisi, Mayıs 2007, s.88-102

Satışın bir yıldan uzun süre içerisinde gerçekleşmesi durumunda, işletme satış maliyetini bugünkü değerinden ölçer. Satış maliyetinin bugünkü değerinde, zamanın geçmesinden kaynaklanan bir artış, finansman maliyeti olarak kâr veya zarar içerisinde gösterilir.

İlgili varlığın (veya EÇVG'nun) satış amaçlı elde tutulan varlık olarak ilk sınıflandırmasının hemen öncesinde, söz konusu varlığın (veya grup içindeki tüm varlık ve gruba ilişkin borçların) defter değeri, ilgili TFRS'ler çerçevesinde ölçülür.

Elden çıkarılacak bir varlık grubunun sonraki yeniden ölçümünde; bu Standardın ölçme koşulları içerisinde yer almayan, ancak satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan söz konusu gruba dahil bulunan herhangi bir varlık veya borcun defter değeri, anılan grubun satış maliyetinin gerçeğe uygun değerinden düşülmesi suretiyle yeniden ölçülmesi öncesinde, ilgili TFRS'ler çerçevesinde yeniden ölçülür.

Satış Amaçlı Duran Varlığın Takası İşleminin, TMS 16 doğrultusunda ticari bir özünün bulunması durumunda, ilgili satış işlemleri, duran varlıkların diğer duran varlıklarla takasını içerir.

2.6.5. Değer Düşüklüğü Zararlarının ve İptallerinin Muhasebeleştirilmesi

İşletme, önceki paragrafa göre muhasebeleştirilmemiş olması durumunda, başlangıçta veya daha sonra, bir varlığın (veya EÇVG'nun) değerinin satış maliyetinin gerçeğe uygun değerden düşülerek elde edilen değeri üzerinden muhasebeleştirilmesi durumunda, değer düşüklüğü zararını finansal tablolarına yansıtır.

Bu Standart veya daha öncesinde TMS 36 doğrultusunda muhasebeleştirilen birikmiş değer düşüklüğü zararlarını aşmamak koşuluyla işletme, satış maliyetinin gerçeğe uygun değerinden düşülerek bulunan

değerinde sonradan meydana gelecek herhangi bir artışı kazanç olarak muhasebeleştirir.

İşletme, elden çıkarılacak bir varlık grubunun satış maliyetinin gerçeğe uygun değerden düşülerek bulunan değerinde sonradan meydana gelecek herhangi bir artışı aşağıdaki koşullar dahilinde kazanç olarak muhasebeleştirir: Bunlar,

a) Bu Standardın ölçme koşullarını taşımayıp ilgili standartlar doğrultusunda muhasebeleştirilmemiş olması; ancak

b) Bu Standartta belirtilen ölçme koşullarını sağlayan duran varlıklar için, bu Standart veya daha öncesinde TMS 36'ya göre muhasebeleştirilmiş olan birikmiş değer düşüklüğü zararlarını aşmaması koşullarıdır.

EÇVG için muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararı (veya sonradan meydana gelen herhangi bir kazanç), bu Standardın ölçme koşulları kapsamına giren grup içindeki duran varlıkların defter değerini, TMS 36'nın dağıtım esasları çerçevesinde azaltır (veya arttırır).

Bir duran varlığın (veya EÇVG'nun) satış gününe kadar muhasebeleştirilmeyen kazanç veya kaybı, ilgili varlığın bilanço dışı bırakıldığı gün itibarıyla muhasebeleştirilir. Bilanço dışı bırakılma koşulları; MDV'lar için, TMS 16 ve MODV'lar için, TMS 38 'de düzenlenmiştir.

İşletme, satış amaçlı sınıflandırılan veya satış amaçlı sınıflandırılan EÇVG'nun bir parçası olan bir duran varlığı amortismanına tabi tutmaz (veya itfa etmez). Satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan EÇVG'na ilişkin borçlara ait faiz veya diğer giderlerin muhasebeleştirilmesine devam eder.

İşletme, satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılmasına son verilen bir duran varlığı (veya satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan EÇVG'na dahil edilmesine son verilen bir duran varlığı);¹⁴⁷

a) Satış amacıyla elde tutulan olarak sınıflandırılmasından önceki ve varlığın (veya EÇVG'nun) satış amacıyla elde tutulan olarak

¹⁴⁷ TFRS 05, prg. 27

sınıflandırılmamış olması durumunda ortaya çıkan amortisman, itfa veya yeniden değerlendirme ile ilgili düzeltmeler göz önüne alınarak belirlenen defter değeri ve

b) Sonradan satılmamasına karar verildiği gündeki geri kazanılabilir tutarından,

düşük olanı ile ölçer.

İşletme, Standarttaki koşulların artık karşılanmadığı dönemde; satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılmasına son verilen duran varlığın defter değeri için gerekli olan düzeltmeleri, devam etmekte olan faaliyetlerden elde edilen gelirler hesabına dahil eder. İşletme bu düzeltmeleri, kâr veya zararın sunulduğu gelir tablosu içerisinde sunar.

İşletme satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan elden çıkarılacak gruptan tek bir varlık veya borcu çıkarması durumunda; söz konusu grupta kalan diğer varlık ya da borçları, Standartta yer alan koşulların sağlanması şartıyla grup olarak ölçmeye devam eder. Aksi takdirde, grupta kalan ve kendi başlarına satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılma koşullarını sağlayan duran varlıklar, defter değeri ile o tarihteki satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değerlerinin düşük olanı üzerinden bireysel olarak ölçülür.

Aşağıda, 2012 yılı ikinci çeyreğindeki İMKB 100 ve 12.05.2011 tarihi itibarıyla İMKB 30 endeksindeki firmaların Satış Amaçlı Duran Varlık hesaplarını kullanım durumları tablo halinde ve grafik şeklinde sunulmuştur.

Tablo 5: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Duran Varlık Hesaplarını Kullanım Durumu

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
AEFES	yok	yok	yok	yok
AFYON	yok	yok	yok	yok
AKBNK	var	var	var	var
AKENR	var	var	yok	yok
AKFEN	var	yok	yok	yok
AKGRT	yok	yok	yok	yok

Tablo 5 (Devamı): İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Duran Varlık Hesaplarını Kullanım Durumu

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
AKSA	yok	yok	yok	yok
AKSEN	var	var	yok	var
ALARK	var	var	var	yok
ANSGR	yok	yok	yok	yok
ARCLK	yok	yok	yok	yok
ASELS	var	var	var	var
ASYAB	var	var	var	var
AYGAZ	yok	yok	yok	var
BAGFS	yok	yok	yok	yok
BANVT	yok	yok	yok	yok
BIMAS	yok	yok	yok	yok
BIZIM	--	--	yok	yok
BJKAS	yok	yok	yok	yok
BOYNR	yok	yok	yok	yok
BRİSA	yok	yok	yok	yok
BRSAN	yok	yok	yok	var
CEMAS	--	--	yok	yok
DEVA	yok	yok	yok	yok
DOAS	yok	var	yok	yok
DOHOL	yok	yok	yok	yok
DYHOL	yok	var	yok	yok
ECILC	yok	yok	yok	yok
ECZYT	yok	yok	yok	yok
EGGUB	yok	yok	yok	yok
EKGYO	yok	yok	yok	yok
ENKAI	var	var	var	var
EREGL	yok	yok	var	var
FENER	yok	yok	yok	yok
FROTO	yok	yok	yok	yok
GARAN	var	var	var	var
GLYHO	yok	var	var	var
GOLDS	yok	yok	yok	yok
GOLTS	yok	yok	yok	yok
GOODY	yok	yok	yok	yok
GOZDE	--	--	--	yok
GSDHO	var	var	var	var
GSRAY	yok	yok	yok	yok

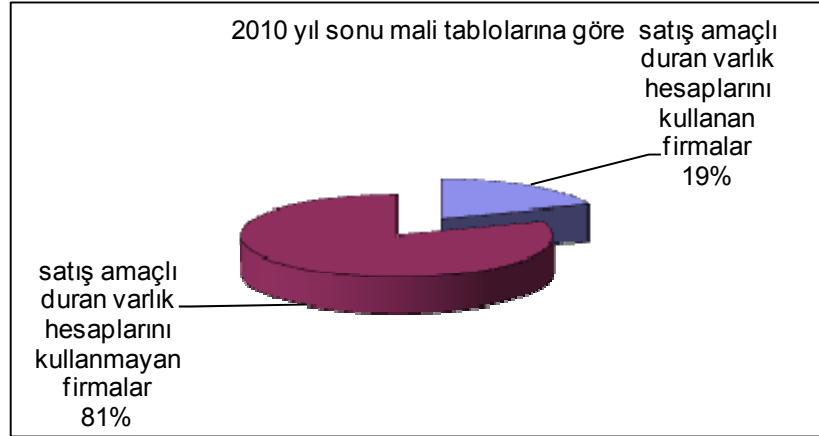
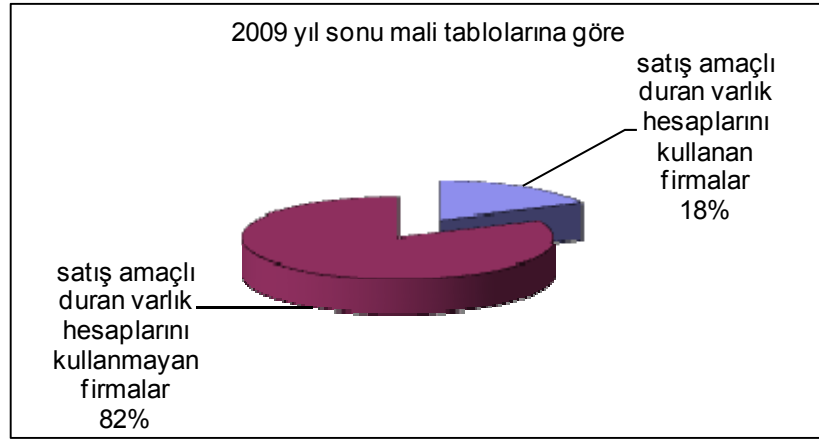
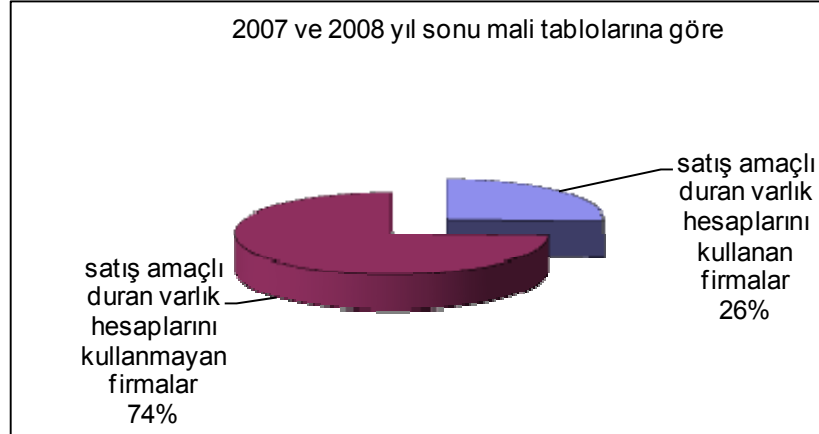
Tablo 5 (Devamı): İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Duran Varlık Hesaplarını Kullanım Durumu

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
GUBRF	yok	yok	yok	yok
HALKB	var	var	var	var
HURG	yok	yok	yok	yok
IHEVA	yok	yok	yok	yok
IHLAS	yok	yok	yok	yok
IPEKE	--	--	--	--
ISCTR	--	--	--	--
ISFIN	var	var	var	var
ISGYO	yok	yok	yok	yok
ISYHO	---	---	yok	yok
ITTFH	--	yok	yok	yok
IZMDC	yok	yok	yok	yok
KARSN	yok	yok	yok	yok
KARTN	yok	yok	yok	yok
KCHOL	var	var	var	var
KILER	--	--	yok	yok
KLGYO	--	--	--	yok
KONYA	yok	yok	var	yok
KOZAA	yok	yok	yok	yok
KOZAL	yok	yok	yok	yok
KRDMD	yok	yok	yok	yok
METRO	--	yok	yok	var
MGROS	--	yok	yok	yok
MNDRS	yok	yok	yok	yok
MUTLU	yok	yok	yok	yok
NETAS	yok	yok	yok	yok
NTHOL	yok	yok	yok	yok
NTTUR	yok	yok	yok	yok
OTKAR	yok	yok	yok	yok
PETKM	yok	yok	yok	yok
PRKME	yok	yok	yok	yok
RHEAG	--	--	yok	yok
SAFGY	--	--	--	yok
SAHOL	var	var	var	var
SASA	var	yok	yok	yok
SISE	yok	yok	yok	yok
SKBNK	yok	yok	yok	yok

Tablo 5 (Devamı): İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Duran Varlık Hesaplarını Kullanım Durumu

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
SNGYO	yok	yok	yok	yok
TAVHL	yok	yok	yok	yok
TCELL	yok	yok	yok	yok
TEKST	var	var	yok	yok
TEKTU	yok	yok	yok	yok
THYAO	var	var	yok	yok
TIRE	yok	yok	yok	yok
TKFEN	var	var	var	var
TOASO	yok	yok	yok	yok
TRCAS	yok	yok	yok	var
TRGYO	--	--	yok	yok
TRKCM	yok	yok	yok	yok
TSKB	var	yok	yok	yok
TSPOR	yok	yok	yok	yok
TTKOM	var	var	yok	yok
TTRAK	yok	yok	yok	yok
TUPRS	yok	var	var	yok
VAKBN	var	var	yok	yok
VESTL	yok	yok	yok	yok
YKBNK	var	var	var	Var

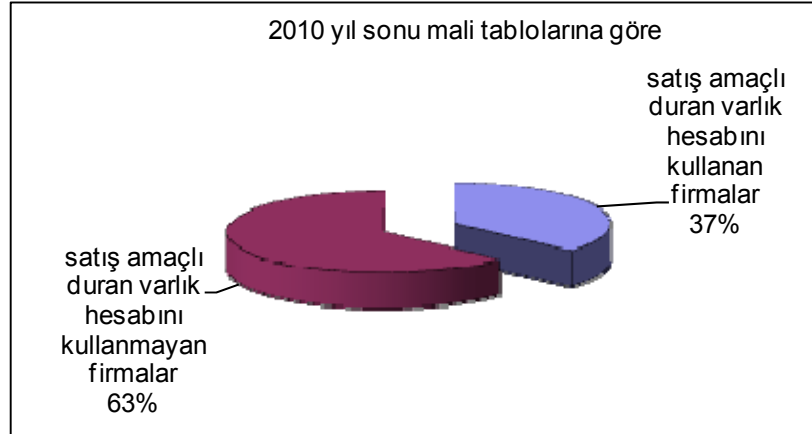
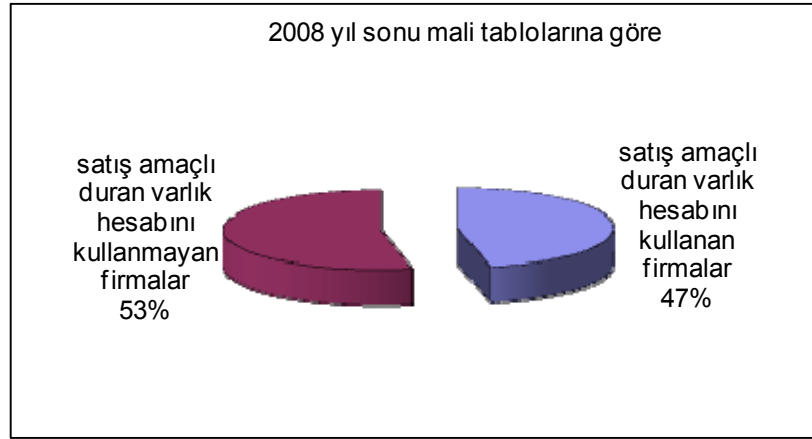
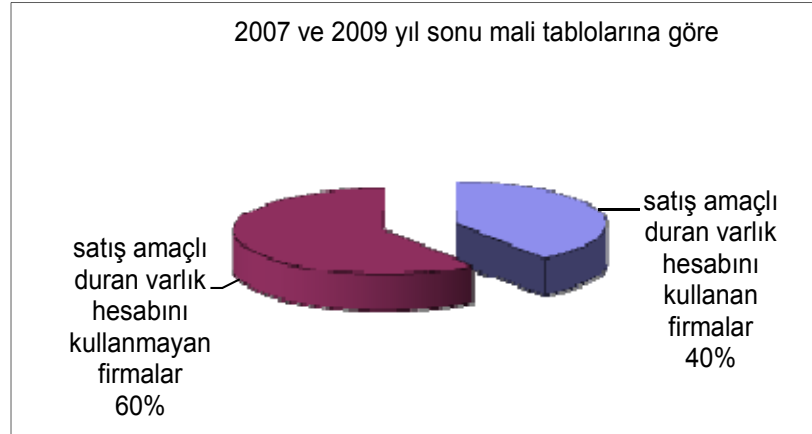
İMKB 100 endeksindeki firmalardan satış amaçlı duran varlık hesaplarını kullananların sayısı 2007 yılında 22 adet, 2008 yılında 23 adet, 2009 yılında 17 adet ve 2010 yılında 19 adet olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Duran Varlık Hesaplarının Kullanımı

Tablo 6: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Duran Varlık Hesaplarını Kullanım Durumu

Firmalar	Satış amaçlı duran varlık 2007	Satış amaçlı duran varlık 2008	Satış amaçlı duran varlık 2009	Satış amaçlı duran varlık 2010
Akbank T.A.Ş.	var	Var	var	var
Arçelik A.Ş.	yok	Yok	yok	yok
Asya Katılım Bankası A.Ş.	var	Var	var	var
Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	yok	Yok	yok	yok
Doğan Yayın Holding A.Ş.	yok	Var	yok	yok
EİS Eczacıbaşı İlaç, Sınai ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret A.Ş.	yok	Yok	yok	yok
Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	var	var	var	var
Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	yok	yok	var	var
Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş.	yok	yok	yok	yok
H.Ö.Sabancı Holding A.Ş.	var	var	var	var
İhlas Holding A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	yok	yok	yok	Yok
Koç Holding A.Ş.	var	var	var	var
Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Pektim Petrokimya Holding A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Sinpaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	yok	yok	yok	yok
T. Garanti Bankası A.Ş.	var	var	var	var
T. İş Bankası A.Ş.	var	var	var	var
T. Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Tefken Holding A.Ş.	var	var	var	var
Türkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	yok	var	var	yok
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Türk Hava Yolları A.O.	yok	yok	yok	yok
Türk Telekomünikasyon A.Ş.	var	var	yok	yok
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	var	var	var	var
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	var	var	yok	yok
Yapı Kredi Bankası A.Ş.	var	var	var	var

Grafik 4: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlık Hesaplarını Kullanım Durumu

İMKB 100 endeksindeki firmaların satış amaçlı duran varlık hesaplarını kullanım oranları 2007 ve 2008 yıllarında %26, 2009 yılında %18 ve 2010 yılında %19 olarak gerçekleşirken; İMKB 30 endeksindeki firmaların bu

hesapları kullanım oranları 2007 ve 2009 yılları için %40, 2008 yılı için %47 ve 2010 yılı için %37 olarak gerçekleşmiştir.

2.6.6. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler

Bir işletme, satış amacıyla elde tutulan olarak sınıflandırılan bir duran varlığı ve satış amacıyla elde tutulan olarak sınıflandırılan elden çıkarılacak bir varlık grubunun içindeki varlıklarını bilançoda diğer varlıklardan ayrı olarak gösterir. Satış amacıyla elde tutulan olarak sınıflandırılan elden çıkarılacak bir varlık grubuna ilişkin borçlar da bilançoda diğer borçlardan ayrı olarak gösterilir. Bu varlık ve borçlar mahsup edilmez ve tek bir tutar olarak gösterilmez. Aşağıdaki paragrafta izin verilenler hariç olmak üzere, satış amacıyla elde tutulan olarak sınıflandırılan varlık ve borçların ana sınıfları bilanço üzerinde ayrı ayrı veya dipnotlarda açıklanır. İşletme, doğrudan özkaynaklar içinde finansal tablolarına yansıtmış olduğu satış amacıyla elde tutulan olarak sınıflandırılan duran varlık (veya EÇVG) ile ilişkili herhangi bir birikmiş gelir veya gider tutarını ayrı ayrı gösterir.

EÇVG'nun, edinildiğinde satış amaçlı sınıflandırma kriterlerine uyan yeni edinilmiş bir bağlı ortaklık olması durumunda, varlık ve borçların ana sınıflamalarına ilişkin açıklamanın yapılması gerekmez.

İşletme, önceki dönem bilançolarında duran varlıklar veya satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan EÇVG'larına ilişkin varlık ve borçlara ait tutarları; son dönem bilanço sunumundaki sınıflandırmayı yansıtmaması için tekrar sınıflandırmaz veya yeniden göstermez.

Cari dönem içinde satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan veya satılmış olan bir duran varlığa (veya EÇVG'na) ilişkin olarak aşağıdaki bilgiler dipnotlarda açıklanır:

- a) İlgili duran varlığın (veya EÇVG'nun) tanımı;

b) Satışın veya muhtemel elden çıkarmanın nitelik ve koşulları ile anılan elden çıkarma işleminin tahmini yöntem ve zamanlaması;

c) Değer düşüklüğü zararlarının ve iptallerinin muhasebeleştirilmesi sonucunda oluşan kazanç veya kayıp ile, gelir tablosu üzerinde ayrıca gösterilmemiş olması durumunda, gelir tablosunda anılan kazanç veya kayıp yer aldığı başlık;

d) Uygulanabilmesi durumunda, duran varlığın (veya EÇVG'nun) "TMS 14 Bölümlere Göre Raporlama" Standardı çerçevesinde gösterildiği bölüm.

İşletmenin duran varlık (veya EÇVG'nun) satış planında değişiklik yapıldığı dönemde ilgili kararın alınmasına yol açan nitelik ve koşullar ile alınan kararın sunulduğu dönem veya herhangi bir önceki dönem faaliyet sonuçlarına olan etkisi açıklanır.(EÇVG'dan tek bir borç veya varlığın çıkması durumu)

Durdurulan faaliyetlerle ilgili olarak işletme aşağıdakileri kamuoyuna açıklar;

a) Gelir tablosunda aşağıdakilerin toplamını gösteren tek bir tutar:

(i) Durdurulan faaliyetlerin vergi sonrası kâr veya zararı ve

(ii) Gerçeğe uygun değerden satış maliyetlerinin düşülmesi suretiyle ölçülmesi veya durdurulan faaliyetleri oluşturan varlık veya varlık grubunun (gruplarının) elden çıkarılması sırasında muhasebeleştirilen vergi öncesi kazanç veya kayıplar.

b) (a) maddesinde yer alan tutarın aşağıdakiler çerçevesinde analizi:

(i) Durdurulan faaliyetlerle ilgili gelirler, giderler ve vergi öncesi kâr veya zarar;

(ii) TMS 12 uyarınca ilgili gelir vergisi gideri,

(iii) Gerçeğe uygun değerden satış maliyetlerinin düşülmesi suretiyle ölçülmesi veya durdurulan faaliyetleri oluşturan varlık veya varlık grubunun (gruplarının) elden çıkarılması sırasında muhasebeleştirilen kazanç veya kayıplar; ve

(iv) TMS 12 uyarınca ilgili gelir vergisi gideri.

Söz konusu analiz, dipnotlarda veya gelir tablosunda sunulabilir. Analizin gelir tablosunda sunulması durumunda, sürdürülen faaliyetlerden ayrı olarak, durdurulan faaliyetler için tanımlanan bir bölümde gösterilir. Edinilmesi sırasında satış amaçlı elde tutulan duran varlık olarak sınıflandırılma koşullarını taşıyan, yeni elde edilen bağlı ortaklık niteliğindeki elden çıkarılacak varlık gruplarına ilişkin herhangi bir analiz yapılmasına gerek yoktur.

c) Durdurulan faaliyetlerin işletme, yatırım ve finansman faaliyetleriyle ilişkilendirilen net nakit akışları. Söz konusu açıklama dipnotlarda veya gelir tablosu üzerinde sunulabilir. Edinilmesi sırasında satış amaçlı elde tutulan duran varlık olarak sınıflandırılma koşullarını taşıyan, bağlı ortaklık niteliğindeki yeni edinilen elden çıkarılacak varlık grupları açısından anılan tür bir açıklamaya gerek yoktur.

Kamuoyuna yapılacak açıklamanın, sunumu yapılan son döneme ilişkin bilanço tarihi itibarıyla durdurulan faaliyetlerin tamamını kapsamı açısından; işletme, yukarıda belirtilen açıklamaları finansal tablolarında yer alan önceki dönemlere ilişkin olarak yeniden sunar.

Daha önce durdurulan faaliyetler içinde gösterilmiş önceki dönemlere ait durdurulan faaliyetlerin elden çıkarılması ile doğrudan ilişkili olan tutarlara ilişkin olarak cari dönemde yapılacak düzeltmeler, ayrı bir "durdurulan faaliyetler" bölümünde yer alır. Söz konusu düzeltmelerin niteliği ve tutarı açıklanır. Bu düzeltmelerin ortaya çıkabileceği durumlara ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir:

a) Satın alma fiyatına ilişkin düzeltmeler ile tazminat konularının alıcı ile çözülmesi gibi, elden çıkarma işleminin koşullarından ortaya çıkan belirsizliklerin çözümü.

b) Satıcı tarafından yüklenilmiş olan çevresel ve ürün garantisi ile ilgili yükümlülükler gibi, elden çıkarma öncesi ilgili bölümün faaliyetleri ile doğrudan bağlantılı olan ve bu nedenle ortaya çıkan belirsizliklerin çözümü.

c) Anlaşmanın elden çıkarma işlemi ile doğrudan bağlantılı olması durumunda, çalışanlara sağlanan fayda planı yükümlülüklerinin ödenmesi.

Bir işletme, işletmenin bir bölümünün satış amacıyla elde tutulan olarak sınıflandırılmasına son vermesi durumunda; bölüm faaliyetlerinin durdurulan faaliyetlerin sunumu kapsamında önceden durdurulan faaliyetler içinde gösterilen sonuçları yeniden sınıflandırılır ve gösterilen tüm dönemler için sürdürülen faaliyetlerden elde edilen gelirler hesabına dahil edilir. Önceki dönemlere ait tutarlar için ise, sunumunun yeniden yapılmış olduğu açıklaması yapılır.

Aşağıda, 2012 yılı ikinci çeyreğindeki İMKB 100 ve 12.05.2011 tarihi itibarıyla İMKB 30 endeksindeki firmaların amortismanına tabi duran varlıkları için uyguladıkları değerlendirme yöntemleri tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 7 : İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
AEFES	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
AFYON	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
AKBNK	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
AKENR	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
AKFEN	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
AKGRT	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
AKSA	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
AKSEN	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
ALARK	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
ANSGR	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
ARCLK	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
ASELS	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
ASYAB	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
AYGAZ	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
BAGFS	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
BANVT	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
BIMAS	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
BİZİM	--	--	maliyet	maliyet
BJKAS	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
BOYNR	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
BRİSA	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet

Tablo 7 (Devamı): İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
BRSAN	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
CEMAS	--	--	maliyet	maliyet
DEVA	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
DOAS	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
DOHOL	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
DYHOL	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
ECILC	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
ECZYT	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
EGGUB	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
EKGYO	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
ENKAI	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
EREGL	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
FENER	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
FROTO	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
GARAN	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
GLYHO	maliyet	maliyet	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
GOLDS	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
GOLTS	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
GOODY	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
GOZDE	--	--	--	maliyet
GSDHO	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
GSRAY	maliyet	maliyet	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
GUBRF	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
HALKB	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
HURG	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
IHEVA	maliyet	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
IHLAS	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
IPEKE	---	---	---	---
ISCTR	--	--	--	--
ISFIN	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
ISGYO	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
ISYHO	--	--	maliyet	maliyet
ITTFH	--	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
IZMDC	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet

Tablo 7 (Devamı): İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri

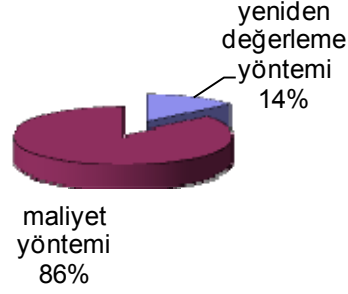
Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
KARSN	maliyet	maliyet	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
KARTN	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
KCHOL	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
KILER	--	--	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
KLGYO	--	--	--	maliyet
KONYA	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
KOZAA	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
KOZAL	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
KRDMD	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
METRO	--	--	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
MGROS	--	--	maliyet	maliyet
MNDRS	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
MUTLU	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
NETAS	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
NTHOL	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
NTTUR	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
OTKAR	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
PETKM	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
PRKME	maliyet	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
RHEAG	--	--	--	maliyet
SAFGY	--	--	--	maliyet
SAHOL	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
SASA	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
SISE	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
SKBNK	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
SNGYO	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
TAHVL	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
TCELL	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
TEKST	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
TEKTU	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
THYAO	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
TIRE	maliyet	maliyet	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
TKFEN	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
TOASO	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet

Tablo 7 (Devamı): İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri

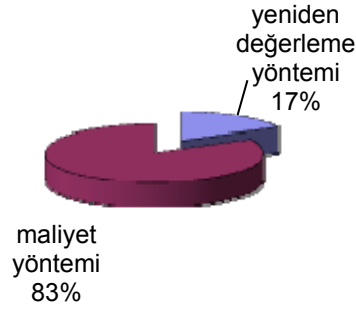
Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
TRCAS	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
TRGYO	--	--	yeniden değerleme	yeniden değerleme
TRKCM	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
TSKB	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
TSPOR	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
TTKOM	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
TTRAK	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
TUPRS	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
VAKBN	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
VESTL	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
YKBNK	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet

İMKB 100 endeksindeki firmalardan Amortismanına Tabi Duran Varlıklarını Yeniden Değerleme Yöntemiyle değerleyen firma sayısı; 2007 yılında 12 adet, 2008 yılında 15 adet , 2009 yılında 22 adet ve 2010 yılında ise 22 adet olarak gerçekleşmiştir.

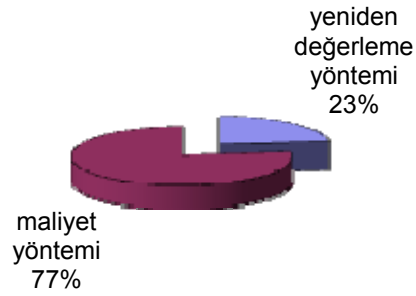
2007 yıl sonu mali tablolarına göre

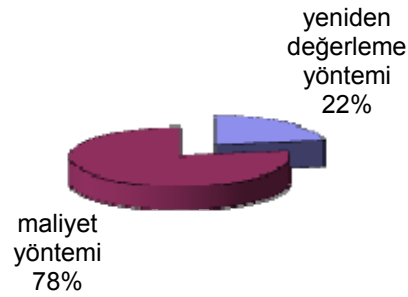
2008 yıl sonu mali tablolarına göre

2009 yıl sonu mali tablolarına göre

2010 yıl sonu mali tablolarına göre

Grafik 5: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri

Tablo 8: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri

Firmalar	2007	2008	2009	2010
Akbank T.A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Arçelik A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Asya Katılım Bankası A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Doğan Yayın Holding A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
EİS Eczacıbaşı İlaç, Sınai ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
H.Ö.Sabancı Holding A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
İhlas Holding A.Ş.	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme	yeniden değerlendirme
Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Koç Holding A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Pektim Petrokimya Holding A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
Sinpaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	maliyet
T. Garanti Bankası A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
T. İş Bankası A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
T. Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
Tefken Holding A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
Türkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
Türk Hava Yolları A.O.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
Türk Telekomünikasyon A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet
Yapı Kredi Bankası A.Ş.	maliyet	maliyet	maliyet	Maliyet

Grafik 6: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Duran Varlıkları İçin Uyguladıkları Değerleme Yöntemleri

İMKB 100 Endeksindeki firmaların yeniden değerlendirme yöntemini kullanma oranları 2007 yılı için %14, 2008 yılı için %17, 2009 yılı için %23 ve 2010 yılı için %22 olarak gerçekleşmiştir. İMKB 30 Endeksindeki firmalarda ise bu oran 4 yıl için de %10 olarak gerçekleşmiştir.

Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş. 1998 yılında Rusya’da yaşanan yüksek devalüasyon sonrasında 1999 yılında burada bulunan ofis kompleksinden oluşan gayrimenkullerini yerel bir değerlendirme firmasının çalışmaları sonucu belirlemiş ve binalarda 64.856.552 ABD Doları değer artışı kaydedilmiştir. Bu artış özkaynaklarda yeniden değerlendirme artışı olarak kaydedilmiştir.

Enka İnşaatın bağlı ortaklarından Ramenka ve Mosenka’nın 2003 ve 2004 yıllarında kira geliri elde ettiği YAG’lerinde değerlendirme şirketince tespit edilen değerlendirme artış ve azalışları da konsolide gelir tablosunda diğer faaliyetlerden gelir karlar ve diğer faaliyetlerden gider zararlar hesabına kaydedilmiştir.

2005 yılında net 2.719.999.742 TL olan maddi duran varlıklardan Türkiye’de bulunan fabrika ve idari binaları da yeniden değerlemeye tabi olmuş ve toplam 105.908.131 TL değer artışı gerçekleşmiştir. 2007 de ise 3.213.753 TL’lik maddi duran varlık toplamında 316.029 TL yeniden değerlendirme artışı meydana gelmiştir. 2009 yılında 2.957.146 TL olan

MDV'larda 221.152 TL değer artışı, 2010 yılında 2.950.543 TL MDV'larda 216.681 TL değer artışı meydana gelmiştir. Söz konusu değer artış tutarları şirketin mali tablolarının görünümünü önemli ölçüde değiştirecek büyüklükte olmamıştır. Ancak yapılan bu değerlemeler mali tablo kullanıcılarına tabloların gerçek değerle ifade edildiği güvencesini vermiştir.

Ereğli Demir Çelik A.Ş.'nin maddi duran varlıklarında da 2009 yılında 25.869.903 TL ve 2010 yılında 25.241.672 TL değer artışı meydana gelmiştir. Ancak şirketin 2009 yılında MDV toplamı 6.795.323.290 TL ve 2010 yılında da 6.779.994.776 TL olduğundan değer artış fonu bilançoda önemli bir değişikliğe neden olmamıştır. Bununla beraber şirketin MDV toplamı bilanço büyüklüğünün %50'sini oluşturduğundan bu değerlemeler bilançonun cari değerle ifade edilmesi anlamını taşımaktadır.

İhlas Holding A.Ş.'de de aynı Enka ve Ereğli örneklerinde olduğu gibi MDV yeniden değerlendirme artışları gerçekleşmiş, (2009 yılı için 19.820.665 TL ve 2010 yılı için 47.408.610 TL) fakat bu değerlendirme artışları MDV toplamlarına (2009 yılı 242.093.971 TL ve 345.113.417 TL) oranı küçük olmuş ve bilançoda önemli bir değişikliğe neden olmamış ancak bilanço kullanıcılarına bilgilerin gerçek değerle ifade edildiği güvencesini vermiştir.

2.7. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA VARLIKLARDA DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ

Temmuz 1999'da yürürlüğe giren ve Mart 2004 de gözden geçirilerek bugünkü halini alan bu standarda göre varlıkların defter değeri, bunların geri kazanılabilir değerini aştığında, değer düşüklüğü söz konusu olur. **İki değer arasındaki fark, değer düşüklüğü zararıdır** ve bu zarar kayda alınmalı ve raporlanmalıdır.

2.7.1. TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı'nın Amaçları ve Kapsamı

Standart bir işletmenin varlığın defter değerini nasıl gözden geçirmesi gerektiğini, bir varlığın geri kazanılabilir tutarını nasıl belirlediğini ve değer düşüklüğü zararının ne zaman tahakkuk ettiğini açıklar.¹⁴⁸

Standardın amacı; bir işletmenin, varlıklarının geri kazanılabilir tutarından izlenmesini sağlamak amacıyla uygulanması gereken ilkeleri belirlemektir.

Standartta göre bir varlığın defter değerinin; kullanımı ya da satışı ile geri kazanılacak tutarından fazla olması durumunda, ilgili varlık geri kazanılabilir tutarından daha yüksek bir tutardan izlendiğinden, bu fazlalık kadar, işletmenin değer düşüklüğü zararını muhasebeleştirilmesi gerekir.

Bu standart; MDV'ların, şerefiyenin, bağlı ortaklıkların, iştiraklerin, iş-ortaklıklarının, MODV'ların ve elde etme maliyeti üzerinden değerlendirilen yatırım amaçlı gayrimenkullerin ve

a)"TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar" Standardında tanımlanan bağlı ortaklıklar;

b)"TMS 28 İştiraklerdeki Yatırımlar" Standardında tanımlanan iştirakler; ve

c)"TMS 31 İş Ortaklıklarındaki Paylar" Standardında tanımlanan iş ortaklıkları.

şekilde sınıflandırılan finansal varlıkların muhasebeleştirilmesinde kullanılır.

Aşağıda sayılan varlıklara ise bu standart hükümleri uygulanmaz.

a) Stoklar (TMS 2 Stoklar);

b) İnşaat sözleşmelerinden kaynaklanan varlıklar (TMS 11 İnşaat Sözleşmeleri);

c) Ertelenmiş vergi varlıkları (TMS 12 Gelir Vergileri);

¹⁴⁸ Ümit Gücenme- Aylin Poroy Arsoy, "Muhasebe Standartlarına Göre Maddi Duran Varlıklarda Değer Artış ve Azalışlarının Tespiti ve Kaydı, Analiz Dergisi, Cilt. 5, Sayı 14, Ekim 2005, s.1-12

- d) Çalışanlara sağlanan faydalardan kaynaklanan varlıklar (TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar);
- e) "TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçüm" Standardı kapsamındaki finansal varlıklar;
- f) Gerçeğe uygun değerle ölçülen yatırım amaçlı gayrimenkuller (TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller);
- g) Gerçeğe uygun değerden tahmini pazar yeri maliyetleri düşülmek suretiyle ölçülen tarımsal faaliyetlere ilişkin canlı varlıklar (TMS 41 Tarımsal Faaliyetler);
- h) Ertelenen edinme maliyetleri ve "TFRS 4 Sigorta Sözleşmeleri" Standardı kapsamında olan sigorta poliçelerindeki sigortacının sözleşmeden doğan haklarından kaynaklanan maddi olmayan duran varlıklar; ve
- i) "TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Maddi Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler" Standardı çerçevesinde satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan maddi duran varlıklar (veya elden çıkarılacak varlık grupları)dır.

Diğer finansal varlıklardaki değer düşüklüklerine ilişkin olarak TMS 39 hükümleri esas alınır.

Standart, örneğin "TMS 16 Maddi Duran Varlıklar" Standardında yer alan değerleme yöntemi gibi diğer Standartlara uygun olarak değerlendirilmiş tutarlardan (diğer bir deyişle gerçeğe uygun değerden) izlenen varlıklara uygulanır. Değerlenmiş bir varlığın değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığının tespiti, gerçeğe uygun değerlerin tespitinde kullanılan aşağıda anlatılan esaslara bağlıdır:

- a) Varlığın gerçeğe uygun değeri piyasa değeri ise, sadece varlığın gerçeğe uygun değeri ile satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri arasındaki fark, varlığı elden çıkarmak için oluşacak doğrudan ek maliyettir:

- (i) Elden çıkarma maliyetlerinin önemsiz düzeyde olması durumunda; yeniden değerlendirilmiş varlığın geri kazanılabilir tutarı yeniden değerlendirilmiş tutarına (diğer bir deyişle gerçeğe

uygun değerine) zorunlu olarak yakın ya da söz konusu tutardan daha büyük olacaktır. Bu durumda, yeniden değerlendirme esasları uygulandıktan sonra, yeniden değerlendirilmiş varlığın değer düşüklüğüne uğraması olası değildir ve geri kazanılabilir tutarın tahmin edilmesine gerek bulunmamaktadır.

(ii) Elden çıkarma maliyetlerinin önemsiz düzeyde olmaması durumunda; yeniden değerlendirilmiş varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri, söz konusu varlığın gerçeğe uygun değerinden zorunlu olarak daha düşük olacaktır. Bu nedenle, yeniden değerlendirilmiş varlık, kullanım değerinin yeniden değerlendirilmiş tutarından (diğer bir deyişle gerçeğe uygun değerinden) daha düşük olması durumunda değer düşüklüğüne uğrayacaktır. Bu durumda, yeniden değerlendirme esasları uygulandıktan sonra, işletme, ilgili varlığın değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığını belirlemek için bu Standardı uygular.

b) Varlığın gerçeğe uygun değerinin piyasa değerinden farklı bir esasa göre belirlenmesi durumunda, söz konusu varlığın yeniden değerlendirilmiş değeri (diğer bir deyişle gerçeğe uygun değeri) geri kazanılabilir tutarından daha büyük ya da daha düşük olabilir. Bu nedenle, işletme, yeniden değerlendirme esasları uygulandıktan sonra, ilgili varlığının değer düşüklüğüne uğramış olup olmadığını belirlemek için bu Standardı uygular.

2.7.2. Standarttaki Tanımlar

Bu Standartta yer alan terimlerin anlamları önceki bölümlerde anlatılanlar haricinde aşağıdaki gibidir:

Nakit yaratan birim: Diğer varlıklardan veya varlık gruplarından sağlanan nakit girişlerinden büyük ölçüde bağımsız bir nakit girişi yaratan belirlenebilir en küçük varlık grubudur.

Şirket varlıkları: Şerefiye hariç olmak üzere, hem bahse konu nakit yaratan birimin hem de diğer nakit yaratan birimlerin gelecekteki nakit akışlarına katkıda bulunan varlıklardır.

Elden çıkarma maliyetleri: Finansman maliyetleri ve gelir vergisi gideri hariç, doğrudan bir varlığın veya nakit yaratan birimin elden çıkarılması ile ilgili maliyetlerdir.

Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer: Bir varlık veya nakit yaratan birimin karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında gerçekleştirilen satışı sonucunda elde edilmesi gereken tutardan, elden çıkarma maliyetlerinin düşülmesi suretiyle bulunan değerdir.

Kullanım değeri: Bir varlık veya nakit yaratan birimden elde edilmesi beklenen gelecekteki nakit akışlarının bugünkü değeridir.

2.7.3. Değer Düşüklüğüne Uğramış Olan Varlıkların Tespiti ve Geri Kazanılabilir Tutarının Ölçülmesi

Bir varlığın defter değerinin geri kazanılabilir tutarını aşmış olması durumunda, ilgili varlık değer düşüklüğüne uğramıştır. İşletme değer düşüklüğüne uğrayan varlıklarını tespit ettikten sonra geri kazanılabilir değerlerini tahmin eder, ölçer ve değer düşüklüklerinin tutarını saptayarak muhasebeleştirir.

2.7.3.1. Değer Düşüklüğüne Uğramış Olan Varlıkların Tespiti

İşletmeler her bir raporlama tarihi itibarıyla, bir varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğini gösteren herhangi bir belirtinin bulunup bulunmadığını değerlendirir. Böyle bir belirtinin mevcut olması durumunda; ilgili varlığın geri kazanılabilir tutarını tahmin eder.

İşletme içi ve işletme dışı kaynaklara dayanan aşağıda sayılan durumlardan herhangi birinin mevcut olması durumunda, değer düşüklüğü zararı oluşmuş olabileceği için, işletmenin resmi bir geri kazanılabilir tutar tahmini yapması gerekir.¹⁴⁹

İşletme dışı bilgi kaynakları;

a) Dönem içinde varlığın piyasa fiyatının, beklenenden çok daha fazla azalmış olması,

b) İşletmenin faaliyette bulunduğu teknolojik, ekonomik veya hukuki çevre ile pazarda veya varlığın tahsis edildiği piyasada işletme üzerinde olumsuz etkisi olan önemli değişiklikler dönem içerisinde gerçekleşmiş olması veya bu değişikliklerin yakın gelecekte gerçekleşmesinin beklenmesi,

c) Dönem içerisinde, faiz oranları veya diğer yatırım kârlılığı ile ilgili piyasa oranları artmış olması; söz konusu artışların, varlığın kullanım değerinin hesaplanmasında kullanılan iskonto oranını önemli ölçüde etkilemesi ve varlığın geri kazanılabilir tutarını büyük ölçüde azaltması muhtemel olması,

d) İşletmenin net varlıklarının defter değeri piyasa değerlerinden daha yüksek olması durumlarıdır.

İşletme içi bilgi kaynakları;

a) Varlığın fiziksel hasara uğradığı veya değer yitirdiğine ilişkin bir kanıtın olması,

b) İşletmede, varlığın mevcut veya gelecek kullanım yöntemini etkileyecek, önemli olumsuz değişikliklerin (varlığın kullanım dışı kalması, varlığın dahil olduğu faaliyetin sona erdirilmesi veya yeniden yapılandırılmasının planlanması, varlığın beklenen tarihten önce elden çıkarılmasının planlanması, varlığın yararlı ömrünün sınırsız değil sınırlı

¹⁴⁹ TMS 36, prg. 12

olduğu sonucunun belirlenmesi) meydana gelmiş veya bunların yakın gelecekte meydana gelmesinin muhtemel olması,

c) İşletme içi raporlamada, varlığın ekonomik performansının beklenenden daha kötü olduğu veya olacağına ilişkin kanıtın mevcut olmasıdır.

İşletme, varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğini gösteren aşağıdaki işletme içi kanıtların varlığını tespit ettiği durumlarda da; ilgili varlığın geri kazanılabilir tutarını tespit etmesi ya da şerefiyede olduğu gibi bu standartta yer alan açıklamalara göre değer düşüklüğü testi yapması gerekir.

¹⁵⁰ Bu durumlar;

a) Varlığın edinimi için gerekli nakit akışları ya da varlığı bulundurmak veya çalıştırmak için sonradan gerekli olan nakit, ilk başta bütçelenenden önemli ölçüde yüksek olması,

b) Varlıktan kaynaklanan net nakit akışları veya faaliyet kâr ya da zararı bütçelenenlerden önemli ölçüde kötü olması,

c) Bütçelenen net nakit akışlarında veya faaliyet kârında önemli azalmalar, veya bütçelenen zararda önemli artışların mevcut olması ya da

d) Cari dönemde gerçekleşen tutarlar, geleceğe ilişkin bütçelenmiş tutarlarla bir arada değerlendirildiğinde, varlığa ilişkin faaliyet zararları veya net nakit çıkışları olacağının beklenmesidir.

İşletme, yukarıda sayılanların yanı sıra herhangi bir değer düşüklüğü belirtisinin bulunup bulunmadığına bakmaksızın, aşağıda yer alan işlemleri de uygular:

a) Sınırsız yararlı ömre sahip veya henüz kullanımda olmayan bir maddi olmayan duran varlığın, defter değerini geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırmak suretiyle, değer düşüklüğü açısından yıllık olarak test eder. Her yıl aynı zamanda yapılmak koşuluyla, söz konusu değer düşüklüğü testi bir yıllık dönemin herhangi bir zamanında yapılabilir. Farklı maddi olmayan duran varlıklar değer düşüklüğü açısından farklı zamanlarda teste tabi

¹⁵⁰ A.Bayazıt Balcı, a.g.m., s.45

tutulabilirler. Ancak, bu tür bir maddi olmayan duran varlığın cari dönemde muhasebeleştirilmiş olması durumunda, değer düşüklüğü açısından cari yılın bitiminden önce teste tabi tutulur.

b) Bir işletme, şirket birleşmesi sırasında edinilen şerefiyeyi değer düşüklüğü açısından standartta yer alan açıklamalar çerçevesinde yıllık olarak test eder.

MODV'nin gelecekte defter değerini karşılamaya yetecek tutarda ekonomik yarar sağlama imkanı, varlığın kullanımda olmasından önce kullanımda olması sonrasına göre daha belirsiz olmasından dolayı işletmenin, henüz kullanımda olmayan MODV'nin defter değerini, değer düşüklüğünün tespiti açısından en azından yılda bir defa teste tabi tutmasını gerektirir. Bu hükümlerinin uygulandığı durumlar haricinde, bir varlığın geri kazanılabilir tutarının tahmin edilmesinin gerekli olup olmadığı önemlilik kavramına göre belirlenir.

Örnek olarak; dönem içerisinde faiz oranları veya diğer yatırım kârlılığı ile ilgili piyasa oranlarının artmış olması durumunda, işletmenin aşağıdaki durumlarda varlığın geri kazanılabilir tutarı için resmi bir tahminde bulunması gerekmez: ¹⁵¹

a) Varlığın kullanım değerinin hesaplanmasında kullanılan iskonto oranının piyasa oranlarında meydana gelen artıştan etkilenmesinin muhtemel olmaması. Örneğin, kısa vadeli faiz oranlarındaki artış uzun bir yararlı ömrü kalan varlık için kullanılan iskonto oranı üzerinde önemli bir etki yapmayabilir.

b) Varlığın kullanım değerinin hesaplanmasında kullanılan iskonto oranının piyasa oranlarında meydana gelen artıştan etkilenmesinin muhtemel olması; fakat geri kazanılabilir tutara ilişkin önceki duyarlılık analizinin aşağıdakileri göstermesi:

(i) Gelecekteki nakit akışlarının da artması muhtemel olduğundan geri kazanılabilir tutarda önemli ölçüde azalma olması olası değildir (örneğin; bazı durumlarda, işletme,

¹⁵¹ TMS 36, prg. 16

- piyasa oranlarındaki herhangi bir artışı telafi etmek için gelirlerini ayarlayabildiğini gösterebilir); veya
- (ii) Geri kazanılabilir tutardaki azalmanın önemli değer düşüklüğü zararına sebep olması olası değildir.

2.7.3.2. Değer Düşüklüğüne Uğramış Olan Varlıkların Geri Kazanılabilir Tutarının Ölçülmesi

Geri kazanılabilir tutar; bir varlığın veya nakit yaratan birimin **satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer** ile **kullanım değerinden** yüksek olanı olarak tanımlanır.

Varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinin herhangi birinin ilgili varlığın defter değerini aşması durumunda, söz konusu varlığın değer düşüklüğüne uğramamış olduğu kabul edilir ve diğer tutarı tahmin etmek gerekmez.

Bazen bir varlık aktif bir piyasada işlem görmese bile, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerini belirlemek mümkün olabilir. Bazen de karşılıklı pazarlık ortamında bilinçli ve istekli taraflar arasında yapılacak bir işlemde varlığın satışından elde edilecek tutarı tahmin etmek için temel alınacak esasların bulunmaması nedeniyle mümkün olmayabilir. Bu durumda işletme, varlığın kullanım değerini geri kazanılabilir tutar olarak kullanabilir.

Varlığın kullanım değeri, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerini önemli ölçüde aşmadığı durumda, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer geri kazanılabilir tutar olarak kullanılabilir. Anılan durum, satış amaçlı elde tutulan bir varlık için çoğu zaman geçerli olacaktır. Çünkü, satış amaçlı elde tutulan bir varlığın elden çıkarılma tarihine kadar kullanımından kaynaklanan nakit akışları muhtemelen önemsiz bir

düzeydedir. Bu nedenle, varlığın kullanım değeri esas olarak, ilgili varlığın elden çıkarılmasından kaynaklanan net tahsilatlardan oluşacaktır¹⁵².

Varlık, diğer varlık ya da varlık gruplarına ilişkin nakit girişlerine büyük ölçüde bağımlı nakit girişleri yaratmadıkça, geri kazanılabilir tutar her bir varlık için ayrı olarak belirlenir.

Varlığın, diğer varlık ya da varlık gruplarına büyük ölçüde bağımlı nakit girişleri yaratması durumunda ise geri kazanılabilir tutar;

a) Varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinin defter değerinden daha yüksek olması veya

b) Varlığın kullanım değerinin, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerine yakın olduğunun tahmin edilmesi ve satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinin belirlenebilir olması,

durumları haricinde, varlığın ait olduğu nakit yaratan birim için belirlenir :

Sınırsız yararlı ömre sahip bir maddi olmayan duran varlığın geri kazanılabilir tutarının ölçülmesinde; değer düşüklüğü olabileceği belirtisi olup olmadığına bakılmaksızın; değer düşüklüğü açısından test edilmesi gerekir.¹⁵³

Böyle bir varlığın bir önceki dönemdeki geri kazanılabilir tutarı için yapılan en güncel detay hesaplama, aşağıdaki koşulları sağladığı takdirde, cari dönemde varlığın değer düşüklüğünü test etmek için kullanılabilir.

a) Maddi olmayan duran varlık, diğer varlık veya varlık gruplarından büyük ölçüde bağımsız, kullanımından kaynaklanan nakit girişleri yaratmamakta ve bu nedenle değer düşüklüğü açısından, ait olduğu nakit yaratan birimin bir parçası olarak teste tabi tutulmakta ise; söz konusu birimi oluşturan varlık ve borçlar en son geri kazanılabilir tutar hesaplamasından sonra önemli ölçüde değişmemiştir;

b) En son geri kazanılabilir tutar hesaplaması, varlığın defter değerini önemli bir miktarda aşan bir şekilde sonuçlanmıştır ve

¹⁵² TMS 36, prg. 21

¹⁵³ TMS 36, prg. 24

c) En son geri kazanılabilir tutar hesaplamasından sonra gerçekleşen olay ve değişen koşulların değerlendirilmesi çerçevesinde, güncel geri kazanılabilir tutarın hesaplanması sonucunda bulunacak değer varlığın defter değerinden düşük çıkma olasılığı zayıftır.

Bir varlığın **satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri** için en iyi kanıt; karşılıklı pazarlık ortamında yapılmış bağlayıcı bir satış anlaşmasındaki fiyatın, varlığın elden çıkarılmasıyla doğrudan ilişkilendirilebilen ek maliyetlere göre düzeltilmesi sonucunda bulunan tutarıdır.¹⁵⁴

Bağlayıcı bir anlaşma yok, ancak varlık aktif bir piyasada işlem görmekte ise; satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer ilgili varlığın elden çıkarma maliyetleri düşülmüş piyasa fiyatıdır. Uygun piyasa fiyatı genellikle cari teklif fiyatıdır. Cari teklif fiyatının mevcut olmaması durumunda, işlem tarihi ile tahminin yapıldığı tarih arasındaki ekonomik koşullarda önemli bir değişiklik olmadıkça, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri tahmin etmede en son işlem fiyatı esas alınabilir.

Bir varlık için, bağlayıcı bir satış anlaşması veya aktif bir piyasa bulunmaması durumunda, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer, işletmenin elden çıkarma maliyeti düşüldükten sonra, bilanço tarihinde, bilinçli ve istekli taraflar arasında karşılıklı pazarlık ortamında yapılacak bir satıştan elde edebileceği tutarı en iyi gösteren bilgiye dayandırılır. Bu tutarı belirlerken, işletme, aynı endüstri dalında benzer varlıklarla ilgili güncel işlemlerin sonuçlarını dikkate alır. Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer, yönetim acil olarak satışa zorlanmadıkça, zorunlu bir satışın sonucunu yansıtmaz.

Borç olarak muhasebeleştirilenler dışındaki elden çıkarma maliyetleri, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerin tespiti esnasında indirilir.

¹⁵⁴ International Valuation Standart Council, “Exposure Draft: Proposed New International Valuation Guidance Note No. 16, Valuation of Intangible Assets For IFRS Reporting Purposes”, April 2009

Bu tür maliyetlere ilişkin örnek olarak; yasal maliyetler, damga vergisi ve benzeri işlem vergileri, varlığın taşınma maliyetleri ile varlığı satışa hazır hale getirmek için oluşan ilave maliyetler gösterilebilir. Ancak, işten çıkarma tazminatları (TMS 19 da tanımlandığı şekilde) ve varlığın elden çıkarılmasını müteakip, bir faaliyetin azaltılması ya da yeniden yapılandırılmasına ilişkin maliyetler, varlığın elden çıkarılması ile doğrudan ilgili ek maliyetler değildir

Bazen, bir varlığın elden çıkarılması alıcı tarafından bir borcun üstlenilmesini gerektirir ve hem varlık hem de borç için tek bir satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değer bulunabilir.

Böyle bir durumda, nakit yaratan birimin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri (veya sonunda elden çıkarılmasından beklenen nakit akışları), nakit yaratan birimin varlık ve borçlarının, elden çıkarma maliyetleri düşüldükten sonra tahmin edilen birlikte satış fiyatıdır. Nakit yaratan birimin defter değeri ile geri kazanılabilir tutarı arasında anlamlı bir karşılaştırma yapmak için; nakit yaratan birimin hem kullanım değerinin hem de defter değerinin belirlenmesi esnasında ilgili borcun defter değeri düşülür.¹⁵⁵

Varlığın **kullanım değerinin** hesaplamasında aşağıdaki unsurlar dikkate alınır:

- a) İşletmenin varlıktan elde etmeyi beklediği gelecekteki nakit akışlarının tahmini,
- b) Söz konusu gelecekteki nakit akışlarının tutarı ve zamanlamasında olabilecek değişikliklerle ilgili beklentiler,
- c) Piyasa riski hariç tutulmuş cari faiz oranı ile temsil edilen paranın zaman değeri,
- d) Varlıkta yer alan belirsizliğe katlanmanın bedeli ve
- e) Likidite azlığı gibi, piyasa katılımcılarının işletmenin varlıktan elde etmeyi beklediği gelecekteki nakit akışlarının fiyatlandırılmasına yansıtacağı diğer unsurlar.

¹⁵⁵ TMS 36, prg. 78

Varlığın kullanım değerinin tahmininde; varlığın kullanımı süresince ve sonunda elden çıkarılmasından elde edilmesi beklenen nakit giriş ve çıkışlarının tahmini; ve söz konusu gelecekteki nakit akışlarına uygun iskonto oranının uygulanması süreci izlenir.¹⁵⁶

İşletmeler bir varlığın kullanım değerini ölçerken aşağıdaki hususları uygularlar:¹⁵⁷

a) Nakit akış projeksiyonlarını, ilgili varlığın geriye kalan yararlı ömrü boyunca var olacak ekonomik koşullara ilişkin yönetimin yaptığı en iyi tahminleri içeren mantıklı ve desteklenebilir varsayımlara dayandırır. İşletme dışı kanıtlara daha fazla ağırlık verir.

b) Nakit akış projeksiyonlarını, yönetim tarafından onaylanan en güncel finansal bütçelere/tahminlere dayandırır; ancak gelecekte gerçekleştirilecek yeniden yapılandırmalardan veya varlığın gelecekteki performansını artırma veya iyileştirme çalışmalarından kaynaklanan nakit giriş ya da çıkışlarını dikkate almaz. Bu bütçeleri/tahminleri esas alan projeksiyonlar, daha uzun bir dönemin kullanılmasını gerektirmedikçe, en fazla 5 yıllık dönemi kapsar.

c) En güncel bütçelerin/tahminlerin kapsadığı dönemin ilerisindeki dönemler açısından nakit akış projeksiyonlarını, artan bir oranın kullanılması gerektiğine ilişkin haklı gerekçeler bulunmadığı sürece; takip eden yıllarda sabit ya da azalan büyüme oranları uygulamak suretiyle mevcut bütçeler/tahminlere ilişkin olarak yapılan projeksiyonlar çerçevesinde tahmin eder. Anılan büyüme oranı, daha yüksek bir oranın kullanılması gerektiğine ilişkin haklı gerekçeler bulunmadığı sürece, işletmenin faaliyet gösterdiği ürünler, endüstriler, ülke veya ülkeler ya da varlığın kullanıldığı piyasalar için geçerli uzun vadeli ortalama büyüme oranlarını aşmaz.

Yönetim, geçmişteki nakit akış projeksiyonları ile gerçekleşen nakit akışları arasındaki farkların sebeplerini inceleyerek, cari nakit akış projeksiyonlarının esas aldığı varsayımların uygunluğunu değerlendirir.

¹⁵⁶ TMS 36, prg. 31

¹⁵⁷ TMS 36, prg. 33

Yönetim, cari nakit akış projeksiyonlarında esas alınan varsayımların; geçmişte nakit akışları gerçekleşirken mevcut olmayan sonradan gerçekleşen olay ve koşulların etkilerini de dikkate alarak, geçmişteki sonuçlarla tutarlı olduğundan emin olur.

Gelecekteki nakit akışlarına ilişkin olarak 5 yıldan uzun dönemler için detaylı, kesin ve güvenilir finansal bütçeler/tahminler genellikle mevcut olmadığı için, yönetim gelecekteki nakit akış tahminleri, en fazla 5 yıllık bir döneme ilişkin en güncel bütçeleri/tahminleri esas alır. Yönetimin, söz konusu projeksiyonların güvenilir olduğundan emin olması ve geçmiş deneyimler dikkate alındığında daha uzun dönemler için gelecekteki nakit akışlarını doğru olarak tahmin edebildiğini kanıtlaması durumunda, 5 yıldan daha uzun dönem için yapılan finansal bütçeleri/tahminlerinde yer alan nakit akışlarını esas alabilir.

Takip eden yıllar için bir büyüme oranı kullanılmak suretiyle finansal bütçeler/tahminler esas alınarak hazırlanan nakit akış projeksiyonları uygulanması suretiyle varlığın yararlı ömrünün sonuna kadar olan döneme ilişkin nakit akış projeksiyonları tahmin edilir. Söz konusu oran, kendisinde meydana gelen artış bir ürün veya endüstrinin yaşam süresi ile ilgili yöntemler hakkındaki objektif bilgilerle uyumlu ise büyüme oranı sıfır ya da negatiftir aksi durumda ise, sabit ya da azalan bir orandır.

Koşullar olumlu olduğunda, rakiplerin piyasaya girmesi ve büyümeyi sınırlaması olası olduğu için işletmeler faaliyet gösterdikleri ürünler, endüstriler, ülke veya ülkeler ya da varlığın kullanıldığı piyasalar için uzun vadede (örneğin 20 yıl) ortalama tarihi büyüme oranlarını aşmakta zorlanacaklardır.

İşletme, finansal bütçelerdeki/tahminlerdeki bilgileri kullanırken, bilginin mantıklı ve desteklenebilir varsayımları yansıtıp yansıtmadığı ile yönetimin varlığın kalan yararlı ömrü boyunca mevcut olacak ekonomik koşullara ilişkin en iyi tahminlerini içerip içermediğini dikkate alır.

Gelecekteki nakit akış tahminleri aşağıdaki unsurlardan oluşur.¹⁵⁸

a)Varlıktan kullanımı süresince elde edilecek nakit girişlerine ilişkin projeksiyonlar;

b)Varlığın kullanımı süresince nakit girişi (varlığı kullanıma hazır hale getirmek için gerekli nakit çıkışları dahil) yaratabilmek için katlanılacak ve varlıkla doğrudan ilişkilendirilebilecek veya mantıklı ve tutarlı bir biçimde dağıtılabilecek nakit çıkışları ile ilgili projeksiyonlar ve

c)Varlığın yararlı ömrünün sonunda elden çıkarılması karşılığında elde edilecek (ya da ödenecek), eğer varsa, net nakit akışları.

Gelecekteki nakit akış tahminleri ve iskonto oranı, genel enflasyondan kaynaklanan fiyat artışları ile ilgili varsayımlardan oluşur. Bu nedenle, iskonto oranının, genel enflasyondan kaynaklanan fiyat artışlarının etkisini içermesi durumunda, gelecekteki nakit akışları nominal olarak tahmin edilir. İskonto oranının genel enflasyondan kaynaklanan fiyat artışlarının etkisini içermemesi durumunda, gelecekteki nakit akışları enflasyon etkilerinden arındırılmış gerçek değerlerinden tahmin edilir (ama gelecekteki fiyat artışları veya azalışlarını içerir).

Nakit çıkış projeksiyonları, varlıkla doğrudan ilişkilendirilebilecek veya mantıklı ve tutarlı bir temelde dağıtılabilecek gelecekteki genel giderlerin yanı sıra, varlığın günlük bakımı ile ilgili nakit çıkışlarını da içerir.

TMS 37’de açıklanan yeniden yapılandırma, yönetim tarafından planlanan ve kontrol edilen ve faaliyetin kapsamını veya işin yürütülüş şeklini önemli ölçüde değiştiren bir programdır..

İşletme yeniden yapılandırma taahhüdü altına girdiğinde, bazı varlıkların bundan etkilenmesi olasıdır. Bu durumda:

a) Kullanım değerinin tespiti amacıyla gelecekteki nakit giriş ve çıkışları ile ilgili tahminler, yeniden yapılandırmadan kaynaklan maliyet tasarrufları ile diğer faydaları (yönetim tarafından onaylanan en son finansal bütçelere/ tahminlere göre) yansıtır ve

¹⁵⁸ TMS 36, prg. 39

b) Yeniden yapılandırma işlemine ilişkin gelecekteki nakit çıkışı tahminleri, TMS 37'ye uygun olarak yeniden yapılandırma karşılığına dahil edilir.

İşletmenin varlığın performansında artma veya iyileşme sağlayacak nakit çıkışlarını gerçekleştirmesine kadar; gelecekteki nakit akışı tahminleri, nakit çıkışlarıyla ilişkili ekonomik yararlardaki artıştan kaynaklanması beklenen nakit girişlerini içermez.¹⁵⁹

Gelecekteki nakit akışlarıyla ilgili tahminler, mevcut durumunda varlıktan elde edilmesi beklenen ekonomik yararların düzeyini korumak için gelecekte ihtiyaç duyulacak nakit çıkışlarını içerir. Nakit yaratan bir birimin, tamamı birimin devam eden faaliyetleri için gerekli farklı yararlı ömre sahip varlıklardan oluşması durumunda, anılan birimle ilgili gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesi sırasında, en kısa yararlı ömre sahip olan varlığın yenilenmesi, birimin günlük bakımının bir parçası olarak dikkate alınır. Benzer şekilde, tek bir varlığın tahmini yararlı ömürleri farklı olan parçalardan oluşması durumunda, varlıkla ilgili gelecekteki nakit akışlarını tahmin edilmesi sırasında, en kısa yararlı ömre sahip olan parçanın yenilenmesi varlığın günlük bakımının bir parçası olarak dikkate alınır.

Gelecekteki nakit akışlarına ilişkin tahminlerin içerisinde; Finansal faaliyetlerden kaynaklanan nakit girişleri veya çıkışları; ya da Gelir vergisi tahsilatları veya ödemeleri bulunmaz.¹⁶⁰

Bir varlığın yararlı ömrünün sonunda elden çıkarılması karşılığında elde edilecek (veya ödenecek) tahmini net nakit akışları, tahmini elden çıkarma maliyetleri düşüldükten sonra bilinçli ve istekli taraflar arasında karşılıklı pazarlık ortamında yapılacak bir işlemde işletmenin varlığın elden çıkarılmasından elde etmeyi beklediği tutardır.

Bir varlığın yararlı ömrünün sonunda elden çıkarılması karşılığında elde edilecek (veya ödenecek) tahmini net nakit akışları, aşağıda yer alan net

¹⁵⁹ TMS 36, prg. 48

¹⁶⁰ TMS 36, prg.50

nakit akışlarının tahmin edilmesi haricinde, varlığın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinin saptanmasına benzer bir şekilde belirlenir: ¹⁶¹

a) İşletme, varlığın kullanılacağı koşullara benzer koşullarda faaliyet göstermiş ve yararlı ömrünü tamamlamış benzeri varlıklar için tahmin tarihinde geçerli olan fiyatları kullanır.

b) İşletme, bu fiyatları hem gelecekte genel enflasyondan kaynaklanacak fiyat artışlarının, hem de gelecekteki belirli fiyat artış veya azalışlarının etkileri açısından düzeltir. Ancak, gelecekte varlığın sürekli kullanımından kaynaklanacak nakit akışları ile ilgili tahminler ve iskonto oranı genel enflasyonun etkisini hariç tutması durumunda, işletme bu etkiyi elden çıkarmada meydana gelecek net nakit akışlarının tahmininde de dikkate almaz.

Gelecekteki nakit akışları, **gerçekleşecekleri para birimi cinsinde tahmin edilir ve anılan para birimi için uygun olan iskonto oranından iskonto edilir**. İşletme bugünkü değeri, kullanım değerinin hesaplandığı tarihteki geçerli kuru kullanarak çevirir. ¹⁶²

Paranın zaman değeri ile varlığa özgü risklere ilişkin cari piyasa değerlendirmesini yansıtan iskonto oranı; yatırımcıların tutar, zaman ve risk profili açısından işletmenin varlıktan elde etmeyi beklediği nakit akışlarıyla aynı düzeyde nakit akışları yaratan bir yatırım yapmış olmaları durumunda elde etmeyi bekleyecekleri kazançtır. Ancak, varlığın kullanım değerini ölçmede kullanılan iskonto oranı (oranları), gelecekteki nakit akış tahminlerini düzeltmede dikkate alınan riskleri yansıtmayacaktır. ¹⁶³

¹⁶¹ TMS 36, prg.53

¹⁶² Ali İhsan Akgün, “Türkiye Finansal Raporlama Standartları Açısından Varlıklarda Değer Düşüklüğü ve Şerefiyenin İncelenmesi”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2009-2, Kocaeli, S.11

¹⁶³ Atilla Perek, “Maddi Olmayan Duran Varlıklar İçin İskonto Oranının UFRS Hükümlerine Göre Hesaplanması”, Mali Çözüm Dergisi, Ocak-Şubat 2008, s.59-73

2.7.4. Değer Düşüklüğünün Mali Tablolara Alınması

2.7.4.1. Nakit Yaratan Birimin Tespit Edilmesi

Bir varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine dair herhangi bir belirtinin bulunması ve anılan varlığın geri kazanılabilir tutarının tahmin edilememesi durumunda; işletme, varlığın ait olduğu nakit yaratan birimin (ilgili varlığın nakit yaratan birimi) geri kazanılabilir tutarını tespit eder.

Varlığın geri kazanılabilir tutarı belirlenemediği;

a) Varlığın kullanım değerinin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerine yakın olacağı tahmin edilemediği (örneğin varlığın kullanımından kaynaklanacak gelecekteki nakit akışlarının önemsiz bir düzeyde olmayacağını tahmin edilmesi durumunda) ve

b) Varlığın, diğer varlıklara ilişkin nakit akışlarından büyük ölçüde bağımsız nakit akışları yaratmadığı, diğer varlıklara bağımlı olduğu, durumlarda, kullanım değeri ve dolayısıyla geri kazanılabilir tutar, sadece varlığın nakit yaratan birimi için belirlenebilir.

Bir varlık için geri kazanılabilir tutarın belirlenememesi durumunda, işletme, büyük ölçüde bağımsız nakit girişleri yaratan en küçük varlık topluluğunu tespit eder.

Bir varlıktan (veya varlık grubundan) kaynaklanan nakit girişlerinin diğer varlıklardan (veya varlık gruplarından) kaynaklanan nakit girişlerinden büyük ölçüde bağımsız olup olmadığının belirlenmesi esnasında, işletme, yönetimin işletmenin faaliyetlerini (ürün kolları, faaliyetleri, faaliyet yerleri, mahalleri veya bölgeleri gibi) nasıl izlediği, varlıklarının ve faaliyetlerinin devam ettirilmesine veya elden çıkarılmasına yönelik kararları nasıl verdiği gibi unsurları da dikkate alır.

Bir varlık veya varlık grubu tarafından üretilen ürünün aktif bir piyasasının mevcut olması durumunda; söz konusu ürünün bir kısmı ya da tamamı işletme içinde kullanılmakta dahi olsa, anılan varlık veya varlık grubu

nakit yaratan birim olarak değerlendirilir. Bir varlık veya nakit yaratan birim tarafından yaratılan nakit girişlerinin işletme içi transfer fiyatlaması uygulamalarından etkilenmeleri durumunda, işletme, varlık veya nakit yaratan birimin kullanım değerini belirlerken kullanılan gelecekteki nakit girişleri ve işletme içi transfer fiyatlamasından etkilenen diğer varlıklar veya nakit yaratan birimlerin kullanım değerini belirlemek için kullanılacak gelecekteki nakit çıkışlarını tahmin ederken karşılıklı pazarlık ortamında yapılacak bir işlemde yönetimin gelecekte oluşması en muhtemel fiyat tahminini (tahminlerini) kullanır.¹⁶⁴

Bir varlık veya varlık grubunun ürettiği ürünün bir kısmı veya tamamı işletmenin diğer birimleri (örneğin bir üretim sürecinin ortasında, ara bir aşamadaki ürünler) tarafından kullanılıyor olsa da, işletmenin ürünü aktif bir piyasada satabilecek olması durumunda, bu varlık veya varlık grubu ayrı bir nakit yaratan birim oluşturur. Bu durum, ilgili varlığın veya varlık grubunun diğer varlıklardan veya varlık gruplarından kaynaklanacak nakit girişlerinden büyük ölçüde bağımsız nakit girişi yaratabilmesinden kaynaklanmaktadır. Bir işletme, anılan tür nakit yaratan bir birim veya işletme içi transfer fiyatlamasından etkilenen herhangi diğer bir varlık veya nakit yaratan birim ile ilgili finansal bütçelere/tahminlere dayanan bilgileri kullanırken, işletme içi bölümler arası aktarımlardaki fiyatlamalar, yönetimin karşılıklı pazarlık ortamında yapılacak bir işlem gelecekte oluşması en muhtemel fiyat tahminini yansıtmaması durumunda, söz konusu bilgi işletme tarafından düzeltilir.

Değiştirilmeleri gerekmedikçe, nakit yaratan birimler, aynı varlık veya varlık türleri için dönemden döneme tutarlı bir şekilde tespit edilir.

İşletmenin, bir varlığın önceki dönemlerde yer aldığından farklı bir nakit yaratan birime ait olduğunu belirlemesi veya ilgili varlığın nakit yaratan biriminde yer alan varlıkların türlerinin değiştiğine karar vermesi durumunda, nakit yaratan birime ilişkin muhasebeleştirilmiş veya iptal edilmiş bir değer

¹⁶⁴ TMS 36, prg. 70

düşüklüğü zararı var ise anılan nakit yaratan birim hakkında kamuoyuna açıklama yapılmasını gerektirir.

2.7.4.2. Nakit Yaratan Birimin Defter Değeri ve Geri Kazanılabılır Tutarı

Nakit yaratan bir birime ilişkin geri kazanılabılır tutar, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanıdır.

Nakit yaratan bir birimin defter değerinin tespitinde esas alınan temel, geri kazanılabılır değerinin tespitinde kullanılan temel ile tutarlı olmalıdır.

Nakit yaratan bir birimin defter değeri:

a)Sadece, nakit yaratan birimle doğrudan ilişkilendirilebilen veya mantıklı ve tutarlı bir şekilde söz konusu birime dağıtılabılır ve nakit yaratan birimin kullanım değerinin tespitinde kullanılan gelecekteki nakit girişlerini sağlayan varlıkların defter değerlerini içerir ve

b)Nakit yaratan birimin geri kazanılabılır tutarının ilgili borç dikkate alınmadan belirlenemediği durumlar haricinde, muhasebeleştirilen herhangi bir borcun defter değerini içermez.

Çünkü, nakit yaratan bir birimin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ve kullanım değeri de, nakit yaratan birime dahil olmayan varlıklar ve muhasebeleştirilmiş borçlar hariç tutularak belirlenir.¹⁶⁵.

Varlıklar geri kazanılabılır değerin belirlenmesi açısından gruplandıklarında, nakit girişi yaratan veya geçmişte yaratmış tüm varlıkların nakit yaratan birime dahil edilmeleri önem arz eder. Aksi takdirde, bir değer düşüklüğü zararı oluşmuş olsa dahi, nakit yaratan birim tamamen geri kazanılabılırmış gibi görünebilir. Bazı durumlarda, varlıklar bir kısmı, tahmin edilen gelecekteki nakit akışlarına katkıda bulunsalar bile, mantıklı ve tutarlı bir esas çerçevesinde nakit yaratan birime dağıtılamazlar. Bu durum, şerefiye veya genel müdürlük varlıkları gibi şirket varlıkları için geçerli olabilir.

¹⁶⁵ TMS 36, prg.28-43

Nakit yaratan bir birimin geri kazanılabilir tutarını belirlemek için, muhasebeleştirilmiş birtakım borçları dikkate almak gerekebilir. Bu tür bir durum, nakit yaratan bir birimin elden çıkarılmasının alıcının bir borcu üstlenmesini gerektirdiği takdirde söz konusu olabilir. Böyle bir durumda, nakit yaratan birimin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri (veya sonunda elden çıkarılmasından beklenen nakit akışları), nakit yaratan birimin varlık ve borçlarının, elden çıkarma maliyetleri düşüldükten sonra tahmin edilen birlikte satış fiyatıdır. Nakit yaratan birimin defter değeri ile geri kazanılabilir tutarı arasında anlamlı bir karşılaştırma yapmak için; nakit yaratan birimin hem kullanım değerinin hem de defter değerinin belirlenmesi esnasında ilgili borcun defter değeri düşülür.¹⁶⁶

Bazen, daha pratik olmasından ötürü, nakit yaratan bir birimin geri kazanılabilir tutarı, nakit yaratan birimin parçası olmayan varlıklar (örneğin alacaklar veya diğer finansal varlıklar) veya muhasebeleştirilen borçlar (örneğin borçlar, emekli aylıkları ve diğer karşılıklar) dikkate alındıktan sonra belirlenir. Bu gibi durumlarda, nakit yaratan birimin defter değeri bu varlıkların defter değeri ile birlikte artar ve bu borçların defter değeri ile birlikte azalır.

2.7.4.3. Nakit Yaratan Birimde Değer Düşüklüğü Zararının Ölçülmesi

Bir varlığın geri kazanılabilir tutarının defter değerinden düşük olması durumunda, söz konusu varlığın defter değeri geri kazanılabilir tutarına indirgenir. Anılan indirgeme, bir değer düşüklüğü zararıdır.¹⁶⁷

Varlık başka bir Standarda göre (örneğin TMS 16 'daki yeniden değerlendirme yöntemine göre) yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden gösterilmedikçe; değer düşüklüğü zararı derhal kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Yeniden değerlendirilmiş bir varlığa ilişkin değer düşüklüğü

¹⁶⁶ TMS 36, prg. 78

¹⁶⁷ TMS 36, prg. 59

zararı, anılan diğer Standarda göre yeniden değerlendirme değer azalışı olarak dikkate alınır.

Örneğin; Uşak Seramik Sanayi A.Ş. MDV'lar hesap kalemi içerisinde yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenen 1997 Aralık ayında SITI/ İtalya firmasından önceki yönetim tarafından alınan 2 adet Siti Magnum 2505 XL ES seramik pres makinesi mevcuttur. Bu makineler mevcut yönetimin 31.12.2005 tarihi itibarıyla sona eren Sagmi / İtalya kaynaklı yatırımlarına uyumsuzluk göstermesi sebebiyle bu yatırımlarda kurulumu yapılmamış ve kullanılmamıştır. Şirket yönetim kurulu 14.03.2006 tarihli 3 no'lu kararı ile yatırım kapasitesini 17,000,000 m²/yıl'a çıkarmayı planlamaktadır ve yukarıda sözü geçen pres makinelerinin gerekli yedek parçalarının temin edilerek planlanan yeni tevsi yatırım makine parkurunda kullanılmasına karar vermiştir. İlgili maddi duran varlıkların rayiç değerlerinin tespit edilerek bilançoda bu değerler üzerinden gösterilmesi gerektiğinden, Şirket 31 Temmuz 2006 tarihi itibarıyla Elit Gayrimenkul Değerleme A.Ş.'ne rayiç değer tespiti yaptırmıştır. 03 Ağustos 2006 tarihli ve 2006 / 2057 no'lu 'Elit Gayrimenkul Değerleme A.Ş. tarafından hazırlanan Makine Değerleme Raporu' sonucunda; 31.12.2006 tarihi itibarıyla Şirket kayıtlarında aktif değeri 1,971,678 YTL olan 2 adet pres makinesini bu değerler üzerinden bilançodan çıkartarak tespit edilmiş rayiç değeri olan 600,000 YTL'den bilanço aktifine kaydedilmiştir. MDV'ların kayıtlı değerlerinden ihracı ve yeni rayiç değerlerinden aktife kaydedilmesi sırasında ortaya çıkan 1,371,678 YTL tutarındaki değer azalışı özkaynak kalemleri içerisinde muhasebeleştirilmiştir. Şirket sözü geçen presleri, 08.01.2008 tarihli 1 no'lu Yönetim Kurulu Kararı ile 354,000 YTL bedelle 09.01.2008 tarihinde satmıştır. Özkaynak kalemleri içerisinde muhasebeleştirilen 1,371,678 YTL, diğer gelirler / giderler kalemi içinde sabit kıymet zararı olarak sınıflanmıştır.¹⁶⁸

Değer düşüklüğü zararına ilişkin olarak tahmin edilen tutarın, ilişkili olduğu varlığın defter değerini aşması durumunda, işletme, sadece ve

¹⁶⁸ Firmanın 2008 yılı bağımsız denetim raporu

sadece, başka bir Standardın bunu gerektirmesi durumunda, bir borç muhasebeleştirir.

Değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesinin ardından; ilgili varlığın kalıntı değeri (eğer varsa) düşülmüş yeni defter değerinin kalan yararlı ömrü boyunca sistematik olarak dağıtılmasını sağlayacak bir şekilde, varlığa ilişkin amortisman tutarı (itfa payı) gelecek dönemlerde düzeltilir.

Bir değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesi durumunda, ilgili ertelenmiş vergi varlık veya borçları, TMS 12 'ye göre varlığın yeni defter değerinin vergiye esas değeri ile karşılaştırılması suretiyle belirlenir.

2.7.4.4. Şerefiyenin Nakit Yaratan Birimlere Dağıtılması ve Değer Düşüklüğü Zararının Ölçülmesi

Değer düşüklüğü testi için, bir işletme birleşmesinde elde edinilen şerefiye, birleşme tarihinden itibaren, devir olunanın diğer varlıkları veya borçlarının söz konusu birimlere veya birim gruplarına dağıtılmış olup olmadığına bakılmaksızın, birleşmenin yarattığı sinerjiden faydalanması beklenen devralanın her bir nakit yaratan birimine veya birim grubuna dağıtılır. Şerefiyenin dağıtıldığı her bir birim veya birim grubu; işletme içi yönetsel amaçlarla, şerefiyenin izlendiği işletmenin en alt seviyesini gösterir; ve işletmenin, "TMS 14 Bölümlere Göre Raporlama" Standardına göre belirlenen temel veya ikincil raporlama esasına dayanan bir bölümünden daha büyük olmaz.¹⁶⁹

İşletme birleşmesinde elde edilen şerefiye, bireysel olarak tespit edilmeleri ve ayrı olarak muhasebeleştirilmeleri imkanı olmayan varlıklardan beklenen gelecekteki ekonomik yararlar için devralan tarafından yapılan ödemeyi ifade eder. Şerefiye, diğer varlıklardan veya varlık gruplarından bağımsız olan nakit akışları yaratmaz, ve genellikle birden fazla nakit yaratan birimin nakit akışına katkıda bulunur. Şerefiye bazen, zorunlu olarak bireysel

¹⁶⁹ TMS 36, prg. 80

nakit yaratan birimlere değil, sadece nakit yaratan birimler grubuna dağıtılabilir. Sonuç olarak, işletme içi yönetsel amaçlarla şerefiyenin izlendiği işletmenin en alt seviyesi, bazen, şerefiyenin ilgili olduğu ancak dağıtılamadığı bir grup nakit yaratan biriminden oluşur.

Değer düşüklüğü testi için şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan birim, şerefiyenin, yabancı para kâr ve zararlarının ölçülmesi çerçevesinde "TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri" Standardına göre dağıtıldığı seviyeyle uyuşmayabilir. Örneğin, bir işletmenin TMS 21'e göre, yabancı para kâr ve zararlarını ölçmek için şerefiyeyi nispeten daha alt düzeylere dağıtmasının gerekmesi durumunda, şerefiye, işletme içi yönetsel açıdan da aynı düzeyde izlenmedikçe, değer düşüklüğü testinin de aynı düzeyde yapılması gerekmez.

İşletme birleşmesinde, şerefiyenin ilk dağıtımı işleminin, işletme birleşmesinin geçerlilik kazandığı yıllık dönemin bitiminden önce tamamlanamaması durumunda, söz konusu ilk dağıtım, elde etme tarihinden sonra başlayan ilk yıllık dönemin bitiminden önce tamamlanır.

TFRS 3'e göre, bir işletme birleşmesinin ilk muhasebeleştirilmesi, birleşmenin geçerlilik kazandığı dönemin sonunda sadece geçici olarak belirlenebilmekte ise, devralan: söz konusu birleşmeyi anılan geçici değerleri kullanmak suretiyle muhasebeleştirir; ve edinme tarihinden itibaren 12 ay içerisinde ilk muhasebeleştirme işlemlerinin tamamlamasının bir sonucu olarak, söz konusu geçici değerlere ilişkin her türlü düzeltmeyi muhasebeleştirir.

Bu gibi durumlarda, birleşmenin etkin olduğu yıllık dönemin sonundan önce, elde edilen şerefiyenin ilk dağıtımını tamamlamak da mümkün olmayabilir. Bu durumda işletme, dağıtılmayan şerefiye tutarını dağıtılmama gerekçesiyle birlikte kamuoyuna açıklar.

Şerefiyenin nakit yaratan bir birime dağıtılması ve işletmenin söz konusu birimdeki bir faaliyetini elden çıkarması durumunda, elden çıkarılan faaliyetle ilgili şerefiye: elden çıkarma kâr veya zararı belirlenirken faaliyetin

defter değerine dahil edilir; ve işletme, elden çıkarılan faaliyetle ilgili şerefiyeyi daha iyi yansıtan başka yöntemler bulunduğunu göstermedikçe, elden çıkarılan faaliyet ile, nakit yaratan birimin geriye kalan kısmının karşılıklı değerleri esas alınarak ölçülür.

İşletmenin, raporlama yapısını, şerefiyenin dağıtıldığı bir veya daha fazla nakit yaratan birimin içeriğini değiştirecek şekilde yeniden yapılandırması durumunda, ilgili şerefiye, yeniden yapılandırma işleminden etkilenen birimlere tekrar dağıtılır. Anılan tekrar dağıtım işlemi; işletme, yeniden yapılandırılan birimlerle ilgili şerefiyeyi daha iyi yansıtan başka yöntemler bulunduğunu göstermedikçe, nakit yaratan birimdeki bir faaliyetin elden çıkarılmasında kullanılan yaklaşıma benzer, göreceli bir değer yaklaşımı kullanılmak suretiyle yapılır.

Şerefiye, nakit yaratan bir birimle ilişkili ancak henüz söz konusu birime dağıtılmamış ise, ilgili birimin değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine ilişkin her ne zaman bir belirti ortaya çıkarsa, söz konusu birim, kendisinin şerefiye hariç defter değeri geri kazanılabilir değeri ile karşılaştırılmak suretiyle değer düşüklüğü açısından test edilir.

Bu nakit yaratan birimin defter değerine, sınırsız yararlı ömre sahip ya da henüz kullanımda olmayan bir maddi olmayan duran varlık da dahil ise ve söz konusu varlık değer düşüklüğü açısından, sadece, nakit yaratan birimin bir parçası olarak test edilebiliyorsa, Standart gereğince, birimin değer düşüklüğü açısından yıllık olarak da test edilmesi gerekir.

Şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan bir birimin, değer düşüklüğü açısından yıllık olarak test edildiği ve ilgili birimin değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine ilişkin her ne zaman bir belirti ortaya çıkarsa, şerefiye dahil defter değeri ilgili birimin geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırılmak suretiyle değer düşüklüğü açısından test edilir. Birimin geri kazanılabilir tutarının defter değerinin altında kalması durumunda şerefiye değer düşüklüğüne uğramış kabul edilir ve işletme, Standart uyarınca değer düşüklüğü zararını muhasebeleştirir.

2.7.4.5. Şerefiyede Değer Düşüklüğü ve Azınlık Payı

TFRS 3'e göre, bir işletme birleşmesinde muhasebeleştirilen şerefiye, işletme birleşmesi neticesinde ana ortaklık tarafından kontrol edilen şerefiye tutarından ziyade ana ortaklığın payı çerçevesinde elde ettiği şerefiyeyi gösterir. Bu nedenle, azınlık payına ait şerefiye ana ortaklığın konsolide finansal tablolarında muhasebeleştirilmez. Dolayısıyla, şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan birimde bir azınlık payının bulunması durumunda, söz konusu birimin defter değeri; anılan birimin belirlenebilir net varlıklarındaki ana ortaklığın ve de azınlığın payı ile ana ortaklığın şerefiyedeki payından oluşur:

Ancak, nakit yaratan birimin bu Standarda göre tespit edilen geri kazanılabilir tutarının bir kısmı, şerefiyedeki azınlık payına aittir.

Sonuçta, tamamen sahip olunmayan şerefiyeli bir nakit yaratan birimin değer düşüklüğü açısından test edilmesi açısından, birimin defter değeri, geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırılmadan önce nazari olarak düzeltilir. Bu durum, birime dağıtılmış şerefiyeye ilişkin defter değerinin, azınlık payına ait şerefiyeyi anılan defter değerine dahil etmek suretiyle brütleştirilmesi sonucunda sağlanır. Bu şekilde düzeltilmiş defter değeri, daha sonra, nakit yaratan birimin değer düşüklüğüne uğramış olup olmadığını belirlemek için ilgili birimin geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırılır. Birimin değer düşüklüğüne uğramış olması durumunda, işletme, oluşan değer düşüklüğü zararını, ilk olarak, birime dağıtılan şerefiyenin defter değerini azaltmak amacıyla Standarda göre dağıtır.

Ancak şerefiye, sadece ana ortaklığın payına göre muhasebeleştirildiğinden, değer düşüklüğü zararı; ana ortaklığa ait olan ve azınlık payına ait olan şeklinde paylaşılır ve sadece ana ortaklığa ait olan değer düşüklüğü, şerefiye değer düşüklüğü zararı olarak muhasebeleştirilir.

Şerefiyeye ilişkin toplam değer düşüklüğü zararının, nakit yaratan birimin nazari olarak düzeltilmiş defter değerinin geri kazanılabilir tutarını aşan kısmından daha az olması durumunda, Standart, aşan kısmın

kalanının, birimi oluşturan her bir varlığın defter değeri oranında birimin diğer varlıklarına dağıtılmasını gerektirir.¹⁷⁰

2.7.4.6. Değer Düşüklüğü Testinin Zamanlaması

Şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan bir birimin yıllık değer düşüklüğü testi, her yıl aynı zamanda olmak koşuluyla, bir yıllık dönemin herhangi bir zamanında yapılabilir. Farklı nakit yaratan birimler, farklı zamanlarda değer düşüklüğü testine tabi tutulabilir. Ancak, şerefiyenin bir kısmının veya tamamının, cari yıllık dönemde gerçekleşen bir işletme birleşmesinde elde edilen nakit yaratan bir birime dağıtılmış olması durumunda, söz konusu birim cari yıllık dönemin bitiminden önce değer düşüklüğü testine tabi tutulur.

Şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan birimi oluşturan varlıkların değer düşüklüğü açısından, şerefiyeyi ihtiva eden birimle aynı zamanda test edilmeleri durumunda, şerefiyeyi ihtiva eden birimden önce teste tabi tutulurlar. Benzer şekilde, şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan birimler grubunu oluşturan birimlerin, değer düşüklüğü açısından şerefiyeyi ihtiva eden birim grubu ile aynı zamanda test edilmeleri durumunda, nakit yaratan birimler şerefiyeyi ihtiva eden birim grubundan önce teste tabi tutulurlar.

Şerefiyenin dağıtıldığı bir nakit yaratan birimin değer düşüklüğü testinin yapılması sırasında, şerefiyeyi ihtiva eden birimdeki bir varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine ilişkin bir belirti ortaya çıkabilir. Bu gibi durumlarda, işletme, şerefiyeyi ihtiva eden nakit yaratan birimden önce ilgili varlığı değer düşüklüğü açısından test eder ve varsa, önce söz konusu varlığın değer düşüklüğü zararını muhasebeleştirir. Benzer şekilde, şerefiyeyi ihtiva eden bir birim grubuna dahil bulunan nakit yaratan bir birimin değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine ilişkin bir belirti ortaya çıkmış olabilir. Bu gibi durumlarda, işletme, şerefiyeyi ihtiva eden birim grubundan önce ilgili

¹⁷⁰ TMS 36, prg. 95

nakit yaratan birimi deęer dūşūklūęū açısından test eder ve varsa, önce söz konusu birimin deęer dūşūklūęū zararını muhasebeleştirir.

Şerefiyenin daęıtıldığı nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı için daha önceki bir dönemde yapılan en son hesaplama, cari dönemde bu birimin deęer dūşūklūęū testi için kullanılabilmesi için;

a)Gerçekleştirilen en son geri kazanılabilir tutar hesaplamasından bu yana, birimi oluşturan varlık ve borçlar önemli lde değişikliğe uğramamış olması,

b)Gerçekleştirilen en son geri kazanılabilir tutar hesaplaması, birimin defter değerini önemli lde aşan bir tutarla sonuçlanmış olması ve

c)Gerçekleştirilen en son geri kazanılabilir tutar hesaplamasından sonra gerçekleşen olayların ve deęişen durumların deęerlendirilmesi çerçevesinde; yeni bir geri kazanılabilir tutar belirlemesi yapıldığı takdirde, sonucun, birimin cari defter deęerinden daha dūşūk çıkması ihtimalinin dūşūk olması gerekir.

Şirket varlıkları, genel müdürlük veya iştletmenin bir bölümünün binası, bilgi sistemleri donanımı veya bir araştıırma merkezi gibi grup ya da bölüm varlıklarını içerir. Bir varlığın belirli bir nakit yaratan birim açısından, şirket varlığı tanımına girip girmediğini iştletmenin yapısı belirler. Şirket varlıklarının ayırt edici özellikleri; diğer varlıklardan veya varlık gruplarından bağımsız nakit girişleri yaratmamaları ve, defter değerlerinin bahse konu nakit yaratan birimle tamamen ilişkilendirilememesidir.

Şirket varlıkları ayrı nakit girişleri yaratmadıklarından, tek bir şirket varlığının geri kazanılabilir tutarı, yönetim, ilgili varlığı elden çıkarmaya karar vermediği sürece belirlenemez. Sonuçta, bir şirket varlığının değer dūşūklūęūne uğramış olabileceğine dair ortada bir belirti bulunması durumunda, geri kazanılabilir tutar şirket varlığının ait olduğu nakit yaratan birim veya nakit yaratan birimler grubu açısından belirlenir ve söz konusu birim veya birimler grubunun defter değeri ile karşılaştırılır ve her türlü değer dūşūklūęū zararı, Standarda göre muhasebeleştirilir.

Nakit yaratan bir birimin değer düşüklüğü testinde, bir işletme, bahse konu nakit yaratan birimle ilgili tüm şirket varlıklarını belirler. Şirket varlığının defter değerinin bir kısmının;

a) Mantıklı ve tutarlı bir temelde söz konusu birime dağıtılabilmesi durumunda, işletme, bu birime dağıtılan şirket varlığının defter değerinin ilgili kısmı da dahil olmak üzere, birimin defter değerini geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırır.

b) Mantıklı ve tutarlı bir temelde söz konusu birime dağıtılamaması durumunda işletme:

- (i) Şirket varlığı hariç birimin defter değerini geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırır.
- (ii) Bahse konu nakit yaratan birimi içeren ve şirket varlığının defter değerinin ilgili kısmının mantıklı ve tutarlı bir temelde dağıtılabileceği en küçük nakit yaratan birimler grubunu tespit eder; ve
- (iii) Söz konusu nakit yaratan birimler grubunun, bu birim grubuna dağıtılan şirket varlığının defter değerinin ilgili kısmı dahil defter değerini, anılan birim grubunun geri kazanılabilir tutarı ile karşılaştırır.

Her türlü değer düşüklüğü zararını Standarda göre muhasebeleştirilir.

2.7.4.7. Nakit Yaratan Bir Birime İlişkin Değer Düşüklüğü Zararının Dağıtımı ve Muhasebeleştirilmesi

Nakit yaratan bir birime (şerefiyeye veya bir şirket varlığının dağıtılabileceği en küçük nakit yaratan birimler grubuna) ilişkin değer düşüklüğü zararı, ancak ve ancak, ilgili birimin (birim grubunun) geri kazanılabilir tutarının (birim grubunun) defter değerinden daha düşük olması durumunda muhasebeleştirilir.

Değer düşüklüğü zararı, ilgili birimin (birim grubunun) varlıklarının defter değerini azaltırken;

a) Öncelikle, nakit yaratan birime (birim grubuna) dağıtılmış olan şerefiyenin defter değerini azaltacak şekilde ve

b) Sonrasında, ilgili birimin (birim grubunun) diğer varlıklarına birimdeki (birim grubundaki) her bir varlığın defter değeri oranında dağıtılır.

Defter değerlerinde meydana gelen söz konusu azalışlar, ilgili varlıklarda değer düşüklüğü zararı olarak dikkate alınır. Ancak, varlıkla ilgili daha önce yeniden değerlendirme yapılmış ve değer artışı söz konusu olmuş ise bu azalış özkaynaklarda yeniden değerlendirme değer azalışı olarak muhasebeleştirilir.

İşletme değer düşüklüğü zararını önceki paragrafta anlatıldığı gibi dağıtırken, bir varlığın defter değerini; satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinden (eğer belirlenebiliyorsa) ve kullanım değerinden (eğer belirlenebiliyorsa) en yüksek olanının altına düşürmez.

Aksi takdirde varlığa dağıtılacak değer düşüklüğü zararı, birimin (birim grubunun) diğer varlıklarına oransal olarak dağıtılır.

Nakit yaratan bir birimin her bir varlığının geri kazanılabilir tutarını tahmin etmenin mümkün olmaması durumunda, Standart, değer düşüklüğü zararının, nakit yaratan bir birimin tüm varlıklarının beraberce çalıştığından hareketle, şerefiye hariç, ilgili birimin varlıkları arasında ihtiyari olarak dağıtılmasını öngörür.

Bir varlığın geri kazanılabilir tutarının belirlenememesi durumunda;

(a) Varlığın defter değerinin, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile önceki iki paragrafta belirtilen dağıtım şeklinin sonuçlarının büyük olanından daha fazla olması durumunda varlığa ilişkin değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirilir ve

(b) İlgili nakit yaratan birimin değer düşüklüğüne uğramamış olması durumunda, varlık için değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirilmez. Varlığın

satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri defter değerinden düşük olsa dahi bu durum geçerlidir.

Örnek; Bir işletmenin 5 makineden oluşan nakit üreten birimi toplamı 250.000 TL'dir. Makineler ve maliyetleri aşağıdaki gibidir.

A Makinesi	40.000	%16
B Makinesi	80.000	%32
C Makinesi	60.000	%24
D Makinesi	30.000	%12
E Makinesi	40.000	%16

Makinelerin satış giderleri düşülmüş satış fiyatı toplamı 175.000 TL dir. Nakit üreten birimdeki yukarıda sayılan makinelerin 4 yıllık nakit akışlarının net bugünkü değeri piyasa cari faiz oranı olan %5 ile aşağıda hesaplanmıştır.

Yıllar	Nakit Akışları	NBD Faktörleri	Nakit Akışlarının NBD
2006	90.000	0,95238	85.714,2
2007	70.000	0,90703	63.492,1
2008	35.000	0,86384	30.234,4
2008	25.000	0,82270	20.567,5
			200.008,2

Nakit üreten birimin kullanım değeri net satış fiyatından yüksek olduğu için geri kazanılabilir değer olarak kullanım değeri alınır. 250.000 ile 200.008,2 arasındaki fark (49.991,8) nakit üreten birimin değer düşüklüğü tutarıdır ve makineler arasında aşağıdaki gibi dağılmıştır.

A Makinesi	49.991,8	*	%16	=	7.998,68
B Makinesi	49.991,8	*	% 32	=	15.997,38
C Makinesi	49.991,8	*	%24	=	11.998,03
D Makinesi	49.991,8	*	%12	=	5.999,03
E Makinesi	49.991,8	*	%16	=	7.998,68

Değer düşüklüğünün muhasebe kaydı ise aşağıdaki gibi yapılır.

-----//-----			
659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar	49.991,8		
Makine değer düşüklüğü zararı			
	MDV Değer Düşüklüğü Karşılığı	49.991,8	
	A Makinesi	7.998,68	
	B Makinesi	15.997,38	
	C Makinesi	11.998,03	
	D Makinesi	5.999,03	
	E Makinesi	7.998,68	
-----//-----			

2.7.5. Değer Düşüklüğünün İptali ve Muhasebeleştirilmesi

Bir işletme, şerefiyeden başka bir duran varlık için önceki dönemlerde ayrılmış değer düşüklüğü zararının bundan böyle mevcut olmayacağı veya azalmış olabileceği yönünde bir belirti olup olmadığını her raporlama tarihinde değerlendirir ve böyle bir belirtinin olması durumunda, ilgili varlığın geri kazanılabilir tutarını tahmin eder.

Şerefiye haricindeki bir varlığa ilişkin olarak önceki dönemlerde muhasebeleştirilmiş değer düşüklüğü zararının bundan böyle mevcut olmayacağı veya azalmış olabileceği yönünde bir belirti olup olmadığını değerlendirirken, işletme, aşağıda sıralanan iç ve dış bilgi kaynaklarını dikkate alır:¹⁷¹

İşletme dışı bilgi kaynakları;

a)Varlığın piyasa fiyatı dönem içinde önemli ölçüde artmıştır.

b)Dönem içerisinde, işletmenin faaliyette bulunduğu teknolojik, ekonomik veya hukuki çevre ile pazarda veya varlığın tahsis edildiği piyasada

¹⁷¹ Hüseyin Fırat, Veysel Karani Palak, “TMS ve VUK Açısından Maddi Duran Varlıklarda Değerleme”, Mali Çözüm Dergisi, Mayıs Haziran 2008, s. 79-102

işletme üzerinde olumlu etkisi olan önemli değişiklikler gerçekleşmiş veya bu değişikliklerin yakın gelecekte gerçekleşmesi beklenmektedir.

c)Dönem içerisinde, faiz oranları veya diğer yatırım kârlılığı ile ilgili piyasa oranları azalmış olup, söz konusu azalışların, varlığın kullanım değerinin hesaplanmasında kullanılan iskonto oranını önemli ölçüde etkilemesi ve varlığın geri kazanılabilir tutarının büyük ölçüde arttırması muhtemeldir.

İşletme içi bilgi kaynakları;

d)İşletmede, varlığın mevcut veya gelecekteki kullanım yönetimini etkileyecek, önemli olumlu değişiklikler meydana gelmiş veya bunların yakın gelecekte meydana gelmesi beklenmektedir. Bu değişiklikler, dönem içerisinde varlığın performansını artırmak veya iyileştirmek amacıyla katlanılan maliyetler veya varlığın ait olduğu faaliyetin yeniden yapılandırılmasını içerir.

e)İşletme içi raporlamada, varlığın ekonomik performansının beklenenden daha iyi olduğu veya olacağına ilişkin kanıt bulunmaktadır.

Şerefiye haricinde, bir varlık için muhasebeleştirilmiş değer düşüklüğü zararının daha fazla mevcut olmayabileceğinin veya azalmış olabileceğinin bir belirtisinin bulunması durumunda, varlık için hiçbir değer düşüklüğü zararı iptal edilmese dahi, geriye kalan yararlı ömrünün, amortisman (itfa) yönteminin veya kalıntı değerinin ilgili varlığın tabi olduğu Standarda göre gözden geçirilmesi ve düzeltilmesi gerekir.

Şerefiye haricinde, bir varlık için önceki dönemlerde muhasebeleştirilen bir değer düşüklüğü zararı, sadece ve sadece, anılan varlığın geri kazanılabilir tutarının belirlenmesinde kullanılan tahminlerde, son değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesinden bu yana herhangi bir değişiklik meydana gelmiş olması durumunda iptal edilir. Bu durumda, varlığın defter değeri en fazla ayrılan değer düşüklüğü zararı kadar geri kazanılabilir tutarına artırılır.

Değer düşüklüğü zararının iptali işlemi, işletmenin ilgili varlık için en son değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirilmiş olduğu tarihten bu yana, varlığın kullanımı ya da satışından elde edilmesi beklenen hizmet potansiyelindeki artışı yansıtır. İşletmenin tahmin edilen hizmet potansiyelinde artışa sebep olan tahminlerdeki değişikliklere aşağıdakiler örnek olarak gösterilebilir:

a)Geri kazanılabilir tutarın dayandığı temelde bir değişiklik olması (yani; geri kazanılabilir tutarın, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri mi yoksa kullanım değerini mi esas aldığı),

b)Geri kazanılabilir tutarın kullanım değerini esas almış olması durumunda, tahmin edilen gelecekteki nakit akışlarının tutarı veya zamanlamasındaki veya iskonto oranında meydana gelen bir değişim ya da

c)Geri kazanılabilir tutarın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri esas almış olması durumunda, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer bileşenleri ile ilgili tahminde meydana gelen bir değişim.

Basit bir şekilde, gelecekteki nakit girişlerinin bugünkü değeri bunların elde edilme zamanları yakınlaştıkça artacağından, bir varlığın kullanım değeri varlığın defter değerinden daha büyük olabilir. Ancak, varlığın hizmet potansiyeli artmamıştır. Bu nedenle, varlığın geri kazanılabilir tutarı defter değerini aşan bir konuma gelse dahi, değer düşüklüğü zararı, sadece zamanın ilerlemesi (iskontonun değişmesi) sebebiyle iptal edilmez.

Şerefiye haricindeki bir varlığa ilişkin değer düşüklüğü zararının iptali nedeniyle artan defter değeri, önceki dönemlerde söz konusu varlık için değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirilmemiş olsaydı ulaşacağı (amortisman veya itfa payı dikkate alınmaksızın) defter değerini aşmaz. Defter değerinin üzerindeki bir artış yeniden değerlemedir. Bu tutarın muhasebeleştirilmesinde işletme varlığın tabi olduğu standardı uygular.¹⁷²

Bir varlık, diğer bir Standarda göre yeniden değerlendirilmiş bir tutardan izlenmediği sürece, şerefiye haricindeki bir varlığın değer düşüklüğü zararının iptali hemen kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Yeniden değerlendirilmiş bir

¹⁷² TMS 36, prg. 118

varlığın değer düşüklüğü zararının iptali, ilgili diğer Standarda göre yeniden değerlendirme artışı olarak dikkate alınır.

Yeniden değerlendirilmiş bir varlığın değer düşüklüğü zararının iptali, doğrudan, yeniden değerlendirme fazlası adı altında öz kaynağa alacak kaydedilir. Ancak, iptal edilen değer düşüklüğü zararının, yine aynı yeniden değerlendirilmiş varlık ile ilgili olarak daha önce kâr veya zararda muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararına isabet eden bölümü, kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

Bir değer düşüklüğü zararının iptal edilmesinden sonra, varlığın amortisman gideri (itfa payı), düzeltilmiş değeri ile kalıntı değeri (eğer varsa) düşülmüş defter değerinin gelecek dönemlerde kalan yararlı ömrüne sistematik bir çerçevede dağıtılmasını sağlayacak şekilde düzeltilir.

Şerefiye hariç, nakit yaratan bir birime ilişkin olarak muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararının iptali; ilgili birimin varlıklarına, bu varlıkların defter değerlerine göre oransal olarak dağıtılır. Defter değerlerinde meydana gelen söz konusu artışlar, her bir varlık için değer düşüklüğü zararının iptali olarak dikkate alınır.

Nakit yaratan bir birime ilişkin iptal edilen değer düşüklüğü zararının dağıtılmasında, bir varlığın defter değeri aşağıdakilerden düşük olanın üzerine çıkarılamaz:

a) Geri kazanılabilir tutarının (eğer belirlenebiliyorsa) ve

b) Önceki dönemlerde varlık için değer düşüklüğü zararı ayrılmamış olsaydı ulaşacağı (amortisman veya itfa payları dikkate alınmaksızın) defter değeri.

Aksi takdirde varlığa dağıtılacak değer düşüklüğü zararı, birimin (birim grubunun) diğer varlıklarına oransal olarak dağıtılır.

Örnek; 2006 yılında satın alınmış 31.12.2008 tarihinde işletmenin bilançosunda maliyet bedeli 100.000 TL ve birikmiş amortismanı 20.000 TL ve faydalı ömrü 10 yıl olan bir makine bulunmaktadır. Makinenin bu tarihteki

geri kazanılabilir değeri 64.000 TL olarak belirlenmiştir. Bu durumda 16.000 TL değer düşüklüğü karşılığı ayrılması gereklidir.

-----//-----	
659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar	16.000
Makine değer düşüklüğü zararı	
MDV Değer Düşüklüğü Karşılığı	16.000
-----//-----	

Bu kayıttan sonra makinenin kayıtlı değeri 64.000 olduğundan kalan 8 yıl için yıllık 8.000 TL amortisman gideri kaydedildikten sonra kayıtlı değer 56.000 TL olur. İşletmenin 2009 yılında bu makinesinin kayıtlı değeri 56.000 TL iken geri kazanılabilir değeri 74.000 TL olarak belirlendiği durumda iptal edilecek değer düşüklüğü söz konusu olacaktır. Bu tutar aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

2006 yılında alınan makine hiç değer düşüklüğüne uğramamış olsaydı 2009 yılında kayıtlı değeri 70.000 TL olacaktı. Bu nedenle iptal edilecek tutar 2009 daki kayıtlı değer 56.000 TL ile 70.000 TL arasındaki fark kadar olacak ve muhasebe kaydı aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

-----//-----	
MDV Değer Düşüklüğü Karşılığı	14.000
644 Konusu Kalmayan Karşılıklar	14.000
-----//-----	

veya

-----//-----	
253 Tesis Makine ve Cihazlar	14.000
649 Diğer Olağan Gelir ve Karlar	14.000
-----//-----	

Bu kayıtlarla makinenin değeri 70.000 TL ye çıkar, 74.000 TL ye çıkartılamaz.

Şerefiyeye ilişkin olarak muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararı daha sonraki bir dönemde iptal edilmez.

TMS 38, işletme içi yaratılan şerefiyenin muhasebeleştirilmesine izin vermez. Bu nedenle, değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirilmiş olan şerefiyenin geri kazanılabilir tutarında daha sonraki dönemlerde meydana gelen bir artışın, elde edilen şerefiyenin değer düşüklüğü zararının iptal edilmesinden ziyade, işletme içi yaratılan şerefiyedeki artıştan kaynaklanması muhtemeldir.

Aşağıda, 2012 yılı ikinci çeyreğindeki İMKB 100 ve 12.05.2011 tarihi itibarıyla İMKB 30 endeksindeki firmaların amortismanına tabi duran varlıkları için değer düşüklüğü karşılığı hesabının kullanım durumu tablo ve grafik olarak sunulmuştur.

Tablo 9: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesaplarını Kullanımı

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
AEFES	var	var	var	var
AFYON	yok	yok	yok	yok
AKBNK	var	var	var	yok
AKENR	var	var	var	var
AKFEN	var	var	var	var
AKGRT	yok	yok	yok	yok
AKSA	yok	yok	yok	yok
AKSEN	yok	yok	var	yok
ALARK	yok	yok	yok	yok
ANSGR	yok	yok	yok	yok
ARCLK	yok	yok	var	yok
ASELS	yok	yok	yok	yok
ASYAB	var	var	var	var
AYGAZ	yok	yok	yok	yok
BAGFS	yok	yok	yok	yok
BANVT	yok	yok	yok	yok
BIMAS	yok	yok	var	yok
BİZİM	--	--	yok	yok
BJKAS	var	yok	yok	yok
BOYNR	yok	yok	yok	yok
BRİSA	yok	yok	yok	yok
BRSAN	yok	yok	yok	yok

Tablo 9 (Devamı): İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesaplarını Kullanımı

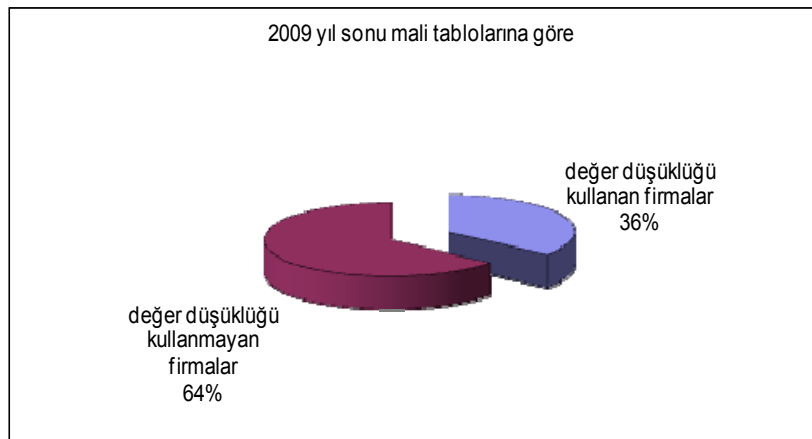
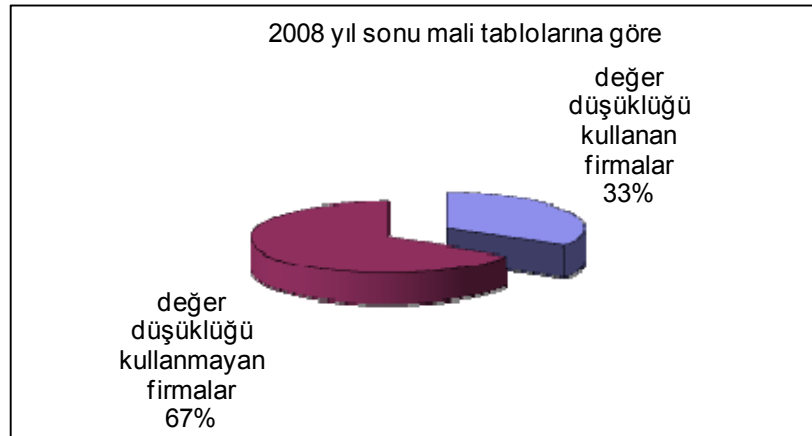
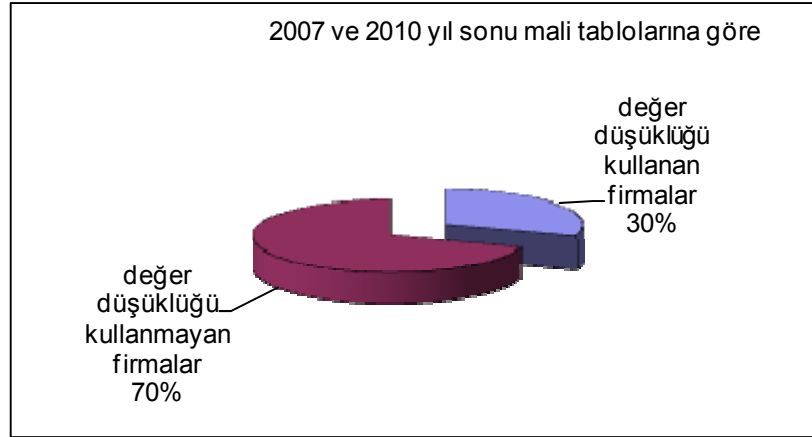
Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
CEMAS	--	--	yok	yok
DEVA	yok	yok	var	yok
DOAS	yok	yok	yok	yok
DOHOL	var	var	var	var
DYHOL	var	var	var	var
ECILC	var	yok	yok	yok
ECZYT	yok	yok	yok	yok
EGGUB	yok	yok	yok	yok
EKGYO	var	var	var	var
ENKAI	var	var	var	yok
EREGL	yok	var	var	yok
FENER	yok	yok	yok	yok
FROTO	yok	yok	yok	yok
GARAN	var	var	var	var
GLYHO	yok	var	var	yok
GOLDS	yok	yok	yok	yok
GOLTS	yok	yok	yok	yok
GOODY	var	var	var	var
GOZDE	--	--	--	yok
GSDHO	yok	var	var	var
GSRAY	yok	yok	yok	yok
GUBRF	yok	yok	yok	yok
HALKB	var	var	var	var
HURG	var	var	yok	var
IHEVA	yok	yok	yok	yok
IHLAS	var	var	var	var
IPEKE	--	--	--	--
ISCTR	--	--	--	--
ISFIN	yok	var	var	var
ISGYO	var	var	var	var
ISYHO	--	--	yok	yok
ITTFH	--	yok	yok	var
IZMDC	yok	yok	yok	yok
KARSN	yok	yok	yok	yok
KARTN	yok	yok	yok	yok
KCHOL	yok	var	var	var
KILER	--	--	var	var
KLGYO	--	--	--	yok
KONYA	yok	yok	yok	yok
KOZAA	yok	yok	yok	yok
KOZAL	yok	yok	yok	yok

Tablo 9 (Devamı): İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesaplarını Kullanımı

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
KRDMD	yok	yok	yok	yok
METRO	--	--	yok	var
MGROS	--	--	var	var
MNDRS	yok	yok	yok	yok
MUTLU	yok	yok	yok	yok
NETAS	yok	yok	yok	yok
NTHOL	yok	yok	yok	yok
NTTUR	yok	yok	yok	yok
OTKAR	yok	yok	yok	yok
PETKM	yok	yok	yok	yok
PRKME	yok	yok	yok	yok
RHEAG	--	--	--	yok
SAFGY	--	--	var	yok
SAHOL	var	var	var	var
SASA	var	yok	yok	yok
SISE	var	var	yok	yok
SKBNK	var	var	var	var
SNGYO	yok	yok	yok	yok
TAVHL	yok	var	yok	var
TCELL	var	var	var	var
TEKST	yok	yok	var	var
TEKTU	yok	yok	yok	yok
THYAO	var	var	var	var
TIRE	var	var	yok	var
TKFEN	yok	yok	yok	yok
TOASO	yok	yok	yok	yok
TRCAS	yok	yok	yok	yok
TRGYO	--	--	yok	yok
TRKCM	yok	yok	yok	yok
TSKB	yok	yok	yok	yok
TSPOR	yok	yok	yok	yok
TTKOM	yok	yok	var	yok
TTRAK	yok	yok	yok	yok
TUPRS	yok	yok	yok	yok
VAKBN	var	var	var	var
VESTL	yok	yok	yok	yok
YKBNK	var	var	var	var

2012 yılının 2. Çeyreğindeki İMKB 100 endeksindeki firmalardan 2007 yılında 26 tanesi, 2008 yılında 29 tanesi, 2009 yılında 34 tanesi ve 2010 yılında da

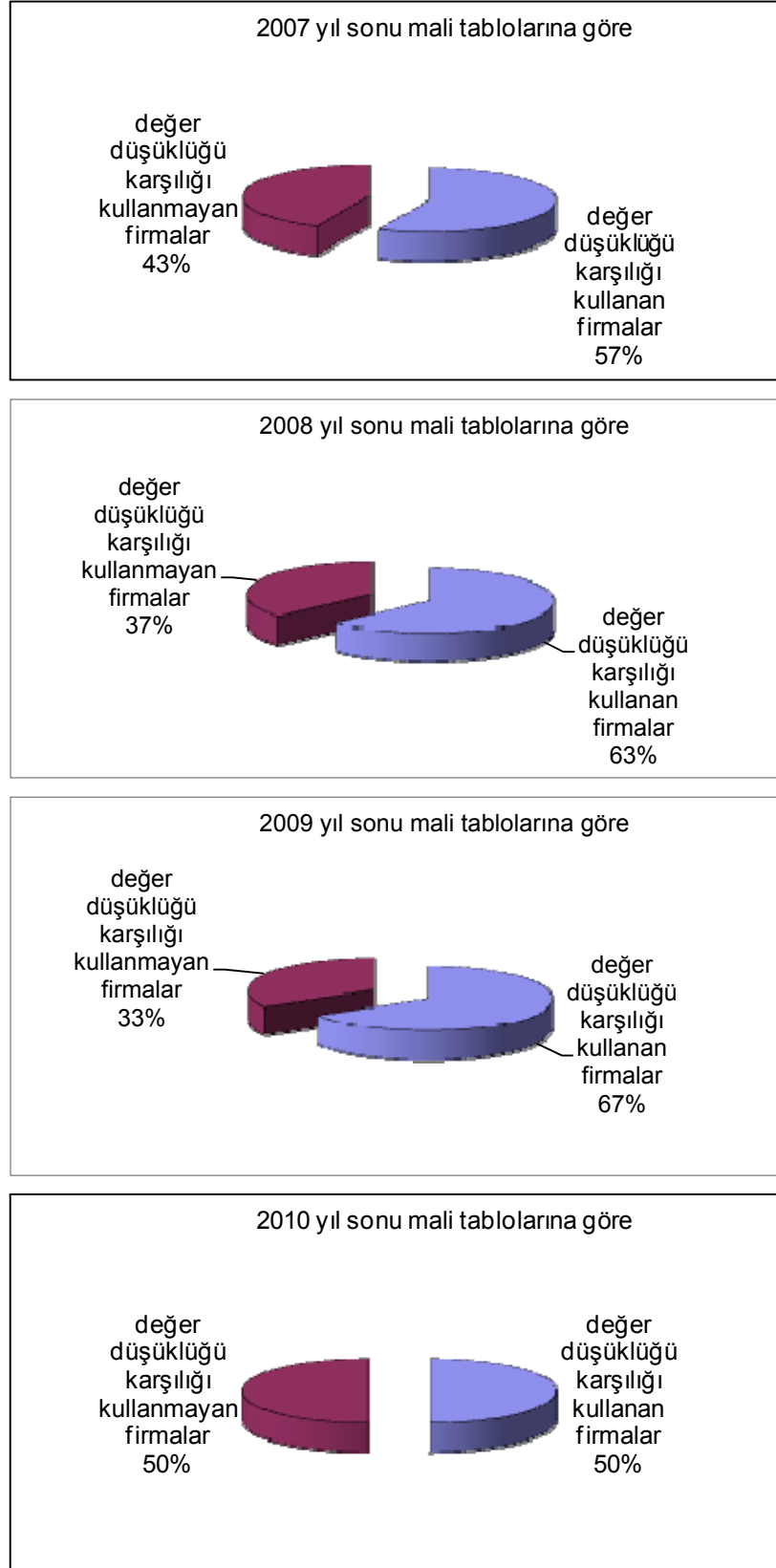
29 tanesi amortismanına tabi duran varlıkları için değer düşüklüğü hesabı kullanmıştır.

Grafik 7: İMKB 100 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Değer Düşüklüğü Hesaplarını Kullanım Durumu Grafikleri

Tablo 10: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Amortismanına Tabi Duran Varlıkları İçin Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesaplarını Kullanımı

Firmalar	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı	2010 Yılı
Akbank T.A.Ş.	var	var	var	yok
Arçelik A.Ş.	yok	yok	var	yok
Asya Katılım Bankası A.Ş.	var	var	var	var
Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.	var	var	var	var
Doğan Yayın Holding A.Ş.	var	var	var	var
EİS Eczacıbaşı İlaç, Sınai ve Finansal Yatırımlar Sanayi ve Ticaret A.Ş.	var	yok	yok	yok
Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	var	var	var	var
Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.	var	var	var	yok
Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	yok	var	var	yok
Fenerbahçe Sportif Hizmetler Sanayi ve Ticaret A.Ş.	yok	yok	yok	yok
H.Ö.Sabancı Holding A.Ş.	var	var	var	var
İhlas Holding A.Ş.	var	var	var	var
Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Koç Holding A.Ş.	yok	var	var	var
Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Pektim Petrokimya Holding A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Sinpaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş.	yok	yok	yok	yok
T. Garanti Bankası A.Ş.	var	var	var	var
T. İş Bankası A.Ş.	var	var	var	var
T. Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	var	var	yok	yok
Tefken Holding A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Türkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	var	var	var	var
Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	yok	yok	yok	yok
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	yok	var	var	var
Türk Hava Yolları A.O.	var	var	var	var
Türk Telekomünikasyon A.Ş.	yok	yok	var	yok
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	var	var	var	var
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	var	var	var	var
Yapı Kredi Bankası A.Ş.	var	var	var	var

Grafik 8: İMKB 30 Endeksindeki Firmaların Amortisman Tabi Duran Varlık Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesaplarının Kullanımı

İMKB 100 Endeksindeki firmalarda amortismanına tabi duran varlıkları için değer düşüklüğü hesabı kullanım oranı 2007 ve 2010 yıllarında %30, 2008 yılında %33 ve 2009 yılında %35 iken İMKB 30 endeksindeki firmalar için bu oran 2007 yılında %57, 2008 yılında %63, 2009 yılında %67 ve 2010 yılında %50 olarak gerçekleşmiştir.

2.7.6. Dipnotlarda Kamuya Açıklanması Gerekli Bilgiler

Bir işletme, her bir varlık sınıfı için aşağıdaki bilgileri kamuoyuna açıklar:

a)Dönem içinde kâr veya zararda muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararlarının tutarı ile söz konusu değer düşüklüğü zararlarının dahil edildiği ilgili gelir tablosu kalemi (kalemleri).

b)Dönem içinde kâr veya zararda muhasebeleştirilen iptal edilen değer düşüklüğü zararlarının tutarı ile söz konusu değer düşüklüğü zararlarının iptal edildiği ilgili gelir tablosu kalemi (kalemleri).

c)Dönem içinde doğrudan öz kaynaklarda muhasebeleştirilen yeniden değerlendirilmiş varlıklar ile ilgili değer düşüklüğü zararlarının tutarı.

d)Dönem içinde doğrudan öz kaynaklarda muhasebeleştirilen yeniden değerlendirilmiş varlıklar ile ilgili değer düşüklüğü zarar iptallerinin tutarı.

Yukarıdaki bilgiler, ilgili varlık sınıfına ilişkin olarak kamuoyuna açıklanan diğer bilgilerle beraber sunulabilir. Örneğin; söz konusu bilgi, "TMS 16 Maddi Duran Varlıklar" Standardı uyarınca yapılması gereken, maddi duran varlıkların defter değerlerinin dönem başı ile dönem sonu arasındaki mutabakatlarının sağlanması işlemlerine dahil edilebilir.

Bir işletme, şerefiye dahil olmak üzere, bir varlık veya nakit yaratan birim için dönem içinde muhasebeleştirilen veya iptal edilen önemli düzeydeki her değer düşüklüğü zararına ilişkin olarak aşağıdaki açıklamaları yapar:

a)Değer düşüklüğü zararının muhasebeleştirilmesini veya iptalini gerektiren olay ve durumlar.

b)Muhasebeleştirilen veya iptal edilen değer düşüklüğü zararı tutarı.

c)Bir varlık için:

(i) İlgili varlığın niteliği; ve

(ii)İşletmenin faaliyet alanı bilgisini TMS 14'e göre raporlaması durumunda, işletmenin temel raporlama esasına göre ilgili varlığın ait olduğu raporlanabilir faaliyet alanı.

d)Nakit yaratan bir birim için:

(i) Nakit yaratan birimin tanımı (üretim hattı, fabrika, faaliyet kolu, coğrafi alan veya TMS 14'de tanımlanan raporlanabilir bir faaliyet alanı olup olmadığı);

(ii)Varlık sınıfı itibariyle ve, işletmenin faaliyet alanı bilgisini TMS 14'e göre raporlaması durumunda işletmenin temel raporlama formatına göre raporlanabilir faaliyet alanı itibariyle, muhasebeleştirilen veya iptal edilen değer düşüklüğü zararı tutarı; ve

(iii) Nakit yaratan birimin, (eğer varsa) geri kazanılabilir tutarını belirleyen varlıkların toplamının, ilgili nakit yaratan birimin geri kazanılabilir değerine ilişkin yapılmış bir önceki tahminden sonra değişmiş olması durumunda; varlıkların toplanmasında kullanılan önceki ve şimdiki yöntemin tanımı ve ilgili nakit yaratan birimi belirleme yönteminin değişme nedenleri.

e)Varlığın (nakit yaratan birimin) geri kazanılabilir tutarının satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri mi yoksa kullanım değeri mi olduğu.

f)Geri kazanılabilir tutarın satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer olması durumunda, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer belirlenmesinde esas alınan temel (gerçeğe uygun değer aktif bir piyasaya yapılan referansla belirlenip belirlenmediği gibi).

g)Geri kazanılabilir tutarın kullanım değeri olması durumunda, kullanım değerine yönelik şimdiki ve önceki (eğer varsa) tahminlerde kullanılan iskonto oranı (oranları).

İşletme, yukarıda yapılan açıklamalara ek olarak; değer düşüklüğü zararlarından ve iptallerinden etkilenen temel varlık sınıfları ile söz konusu değer düşüklüğü zararlarının muhasebeleştirilmesine ve bunların iptallerine neden olan başlıca olay ve durumları da kamuoyuna açıklar.

Dönem içindeki bir işletme birleşmesinde edinilen şerefiyenin bir kısmının raporlama tarihi itibarıyla nakit yaratan bir birime (veya birimler grubuna) dağıtılmamış olması durumunda, dağıtılmayan şerefiye tutarı dağıtılmama gerekçesiyle birlikte kamuoyuna açıklanır.

Şerefiye veya sınırsız yararlı ömre sahip maddi olmayan duran varlıklarının defter değerlerinin toplamıyla karşılaştırıldığında, kendisine düşen şerefiye veya sınırsız yararlı ömre sahip maddi olmayan duran varlığın defter değerinin önemli seviyede olduğu her bir nakit yaratan birim (birimler grubu) için işletme aşağıda yer alan bilgileri kamuoyuna açıklar:

a)Birime (birimler grubuna) dağıtılan şerefiyenin defter değeri.

b)Birime (birimler grubuna) dağıtılan sınırsız yararlı ömre sahip maddi olmayan duran varlıkların defter değeri.

c)Birimin (birimler grubunun) geri kazanılabilir tutarının esas aldığı temel (yani kullanım değer veya satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer).

d)Birimin (birimler grubunun) geri kazanılabilir tutarının, kullanım değerini esas alması durumunda:

- (i) Yönetimin, en son bütçelerin/tahminlerin kapsadığı dönem için yapılan nakit akış projeksiyonları için esas aldığı her bir kilit varsayımın tanımı. Kilit varsayımlar, birimin (birimler grubunun) geri kazanılabilir tutarının en çok duyarlı olduğu varsayımlardır.
- (ii) Yönetimin, her bir kilit varsayımla ilişkilendirilen değeri (değerleri) belirlemedeki yaklaşımı; bu değer (değerlerin)

geçmiş deneyimleri yansıtip yansıtmadığı veya, uygun olması durumunda, işletme dışı bilgi kaynakları ile tutarlı olup olmadığı, ve aksi halde, neden geçmiş deneyimlerden veya işletme dışı bilgi kaynaklarından farklı olduğu.

(iii) Yönetimin kendi onayladığı finansal bütçeler/tahminler çerçevesinde nakit akışlarını planladığı dönem ve nakit yaratan bir birim (birimler grubu) için 5 yıldan daha uzun bir dönemin kullanıldığı durumda, söz konusu uzunca dönemin kullanılmasını haklı çıkaran bir açıklama.

(iv) Nakit akış projeksiyonlarını en son bütçelerin/tahminlerin kapsadığı dönemin ötesine taşımak için kullanılan büyüme oranı, ve işletmenin faaliyette bulunduğu ürün kolunun, endüstrilerin, ülke veya ülkelerin veya birimin (birimler grubunun) hizmet verdiği piyasanın uzun vadeli ortalama büyüme oranını aşan büyüme oranı kullanılmasının gerekçesi.

(v) Nakit akış projeksiyonlarına uygulanan iskonto oranı (oranları).

e) Birimin (birimler grubunun) geri kazanılabilir tutarının satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri esas alması durumunda, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri belirlemek için kullanılan yöntem. Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer, birime (birimler grubuna) ilişkin olarak gözlemlenebilen bir piyasa fiyatı kullanarak belirlenmemesi durumunda, aşağıdaki bilgiler kamuoyuna açıklanır:

(i) Yönetimin, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri belirlemede esas aldığı her bir kilit varsayım. Kilit varsayımlar; birimin (birimler grubunun) geri kazanılabilir tutarının en çok duyarlı olduğu varsayımlardır.

(ii) Yönetimin, her bir temel varsayımla ilişkilendirilen değeri(değerleri) belirlemedeki yaklaşımı; söz konusu değerin(değerlerin) geçmiş deneyimleri yansıtip yansıtmadığı, uygun olması durumunda, işletme dışı bilgi kaynakları ile tutarlı olup olmadığı, ve aksi halde, neden geçmiş deneyimlerden veya işletme dışı bilgi kaynaklarından farklı olduğu.

f)Yönetimin, birimin (birimler grubunun) geri kazanılabilir tutarını belirlerken esas aldığı kilit bir varsayımdaki yeterince muhtemel bir değişimin, ilgili birimin (birimler grubunun) defter değerinin geri kazanılabilir tutarını aşmasına sebep olması durumunda:

- (i) İlgili birimin (birimler grubunun) geri kazanılabilir tutarının defter değerini aşan tutarı.
- (ii) Kilit varsayımlarla ilişkilendirilen değer.
- (iii) İlgili birimin (birimler grubunun) geri kazanılabilir tutarını defter değerine eşitlemek için, söz konusu değişimin geri kazanılabilir tutarı ölçmede kullanılan diğer değişkenler üzerindeki olası etkilerini dikkate aldıktan sonra kilit varsayıma ait değer ne kadar değişmesi gerektiği.

Şerefiyenin veya sınırsız yararlı ömre sahip bir maddi olmayan duran varlığın defter değerinin bir kısmı veya tamamı, çeşitli nakit yaratan birimlere (birimler grubuna) dağıtıldığı ve her bir birime (birimler grubuna) dağıtılan tutarın işletmenin şerefiye veya sınırsız yararlı ömre sahip maddi olmayan duran varlıklarının toplam defter değeriyle karşılaştırıldığında önemli bir tutarda olmadığı durumlarda, anılan durum, bu birimlere (birimler grubuna) dağıtılan şerefiye veya sınırsız yararlı ömre sahip maddi olmayan duran varlıkların toplam defter değerleriyle birlikte kamuoyuna açıklanır. Ek olarak, bu birimlerden (birimler grubunun) herhangi birinin geri kazanılabilir tutarının aynı kilit varsayımı (varsayımları) esas aldığı ve söz konusu birimlere dağıtılan şerefiye veya sınırsız yararlı ömre sahip maddi olmayan duran varlıkların toplam defter değerlerinin, işletmenin şerefiye veya sınırsız yararlı ömre sahip maddi olmayan duran varlıklarının toplam defter değerleriyle karşılaştırıldığında önemli bir tutar olduğu durumlarda, işletme anılan hususu aşağıdakilerle birlikte kamuoyuna açıklar:

a)Bu birimlere (birimler grubuna) dağıtılan şerefiyenin toplam defter değeri.

b)Bu birimlere (birimler grubuna) dağıtılan sınırsız yararlı ömre sahip maddi olmayan duran varlıkların toplam defter değeri.

c)İlgili kilit varsayım (varsayımlar).

d)Yönetimin her bir kilit varsayımla ilişkilendirilen değeri (değerleri) belirlemedeki yaklaşımı; bu değerin (değerlerin) geçmiş deneyimleri yansıtmıyorsa, uygun olması durumunda, işletme dışı bilgi kaynakları ile tutarlı olup olmadığı, ve aksi halde, neden geçmiş deneyimlerden veya işletme dışı bilgi kaynaklarından farklı olduğu.

e)Kilit varsayımdaki (varsayımlardaki) yeterince muhtemel bir değişim, ilgili birimin (birimler grubunun) toplam defter değerlerinin toplam geri kazanılabilir tutarlarını aşmasına sebep olması durumunda:

(i) İlgili birimin (birimler grubunun) geri kazanılabilir tutarının defter değerinin toplamını aşan tutarı.

(ii)Kilit varsayımlarla ilişkilendirilen değer.

(iii) İlgili birimler (birimler grubu) toplamının geri kazanılabilir tutarını toplam defter değerine eşitlemek için, söz konusu değişimin geri kazanılabilir tutarı ölçmede kullanılan diğer değişkenler üzerindeki olası etkilerini dikkate aldıktan sonra kilit varsayıma (varsayımlara) ait değerin (değerlerin) ne kadar değişmesi gerektiği.

Nakit yaratan bir birimin (birimler grubunun) geri kazanılabilir tutarına ilişkin önceki dönemde yapılan en son detaylı hesaplama, standardın ilgili Paragrafları uyarınca, belirli kriterlerin sağlanması durumunda, ileri doğru taşınabilir ve söz konusu birimin (birim grubunun) değer düşüklüğünün test edilmesi için kullanılabilir. Durum böyle olduğunda, bu birime (birimler grubuna) ilişkin olarak yukarıdaki paragraflar çerçevesinde kamuoyuna yapılacak açıklamalara dahil edilen bilgi, ileriye doğru taşınan geri kazanılabilir tutarın hesaplamasına ilişkindir.

Bir işletmenin, "TFRS 3 İşletme Birleşmeleri" Standardının 85 inci Paragrafı çerçevesinde TFRS 3 Standardının, 78-84 Paragraflarında belirlenen yürürlük tarihinden önceki bir tarihten itibaren uygulamayı seçmesi durumunda, ilgili bu Standardı da aynı tarihten başlayarak uygular.

Aksi takdirde, işletme bu Standardı sözleşme tarihi 31 Mart 2004 veya sonrası olan işletme birleşmelerinde edinilen şerefiye ile maddi olmayan duran varlıklarına; ve 31 Mart 2004 veya daha sonrasında başlayan yıllık dönemler itibarıyla tüm diğer varlıklarına uygular.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE AMORTİSMANA TABİ DURAN VARLIKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNDE VERGİ MEVZUATI, TEKDÜZEN MUHASEBE SİSTEMİ VE TÜRKİYE MUHASEBE STANDARDI UYGULANMASININ İNCELENMESİ

İşletmelerin düzenledikleri finansal tablolar işletme sahiplerine çalışanlarına ve işletme dışındaki ilgililere bilgi veren ve işletmeyi tanıtan raporlar olduğu için, gerek yıllar itibarıyla kendi içinde gerekse de diğer işletmelerin yayınladığı finansal tablolarla karşılaştırılabilir olmalıdır.

Finansal muhasebe bilgilerinin karşılaştırılabilirliğini etkileyen en önemli unsur uygulanan muhasebe politikalarıdır. Alternatif muhasebe politikaları aynı olayların farklı şekilde raporlanmasına neden olabilir. Özellikle değerlemeye ilişkin muhasebe politikaları karın belirlenmesinde önemli rol oynar.¹⁷³

3.1. MUHASEBE POLİTİKASININ TANIMI VE ÖNEMİ

Finansal tabloların amacı, kullanıcıların ekonomik kararlarında faydalı olacak şekilde işletmelerin finansal durumu, faaliyet sonuçları ve finansal durumundaki değişiklikler hakkında bilgi vermektir. Bu nedenle finansal tablolar kullanıcılarının ortak ihtiyaçları gözetilerek hazırlanmalı ve sunulmalıdır.¹⁷⁴

¹⁷³ Aydın Karapınar, “Uluslararası Muhasebe Standartlarında Firma Karı Üzerine Etki Eden Alternatif Muhasebe Politikalarına ve Türkiye’nin Uyum Derecesine İlişkin Bir Araştırma”, Ankara, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2000, s.38

¹⁷⁴ Seri:XI, No:25 sayılı Tebliğ, 11 madde.

3.1.1. Muhasebe Politikasının Tanımı

Muhasebe politikaları, finansal tabloların hazırlanması ve sunulması için işletme tarafından kabul edilmiş ilkeler, esaslar gelenekler, kurallar ve uygulamalardır.¹⁷⁵

İşletme yönetimi muhasebe politikalarını belirlerken muhasebe standartlarını esas alır. Muhasebe politikaları seçilirken aşağıdaki bilgilerin sağlanmasına dikkat edilir.¹⁷⁶ Bunlar,

İşletmenin güvenilirliğini sağlayacak faaliyet sonuçlarını sunan,
Ekonomik boyutlarını yansıtan,
Ön yargıdan uzak ve tarafsız,
İhtiyatlılık kavramına uygun ve

Önemlilik kavramını göz önüne alarak tam ve eksiksiz olarak hazırlanmış bilgilerdir.

İşletmeler uyguladıkları muhasebe politikalarından önemli olanlarını mali tablolarda, dipnotlar ve ekler aracılığıyla açık ve anlaşılır bir biçimde belirtilmesi şarttır. Muhasebe politikaları ile ilgili açıklamalar finansal tabloların bir parçasıdır. Muhasebe politikalarının açıklanmış olması finansal tablolarda yer alan hataların düzeltilmiş olduğu anlamına gelmez.¹⁷⁷

SPK'na göre de finansal raporlama yapılırken uygulanan politikalar açıklanmalıdır.

Tekdüzen muhasebe sistemimizde “muhasebe politikalarının açıklanması” başlığı altında aşağıdaki hususlar belirtilmiştir.¹⁷⁸

1.Mali tablolar işletmenin sürekliliği, tutarlılık ve dönemsellik kavramlarına dayanılarak hazırlanmış olmalıdır. Bu kavramlardan

¹⁷⁵ TMS 8, Madde 5

¹⁷⁶ Nalan Akdoğan, Nejat Tenker, a.g.e., s.53

¹⁷⁷ SPK, Seri XI, kısım 2, Mali Tabloların Sunumu

¹⁷⁸ Remzi Örtten, Tekdüzen Hesap Planı ve Hesapların Açıklanması, 2001, Gazi Kitabevi, Ankara, s.12

ayrılmaların mevcut olması hallerinde, mali tabloların dipnotlarında nedenleri ile birlikte açıklanmalıdır.

2.İhtiyatlılık, özün önceliği ve önemlilik kavramları muhasebe politikalarının seçimini ve uygulamasını yönlendirmelidir.

3.Mali Tabloların içerdiği bütün önemli muhasebe politikaları anlaşılır ve kısa olarak açıklanmalıdır.

4.Kullanılan muhasebe politikalarıyla ilgili açıklamalar mali tablolarla bütünlük oluşturur. Kullanılan önemli muhasebe politikalarının açıklanması mali tabloların bütünlüğü ve tamlığı için temel ilkedir. Politikalara ilişkin açıklamalar işletme yönetimi tarafından muhasebe departmanına toplu olarak verilmelidir.

5.Bilanço ve gelir tablosundaki ve diğer tablolardaki yanlış veya gerçeğe uygun olmayan işlemler, muhasebe politikalarının açıklanması veya dipnotlarda belirtilmesi suretiyle düzeltilmiş olamaz. Düzeltme ancak, muhasebe kayıt ve tekniğine uygun olarak yapılır ve mali tablolara yansıtılır.

6.Mali tablolar, dönemler itibarıyla karşılaştırılabilir olmalıdır.

7.Mali politikalarda, cari dönem veya gelecek dönemlerde önemli etki yaratan veya yaratabilecek bir değişiklik yapılmış ise durum nedenleri ile birlikte açıklanmalı ve bunun mali tablolara olan etkileri gösterilmelidir.

TMS'nın finansal tabloların hazırlanması ve sunumuna ilişkin kavramsal çerçevesine göre; işletme yönetiminin belirleyeceği muhasebe politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması sonucunda oluşacak bilgiler;

a) anlaşılabilir olmalıdır,

b) ihtiyaca uygun ve önemli olmalıdır,

c) özün önceliği, tarafsızlık, ihtiyatlılık ve tam açıklama ilkeleri doğrultusunda güvenilir olmalıdır,

d)karşılaştırılabilir olmalıdır.

Bu özelliklere sahip finansal raporlar zamanında sunulmalıdır.

Ayrıca, TMS 8’de işletme yönetimince herhangi bir nedenle muhasebe politikalarında yapılacak değişikliklerde hangi hususlara dikkat edilmesi gerektiği açıklanmıştır. Buna göre, değişiklik işletmenin finansal tablolarında olayların ve işlemlerin daha uygun sunulmasına yol açacaksa yapılır. Yapılan bu değişiklik ilgili tarihten sonraki işlemlere uygulanır. Yapılan bu değişikliğin cari dönem karına çok fazla etkisi varsa; değişiklik nedenleri, karşılaştırmayı sağlayacak bilgiler ve kar/zararda oluşan farklar mutlaka açıklanır.

3.1.2. Muhasebe Politikasının Önemi

Finansal bilgilerin etkin olarak kullanılabilmesi için karşılaştırılabilir olması gerekir.

Bir işletme cari yılda hazırladığı finansal tablosunu önceki yılların finansal tabloları ile karşılaştırabildiği durumda geçmişin bilgilerinden faydalanabilir ve gelecekle ilgili kararlar alabilir.

Yatırımcılar da piyasadaki birden fazla firmanın finansal tablolarını karşılaştırabildiği durumda daha iyi kararlar alabilirler.¹⁷⁹

Uluslararası pazara açılmış işletmelerin düzenleyecekleri finansal raporlar, yabancı ülkelerde faaliyet gösteren işletmelerin finansal raporları ile karşılaştırılacağı için bu işletmelerin uygulayacağı muhasebe politikaları daha önemli olmaktadır.

İşletmeler faaliyetlerini, piyasa koşullarını, muhasebe ilke ve standartlarını dikkate alarak kendisi için en uygun muhasebe politikalarını seçmelidir. Muhasebe politikasının seçiminde yapılacak bir yanlışlık, finansal rapor kullanıcıları yanlış bilgilenemesine yol açacaktır. Bu doğrultuda alınan kararlar ekonomide kaynak tahsisini etkileyeceğinden; doğru finansal bilgiler

¹⁷⁹ Hamdi Bağcı, “Ulusal Muhasebe Standartları ve Uluslararası Standartlarla Uyum”, XVII Türkiye Muhasebe Kongresi Bildiriler Kitabı, 10-12 Ekim 2002, İstanbul, s.29

etkin kaynak dağılımını sağlarken yanlış yada eksik finansal bilgiler ise kaynak israfına neden olacaktır.¹⁸⁰

Muhasebe Standartları genel hatları belirlemekte hatta aynı konuda birden fazla alternatif muhasebe politikası sunmaktadır. Bu alternatiflerin işletmelerle ilgili olanları belirlenerek uygun muhasebe politikaları seçildiğinde, hem işletmelerin finansal bilgileri doğru sonuçları verecek, hem de ulusal ve uluslararası karşılaştırma kolayca yapılabilir.

Diğer bir yönden de işletmelerin muhasebe standartları çerçevesinde belirledikleri muhasebe politikaları ile karlarını etkileyebilmeleri, muhasebe politikalarının önemini ortaya koymaktadır.¹⁸¹

Özetle, muhasebe politikaları işletme için, ülke çapında ve uluslararası uyumda çok önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle muhasebe politikaları muhasebe standartlarındaki gerekleri yerine getirecek şekilde seçilmeli ve bilgiler finansal bilgi kullanıcılarını yanıltmayacak şekilde sunulmalıdır.

3.1.3. Muhasebe Politikasının Belirlenmesinde Göz Önünde Bulundurulacak Hususlar

Muhasebe politikalarının belirlenmesine; ülkede uygulanan yasal mevzuat, işletmenin faaliyette bulunduğu endüstri dalı, muhasebe ilke ve kavramları ile muhasebe standartları gibi birçok faktör etki eder.

Çevresel koşulların etkilerinin yanı sıra ülke ekonomisinin içinde bulunduğu durum ve yıllar itibarıyla muhasebe teorilerinde meydana gelen değişimler de muhasebe politikalarının seçimini etkiler. Örneğin maddi duran varlık değerlemesinde kullanılan yöntemler gün geçtikçe değişikliğe uğramış, önceden kullanılan defter değeri yerini yavaş yavaş piyasa değerine bırakmıştır.

¹⁸⁰ Cemal Küçüksozen, Finansal Bilgi Manipülasyonu: Nedenleri, Yöntemleri, Amaçları, Teknikleri, Sonuçları ve İMKB Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma, SPK Yayını, Yayın No:183, Ankara, 2005, s.13

¹⁸¹ Aydın Karapınar, a.g.e.s.42

Muhasebe politikalarının belirlenmesini etkileyen faktörleri; ekonomik faktörler, hukuki faktörler, endüstriyel faktörler ve işletme özellikleri olarak dört ana başlık altında aşağıda kısaca açıklanmıştır.

3.1.3.1. Ekonomik Faktörler

İşletmenin faaliyette bulunduğu ekonomik ortamın muhasebe politikalarının belirlenmesine etkisi oldukça fazladır. İşletmelerde belirlenen muhasebe politikaları; işletmenin dönem sonundaki mali bilgilerini temelden etkilemektedir.

İşletme yönetimince, kullanıcılara sunulacak finansal bilgilerin ekonomik çevreye doğru bilgi verebilmesi için gerçeğe uygun bir şekilde tespit edilmesini sağlayan muhasebe politikaları seçilmeli ve uygulanmalıdır.

3.1.3.2. Hukuki Faktörler

Muhasebe politikalarının belirlenmesinde temel unsur muhasebe standartları olmasına rağmen bunun yanında ülkede uygulanan yasal mevzuat da politikaların seçimini etkilemektedir.

3.1.3.3. Endüstriyel Faktörler

İşletmeler performans değerlemesini sadece aynı alanda faaliyet gösteren diğer işletmelerle kendi bilgilerini kıyaslayarak yaparlar. Bu karşılaştırmayı yapabilmek için firmanın finansal tabloları karşılaştırma yapılacak firmanın finansal tabloları ile aynı nitelikte (karşılaştırılabilir) olmalıdır. Bunu sağlayacak temel unsur da muhasebe politikalarıdır. Bu nedenle, işletmeler muhasebe politikalarını belirlerken, faaliyet gösterdikleri

endüstri kolundaki işletmelerin tercih ettikleri politikaları göz önünde bulundururlar.¹⁸²

Örneğin bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bir işletme ile enerji sektöründe faaliyet gösteren bir işletmenin muhasebe politikaları farklı olacaktır.

3.1.3.4.İşletme Özellikleri

İşletmeler, firma değerlerini maksimum yapmak için faaliyet gösterirler. Muhasebe politikalarını da bu amaca ulaşabilecek şekilde belirlerler.

Sonuç olarak işletmeler yukarıda saydığımız faktörlerin yanı sıra muhasebe politikalarını etkileyecek diğer faktörleri de dikkate alarak, işletme amaçlarına ulaşabilmek için kendilerine en uygun politikaları belirleyeceklerdir.

3.2. MUHASEBE POLİTİKALARININ UYGULANMASINDA DEĞERLEME KAVRAMI, ÖNEMİ VE ÖLÇÜLERİ

Muhasebe politikalarının uygulanmasında ve gerçekleştirilen faaliyetlerin hazırlanan finansal tablolara aktarılmasında gerçek ve güvenilir bilgilere ulaşılmasında değerlemenin önemi ve etkisi çok büyüktür.

İşletmeler muhasebe politikalarını belirler iken birçok alternatif değerlendirme yöntemlerinden kendi yapısına uygun gördüğünü seçer. Çünkü, finansal raporlama açısından, her bilanço döneminde değerlendirme yapmak finansal durum ve faaliyet sonuçlarının görülebilmesi için bir zorunluluktur.¹⁸³

¹⁸²Aydın Karapınar,a.g.e.,s.18

¹⁸³ Hüseyin Tokay, Ali Deran, Rafet Aktaş,”Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarında Gerçeğe Uygun Değer Yaklaşımı ve Muhasebe Uygulamalarına Etkisi”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 2005, s.91-114

İşletmenin seçtiği değerlendirme yöntemi, işletmenin diğer işletmelerle karşılaştırılabilirliğini ve karını etkiler.

3.2.1. Değerleme Kavramı, Amacı ve Önemi

Değerleme, işletmenin mevcut gücünü görmek ve geleceğe dair sağlıklı kararlar almak amacıyla belirli bir iktisadi kıymetin belli zamandaki değerinin para cinsinden ifadesidir ve objektif analizler ile sübjektif yargıları birleştiren bir süreçtir.¹⁸⁴

Değer, bir varlığın değişimi sırasında ortaya çıkan para cinsinden tutarı ve yükümlülüğün ifası amacıyla katlanılan bedeli ifade eder ve zamana ortama ve yapılan kişiye göre farklılık arz eder.¹⁸⁵

Muhasebede temsil edilen değerler piyasada değişim sırasında alıcı ve satıcının karşılıklı olarak belirledikleri piyasa değişim fiyatına dayanır.¹⁸⁶

Finansal tablo kalemlerini oluşturan varlıklar, yükümlülükler ve öz kaynaklar gerçek ekonomik nesnelerdir. Ancak muhasebe verilerinin kullanışlı olabilmesi için parasal terimlerle ifade edilmeleri diğer bir deyişle parasal değer olan özelliğinin ölçülmesi gerekir.¹⁸⁷ Bu kapsamda, “muhasebede değerlendirme”,

- finansal tablolara alınma kriterlerini sağlayan bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin belirli bir para cinsinden tutarlarının belirlenmesidir.¹⁸⁸
- işletme faaliyetlerine, aktif ve pasiflere anlamlı parasal miktarların tayin edilmesi sürecidir.¹⁸⁹

¹⁸⁴ Muhittin Bekler, “Şirket Değerlemesi Kavramı ve Bu Kavramın Çeşitli Disiplinler Açısından Tanımlanması”, Vergi Dünyası Dergisi, Ekim 2008, s.78-89

¹⁸⁵ Semih Hüseyin Tokay, Ali Deran, “Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarında Değerleme Ölçüleri”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 90, 2008, s.15-47

¹⁸⁶ Nalan Akdoğan, Hamdi Aydın., Muhasebe Teorileri, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1987 ,s.389

¹⁸⁷ Necdet Şensoy, “Değerleme Esaslarında Eğilim ve Etkileşimler”,Türkiye XXII Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya,2003, s.25

¹⁸⁸ IFRS Framework for preparation and presentation of finansal Statements, 99 paragraf

Değerlemenin amacı, finansal tabloların işletmelerin finansal durum ve faaliyet sonuçları hakkında açık, anlaşılır, gerçeğe uygun ve güvenilir bilgi vermesini sağlamak için yürürlükte bulunan finansal raporlama standartlarında belirtilen değerleme ölçüleri kapsamında işletmelerin varlık, alacak ve borçlarının parasal tutarlarının tespit edilerek kayıtlara ve mali tablolara yansıtılmasıdır. Değerlemenin amacına uygun ve tam olarak yapılması, işletme üst yönetiminin daha rasyonel karar vermesini sağlayacağından öncelikle işletmenin devamı açısından önemlidir.¹⁹⁰

Değerleme sürekli değişiklik gösteren bir durumdur. Gerçek değer sürekli değişmesinin temel nedeni, üretim hacimlerinin, maliyetlerin, satış fiyatlarının, varlıkların ömrünün, piyasa faiz oranlarının ve vergi politikaları gibi işletmelerin etkileyemediği bir takım koşulların değişmesidir.

Değerleme kavramının sürekli değişmesi ve yenilenmesi sonucu olarak, tarihi maliyet yöntemi yerini gerçeğe uygun değer yöntemine bırakmıştır.

3.2.2. Genel Olarak Değerleme Ölçüleri

Finansal tabloların kullanım amaçları kapsamında finansal tablo kalemlerinin değerlemesi, gerçekleşme zamanı ve niteliğine bağlı olarak farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma beraberinde farklı değerleme yaklaşımları ve ölçülerinin kullanımını getirmektedir. Değerleme ölçüleri, finansal tablo kalemlerine yansıtılan iktisadi işlem ve olayların tutarının ölçülmesine ilişkin yöntem ve esasları içeren bir süreçtir.¹⁹¹

Sermaye piyasası düzenlemeleri ortakları ve diğer üçüncü kişileri koruyacak işletmenin gerçek finansal durum ve faaliyetlerini yansıtacak

¹⁸⁹ Nalan Akdoğan, Hamdi Aydın, a.g.e., s.388

¹⁹⁰ Necdet Şensoy, a.g.e., s.26

¹⁹¹ Hüseyin Yurdakul, Uluslar arası Finansal Raporlama Standartlarında Değerleme Ölçütleri, Yeterlik Etüdü, SPK Muhasebe Standartları Dairesi, Ankara, 2005, s.9

değerleme esasları belirlerken vergi kanunları vergi tahsilatının miktarını artıracak değerleme esaslarını içermektedir.

Alacaklı çıkar gruplarının isteği, en kötü şartlarda bile anapara ve faizlerini geri alabilmek noktasında yoğunlaştığından, ihtiyatlılık ilkesi kapsamında, muhtemel zarar ve giderlerin borç ödeme yeteneğini azaltacağı için ölçümünü yapan ve ağırlıklı olarak tarihi maliyetle değerleme yaklaşımı kapsamında oluşturulmuş değerleme ölçülerini esas alınmasına neden olmuştur. Pay sahibi çıkar grubunun isteği de sermaye piyasalarının gelişip güçlenmesi ile bilgiye doğrudan ulaşma şansı bulunmadığından, işletmelerin olası kar ve zararları, gerçekleşmemiş muhtemel karların da olabileceği ölçüde raporlanabilmesini sağlayan gerçeğe uygun değer yaklaşımı kapsamında oluşan değerleme ölçülerinin esas alınmasına neden olmuştur. Ayrıca, finansal tabloların içerdiği bilgi ile işletmelerin gerçek risk profili arasındaki artan uygunsuzluk da gerçeğe uygun değer yaklaşımının gerekliliğini artırmıştır.

Bu durum, finansal raporlama alanında, tarihi maliyet ve gerçeğe uygun değer ile değerleme yaklaşımı olarak iki temel değerleme yaklaşımının gelişmesini sağlamıştır.

Doğal olarak ekonomik koşullarla birlikte ülkede uygulanan yasal prosedür de değerlemeye farklı bir boyut kazandırmaktadır.

Ülkemizde ve uluslar arası literatürde kabul görmüş temel değerleme ölçüleri aşağıda açıklanmıştır.

3.2.2.1. Maliyet Değeri

Alış değeri olarak da kullanılan maliyet değeri varlığın edinilmesinde varlıkla ilgili yapılan ödemeler ve borçlanmalardır.¹⁹²

¹⁹² Fatma Pamukçu, “Gerçeğe Uygun Değer Muhasebesi ve Finansal Tablolara Etkisi”, Mali Çözüm Dergisi, Ocak Şubat 2011, s.79-95

Finansal tablolara alınma koşullarını taşıyan varlık veya yükümlülüklerin olduğu tarihteki ödenen veya ödenecek nakit ve benzerleri ile ölçülmesi, varlık ve yükümlülüğün maliyet değeridir.¹⁹³

Uygulamada hangi ödemelerin varlığın maliyetine dahil olacağı hangi ödemelerin gider kabul edileceği uygulanan muhasebe politikalarına göre farklılık arz etmektedir.

3.2.2.2. Defter (Mukayyet) Değer

Defter değeri, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir.¹⁹⁴ Değerleme yöntemi olarak mukayyet değerle değerlendirilen iktisadi kıymetler; değeri defter ve hesap kayıtlarında bulunan ve ancak buralardan hesaplanabilecek nitelikte olan kıymetlerdir. Bu yöntem enflasyonist etkinin fazla olduğu ekonomilerde oldukça subjektif sonuçlar doğurur. Bu da mali tablo içeriğinin muhasebe ve mali tablo ilkelerinden sapmasına neden olur.

Diğer taraftan uygulaması en kolay ve kesin sonuç veren bir değerlendirme yöntemidir.¹⁹⁵

3.2.2.3. Vergi Değeri

Vergi değeri, bina ve arazinin rayiç bedelidir. Bu bedel Emlak Vergisi Kanunu'nun 29. Maddesi ile aynı maddede belirtilen tüzük hükümlerine uygun olarak tespit olunur. VUK 268 maddeye göre vergi değeri yalnız bina

¹⁹³ SPK Seri XI,No:25 sayılı Tebliğ, Madde 48

¹⁹⁴ VUK md.265

¹⁹⁵ Muzaffer Küçük, Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri, Yaklaşım Yayınları, Ankara, Ocak 2012, Sayı.229, s.26

ve arazi için söz konusu olan bir değerdir. Bu değer asgari ölçülere bağlı olarak mükellef tarafından tespit edilir.¹⁹⁶

3.2.2.4. Tasarruf Değeri

VUK'nun 264. maddesinde “Bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arz ettiği gerçek değer” olarak tanımlanmaktadır. Tasarruf değeri, iktisadi bir kıymetin değerlendirme günü itibarıyla işletme için ifade ettiği değerdir.

VUK'da tasarruf değeri, sadece alacak ve borç senetleri için kabul edilmiş bir değerlendirme ölçüsü olarak kolayca tereddütsüz olarak kullanılabilir.

3.2.2.5. Piyasa (Borsa, Cari) Değeri

Borsa rayici, değerlemeye konu iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki resmi borsalarda oluşmuş fiyatını ifade eder. Resmi Borsalarda değerlendirme günü fiyatlarının tespiti, gün boyunca oluşacak fiyatların ortalaması alınarak yapılır.

Borsa rayicine ilişkin VUK'nun 263. maddesi hükmü şöyledir. “Borsa rayici, gerek menkul kıymetler ve kambiyo borsasına, gerekse ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlemeden evvelki son muamele gününde borsadaki muamelelerin ortalama değerini ifade eder. Normal temevvüçler dışında fiyatlarda bariz kararsızlıklar görülen hallerde, son muamele günü yerine, değerlemeye tekaddüm eden 30 gün içindeki ortalama rayici esas olarak aldirmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

Piyasa değeri, varlığın aktif bir piyasasının olması yanında bu piyasada o varlıkla ilgili oluşmuş bir fiyatın varlığına bağlıdır.¹⁹⁷

¹⁹⁶ Servet Özkan, “Muhasebe Hukukumuzda Varlıkların Değerlemesi ve Uluslar arası Muhasebe Standartlarıyla Karşılaştırılması”, İstanbul, 2001, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.21

3.2.2.6. Gerçeğe Uygun Değer (Fair Value)

Sermaye piyasalarının gelişmesi, finansal tablo kalemlerinin gerçeğe en yakın değerleri ile finansal tablolarda gösterilmesi ihtiyacını doğurmuştur.¹⁹⁷ Karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi yada bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır. Bu kapsamda, TFRS finansal tablo kalemleri için aşağıdaki değerlendirme ölçülerini kabul etmektedir.

Cari Maliyet (Yerine Koyma Maliyeti): varlıkların cari durumları itibarıyla, aynı veya benzeri bir varlığın elde edilmesi durumunda ödenmesi gereken nakit ve nakit benzerlerinin tutarını; yükümlülüklerin ise ifa edilmesi için cari durumda gerekli olan nakit ve nakit benzerlerinin iskonto edilmemiş tutarını ifade eder.¹⁹⁹ Bu maliyette, varlıkların mevcut durumda sunduğu ve sunabileceği hizmeti veya hizmet edebilme kapasitesini karşılayabilecek en uygun özellikte piyasada mevcut başka bir varlığın satın alımında kullanılacak tutarları, söz konusu varlığın gerçeğe en uygun değerini yansıtır. Bir varlık veya yükümlülüğün cari maliyetinin yerine koyma maliyetine eşit olması için bu varlık veya yükümlülüğün işletme avantajları veya dezavantajları kadar düzeltilmesi gerekir.²⁰⁰

Gerçekleşebilir Değer / İfa Değeri: bir varlığın işin normal akışı içinde elden çıkarılması sonucu elde edilecek nakit ve nakit benzerlerinin tutarını; bir yükümlülüğün iş, hayatının normal akışı içinde ifa edilmesi için ödenmesi beklenen nakit ve nakit benzerlerinin iskonto edilmemiş tutarını ifade eder.

Bugünkü Değer: daha çok makul değer ve kullanım değeri değerlendirme yöntemi içinde kullanılır. Bu yöntemde, nakit üreten varlıklar, iş hayatının normal akışı içerisinde gelecekte üretmesi beklenen net nakit akımlarının

¹⁹⁷ Fahri Ayçiçek, “Türkiye Muhasebe Standartlarında Bugünkü Değerinden Ölçülen Varlık ve Yükümlülükler”, Mali Çözüm Dergisi, Mayıs-Haziran 2011, s.72-89

¹⁹⁸ İ.Ufuk Mısırlıoğlu, “Finansal Araçların Finansal Tablolara Alınması ve Değerlemesine İlişkin Temel İlkeler”, MÖDAV, 2005, Mart, Cilt 7, s.1-31

¹⁹⁹ IFRS, Framework for the preparation and presentation of Financial Statements, 100 paragraf

²⁰⁰ Necdet Şensoy, a.g.e., s.28

bugüne indirgenmiş değerleri; yükümlülükler ise yine iş hayatının normal akışı içerisinde, bunların ifası için ödenmesi beklenen nakdi tutarın bugüne indirgenmiş değerleri ile değerlendirir. Bu tutarlar bugünkü değere indirgenirken ilgili varlık ve yükümlülüğe ilişkin riskleri içeren bir iskonto oranı kullanılır.

İşletmeler varlıkları faaliyetlerinde kullanarak nakit yaratmak üzere elde ederler ve varlığa ödenecek tutarın, söz konusu varlığın tek başına veya başka varlıklarla birlikte gelecekte işletmeye sağlayacağı faydadan küçük olması beklenir.

Kullanım Değeri: bir varlığın sürekli kullanımından veya faydalı ömrü sonunda elden çıkarılmasında sağlanması beklenen nakit akımlarının tahmin edilen bugünkü değeridir.²⁰¹ Bu değerlendirme yönteminin bugünkü değer yönteminden farkı sadece varlıklara uygulanmasıdır. Çünkü varlıklar, gelecekte fayda elde etmek üzere elde edilir ve bunların gerçek değerleri de ancak bunların kullanımlarından elde edilecek faydaların bugünkü değeridir.

İskonto Edilmiş Maliyet: TFRS'de finansal varlık ve borçlar için öngörülmüş bir değerlendirme yöntemi olup, bir finansal varlık veya yükümlülüğün finansal tablolara alınırken değerlendirildiği ilk tutardan, anapara geri ödemesi düşülmesi, finansal tablolara alınan ilk tutar ile vade sonundaki tutar arasındaki farkın etkin faiz yöntemi ile itfası sonucu elde edilen tutarın birikmiş itfa tutarının eklenmesi veya düşülmesi ve varlığın değerinin düşmesi veya nakit akımlarının tahsil edilmemesi nedeniyle ortaya çıkan değer azalışlarının (doğrudan veya karşılık hesapları aracılığıyla) düşülmesi ile bulunan tutardır.²⁰²

Makul Değer: bütün standartlarda yapılan tanımı aynıdır. Makul değer, bilgili ve istekli taraflar arasında, herhangi bir ilişkiden etkilenmeyecek şartlar altında bir varlığın el değiştirebileceği fiyat veya yükümlülüklerin yerine getirilmesine esas teşkil edecek olan tutardır.

²⁰¹ SPK Seri:XI, No 25 Sayılı Tebliğ, Md.210

²⁰² SPK Seri XI, No:25 sayılı Tebliğ, 246 Md.

Bir varlık veya yükümlülüğün makul değeri belirlenirken piyasa, gelir ve maliyet yaklaşımları kapsamında, piyasa fiyatı (aktif piyasada oluşmuş)²⁰³, uyarlanmış piyasa fiyatı veya değerlendirme teknikleri kullanılarak bulunmuş değeri (iskonto edilmiş nakit akımları) esas alınmalıdır.

3.2.2.7. Emsal Bedel

Emsal bedeli vergi hukukunda güvenlik müessesesi niteliğinde bir değerlendirme ölçütüdür. VUK'nun 267 maddesinde emsal bedel “Gerçek bedeli olmayan veya bilinmeyen veyahut doğru olarak tespit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz olacağı değerdir” şeklinde açıklanmıştır.²⁰⁴

Emsal bedeli değerlendirme ölçütü, değerlemeye konu malın emsali olan bir malın (misli malların) değerlendirme günündeki normal alım-satım bedelinin kıyaslanması suretiyle değerlemeye konu malın değerinin saptanması için kullanılır.

Emsal bedelinin değerlendirme ölçüsü olarak kullanılmasına ilişkin olarak; VUK 289 maddesinde, “Bu bölümde yazılı olmayan veyahut yazılı olup da kendi ölçüleriyle değerlendirilmesine imkan bulunmayan iktisadi kıymetlerden bina ve arazi vergi değerleriyle, diğerleri, varsa borsa rayici, yoksa mukayyet değerleri, o da yoksa emsal bedelleriyle değerlendirilir.” hükmü yer almaktadır.²⁰⁵

Özet olarak, işletmeye dahil iktisadi kıymetlerin emsal bedeli ölçütü ile değerlendirilebilmesi için öncelikle değerlemeye konu iktisadi kıymetin gerçek değerinin olmaması bilinmemesi veyahut doğru olarak belirlenememesi (malın borsa rayicinin ve mukayyet değerinin bulunmaması) gerekmektedir.

²⁰³ TMS 36, Prg 6

²⁰⁴ Reşit Emre BÜYÜKİŞİK, “Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu, Tekdüzen Hesap Planı ve Vergi Usul Kanunu Açısından Değerleme”, Muhasebe ve Denetime Bakış, Şubat 2002, s.91-117

²⁰⁵ Kazım Yılmaz, “Değerleme: Anlamı, Zamanı ve Değerleme Ölçüleri”, Vergi Dünyası, Aralık 2005, s.21-25

3.2.2.8. İşleyen Firma (Teşebbüs) Değeri

İşleyen firma değeri, işletmenin bir bütün olarak devredilmesi halinde bulacağı değer olarak bilinir ve bu değer için işletmenin kazancının dikkate alınması gerekir.

İşleyen teşebbüs değeri Pazar değeri için üst sınırı oluşturur. İşleyen teşebbüs değerinin hesaplanmasında aşağıdaki üç faktör dikkate alınır. Bunlar;

- Şirketin görünen değerinden daha fazla kazanması, ekstra kazanç gücüne sahip olması,
- Şirketin maddi olmayan ve bilançoda görünmeyen varlıklar ve haklara (patent vb.) sahip olması,
- İşletmenin gelecekte yapacağı yatırımların bu güne etkisinin söz konusu olmasıdır.

3.2.2.9. Elden Çıkarma Maliyetleri

Finansman maliyetleri ve gelir vergisi gideri hariç, doğrudan bir varlığın veya nakit yaratan birimin elden çıkarılması ile ilgili maliyetlerdir.

3.2.2.10. Tasfiye Değeri

Likiditasyon değeri de denilen tasfiye değeri şirketlerin varlıklarının satılması sonucu elde edilen kazançtan tüm borçlar ödendikten sonra kalan tutarın hisse senedi sayısına bölünmesiyle bulunan değerdir.²⁰⁶

Tasfiye değerinin nominal değerden farkı, varlıkların satıldığı andaki pazar değerinin, defter değerinden farklı olmasıdır. Dolayısıyla varlıklar yüksek bir fiyatla satılmışsa, tasfiye değeri büyük, düşük bir fiyatla satılmışsa

²⁰⁶ Cevat Sarıkamış, Sermaye Pazarları, Alfa Yayınları, İstanbul, 1995, s.233

da nominal değer büyük olacaktır. Enflasyonun yüksek olduğu ülkelerde tasfiye değeri, nominal bedelden yüksektir.²⁰⁷

Tasfiye değeri, piyasa fiyatının alt sınırını oluşturur.

3.2.3. Türkiye Mevzuatında Değerleme Ölçüleri

Mevzuat denildiğinde sadece VUK, TTK, Bankalar Kanunu ve SPK gibi hukuk kuralları bütünü akla gelmektedir. Ayrıca, TDMS’de muhasebe uygulamaları açısından önemli kurallara sahiptir.

Mevzuatımızda hemen hemen aynı anlamda kullanılmakla birlikte bazen küçük farklılıklar arz etmektedir.

Genel olarak değerlendirme kavramı mevzuatımızda aşağıdaki gibi uygulanmaktadır.

3.2.3.1. Tek Düzen Muhasebe Sisteminde Değerleme

TDMS ülkemizde 1994 yılından beri uygulanmaktadır. Uygulamaya girmesi ile ülkemizde muhasebe alanında yaşanan kavram ve hesap kargaşası ortadan kalkmış ve karşılaştırılabilir finansal tablolar hazırlanabilir hale gelmiştir.

Hesap planı, finansal raporlama alanında yaşanan gelişmeler ve uluslar arası standartlara uyum konusunda zaman zaman yapılan değişikliklerle güncellenmiştir. Örneğin, enflasyon muhasebesi ve finansal kiralama işlemleriyle ilgili olarak hesap planına yeni hesaplar eklenmiştir.²⁰⁸

²⁰⁷ Adem Altay, “Menkul Kıymetler ve Mali Duran Varlıkların Muhasebeleştirme Esaslarının Uluslar arası Muhasebe Standartları ve Türkiye Uygulamaları Açısından İncelenmesi”, G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2002, s.49

²⁰⁸ Aydın Karapınar, “Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi”, Yaklaşım Dergisi, Mayıs, 2007, s. 39-44

TDMS’de değ erleme ile ilgili bir genel açıklama bulunmamakla birlikte, muhasebenin temel kavram ve ilkeleri, bilanço ve gelir tablolarının düzenlenmesi ve hesapların i leyi  kuralları değ erlemeye yön vermektedir.

Özellikle bilançonun tanımında ve ilkelerinde değ erleme kavramına değ inilmi tir. Bilanço varlıkların net bugünkü değ erini veya tasfiye anında elde edilecek değ eri gösteren tablo değ ildir.²⁰⁹ Bununla birlikte varlıklar, amortisman, reeskont, karşılık gibi unsurlarla net değ ere indirgendiğinde bunun açıkça gösterilmesi gerekir.

3.2.3.2. Vergi Usul Kanununda Değ erleme

Vergi hukukunda değ erleme konusundaki temel düzenlemelere 213 Sayılı VUK’nun “Değ erleme” başlıklı üçüncü kitabında yer verilmiştir. (VUK md. 258 – 330) 258. maddede “değ erleme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespitidir.” şeklinde yapılmıştır.²¹⁰

İktisadi kıymet VUK’nun 186’ya göre işletmeye dahil mevcutlar, alacaklar ve borçları ifade etmektedir.

Değ erlemede dikkate alınacak tutar, VUK 259’a göre varlıkların vergi kanunlarında belirtilen zamanda sahip oldukları değ erden oluşmaktadır.

Değ erlemede, iktisadi kıymetlerin her biri tek başına dikkate alınmaktadır. Ancak, aynı cinsten sayılan mallar ile düşük kıymetli m tefferik eşya toplu olarak değ erlenmesine VUK 260 ile izin verilmiştir.

VUK 261 değ erleme gününde değ erlemeye tabi tutulacak iktisadi kıymetlerin değ erleneceği ölçüleri; maliyet bedeli, borsa rayici, tasarruf değ eri, mukayyet değ eri, itibari değ er, vergi değ eri, rayiç bedel, emsal bedel ve  creti olarak sıralamıştır.

²⁰⁹Remzi  rten, 2001 a.g.e., s.18

²¹⁰ Burhan Sargın, Erkan  zkan, “Vergi Usul Kanunu’na Göre Değ erleme Esasları”, Vergi Raporu, Aralık 2008, s.13-21

VUK gayrimenkullerin maliyet bedeli ile değeri lenmesini ö ngö rmekte olup, 262.maddesinde “Bir iktisadi kıymetin iktisap edilmesi veyahut değeri nin artırılması münasebetiyle yapılan ö demelerle bunlara mütefferi bilumum giderlerin toplamını ifade eder.” şeklinde tanımlamıştır.

VUK uyarınca değeri leme “takdir” ve “tespit” olarak iki şekilde yapılabilir. Tespit, mükelleflerce VUK’nda belirlenen değeri leme ölçüleri kullanılarak yapılır. Mutad değeri leme ölçülerinin kullanılmadığı durumlarda değeri leme takdir (VUK md.267) yoluyla yapılır.

Vergi kanunları değeri lemeye, işletmenin ortakları ve diğ er üçüncü kişilerin menfaatlerini korumaya yönelik olarak değil, işletmenin gizli ortağı konumunda olan devletin menfaatlerini koruma güdüsüyle bakar. Bu anlayış gereğı vergi kanunları değeri lemeye ilişkin insiyatif mümkün olduğ unca işletme yetkililerine bırakmak istemez.²¹¹

Vergi hukukunda değeri leme asgari ölçüleri belirlenmiştir. Vergi hukukunda bu ölçüler konulurken vergide eşitlik ve genellik prensibinin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için son derece ihtiyatlı ve hassas davranılmış tır.

3.2.3.3. Sermaye Piyasası Kanununda Değeri leme

Halka açık sermaye şirketlerinin diğ er temel kanunlar yanında ayrıca uymak zorunda oldukları SPK’da yer alan değeri lemeye ilişkin düzenlemeler; TTK’da yer alan düzenlemeler paralel ancak, daha ayrıntılı daha belirgin ölçüler içerir. SPK’da yer alan düzenlemeler özellikle işletme hissedarları ile diğ er üçüncü şahısların menfaatlerini korumaya yöneliktir.

3.2.3.4. Türk Ticaret Kanununda Değeri leme

TTK’nun değeri leme hükümleri işletme sermayesinin haksız yere işletme yöneticileri veya ortaklarına aktarılmasının önlenmesi ve işletme ile

²¹¹ Sema Küçük, a.g.e.2009, s.16

ilişkisi bulunan üçüncü şahıslara ilişkin hak ve menfaatlerin korunması amacına yönelik hükümler içermektedir.²¹²

TTK'nun 78. maddesinde: “Değerleme ihtiyatla yapılmalıdır; özellikle de bilanço gününe kadar doğmuş bulunan bütün muhtemel riskler ve zararlar, bunlar bilanço günü ile yılsonu finansal tablolarının düzenlenme tarihi arasında öğrenilmiş olsalar bile, dikkate alınır; kazançlar bilanço günü itibarıyla gerçekleşmişlerse hesaba katılır. Değerlemeye ilişkin olumlu ve olumsuz farkların dönem sonuçlarıyla ilişkilendirilmesinde Türkiye Muhasebe Standartlarındaki esaslara uyulur.” şeklinde tanımlanmıştır.

3.2.3.5. Türkiye Muhasebe Standartlarında Değerleme

Mali tabloların güncel değerle hazırlanması gereği muhasebe standartlarının oluşmasına yol açmıştır. İlk kez 1982 yılında UMS 20; Devlet Teşvik ve Yardımları ile gerçeğe uygun değer yaklaşımı gündeme gelmiştir. Daha sonra varlık ve borçlarla ilgili standartlarda gerçeğe uygun değer kavramı benimsenmiştir.

TFRS’de değerleme yöntemleri; maliyet yaklaşımı, gelir yaklaşımı ve piyasa yaklaşımı ile uyumlu olması gerekmektedir.²¹³

3.2.3.6. Bankalar Kanununda Değerleme

Kanun metninde değerlemeyle ilgili bir hüküm bulunmamakla birlikte, Türkiye Bankalar Birliğinin yayınladığı “Bankalara Uygulanacak Tek Düzen Hesap Planı ve İzahnamesi” isimli kitapta değerleme açıklanmış, değerleme ölçüleri sayılmış ve varlıkları değerleme kuralları açıklanmıştır.

²¹² Sema Küçük, a.g.e., s.17

²¹³ Aydın Karapınar, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Göre İşletme Birleşmeleri, Ankara, Gazi Kitabevi, 2006, s.101

Değerleme, bir bankanın hesap dönemi sonucunu saptamak amacıyla aktif ve pasif kalemlerin belli bir tarihteki değerini belirleme, yani envantere dahil iktisadi kıymetlerin değerini tespit etme işlemidir. Bankanın net özkaynağını bulabilmesi için iktisadi kıymetlerini uygun değerleme ölçüleri ile mutlaka değerlemesi gerekir.²¹⁴

BDDK'nun Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine ilişkin 2 sayılı Maddi Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardında değer tanımları yapılmış ve muhasebeleştirmede kullanılan değerleme ölçüleri anlatılmıştır.

3.3. MADDİ DURAN VARLIKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN İNCELENMESİ

Mevzuatımızda ve TMS'lerinde MDV'ların tanım ve kapsam açısından karşılaştırması yapılmış ve muhasebeleştirme tarihinde kullanılan değerleme kavramları da karşılaştırılarak açıklanmıştır.

3.3.1. Maddi Duran Varlık Kavramının, Sınıflandırmasının ve Değerleme Ölçütlerinin Karşılaştırılması

3.3.1.1. Maddi Duran Varlık Kavram ve Sınıflandırmalarının Karşılaştırılması

Türk Vergi mevzuatında MDV'lar doğrudan tanımlanmamıştır. VUK 270. maddesinde taşınır, taşınmaz ve maddi olmayan duran varlıklar kapsama alınmıştır. MSUGT'de bu tanım yapılmış ve bilançoda bu gruba giren varlıklar sayılmıştır.

TMS 16'da MDV tanımı yapılmış ve bu tanımlamaya göre kapsama girebilecek olmasına rağmen, TMS 16 kapsamı dışında ayrı standartlarda düzenlenen; satış amaçlı elde tutulan MDV'ların, tarımsal faaliyetle ilgili canlı

²¹⁴ TBB,1997,s.13

varlıkların, madenlere ilişkin, arama, hazırlık, çıkarma, değerlendirme harcamaları, petrol, doğal gaz ve benzeri yenilenebilir olmayan kaynaklar gibi, madenler üzerindeki haklar ve madeni kaynakların, kiralamaya konu edilen MDV'ların, yatırım amaçlı elde tutulan gayrimenkullerin bu kapsama girmediği belirtilmiştir.

MSUGT 'deki tanım ile TMS'deki tanım paralellik göstermektedir. TMS 16'nın kapsamına girmediği belirtilen bu varlıklar, Vergi Mevzuatında da ayrı özel düzenlemelere konu olabilmışlerdir. Örneğin;

- Canlı hayvanlar, bazen emtia, bazen demirbaş olarak, Vergi Usul Kanunu' nun 277' nci maddesine göre değerlendirilmektedir.
- Madenler için Vergi Usul Kanunu' nun 316' ncı maddesinde, ayrı bir amortisman düzenlemesi getirilmiştir.
- Finansal kiralama işlemleri, Vergi Usul Kanunu' nun 290' inci maddesinde ayrıca düzenlenmiştir.

TMS 16'da örnek olarak, MDV çeşitleri sayılmış olup, bunların da Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile uyumlu olduğu görülmektedir.

3.3.1.2. Maddi Duran Varlık Değerlemesinin Karşılaştırılması

Değerleme VUK' nun 258' inci maddesinde, “Vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespittir” şeklinde tanımlanarak, amacın vergi matrahının saptanması olduğu açıkça vurgulanmıştır. Böylece, bütün değerlendirme düzenlemeleri ile hükümlerde, objektif usul ve ölçüler getirme amacı güdülmektedir. Bu nedenle, matrah tespitinin “takdir” şeklinde bir ölçüde “sübjektif” olarak da belirlenebileceği kabul edilmiş olmasına rağmen, yeri geldikçe, bu usulde nasıl matrah takdiri yapılacağı bile düzenlemeye çalışılmıştır.²¹⁵

²¹⁵ Necati Tokur, “Dönem Sonu İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi”, Vergi Dünyası, Aralık 2007, s.103-111

TTK' nda da değerleme ile direkt ilgili düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak, TT K' nda bu düzenlemelerde vergi mevzuatı ile ayrışılan temel bir nokta vardır. Vergide kamu yararı ön planda tutulurken, TTK, işletme ile ilgisi olan, nc şahısların yararını ön plana çıkartmaktadır. TTK değerlemeyi düzenlerken değerlemede “en çok” sınırı getirilmeye çalışılmıştır. Bu sayede işletmenin olduğundan daha karlı ve büyük gösterilmesi nlenmeye çalışılmıştır.

Yeni TTK'da ise, muhasebe düzenlemeleri ile ilgili olarak finansal tablo düzenlemeleri, değerleme ile ilgili düzenlemeler bulunmakta ve bu konularda TMS'larına uyulacağı kabul edilmektedir.

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)'nın yayınladığı “Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ (Seri: XI, No: 25)” ile değerleme ile ilgili ayrıntılı düzenlemeler, UFRS ile uyumlu olarak yer almıştır.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde (MSUGT) ise, değerleme ile ilgili ancak dolaylı hükümler vardır. Örneğin, Tebliğin I/6 maddesinde, “maliyet esası kavramı” tanımlanıp, değerlemede genel olarak maliyet bedeli yönteminin geçerli olacağı kabul edilmiştir. Tebliğde, düzenlenmeyen konularda, Ulusal ve UMS'larının geçerli olacağı kabul edilmektedir. Ayrıca, bilanço ve gelir tablosu ilkeleri düzenlenirken de, değerleme ile ilgili bazı hükümler kabul edilmiştir. Tebliğ ile genel olarak, “vergi için muhasebe” anlayışı dışında daha gerçekçi bir ticari bilançoyu amaçlayan hükümler getirilmiştir.

TMSK tarafından yayımlanan standartlarda değerleme konusu önemle vurgulanmakta ve varlıkların güncel değere ulaşmasında rehber niteliği taşımaktadır.

3.3.1.3. Maddi Duran Varlık Değerleme Ölçülerinin Karşılaştırılması

Türk Vergi Mevzuatında değerleme ölçüleri VUK' nun 261'inci maddesinde; maliyet bedeli, borsa rayici, tasarruf değeri, mukayyet değer (kayıtlı değer), İtibari değer (nominal değer), vergi değeri, rayiç bedel, emsal bedeli ve ücreti, alış bedeli (VUK 279' uncu maddeye göre) olarak sayılmıştır.

TMS'lerinde ise, değerleme ölçüsü olarak ise; tarihi maliyet (elde etme maliyeti - enflasyona göre düzeltilmiş tarihi maliyet), cari maliyet (yerine koyma maliyeti - firmaya katkı değeri), gerçekleşebilir değer (ödeme değeri - satış değeri), bugünkü değer (net şimdiki değer), makul değer (gerçeğe uygun değer) sayılmıştır.

Görüleceği üzere, vergi mevzuatı ile standartlarda düzenlenen değerleme ölçülerinde isimlendirme farkları vardır.

- Maliyet Bedeli = Tarihi Maliyet
- Tasarruf Değeri = Bugünkü Değer
- Rayiç Bedel = Gerçekleşebilir Değer

şeklinde bazı değerleme ölçülerinin içerik olarak birbirine benzediğini söyleyebiliriz.

Ancak, özellikle, standartlarda giderek önem kazanan “Makul değer - Gerçeğe uygun değer” ölçüsünün vergi mevzuatında tam karşılığı yoktur. Ayrıca, bu değerleme ölçüsünün, mantığı ve içeriği gereği, Vergi Mevzuatında uygulanması da oldukça zor görünmektedir.

Bu değerleme ölçülerine ait düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, vergi mevzuatı, daha çok objektif, saptanması kolay, işletme sahip ve yöneticilerine, belirleme hakkı bırakmayan tartışmasız somut ölçüleri kabul etmiş olup, genelde varlığın, işletmeye maliyeti üzerinde yoğunlaşmaktadır.

TMS ise, daha sübjektif, işletme sahip ve yetkililerince piyasa koşullarına göre belirlenip değiştirilebilecek, varlığın geçmiş maliyetinden çok, gelecekte elde edilebilecek tutarını içeren ve özellikle de “makul değer - gerçeğe uygun değer” ölçüsünde içerik bulan değerleme ölçülerini kabul etmektedir.

Konunun tablo olarak karşılaştırılması arkadakigibidir.

Tablo 11: MDV'ların Kavram, Kapsam ve Değerleme Ölçüleri Açısından Karşılaştırılması

Karşılaştırılacak Konu	Vergi Mevzuatına Göre	TMS 16 ya Göre
- Maddi Duran Varlık Tanımı	Ancak MSUGT' ne göre, TMS 16 ile uyumlu tanım ve Doğrudan yok. çeşitleme vardır.	Var. Bu tanımlar MSUGT ile de uyuşmaktadır. Tanımın, vergi mevzuatına göre hazırlanan bilançolarda gösterilen MDV lar ile de uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.
Arsa, arazi, yer altı ve yerüstü düzenleri, binalar, tesis ve makinalar, taşıtlar, demirbaşlar	Maddi Duran Varlık kapsamında kabul edilmektedir	Maddi Duran Varlık kapsamında kabul edilmektedir
- Madenler ve Kiralama İşlemleri	Ayrıca düzenlenmiştir	Ayrı standartlarda düzenlenmiştir.
Varlıkların elde ediliş biçimi ve kullanılma şekline göre değerlendirme hükümleri	Var	Var
- Değerleme Amacı	Vergi matrahının tespiti amaçlanmış olup, bu amaç nedeniyle, TTK, SPK ve MSUGT ile tam örtüşme anlayışı güdülmemiştir. Amaç nedeniyle, bu düzenlemelerden farklılaşmaktadır.	Değerleme işlemlerinin UFRS ile uyumu amaçlanmakta olup, SPK ve MSUGT ile büyük ölçüde uyuşmaktadır.
- Değerleme Yetkisi	Tamamen yasal düzenlemeler ile, kamu otoritesince (büyük ölçüde gelir idaresince) belirlenmektedir. Yetki kamudadır	Genelde işletme, sahip ve yetkililerinin yetkisinde bulunmaktadır
- Değerleme Ölçüleri ve Kapsamı	TMS 16 dan daha fazla sayıda ölçü sayılarak tek tek düzenlenmiştir. İsimlerin çoğu TMS 16 dan farklıdır. Ölçülerin daha objektif ve tartışmasız, değer biçerek, "en fazla kara göre" vergi matrahı hesaplamaya yönelik olduğu anlaşılmaktadır.	Değerleme yerine, Ölçüm esasları denmektedir. Vergi mevzuatından daha az sayıda değerlendirme ölçüsü ismi düzenlenmiş olmasına rağmen, bu ölçülerin, kendi içerisindeki çeşitlendirmeleri ve içerikleri nedenleriyle, daha geniş kapsamlı olduğu söylenebilir. Objektif ölçülerin yanında, işletme için taşıdığı öneme göre daha subjektif yöntemlerle de değer biçilebilmektedir. İşletme için en ideal ölçüyü bulmayı amaçlamaktadır. Örneğin, "makul değer" bu anlamda, çok geniş kapsamlı ve giderek önemi artan bir değerlendirme ölçüsü haline gelmektedir.

Tablodaki karşılaştırmadan da anlaşılacağı üzere, MDV'in tanımı, kapsamı ve çeşitleri açısından, Türk Vergi Mevzuatı ile TMS 16 arasında, bir uyum olduğu görülmektedir. Ancak değerlendirme "amacı" nedeniyle her iki düzenleme birbirinden ayrılmaktadır. Esasında bu ayrımın olması da doğaldır. Bu nedenle de, vergisel açıdan kamu otoritesi bu konudaki yetkisini elinde tutmak istemektedir.

TMS 16 da ise, vergide olduğu gibi "en fazla verginin alınabileceği" karı hesaplama değil; piyasayı yansıtabilecek "en ideal ve doğru ticari" karı hesaplama amacı güdülerek, değerlendirme işlemlerinde yetkilendirme konusunda, işletmeye büyük ölçüde inisiyatif tanımaktadır. Bu nedenle de, somut ve tartışmasız ölçüler yerine, piyasayı daha çok yansıtabilecek, piyasada oluşabilecek fiyatları yakalayabilecek, liberal bir anlayışın olduğu görülmektedir.

3.3.2. Maddi Duran Varlığın Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

MDV'in elde edilişinden bilanço dışı bırakılmasına kadar olan aşamalarda yapılan değerlemeler mevzuatımız ve standartlar açısından aşağıda sırasıyla mukayese edilmiştir.

3.3.2.1. Satın Alma, Üretim ve Takas Yoluyla Elde Edilen Maddi Duran Varlıklarda Değerleme Ölçüsünün Karşılaştırılması

Hem VUK hem de TMS'da, satın alınan MDV'ların "maliyet bedeli" ile belirleneceği kabul edilmiştir. Ancak, "maliyet bedeli" kavramının içerisine satın alma bedelinden başka, nelerin ilave edileceği konusunda mevzuatımızda ve standartta farklılıklar mevcuttur.

VUK 270. maddesine göre değerlemede esas alınacak maliyet bedeline, satın alma bedeline ek olarak; makine ve tesisatta gümrük vergileri, nakliye ve montaj giderleri, mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve arsanın tesviyesinden mütevellit giderler dahil edilecek, bunların dışında yine satın alma bedeline ek olarak yapılan noter, mahkeme, kıymet takdiri, komisyon ve tellaliye giderleri ile Emlak Alım ve Özel Tüketim Vergileri ise mükellefin isteğine göre ya maliyete dahil edilecek ya da gider yazılacaktır.²¹⁶

Oysa, TMS 16 hükümlerine göre, bu unsurların da maliyete eklenmesi gereklidir. Bu konuda işletmelerin seçimlik bir hakkı yoktur.

Bununla birlikte, Standartta varlık edinimiyle ilgili ilk teslimata ait maliyetler ile mesleki ücretlerin duran varlığın maliyetine ilave edilmesi ifade edilmektedir. Bu durumda, işletmeler duran varlıkların ediniminde katlandıkları finansman gideri haricindeki tüm maliyetleri hem mevcut mevzuatımız gereği hem de standart hükümlerine göre duran varlık maliyetine dahil edebilmektedirler.

TMS 16'ya göre MDV'in ediniminde oluşan borçlanma maliyetleri TMS 23 deki alternatif yöntemle göre kaydedilmesi gerekmektedir. Buna göre, özellikli varlıkların aktifleştirme tarihine kadar oluşan borçlanma maliyetleri MDV'in maliyetine ilave edilirken, aktifleştirme tarihinden sonra oluşanlar ise finansman gideri yazılmalıdır.²¹⁷

Örneğin, bir arazinin inşaatı hazır duruma getirilmesine ilişkin işlemler sırasında oluşan borçlanma maliyetleri, arazinin geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların yapıldığı dönem boyunca aktifleştirilir. Ancak bina yapımı amacıyla alınan bir arazinin, herhangi bir gelişme olmaksızın elde tutulması sırasında oluşan borçlanma maliyetleri aktifleştirilmez.²¹⁸

²¹⁶ Uğur Kaya, "Maddi Duran Varlıkların Elde Edilmesinde TMS 16 ve Vergi Kanunlarındaki Düzenlemelerinin Karşılaştırılması", Mali Çözüm Dergisi Eylül Ekim 2007, s.67-80, www.tmsk.org.tr

²¹⁷ Zeliha Kaldırım, "Muhasebe Standart ve Uygulamalarına Göre Finansman Giderlerinin İncelenmesi", G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, s.105

²¹⁸ Süleyman Yükçü, M.Yılmaz İçerli, Gülşah Uğurluel, "TMS-23Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebesi", Yaklaşım Dergisi, Mayıs 2008, s.28-34

SPK'nun Borçlanma Maliyetleri kısmının hükümleri de standart doğrultusundadır.²¹⁹

MDV'ın aktifleştirilmesinden sonra ortaya çıkan ve bu varlıkların iktisabında kullanılan kredilerin kur farkları SPK'ya göre aktifleştirilmektedir.²²⁰

VUK 163 nolu genel tebliğine göre ve Maliye Bakanlığının 1993 yılındaki bir muktezasına göre ise söz konusu borçlanma maliyetleri, ilgili varlığın aktifleştirildiği dönemin sonuna kadar zorunlu olarak maliyete ilave edilecek, sonraki döneme ait olanlar ise ister maliyete dahil edilecek, istenirse gider yazılacaktır.²²¹

Arsa ve Binanın birlikte satın alınması durumunda Türk Vergi Mevzuatına göre bu konuda mutlaka ayrı değerlendirileceği konusunda bir hüküm yoktur ve toplam tutar 252 Binalar hesabında izlenmekte bu tutar üzerinden amortisman ayrılmaktadır.

Fakat bu değerlemede, alınan arsanın büyüklüğü ile, binanın arsa alanı önemli olmaktadır. Eğer, arsa büyüklüğü, binanın inşaat alanından oluşuyorsa ve alış faturasında, arsa ayrıca değer olarak belirtilmemiş ise, sadece bina olarak aktife alınır. Eğer arsanın büyüklüğü, binanın inşaat alanından fazla ise, ayrıca değerlendirilmesi daha doğru olacaktır.

TMS 16 gereği ise, mutlaka arsa ve bina ayrı ayrı değerlendirilmek zorundadır. Birlikte alınsalar dahi ayrı ayrı değerlendirilecektir. Zira, arsaların yararlı ömrü sınırsız olmasına rağmen, binalarınki sınırlıdır. Bu nedenle, amortisman ayırma hükümleri de dikkate alınarak ayrı değerlendirilmeleri zorunlu kılınmıştır.

VUK ve Danıştay Kararlarına göre eğer inşa ettirilecek binanın yerinde işletmeye ait eski bir bina varsa bu binanın yıkım masrafları da gayri

²¹⁹ Doğu Sever, "Sermaye Piyasası Kanunu Açısından Dönem Sonu İşlemleri ve Vergisel Durum", Vergi Dünyası, Sayı 316, Aralık, 2007, s.208-228

²²⁰ Seçkin Gönen, Muhsin Çelik, "Sermaye Piyasası Mevzuatı Yönünden Değerleme Kavramı ve Örnek Uygulamalar", Vergi Sorunları, Aralık 2005, s.184-207

²²¹ Mehmet Emin Akyol, "Değerleme İşlemlerinde Vade Farkları", İşlemlerinde Vade Farkları", Yaklaşım Dergisi, Mart 2009, s.44-47

menkulün maliyetine dahil edilir. TMS'ye göre de bu harcamalar maliyete dahil edilir.

Ödemenin ertelendiği durumlarda, TMS 23'e göre alternatif yöntem çerçevesinde defter değerine taşınmadı ise, kredi dönemi boyunca ödenen faiz bir finansman maliyeti olarak finansal tablolara yansıtılır. Bir MDV maliyeti, eğer ilgili varlığın ödemesi normal kredi vadelerinin ötesine erteleniyorsa, peşin fiyatın eşdeğeri tutarındır. Kısaca, fiyatın içinde gömülü olan finansman maliyeti ayrıştırılır ve finansman giderleri içine alınır. Yani elde etme maliyetleri içinde finansman gideri yer almaz.²²²

365 Sıra Nolu VUK Genel Tebliğine göre yılın son günlerinde fatura alınıp envantere dahil edilen, ancak tescil işlemi ertesi yıla sarkan taşıtlar, yasal süresi içerisinde kayıt ve tescil işlemi yapılmak koşuluyla, aktife alındıkları dönem itibarıyla aktife kayıtlı bedeli üzerinden amortisman tabi tutulur.²²³

Satın alınan küçük değerli demirbaşlar Vergi mevzuatında, her yıl Vergi Usul Kanunu' nun 313' üncü maddesinde belirtilen tutarı (2008 için 600 TL, 2009 yılı için 670, 2010 yılı için 680 TL) aşmayan demirbaşların, aktife alınma yerine doğrudan gider yazılabileceği kabul edilmiştir.

TMS 16 da ise böyle bir tutar ve sınırlama yoktur. TMS 16'daki tanıma uygun "fiziki varlık" olan değerler aktifleştirilmektedir. Bu tanıma göre, örneğin 680 YTL' nin altında olan ve işletmede 1 yıldan fazla kullanılabilecek olan bir "bilgisayar yazıcısı" vergi mevzuatı açısından doğrudan gider yazılabilecek iken, TMS 16 ya göre birden fazla faaliyet döneminde kullanılacak olmasından dolayı mutlaka aktifleştirilmelidir.

Ayrıca, tek başlarına önemsiz olan, ancak bir araya geldiğinde önem arz eden maddi duran varlıkların topluca değerlendirilmesi, hem vergi mevzuatında, hem de TMS 16 da kabul edilmektedir.

²²² Remzi Örtten, Hasan Kaval, Aydın Karapınar, Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları (TMS-TFRS), Gazi Kitabevi, Ankara, 2008, s.206

²²³ Veysi Seviğ, "Tescile Tabi İktisadi Kıymetlerde Amortisman Ayırma Dönemi", Yaklaşım Dergisi, Aralık 2007, No: 180, s.22-23

Tablo 12: Satın Alma Yoluyla Sağlanan MDV'ların Değerleme İlkeleri Açısından Karşılaştırılması

Karşılaştırılacak Konu	Vergi Mevzuatına Göre	TMS 16 ya Göre
- Değerleme Ölçüsü	Maliyet Bedeli (Satın Alma Bedeli)	Maliyet Bedeli (Satın Alma Bedeli)
Bazı Alış Giderleri (Alış Masrafı ve aynı vergiler gibi)	Aktife Alınması İhtiyari	Aktife Alınması Zorunlu
- Arsa ve Binanın Birlikte satın alınması	Her zaman ayrı Değerlenmeyebilir	Her zaman ayrı değerlendirilmeli
- Ödenen Faiz ve Kur Farkları	Dönem sonuna kadar Olanı Maliyete eklenecek. Sonrası gider yazma ya da maliyete eklemeye isteğe bağlı	Tamamı da gider yazılmalıdır. (Özellikli varlıklar hariç)
- Bazı küçük değerli D.başlar	Topluca dikkate alınır. Ancak belirli tutarın altı (2010 için 680 YTL) gider yazılabilir	Topluca dikkate alınır. Böyle bir tutar ihtiyarılığı yok.

Tablodan da anlaşılacağı üzere, değerlendirme ölçüsü olarak her iki uygulamada da ilke olarak maliyet bedeli kabul edilmektedir. Ancak maliyet bedelinin hesaplanmasında tabloda belirtildiği şekilde bazı farklılıklar bulunmaktadır.

Üretim veya inşa yoluyla elde edilen maddi duran varlıklarda hem vergi mevzuatımıza göre hem de TMS 16'ya göre üretim ve inşa giderlerinin maliyeti oluşturacağı ve satın alma bedelinin yerine geçeceği, dolayısı ile de “maliyet bedeli” ölçüsüne göre değerlendirileceği kabul edilmektedir.

Ancak, Vergi mevzuatına göre (VUK md. 275/4) genel idare giderlerinden, üretilen mamule düşen hissenin maliyete verilmesi ihtiyaridir. Oysa TMS 16 'ya göre, bu tür genel yönetim giderleri maliyete eklenemez.

Yine TMS 16' da “normalin üzerindeki işgücü” varlığın maliyetine dahil edilmemelidir. Buradaki “normalin üzeri” ölçüsü soyut olup, olaya özgü olarak değerlendirilmelidir. Vergi mevzuatında böyle bir ayırım yoktur. Üretilen varlığa isabet eden işçilik mutlaka (standardın belirttiği normalin üzerinde ölçüsüne girse bile) maliyete eklenmelidir.

Arsa üzerine bina yapılması durumunda Vergi mevzuatına göre, arsanın maliyeti, binanın maliyetine eklenecek ve arsa değeri, tamamen ortadan kalkacaktır. TMS 16 da ise, arsa ve bina maliyetleri daima ayrılmalıdır.

Üretim ve inşaat ile ilgili borçlanma maliyeti olarak ortaya çıkan faiz ve kur farkları için, satın alma kısmında belirtilenler, burada da aynen geçerlidir. Vergi mevzuatı açısından, üretim ve inşaatın tamamlanıp, aktife alındığı dönemin sonuna kadar olan tutarlar, maliyete alınmak zorundadır. TMS 16 gereğince ise, bu tutarlar maliyete alınmayıp, gider yazılmalıdır.(özellikli varlıklar hariç)²²⁴

Mevzuatımıza göre yer altı ve yer üstü düzenleri maliyet bedeli ile değerlendirir.

Eğer yer altı ve yerüstü düzenlerinin kurulması uzun sürmüş ve bu sırasında finansman gideri oluşmuş ise TMS 23'e göre bu harcamalar yer altı ve yerüstü düzenleri kullanılmaya başlayıncaya kadar maliyete dahil edilir başlandıktan sonra da gider kaydedilir.

Mevzuatımıza göre de söz konusu finansman giderlerini işletmeler, işletme dönemi boyunca gider kaydetmek yada aktifleştirmekte serbesttir.

Bazı teşvik belgeli yatırım harcamaları nedeniyle devletten destek primi adı altında yardımlar alınabilmektedir. Bu yardımlar vergi mevzuatına (VUK 176 Seri no. lu Genel Tebliğine) göre maliyetten düşülebilir veya gelir yazılabilir. TMS 16'ya göre ise, bu yardımlar TMS 20 standardı uyarınca maliyetten düşülebilir.

²²⁴ Mehmet Emin Akyol, “Değerleme İşlemlerinde Vade Farkları”, Yaklaşım Dergisi, Sayı :195, Mart 2009, s44-47

Tablo 13: Üretim yada İnşa Yoluyla Edinilen MDV'ların Değerleme İlkeleri Açısından Karşılaştırılması

Karşılaştırılacak Konu	Vergi Mevzuatına Göre	TMS 16 ya Göre
- Değerleme Ölçüsü	Maliyet Bedeli (Üretim ve İnşa Giderleri Toplamı)	Maliyet Bedeli (Üretim ve İnşa Giderleri Toplamı)
- Bazı İşçilik ve Genel Yönetim Giderleri	Bütün işçilik giderleri maliyete dahil edilir Genel Yönetim Giderleri payı ise ihtiyardır.	Normalin üzerindeki işçilik giderleri ile genel yönetim Giderleri maliyete eklenmez. Gider yazılır.
- Arsa Üzerine Bina Yapılması:	Arsa değeri, bina maliyetine eklenir.	Arsa değeri, bina maliyetine Eklenmez.
- Faiz ve Kur Farkları	Varlığın aktife alındığı dönem sonuna kadar olan tutar, maliyete eklenecek, sonrası ihtiyari	Tamamı da gider yazılmalı (özellikli varlıklar hariç).
- Alınan Devlet Yardımları ve Primler	Maliyetten düşmek veya gelir yazmak ihtiyari	Maliyetten düşülebilir.

Bu tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı gibi, burada da her iki düzenlemenin de değerleme ölçüsü maliyet bedeli olmaktadır. Ancak aynen satın alma yoluyla edinimde olduğu gibi, maliyet bedelinin hesabında belirtilen farklılıklar bulunmaktadır.

Türk Vergi Mevzuatında, takas (değişim) yoluyla elde edilen varlığı düzenleyen direkt bir hüküm yoktur. Ancak dolaylı düzenlemelere göre değerlendirme yapılmaktadır. Takas yoluyla edinilen varlık ile elden çıkartılan varlık değeri karşılaştırılarak değerlendirme yapılmaktadır. İlave alınan değer veya verilen değer var ise, maliyetten düşülmekte veya eklenmektedir.

Ancak değişime tabi kıymetlerin değeri belli değilse, Vergi Usul Kanunu' nun 289' uncu maddesi gereğince bina ve arazi “vergi değeriyle” diğerleri, sırasıyla, borsa rayici, mukayyet değeri veya emsal bedeli (VUK 267 de belirtilen) ile değerlendirilecektir.²²⁵

²²⁵ Erkan Arslan,” Gayrimenkul Satışının Vergilendirilmesinde Gayrimenkul Değerleme Yaklaşımlarının Önemi”, Vergi Dünyası Dergisi, 2007 Mayıs, s.153-158

Emsal bedelinin belirlenmesinin zor olduğu durumlarda; gelir kapitalizasyonu, maliyet ve satışların karşılaştırılması (piyasa yaklaşımı) kullanılabilir.²²⁶

TMS 16 ya göre ise takas (değişim) yoluyla edinimde, değişim ile elde edilen varlık maliyetinin “gerçeğe uygun değer” ile değerlendirileceği esas olarak kabul edilmiştir. Burada öncelikle elden çıkartılan varlığın “gerçeğe uygun değeri” ölçü olarak alınacaktır. Eğer elde edilen varlığın “gerçeğe uygun değeri” daha açık biçimde belirlenebiliyorsa bu değer doğrudan maliyet olarak kabul edilecektir. Bu değişimde, gerçeğe uygun değer, güvenilir bir şekilde bilinemiyorsa, “elden çıkarılan varlığın - defter değeri” ile değerlendirilecektir.

Türk Vergi Mevzuatına göre, ticari işletmeye tabi olarak hibe yoluyla bedelsiz veya gerçek bedelinin çok altında elde edinilen kıymetler, yine takasta olduğu gibi emsal bedel, vergi değeri, borsa rayici veya mukayyet değeri ile (VUK’ nun 267, 268, 289’ uncu maddelerine göre) değerlendirilmelidir. Ancak, bu değer karşılığı işletmeden bir kaynak çıkmadığı (veya eksik çıktığı) için gelir elde edilmiş kabul edilmektedir. Elde edilen gelir, doğrudan gelir olarak kayıtlara alınacaktır. TMS 16 da ise hibe yoluyla edinime ait değerlendirme konusunda direkt bir düzenleme yoktur. Ancak TMS 20’ ye göre amortismanla tabi varlıklara ilişkin teşvikler, elde edilen varlıkların amortismanları oranında ilgili dönemler boyunca kar yada zararda muhasebeleştirilir.

²²⁶ Erkan Arslan. a.g.m., s.155

Tablo 14: Takas/Hibe Yoluyla Edinilen MDV'ların Değerleme İlkeleri Açısından Karşılaştırılması

Karşılaştırılacak Konu	Vergi Mevzuatına Göre	TMS 16 ya Göre
- Takas Yoluyla Elde Edilen Varlığın Değerleme Ölçüsü	Kesin ölçü yok. Elde edilen varlık ile elden çıkarılan varlık değerleri karşılaştırılır. Bu değerler belli değil ise, bina ve arazi “ vergi değeri “ ile diğerleri, sırasıyla; borsa rayici, mukayyet değer veya emsal bedeli ile	Daha açık ve net şekilde biliniyorsa, elde edilen varlığın, “gerçeğe uygun değeri” değilse, elden çıkarılan varlığın “gerçeğe uygun değeri” bu da bilinmiyorsa, elden çıkarılan varlığın “ defter değeri “
- Takasta ilave değer alınmış veya verilmiş ise	Maliyete eklenir veya maliyetten düşülür	Herhangi bir düzenleme yok.
- Hibe Yoluyla Elde Edilen Varlığın Değerleme Ölçüsü	Takastaki ile aynı ölçü	Direkt düzenleme yok . Dolaylı düzenlemelere göre, “ gerçeğe uygun değer “
-Hibede Elde Edilen Gelir	Gelir olarak kayıtlara alınır	Amortisman süresi boyunca kar yada zararda muhasebeleştirilir.

Tablodaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, burada her iki halde de değerlendirme farklılıkları bulunmaktadır. Özellikle vergi mevzuatında konunun yeterince düzenlenmediği görülmektedir. Hibe yoluyla elde edilen varlığın doğrudan ilgili yıl geliri olarak kayda alınması da, mevzuatımızın standart ile en fazla farklı uygulandığı nokta olmaktadır.

2.3.2.2. Kullanımdaki Maddi Duran Varlıkların Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

VUK 270'e göre maddi duran varlıklar maliyet değeri ile değerlendirilir.²²⁷ Ancak, maliyet değerinin anlamını yitirdiği durumlarda dönem sonu değerlemesinde maliyet değeri yerine başka değerlendirme ölçülerine başvurulabilir. Bunların en uygunu yenileme değeridir.²²⁸

²²⁷ Serdal Dağdemir, “Maddi Duran Varlıklara İlişkin TMS 16 ve VUK’da Yeralan Düzenlemeler”, Yaklaşım Dergisi, Mayıs 2008, s.64-68

²²⁸ Orhan Sevilengül, Genel Muhasebe, Gazi Büro Kitabevi, Ankara, 1996, s.599

Normal bakım, tamir ve temizleme gideri doğrudan gider yazılır ve maliyete eklenmez. Ancak, varlığın iktisadi ömrünü arttırıcı, yenileme ve ekleme niteliğindeki harcamalar maliyete eklenmek zorundadır.²²⁹ Kira ile tutulmuş gayrimenkuller için yapılan ömür arttırıcı giderleri de ayrıca “özel maliyet” olarak kiracı tarafından aktifleştirileceği kabul edilmiştir.

TMS 16’da da bu konuda getirilen düzenlemeler vergi mevzuatı ile aynı paralellikte sayılabilir. Aynı şekilde, standarda göre bir MDV, kullanıma hazır hale gelmesinden itibaren, duran varlık için yapılan masraflar; ekleme, kısmi yenileme ve bakım için katlanılan maliyetler eğer MDV’nin kullanımı için gerekli ise maliyete dahil edilir günlük bakım olarak nitelenen masraflar da gider olarak kaydedilir.²³⁰

Standart mevzuatımızdan farklı olarak dönem sonunda varlığın değerinde bir değişiklik olabileceğinin belirtisinin olduğu durumlarda değer artışı yada değer düşüklüğü açısından test edilmesini gerektirir. Varlığın değerinde meydana gelen değer artışı yada değer düşüklüğü yine standart hükümlerine göre muhasebeleştirilir.

Banka alacaklardan dolayı edinilen varlıklar hiçbir şekil ve suretle değerlemeye tabi tutulamaz.

3.3.2.3. Maddi Duran Varlıkların Amortismanına Tabi Tutulması Açısından Karşılaştırılması

Amortisman bina, makine, techizat ve taşıt araçları gibi şirketlerin sahip olduğu ve MDV olarak adlandırılan iktisadi kıymetlere ilişkin olarak muhasebenin dönemsellik ilkesi gereği yapılan bir hesaplama ve nakit

²²⁹ İsmail Onay, “Maliyet Bedeli Artırılan İktisadi Kıymetler İçin Uygulanacak Amortisman Nispetlerine İlişkin Değerlendirme”, Vergi Dünyası, Sayı :309, Mayıs 2007, s.79-86

²³⁰ Ömer Arpacı, “Kur Farkları ve Kredi Faizlerinin Maliyet Bedeli Tespiti Karşısındaki Durumu”, Mali Çözüm, Sayı: 81, Yıl: 17, Mayıs-Haziran 2007, s.161-166

esaslı muhasebe ile tahakkuk esaslı muhasebeyi birbirinden ayıran anahtar faktördür.²³¹

Türk vergi mevzuatında VUK' nun 313-330' uncu maddeleri arasında düzenlenen amortisman ayırma koşullarına göre MDV, İşletmede bir yıldan fazla kullanılmalı ve yıpranmaya ve aşınmaya maruz olmalıdır. VUK' na göre belirlenen değerler (ki çok özel durumlar hariç hemen hepsi maliyet bedelidir) üzerinden amortisman ayrılacaktır.²³²

VUK 313 maddesinde "İşletmede bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan gayrimenkullerle 269'uncu madde gereğince gayrimenkul gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alet, edavat, mefruşat, demirbaş ve sinema filmlerinin birinci kısımdaki esaslara göre tespit edilen değerinin bu Kanun hükümlerine göre yok edilmesi amortisman mevzuunu teşkil eder." denilmektedir.²³³

5024 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle Maliye Bakanlığı'nca faydalı ömrü bir yıldan kısa olarak belirlenen iktisadi kıymetler amortisman uygulamasına konu edilmeyip değerleri ne kadar yüksek olursa olsun, ilgili yılda gider yazılacaktır.²³⁴

Maliye Bakanlığı 345 Sıra Numaralı VUK Gelir Vergisi Tebliğinde ticari amaçla kullanılan araçlar için iktisap edilen lastiklerin, faaliyet gösterilen sektörün çalışma şartları gereği tahsis edildiği hizmetle kullanılmaya hazır hale geldiği tarih itibarıyla faydalı ömrünün bir yıldan daha az olması halinde amortisman tabi tutulmayacağını ve doğrudan gider kaydedilebileceğini açıklamıştır.

339 Sıra Numaralı Tebliğ ile değişik 333 Sıra Numaralı Tebliğ eki listelerin 372 numaralı bölümünde otomobil, kamyon, minübüs, midibüs, yük

²³¹ T.Charles Hongren, L.Garry Sundem ve A.John Eliot,İntroduction to Financial Accounting, Prentice Hall, sy.289,Jersey, 2001

²³² Nesimi Yaşar, "Kullanılmış ATİK'lerde Amortisman", Mali Çözüm Dergisi, Temmuz-Ağustos 2007, s.131-134

²³³ Çağlan Ahmet Gençler, Aydın Gerşil, "Mevcut Amortisman Konusuna ve Yöntemlerine Eleştiriler ve Çözüm Önerileri" Vergi Sorunları Dergisi, Mart 2004, s.82-93

²³⁴ Kurtuluş Ozan Keser. "İşe Başlama Halinde, Oluşan On İki Aydan Kısa Hesap Döneminde Kıst Amortisman Uygulaması", Vergi Dünyası Dergisi, Mayıs 2008, s.90-95

arabaları özel amaçlı olarak kullanılan araçlar ve benzeri araçlara ait lastiklerin (yeni satın alınan araçlarda hazır olanlar hariç) faydalı ömürleri 2 yıl ve amortisman oranları da %50 olarak tespit edilmiştir.²³⁵ Bununla birlikte faydalı ömrü 2 yıl olarak tespit edilmiş olan iktisadi kıymetler (mafsalı tenteler, tiyatro dekorları, branda bezi, çuval, kanaviçe, bez torba, naylon torba, küfe su hortumu gibi) için aynı oran uygulanabilmektedir.²³⁶

Mevzuatımızda Amortisman tabi tutulacak değer (amortisman matrahı) esas olarak amortisman konusu iktisadi kıymetlerin maliyet bedelidir. Maliyet bedeli VUK 262. maddesinde, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veya değerinin artırılması sebebiyle yapılan ödemelerle bunlara ilişkin harcamalar toplamı olarak tanımlanmış ve bu toplama dahil olacak unsurlar 270. maddede; imal ve inşa giderleri ile satın alma bedelleri, gümrük vergileri, nakliye ve montaj giderleri, mevcut bir binanın satın alınıp yıkılması halinde yıkım ve arsa tesviye giderleri olarak sayılmıştır.²³⁷ Noter masrafı, kıymet takdiri, komisyon, özel tüketim vergileri, tapu harcı tutarlarını da mükellef gider yazmakta yada maliyete ilave etmekte serbesttir.

Yatırımın finansmanında kullanılan kısa veya uzun vadeli krediler nedeniyle iktisadi kıymetlerin aktife alındığı dönemin sonuna kadar oluşan faizler ve yatırımın finansmanında kullanılan kısa veya uzun vadeli krediler nedeniyle iktisadi kıymetlerin aktife alındığı dönemin sonuna kadar oluşan kur farkları iktisadi kıymetin aktifleştirilmesine kadar maliyetine dahil edilir aktifleştirilmesinden sonra oluşmuş ise gider olarak kaydedilmesi ya da aktifleştirilmesi isteğe bağlıdır.²³⁸

Standarda göre ise; amortisman tutarı iktisadi kıymetin maliyet bedelinden hurda değerın düşölmesi suretiyle bulunur ve bu tutara yukarıda

²³⁵ M.Emin Akyol, "Amortisman Uygulamasında Özellik Arz Eden Hususlar", Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog Dergisi, Ağustos 2005, s.5-11

²³⁶ Ramazan Biçer, "Faydalı Ömre İlişkin Genel Amortisman Uygulaması ve Azalan Bakiyeler Usulüne Göre Amortisman Ayırma Yöntemi", Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog, Mayıs 2005, s.222-226

²³⁷ M.Emin Akyol, "İşletmeye Dahil Binanın Yıkılarak Yenisinin İnşa Edilmesi Halinde Maliyet Bedeli", Yaklaşım Dergisi, Ekim 2007, s.74-76

²³⁸ Beyhan Marşap, Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulaması ve Yararlı Ömrün Belirlenmesi-Muhasebe Standartları, Vergi Usul Kanunu ve Çeşitli Ülkelerde Durum", VI Muhasebe Uygulamaları ve Vergi Mevzuatı Sempozyumu, Ankara: Ankara SMMM Odası, 2008, s.138

mevzuatımızca sayılan giderler eklenir.²³⁹ Faiz ve kur farkı giderleri TMS 23'e göre kabul ediliyorsa aktifleştirilene kadar olanlar maliyete eklenir aktifleştirmeden sonra oluşanlar ise gider olarak kaydedilir. Ayrıca, varlığın hurda değeri defter değerini aştığı durumda varlığın gerçeğe uygun değeri defter değerini aşmış olsa bile amortisman tutarı sıfır olur.

VUK 313 maddesinde KDV hariç alış tutarı belli bir haddin altında bulunan alet edevat, mefruşat ve demirbaşların amortismanına tabi tutulmayarak doğrudan gider yazılacağı kabul edilmiştir. VUK 338 Seri nolu Tebliği ile belirlenen bu hadlerin (2010 yılı için 680 TL) altında kalan iktisadi kıymetleri mükellef gider yazmada yada amortismanına tabi tutmada seçim hakkına sahiptir. Ancak bu seçimi iktisadi kıymetin alındığı yıl yapabilir ve sonraki yıllar bu kararından dönemez.²⁴⁰

Değeri belli bir haddi aşmadığı için doğrudan gider yazılabilecek iktisadi kıymetler, iktisadi ve teknik bakımdan bir bütünlük arz ediyorlarsa gider yazma haddinin topluca dikkate alınması gerekir.²⁴¹ İktisadi ve teknik açıdan bütünlük " bir mal veya hizmet üretiminde beklenen amacın yerine getirilebilmesi için gerekli katkıyı sağlamak üzere bir arada yani topluca çalışması gereken birbirine bağlı kıymetler iktisadi ve teknik açıdan bir bütünlük arz ederler" şeklinde tanımlanabilir.

Bu konuyla ilgili olarak üzerinde durulması gereken diğer bir husus da iktisadi kıymetlerin sadece iktisadi ve teknik açıdan bütünlük kavramı içinde olduğu, hukuki açıdan, örneğin; asli unsur ile mütemmim cüzü ve teferruatının da beraberliğinin aranmaması gereklidir. Okul sıra ve masaları, Lokanta işletmesi için alınan tabak, çatal, bıçak ve bardaklar, Sinema salonu için alınan koltuklar bu konudaki örneklerdendir.

²³⁹ Kadir Dabbaoğlu, "Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulamaları", Vergi Dünyası, Sayı 325, Eylül 2008, s.125 -143

²⁴⁰ Celalettin Akçataş, "Vergi İnceleme Elemanlarınca Doğrudan Giderleştirildiği Tespit Edilen ATİK'ler İçin Yapılan Düzeltme İşlemine İlişkin Eleştirel Bir Yaklaşım", Vergi Raporu, Mayıs 2009, s.78-82

²⁴¹ M.Vefa Toroslu, "Amortisman Uygulamaları", Vergi Sorunları, Mart 2009, s.251-267

TMS 16 hükümlerinde ise MDV niteliğinde olan iktisadi kıymetlerin değerine bakılmaksızın aktifleştirilmesi gerekmektedir

TMS 16 gereği, toplam maliyet içerisinde, önemli maliyeti içeren her birim ve parça ayrı varlık olarak amortismanına tabi tutulabilmektedir²⁴². Örneğin Uçağın gövdesi ve motoru ayrılarak, ayrı oranda amortismanına tabi olabilmektedir. Oysa Türk Vergi Mevzuatında bu derecede ayrılık kabul edilmemiştir. Ancak, bina ve asansör tesisatının ayrılması vergi mevzuatında da kabul edilmektedir. Ayırma İlkesinde, TMS 16 düzenlemesinin, vergi mevzuatına göre daha serbesti içerdiği görülmektedir.

TMS 16'ya göre binalar üzerinde bulundukları arsa ve araziden ayrı olarak kaydolur ve bu tutar üzerinden amortismanına tabi tutulurlar. Vergi mevzuatımızda ise özel durumlar hariç bina arsa değeri ile toplam değeri üzerinden amortismanına tabi tutulur. Standarda göre, taş ocakları ve toprak doldurmak için kullanılan alanlar bu uygulamanın dışında bırakılmış ve bazı durumlarda arsaların sınırlı bir yararlı ömrü olduğu ifade edilmiş ve kullanımdan sağlanacak faydanın arsanın kullanım süresince amortismanına tabi tutulacağı belirtilmiştir.²⁴³

Üzerinde bina olmayan arsa ve araziler amortismanına tabi tutulmaz. Ancak, VUK'un 314'üncü maddesinde boş arazi ve arsaların amortismanına tabi olmadığı ancak maden istihsalı için satın alma bedelinin maliyet bedeli içinde mütalaa edilmesi ve bu tutar üzerinden amortisman ayrılması gerektiği muktezalarla belirtilmiştir.

VUK 313. maddesinde, amortismanın kıymetlerin aktife girdiği yıldan başlayacağı hüküm altına alınmıştır. Amortismanına tabi iktisadi kıymetin aktife girmesi, bu değer iktisap edilerek defter kayıtlarına geçirilmesi değerlendirme gününde envantere dahil edilmesi ve kullanılmaya hazır halde bulunması demektir. Bu nedenle, iktisap edildiği halde fiilen kullanılmayan yedek makine

²⁴² Fatma Pamukçu, "Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulamasının Türkiye Muhasebe Standartları ve Türk Vergi Mevzuatı Açısından Karşılaştırılması", Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Ekim 2010, s.67-84

²⁴³ Azmi Demirci, "Arsa ve Arazi Amortismanına Tabi Tutulabilir mi ?", Vergi Dünyası, Aralık 2007, s.17-20

ve tesisatın amortismanına tabi tutulabilmesi için fiilen kullanılma şartı aranmamış, kullanılabilir durumda bulunması yeterli görülmüştür.²⁴⁴ Ancak, söz konusu MDV yedek parça ise kullanılmadıkça yada eskimeye maruz kalmadıkça amortisman ayrılması mümkün değildir.

TMS 16'ya göre de işletmenin bir dönemden fazla kullandığı yedek parçalar ve yedek malzemeler maddi duran varlık olarak dikkate alınmaktadır. Bir varlığın amortismanına tabi tutarı faydalı ömrü süresince sistematik olarak dağıtılmaktadır.

Satın alınan iktisadi kıymetin maliyet bedelinin birkaç aşamada oluşması halinde, iktisadi kıymetin montajının tamamlandığı yıl sonuna kadar oluşan diğer maliyet unsurlarının da alış bedeline eklenmesi ve oluşan bedel üzerinden amortisman ayrılması gerekir. Amortisman uygulaması montajın tamamlandığı yıl başlar.²⁴⁵

VUK 'nun 315' inci maddesinde yapılan değişiklikle, 1.1.2004 tarihinden sonra aktive giren kıymetler için Maliye Bakanlığı amortisman oranlarını "faydalı ömrü" dikkate alarak saptamakta ve ilan etmektedir. Ancak, "Faydalı Ömür" kavramının tanımı ve ölçüsü konusunda, bir düzenleme olmadığı için Bakanlık belirlemeyi tamamen kendi takdirine göre, kıymetleri gruplandırarak "faydalı ömür (yıl)" cinsinden belirleme yapmıştır.²⁴⁶

Ancak, madenler için bu kuralın bir istisnası (VUK md. 316 gereği) bulunmaktadır, bu oranı, Sanayi Bakanlığı belirleyecektir.²⁴⁷ İşletme sebebiyle cevherin azalmasından dolayı değer kaybeden madenlerin imtiyaz veya maliyet bedelleri, ilgililerin müracaatları üzerine belirlenen oran üzerinden amorti edilir. Belirlenen oranlar sadece işletmelere bildirilir. Oran belirlemesi maliyet bedeli ve oransal ayırım esası olmak üzere iki temel

²⁴⁴ Aytaç Güzel, "Mevcutlarda Amortisman Uygulaması ve Yatırım Aşamasındaki Harcamalar", Vergi Sorunları, Nisan 2009, s.174-183

²⁴⁵ Selahattin Tuncer, "Amortisman Uygulamasında Yeni Düzenlemeler ve Yaşanan Zorluklar", Yaklaşım Dergisi, Kasım 2010, s.9-14

²⁴⁶ Volkan Aksoyoğlu, "Düşük Nispette Amortisman Uygulayarak ATİK'in Faydalı Ömrü Uzatılabilir mi?", Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Ocak 2009, s.136-143

²⁴⁷ Başak Ataman Akgül, "Maddi Duran Varlıkların Amortismanına İlişkin Uluslar arası Muhasebe Standardında (IAS 16) Yer Alan Düzenlemeler ve Türk Vergi Mevzuatı ile Karşılaştırılması", Mali Çözüm Dergisi, Sayı 67, Nisan-Haziran 2004, s.91-101 www.ismmmo.org.tr

yönteme göre yapılır. Maliyet bedeli esas yönteminde amaç üretim birimine düşen tükenme payının hesaplanmasıdır. Oransal ayırım yönteminde miktar yerine maden cevherinin çıkartılması için yapılan gider toplamı esas alınır.²⁴⁸

VUK 389 sıra nolu Tebliği ile faydalı ömürleri değiştirilen iktisadi kıymetlerin net defter değerleri ilan edilen yeni yararlı ömürden, o güne kadar amortisman ayrılmış süre tenzil edilerek kalan amortisman süresi esas alınarak itfa edilir.²⁴⁹

Yine, VUK madde 320 gereğince, binek otolarda, yararlı ömre göre oran belirlenmiş olmasına rağmen, ilk yıl için kıst amortisman ayrılmaktadır. Türk vergi mevzuatına göre, başlangıçta belirlenen amortisman süresi fevkalade amortisman koşulları hariç uzatılamaz veya kısaltılamaz.²⁵⁰

Yılın son günlerinde alınan ancak plaka ve ruhsatı alınmamış bir taşıt da trafikte kullanılabilir halde olmadığından amortisman konusu yapılması mümkün olmaz.²⁵¹

TMS 16 da “yararlı ömür” kavramı kullanılmış olup, yararlı ömür belirlemede, her işletme kendisi yetkili kılınmıştır. İşletme yararlı ömür tahminini tecrübelerine dayanarak, standartta belirtilen faktörlere göre takdir edecektir. Standart, Türk vergi mevzuatından ayrı olarak, yararlı ömrü tanımlayıp belirlemiştir. Her işletme için ve her varlık için ayrı bir yararlı ömür tespiti yapılırken her varlık için kıst dönemin uygulanması da söz konusudur. Mevzuatımıza göre kıst amortisman uygulaması sadece binek otolar için söz konusudur. Standartta göre, bir varlığa uygulanan amortisman yönteminin her hesap dönemi sonunda gözden geçirileceği kabul edilmektedir. Meydana gelecek bir değişik de TMS 8 gereğince muhasebeleştirilecektir.²⁵²

²⁴⁸ Ali Deran, Necdet Sıtkı Yakupçebioglu, “Amortisman Muhasebesinde Özellik Gösteren Durumların Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi”, Vergi Sorunları, Temmuz 2006, s.112-126

²⁴⁹ Cem Tekin, “Oran Değişikliğinde Amortisman Uygulaması”, Vergi Sorunları Dergisi, Şubat 2009, s.117-123

²⁵⁰ Cem Tekin, “5024 ve 5228 Sayılı Kanunlarla Yapılan Değişiklikler Uyarınca Amortisman Uygulaması”, Vergi Sorunları, Aralık 2004, s.57-68

²⁵¹ Veysi Seviğ, “Tescile Tabi İktisadi Kıymetlerde Amortisman Ayırma Dönemi”, Yaklaşım Dergisi, Aralık 2007, s.22-23

²⁵² Fatma Pamukcu, a.g.m.,s79

Paralel bir uygulama, SPK' nun Seri: XI, No: 25 tebliğinin 169'uncu maddesinde mevcuttur. Maddi varlıkların faydalı ömürlerinin asgari olarak her hesap dönemi sonunda gözden geçirileceği ve varlığın beklenen faydalı ömrünün önceki tahminlerden farklılık gösterdiği cari ve gelecek dönemlere ilişkin amortisman oranlarının düzeltileceği şeklinde bir ifade ile bu değişikliğin yapılabileceği açıkça vurgulanmıştır.

Türk vergi mevzuatına göre, normal amortisman yöntemi, azalan bakiyeler yöntemi (Hızlandırılmış yöntem) ve fevkalade amortisman yöntemi (olağanüstü amortisman yöntemi) olarak 3 amortisman yöntemi uygulanmakla birlikte azalan bakiyeler" usulünde, amortisman oranı % 50' yi aşmamak koşuluyla normal usule göre belirlenen oranın iki katını geçemeyecektir. Fevkalade amortisman yöntemi ise, tamamen VUK' nun 317' nci maddesinde belirtilen özel koşulların ortaya çıkması halinde uygulanabilecek, arızı bir yöntemdir.²⁵³

Mükellefler "normal" ve "azalan bakiyeler" usullerinden birini "iktisadi ve teknik bakımdan bütünlük teşkil etmek" koşuluyla, diledikleri gibi seçebilmektedirler. VUK 320 maddesine göre normal usul seçilirse bir usulden bir daha dönülemez iken, keyfiyeti beyannamelerde ve bilançolarda belirtilmek koşuluyla azalan bakiyeler usulünden, normal usule geçiş kabul edilmektedir. Ancak, bu geçişte de amortisman süresi değiştirilemez.

Türk vergi mevzuatında bu üç yöntemin dışında, "üretim miktarına" göre bir yöntem kabul edilmemiştir.²⁵⁴ Ayrıca eksik ayrılan amortisman tutarları nedeniyle de amortisman süresi uzatılmaz.²⁵⁵

TMS 16 da ise, amortisman yöntemi olarak doğrusal amortisman yöntemi, azalan bakiyeler yöntemi ve üretim miktarı yöntemi kabul edilmiştir. Burada sözü edilen "doğrusal yöntem" ile Türk Vergi Mevzuatında

²⁵³ Ayla İpekoğlu-Mustafa Tekşan, "Mükelleflerin Faydalı Ömür ve Amortisman Oranı Hususunda Tespit veya İzahat için Maliye Bakanlığına Başvurabilecekleri Durumlar", Vergi Dünyası Dergisi, Ekim 2008, s.45-49

²⁵⁴ Remzi Örtten, Rıdvan Bayırlı, "TMS 16: Maddi Duran Varlıklar Standardına Göre Amortisman Ayırma ve Muhasebe Uygulamaları" Yaklaşım Dergisi, Mayıs 2007, Sayı 173, s.15-19

²⁵⁵ Mehmet Maç, "Amortisman Ayırmama veya Eksik Amortisman Ayırma Uygulamasının Sonuçları", Yaklaşım Dergisi Şubat 2009, s.48-50

düzenlenen “normal yöntem” aynı usuldedir. Ancak, standart da, amortisman hesaplanırken, varlığın “kalıntı değeri” de dikkate alındığı için, eğer bu değer değişirse, amortisman oranı değişebilmektedir. Aksi halde, normal usulde olduğu gibi sabittir. Dolayısı ile, her dönem eşit amortisman ayrılmaktadır. Azalan bakiyeler usulünde ise muhasebesi ve uygulaması Türk Vergi Mevzuatına benzer, fakat, standartta bu usulün uygulanması için azami ve asgari bir oran yoktur. Vergi mevzuatının aksine oran (yararlı ömür) belirlemek serbesttir. Usulde önemli olan, amortisman giderinin, yararlı ömür boyunca azalarak hesaplanmasıdır. TMS 16 da, ayrıca, Türk Vergi Mevzuatında olmayan “Üretim miktarı yöntemi” kabul edilmiştir. Fakat, Türk vergi mevzuatında bulunan, “Fevkalade amortisman yöntemi” de TMS 16 da bulunmamaktadır.

TMS 16 gereğince, işletmenin, amortisman oran ve yöntemini kendi belirleme yetkisi esas olduğu için, başlangıçta belirlediği koşullarda, sonradan ortaya çıkan değişiklikler nedeniyle, kendisi istediği gibi yararlı ömrü, amortisman oranını ve amortisman yöntemini değiştirebilmektedir. Bu nedenle, ayrıca “fevkalade amortisman yöntemi” gibi bir usul düzenlemenin mantığı yoktur. Oysa, Türk vergi mevzuatında, böyle bir serbesti olmayıp, VUK’ nun 339 Seri No.lu Genel Tebliği’ ne göre, Bakanlıkça söz konusu listelerde belirlenen amortisman oran ve sürelerinin dışına çıkılması mümkün değildir.²⁵⁶

İşletmelerin sahip oldukları sanat eserlerin VUK göre Maliye Bakanlığınca ilan edilen listede yer almadığı için amortisman tabi tutulmamaktadır.²⁵⁷ TMS 16 ‘da bu konuda bir hüküm yoktur.

Bankalar, 19.10.2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 57 ve 93. Maddelerine dayanılarak hazırlanan yönetmeliğe göre alacaklarından dolayı edinmek zorunda kaldıkları varlıkları edinme gününden itibaren üç yıl içinde elden çıkarmak zorundadır.

²⁵⁶ M.Emin Akyol, “Dönem Sonu İşlemlerinde Özellik Arz Eden Bazı Hususlar”, Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog, Aralık 2005, s.8-12

²⁵⁷ Veysi SEVİĞ, “Sanat Eserlerinde Amortisman”, Yaklaşım Dergisi, Ekim 2010, s.22-27

Edinim tarihinden itibaren bir yıl içinde elden çıkarılması olasılığı yüksek görülen elden çıkarılacak amortismanına tabi varlıklar, bu süre zarfında banka tarafından satış planı ve planın tamamlanmasına yönelik aktif bir çalışma yapılmış olması ve varlığın piyasa fiyatına yakın bir fiyattan satışa sunulmuş olması şartıyla, amortismanına tabi tutulmaz.

Edinim tarihinden itibaren bir yıl içinde elden çıkarılması mümkün görülmeeyen veya bir yıl içinde elden çıkarılması mümkün görülmekle birlikte bu süre içinde elden çıkarılamayan amortismanına tabi varlıklar, VUK uyarınca Maliye Bakanlığınca belirlenen faydalı ömür süreleri ve amortisman oranları kullanılarak niteliğine göre her biri edinim tarihinden başlamak üzere ayrı ayrı amortismanına tabi tutulur.

Üç yıllık sürenin dolmasını müteakip elden çıkarılamayan amortismanına tabi varlıklar, bu sürenin dolduğu tarihten itibaren yukarıda anlatılan usul ve esaslar dahilinde amortisman oranı iki katı uygulanmak suretiyle amortismanına tabi tutulur.

Tablo 15: Kullanımdaki MDV'ların Amortisman Hükümleri Açısından Karşılaştırılması

Karşılaştırılacak Konu	Vergi Mevzuatına Göre	TMS 16 ya Göre
- Amortisman Konu Değer	Maliyet Bedeli (faiz giderini içerir)	Maliyet Bedeli(faiz giderini içermez) (-) Kalıntı Değeri
- Amortisman Konusu ve Tutarı	Kullanıma hazır halde yıpranma ve aşınmaya maruz olması yeterli. Ayrıca bazı değerler için asgari tutar var.(2010 için 680 TL' yi geçmek)	Kullanıma hazır halde yıpranmaya ve aşınmaya maruz olması yeterli.Ayrıca asgari tutar yok.
- Amortisman ayırma süresinin ve oranının tespiti	Yararlı ömrü ile aynı olarak Maliye Bakanlığınca belirlenir. Madenler için Sanayi Bakanlığı'nca belirlenir.	Yararlı ömrü ile aynı olarak İşletmece belirlenir.
- Varlığın parçalara ayrılarak amortisman tabi tutulması	Çok özel durumlar hariç (binanın asansör ve kalorifer tesisatının binadan ayrılması gibi) kabul Edilmez	Ayrılabilirdiği ölçüde, her parça ayrı amortisman tabi tutulur
-Amortisman ayırma ve durdurma	Satış amaçlı maddi duran varlıklarla gelecekte ekonomik yarar beklenmeyen duran varlıklarda amortisman ayırmaya devam edilebilir..	Satış amaçlı maddi duran varlıklarla gelecekte ekonomik yarar beklenmeyen duran varlıklarda amortisman ayırma işlemi durdurulur.
- Amortisman Ayırma Yöntemleri	Normal Yöntem- Azalan bakiyeler – Fevkalade	Doğrusal (Normal)- Azalan bakiyeler- Üretim miktarı
- Azalan bakiyeler usulünde asgari ve azami oran	Var	Yok
- Yararlı ömrün tanımı ve belirlenmesi ölçüleri	Yok	Var
-Varlığın fiilen kullanılmaması(Aktife alınmış ve fiilen kullanılabilir olmasına rağmen)	Amortisman ayırmayı durdurmaz.	Amortisman ayırmayı durdurmaz.
-Yararlı ömürün ve oranın ve amortisman yönteminin zamanla değiştirilmesi	Serbest olmayıp, özel durumlara göre, değiştirilebilmesi de ayrıca düzenlenmiştir (Fevkalade amortisman uygulaması ve azalandan normale geçilmesi gibi)	Her işletme, belirli sürelerle(genellikle her hesap döneminin sonunda) yapacağı gözden geçirme değerlendirmeleri ile, serbestçe değiştirebilir.
- Yararlı ömür ve oranın uygulama biçimi	En uzun yararlı ömür süresi ve en düşük oran uygulanmalıdır.	Esasında, işletmeye bırakılmış olup, en kısa yararlı ömür süresi ve en yüksek oranın alınması istenmektedir.

Maddi duran varlıkların değerlemesinde Türk vergi mevzuatı ile, TMS 16 standardının en fazla ayrıştığı noktanın amortisman uygulamaları olduğu sonucu tabloda açıkça ortaya çıkmaktadır.

Çünkü her iki düzenlemenin mantığının ve gereğinin farklılaştığı en belirgin alan amortisman uygulamasıdır. Sonuçta amortisman uygulaması, işletmenin dönem faaliyet sonuçlarını “gider hesaplanması nedeniyle” doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle de, Gelir İdaresi ve kamu otoritesi, kendi gelir gereksinimini ve bütçe dengelerini gözeterek, işletmelerden en fazla vergiyi alabileceği en yüksek mali karın ortaya çıkmasını istemektedir. Dolayısıyla da, amortisman gideri miktarını etkileyecek, yöntem. Yararlı ömür ve oran belirleme konularını kendi yetkisinde tutarak, bunların işletmelerce, karı en aza indirgeyecek şekilde kullanılmasını engellemek istemektedir. Muhasebe standartları ise, tersine, bu konuda daha liberal bir düşünce içerisinde, işletmeyi koruyucu bir amaç gütmektedir. Dolayısı ile işletme sahip ve yetkililerine bu konularda doğrudan belirleyici olma hakkı vermektedir.

Örnek: Hisseleri İMKB’de işlem gören bir firma cam üretiminde kullanmak üzere 2005 yılı Ağustos ayında 40.240,36 TL’ye merdane satın almıştır. 2006 yılı içerisinde 12 Ocak’ta 2.540,49 TL’lik, 20 Şubat’ta 1.835,51 TL’lik, 07 Mart’ta 1.253 TL’lik ve 10 Temmuz’da 1.002,16 TL’lik olmak üzere 4 kez normal bakım onarım gideri sınıfında olmayan ek harcama yapılmıştır.

258

²⁵⁸ Mehmet Emre KIRCA, Amortisman Tabi İktisadi Kıymetlerde Değerleme Sorunu: Türk Vergi Sistemi, Sermaye Piyasası Kanunu ve Uluslar arası Muhasebe Standartları Açısından Karşılaştırılması, İstanbul , 2007 İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.68

Desen Merdanesi 2006 Yılına İlişkin Amortisman Tablosu (VUK)

İsim/Cins	Giriş Yılı	Giriş Ayı	Giriş Tutarı	Amortis. Süresi Yıl	MDV Kalan Ömrü	Cari Yıl Amortis.	Birikmiş Amortis.
Desen Merdanesi Satın Alımı	2005	Ağustos	40.240,36	3	2	13.413,45	26.826,91
Desen Merdanesi Ek Harcama	2006	Ocak	2.540,49	3	2	846,83	846,83
Desen Merdanesi Ek Harcama	2006	Şubat	1.835,51	3	2	611,84	611,84
Desen Merdanesi Ek Harcama	2006	Mart	1.253	3	2	417,67	417,67
Desen Merdanesi Ek Harcama	2006	Temmuz	1.002,16	3	2	334,05	334,05
2006 yılı sonu itibarıyla Amortisman Gideri/ Birikmiş Amortisman						15.623,84	29.037,29

Desen Merdanesi 2006 Yılına İlişkin Amortisman Tablosu (TMS)

İsim/Cins	Giriş Yılı	Giriş Ayı	Giriş Tutarı	Amortis. Yüzdesi	2006 Yılı Sonu İtibarıyla Varlığın Ömrü	Cari Yıl Amortis.	Birikmiş Amortis.
Desen Merdanesi Satın Alımı	2005	Ağustos	40.240,36	33,33	17	13.413,45	19.002,39
Desen Merdanesi Ek Harcama	2006	Ocak	2.540,49	33,33	12	846,83	846,83
Desen Merdanesi Ek Harcama	2006	Şubat	1835,51	33,33	11	560,85	560,85
Desen Merdanesi Ek Harcama	2006	Mart	1253	33,33	10	348,06	348,06
Desen Merdanesi Ek Harcama	2006	Temmuz	1002,16	33,33	6	167,03	167,03
2006 yılı sonu itibarıyla Amortisman Gideri /Birikmiş Amortisman						15.336,22	20.825,15
VUK Uygulaması ve TMS Uygulaması Farkı						287,62	8.112,14

Tablolardan da anlaşılacağı gibi TMS'ne göre amortisman gideri ayırma işleminde kıst dönem söz konusu olmakta VUK'na göre de MDV'larda amortisman ayırma işlemi tam yıl üzerinden uygulanmakta sadece binek otolarda kıst dönem uygulaması mevcut olmaktadır. Bu nedenle iki uygulama arasında 2005 yılında (13.413,45-5.588,93) 7.824,51TL ve 2006 yılı sonunda birikmiş amortismanlarda 8.112,14 TL fark olmuştur.

VUK'na göre uygulanan kıst dönem nedeniyle eksik hesaplan yıl amortismanı son yıla eklenirken TMS'na göre ertesi yıl kaydedilir.²⁵⁹

3.3.2.4. Maddi Duran Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

Türk vergi mevzuatında, işletmede kullanılan MDV'ların, daha önce aktifleştirilen değerlerinde normalin ötesinde, olağanüstü bir değer kaybı olduğunda, Maliye Bakanlığı' (MB) ndan izin almak koşuluyla "Fevkalade Amortisman" adı altında amortisman ayrılarak itfası ve yeniden değerlemesi kabul edilmektedir. VUK' nun 317' nci maddesinde, hangi hallerde, varlığın değer düşüklüğüne uğradığının tanımlamaları yapılarak, fevkalade amortisman ayırmanın usul ve koşulları düzenlenmiştir. İşletme ancak bu usul ve koşullarla, MB'ndan izin alarak, bu amortisman yöntemini uygulayabilecektir. Varlık değeri bu yöntem ile düzeltilebilecek ve uğranılan kayıp, zarar yazılacaktır. Uygulama serbestisi yoktur. Ayrıca, bu yöntemden geri dönüleceğine ve iptaline ilişkin bir düzenleme de bulunmamaktadır.

TMS 16 ise, MDV'daki "değer düşüklüğü" konusunu düzenlemiştir. Bu düzenleme, esasa ilişkin bir düzenleme olmayıp, daha çok, değer düşüklüğüne uğrayan varlığın, tazmini ve yenilenmesi hallerinde bunların değerlemesi ve muhasebeleştirilmesine ilişkin hükümleri içermektedir. Mevcut uygulamalarımızda yer almayan bu işlem sürekli izlemeyi

²⁵⁹ Cemal Elitaş, Yılmaz Akyüz, Handan Bulca, "Kıst Amortisman Uygulamasının Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları ve Türk Muhasebe Sistemi Açısından Karşılaştırılması", Mali Çözüm Dergisi, Sayı 94, 2009, s.17-32

gerektirmektedir. Ancak, VUK 274’de yer alan emsal bedeli uygulaması ile MDV’lara değer düşüklüğü karşılığı ayrılması söz konusu olabilir.²⁶⁰

TMS 36 gereğince, değer düşüklüğü zarar kabul edilerek, varlığın defter değerinde gerekli düzeltme kaydı yapılması öngörülmektedir.

Türk vergi mevzuatına göre, sigortaya tabi varlık tamirat ve benzeri yollarla yenilenerek eski haline getirilebiliyorsa, bu durumda varlığın değerinde bir düzeltme yapılmaz. Bir taraftan, ödenen tamirat gider yazılırken diğer taraftan, alınan sigorta tazminatı gelir yazılarak muhasebeleştirilir. Ancak, öncesinde fevkalade amortisman uygulanmış ise, bu durumda yapılan gider aktifleştirilir. Yapılan tamirat ile, VUK’ nun 272’ nci maddesinde belirtilen “varlığın değerini ve ömrünü” arttırıcı bir gider yapılmış ise, bu tutar da doğrudan gider yazılmayıp, ayrıca aktifleştirilir.²⁶¹

TMS 16 ’a göre, değer düşüklüğü nedeniyle, sigorta tazminatı alınırsa, bu tutar gelir yazılacaktır. Yenileme maliyetleri ise, iktisadi ömrü arttırıcı ise, TMS 16 gereği aktifleştirilecek, değilse, yine TMS 16 gereği gider yazılabilecektir.

Bankaların alacakları karşılığında elde ettikleri amortismanına tabi olmayan varlıklar edinim tarihinden üç yıl geçmesi ve elden çıkarılamaması halinde edinim tarihinden itibaren her yıl için yüzde beş oranında karşılık ayrılmak suretiyle itfaya tabi tutulur. Öz kaynaklarına ilişkin Yönetmelik uyarınca edinim tarihinden itibaren beş yıl geçmesine rağmen elden çıkarılamayan varlıklar net defter değerleri üzerinden öz kaynak hesabında sermayeden indirilen değer olarak dikkate alınır.

12.05.2011 tarihli 30 İMKB endeksindeki firmaların duran varlık değer düşüklüğü karşılığı ayırma oranı 2007 için %57, 2008 için %63, 2009 için %67 ve 2010 için %50 olarak gerçekleşmiştir.

²⁶⁰ Fahri Ayçiçek, “ Değeri Düşen Maddi Duran Varlıkların Ölçümlemesinde İşletmeye Özgü Bir Değer Olarak “Kullanım Değeri””, Mali Çözüm Dergisi, Ocak-Şubat 2011, s.121-131

²⁶¹ Nedim Tolga Süer, “Özel Maliyete Konu Kıymetlerin Kiralayana Devri”, Yaklaşım Dergisi, Şubat 2009, s.113-118

Tablo 16: MDV'larındaki Değer Düşüklüğü Hükümlerinin Karşılaştırılması

Karşılaştırılacak Konu	Vergi Mevzuatına Göre	TMS 16 ya Göre
Değeri Düşen Varlık	Fevkalade amortisman uygulaması ile değeri yeniden belirlenir veya tamamen itfa edilir.	Düşüklük tutarı zarar yazılarak, varlık değeri yeniden belirlenir. Amortisman yolu ile de düzeltme olanağı var.
Değeri Düşen Varlığı Belirleme	Belirtilen koşulların varlığı halinde, Maliye Bakanlığından izin alarak	Standartta belirlenen Örneklere uygun haller var ise, işletme sahiplerince belirlenir.
Değer Düşüklüğünü İptal Bu konuda hüküm yok.	Bu konuda hüküm yok.	İptal edilebilir
Yenileme Maliyetleri	Duruma göre, gider yazılabilir veya aktifleştirilebilir.	Duruma göre gider yazılabilir veya aktifleştirilebilir.
Alınan Sigorta Tazminatı	Gelir yazılır.	Gelir yazılır.

Görüleceği üzere, MDV'larda, değer düşüklüğü doğması halinde, yapılacak değerleme ve muhasebe uygulamaları büyük ölçüde benzeşmektedir. Ancak, vergi mevzuatında, konuya ilişkin usul ve zararın varlığını belirleme yetkisi, doğrudan MB' na ait iken, standartlarda, bu yetki işletmeye bırakılmıştır. Temel fark budur. Sistemin mantığı gereği de bu uygulama farkının tamamen yok edilmesi olanağı bulunmamaktadır. Bir diğer uygulama farkı da, standartta, ortaya çıkan değer düşüklüğü iptalinin vergi mevzuatında bulunmayışıdır. Standartta, değer düşüklüğünün doğrudan zarar yazılması kabul edilmiş iken, vergi mevzuatında, "fevkalade amortisman" ayırma yoluyla değer düzeltmesi kabul edilmiştir. Bu konuda, kavram farklılığı olsa da, finansal tablolar üzerinde doğuracağı sonuç büyük ölçüde aynı olduğu için, bu uygulama da aynı kabul edilebilir.

3.3.2.5. İşletme Faaliyetlerinde Kullanılmayan (Atıl) Maddi Duran Varlıkların Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

Türk vergi mevzuatına göre, MDV, işletme aktifine alınırken değerlendirilir ve kullanıma hazır halde olduğu andan itibaren de amortisman ayırmaya başlanılır. Varlığın daha sonra, çeşitli nedenlerle, fevkalade amortisman

koşulları hariç, geçici olarak kullanılmıyor ve atıl durumda olması, hallerinde, nasıl değerlendirileceği ve amortisman uygulamasının nasıl olacağı konusunda, bir düzenleme VUK'nda yoktur. Dolayısıyla, bu varlıkların atıl kalması nedeniyle tekrar değerlendirilmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Amortisman ayırma işlemi de aynen devam eder. Varlığın atıl kalması, amortisman ayırma süresini ve yararlı ömrü uzatamaz.²⁶²

Elden çıkarılmak üzere hizmet dışı bırakılmış MDV'lar hesap planında tanımlanan (294 elden çıkarılacak varlıklar) bir hesaba alınarak sadece hizmet dışı bırakıldığı tarihe kadar olan süre için gün olarak kıst amortisman ayrılmalıdır. Bu tutar da ilgili gider hesabı aracılığı ile ya üretim maliyetlerine yada diğer giderlere aktarılmalıdır.²⁶³

Ancak, işletmenin faaliyetinin durması halinde, amortisman ayırma da durur. İşletme faaliyete geçerse, amortisman ayırma da kaldığı yerden devam eder.

TMS 16 da da, atıl durumdaki MDV'ların nasıl tanımlanacağı ve değerlendirileceği konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bu durumdaki varlıkların da TMS 16 ya göre, yeniden değerlemesi söz konusu değildir.

Fakat, TMS 16'da varlık satış amaçlı duran varlık oldu ise yada bilanço dışı bırakıldı ise o tarihte amortisman ayırma işleminin son bulacağı hükmü vardır. Bu düzenlemeye göre de, amortisman ayırmaya, varlık atıl durumda olsa bile devam edilmelidir. Ancak, kullanıma göre amortisman yöntemi seçilmiş ise, doğal olarak, ayrılan amortisman atıl kalış ölçüsüne göre azalacak ve yararlı ömür de aynı ölçüde uzayacaktır.

²⁶² Zübeyde Zeren Efe, Beste Şener, "Mevcutlarda Amortisman Uygulaması", Vergi Raporu Dergisi, Aralık-Ocak 2006, s.32-44

²⁶³ Abitter Özulucan, Ali Deran, "Kullanımından Vazgeçilen Stoklar İle Maddi Duran Varlıkların Karşılık Finansman Giderleri ve Amortisman İşlemlerinin Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi" Vergi Sorunları, Haziran 2008, s.179-237

Tablo 17: İşletme Faaliyetlerinde Kullanılmayan (Atıl) MDV'lerin Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

Karşılaştırılacak Konu	Vergi Mevzuatına Göre	TMS 16 ya Göre
-Atıl Kaldığı İçin Yeniden Değerleme	Yok	Yok
- Atıl Kalmanın Tanımı ve Düzenlemesi	Yok	Sadece amortisman ile ilgili var.
-Amortisman uygulaması	Durmaz.	Durmaz. Fakat, kullanıma göre amortisman yöntemi varsa etkilenir

Görülebileceği üzere, her iki mevzuatta da atıl durumdaki MDV'lerin, yeniden değerlendirilmesi kabul edilmemektedir. Amortisman uygulamalarında da bir değişiklik olmayacaktır. Sadece, TMS 16 da, bu konuda kullanıma göre amortisman yöntemi ile ilgili bir açıklama vardır.

3.3.2.6. Bilanço Dışı Bırakılan Maddi Duran Varlıkların Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

VUK'nun 328' inci maddesine göre, varlığın satılması halinde, alınan bedel ile varlığın, kayıtlı değerinden, birikmiş amortismanları düşülerek bulunan değer (bir ölçüde standartta tanımlanan defter değeri) kıyaslanarak, bulunan fark doğrudan kar veya zarar hesabına aktarılır.²⁶⁴ Vergi mevzuatına göre, satışta elde edilen bu kar istenirse, yine bu madde de belirtilen koşullarla gelir tablosuna aktarmak yerine, pasifte özel bir hesapta "Yenileme Fonu" olarak da tutulabilecektir. Bu fon, üç yıl içerisinde yenilenen değerlerin amortismanından mahsup edilerek yok edilecektir. GVK'nun Mükerrer 80. maddesine göre GVK 70. maddede sayılan mal ve hakların iktisap tarihinden itibaren 5 yıl içerisinde elden çıkarılmasından doğan kazançlar değer artış kazancıdır.²⁶⁵

²⁶⁴ Bilgi Gülmez, "Amortismanlarda Özel Haller", Vergi Dünyası Dergisi, Aralık 2007, s.87-91

²⁶⁵ Hakkı Sayan, "Gayrimenkul (Taşınmaz) Satışlarında Değer Artış Kazancı ve Vergilendirilmesinde Özellikli Durumlar", Vergi Dünyası Kasım 2007, s.102-108

Standarda göre satışa ait, vade farkları da, faiz geliri sayılmayıp, satışa ait gelirin içerisinde dikkate alınmaktadır.

Türk vergi mevzuatında, ekonomik ve teknik ömrünü tamamlayarak makine, tesisat ve demirbaş olma özelliğini kaybeden hurda demirbaş, makine ve tesislerin VUK 267 maddesine göre takdir komisyonunca değer tespiti yapılır. Tespit edilen değer aktifte yer alması, tamamen değersiz duruma gelmiş ise aktifler arasından çıkarılması ve bu varlıkların kalan net değerleri ile birikmiş amortismanları ve takdir komisyonunca belirlenen değerleri karşılaştırılarak kar zarar belirlenir.²⁶⁶

Bu varlıkların belirtilen şekilde bilanço dışına çıkartılması sırasında, ayrıca gelir elde edilmiş ise veya gider yapılmışsa, bu tutarlar doğrudan gelir ve gider olarak, kar ve zarara yansıtılırlar.

Elden Çıkarılacak MDV'lar hesabında izlenen bir varlığın satışından elde edilen kar yada zarar da olağandışı karlar/zararlar hesabına kaydedilmelidir.²⁶⁷

TMS 16 da ilke olarak, varlık elden çıkartılınca, elde edilen hasılat ile, varlığın defter değerinin kıyaslanması ve buna göre, satıştan doğrudan kar zararın hesaplanması kabul edilmiştir. Konu, bu yönüyle, vergi mevzuatı ile tam bir paralellik arz etmektedir.²⁶⁸

TMS 16 ya göre, varlıkların bilanço dışı bırakılmasından doğan gelir ve giderler, doğrudan kar ve zarar hesaplarına aktarılır. TMS 16 da, elden çıkartma nedeniyle doğan alacağın ayrıca “gerçeğe uygun değer” ile muhasebeleştirilmesi istenmektedir. Bu elden çıkarma nedeniyle alınan değerlerin içerisinde faiz geliri varsa “TMS 18 Hasılat” standardı gereği, ayrıştırılıp “faiz geliri” olarak kayıtlara alınacaktır. Oysa vergi mevzuatında

²⁶⁶ Fethi Aygün, “Fiziki Ömrünü Tamamlamış Demirbaşın Satışı”, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Kasım 2009, s.50-53

²⁶⁷ Abitter Özulucan, Ali Deran, a.g.m.

²⁶⁸ Halil Başağaç, “Maddi Duran varlıkların Değerlemesinde Türk Vergi Mevzuatı ve TMS: 16 Maddi Duran Varlıklar Standardı Hükümlerinin Karşılaştırılması”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Master Tezi, Ankara, 2006, s.161

böyle bir ayırıştırma öngörülmeden, elde edilen değerin tamamı, satış karının hesabında dikkate alınmaktadır.

Eğer varlık finansal kiralamaya konu ediliyorsa VUK mükerrer madde 290 gereğince değerlemeye konu edilecektir.

Varlığın elden çıkartılması, kiralama yoluyla oluyor ise, konu TMS 16 ya göre değil, TMS 17 standardındaki düzenlemeler göre, muhasebeleştirilmektedir.

Tablo 18: Bilançodan Çıkarılan MDV'lerin Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

Karşılaştırılacak Konu	Vergi Mevzuatına Göre	TMS 16 ya Göre
- Satılarak Bilanço Dışı Bırakma	Elde edilen değer ile, varlığın defter değeri kıyaslanarak satış kar / zararı Hesaplanır	Elde edilen değer ile, varlığın defter değeri kıyaslanarak satış Kar / zararı hesaplanır.
- Satış Karı	Hasılatı değil, doğrudan kar veya zarar olarak gelir tablosuna alınır.	Hasılatı değil, doğrudan kar veya zarar olarak gelir tablosuna alınır.
- Satıştan Doğan Alacak	Tamamı da kayıtlı değeri ile satış geliri olarak kayda alınır. İçerisindeki faiz ve benzeri vade farkları ayırıştırılmaz.	Alacak başlangıçta gerçeğe uygun değer ile kayda alınır. Daha sonra, içerisindeki vade farkı ve faiz geliri ayırıştırılarak, bu kısım ayrıca, TMS 18 gereği, gerçekleşme durumuna göre faiz geliri kaydedilir.
- Satıştan Doğan Karın Özel bir Fon Hesabına Aktarılması	Olabilir	Olamaz. Böyle bir düzenleme yok.
- Bilanço Dışı Bırakma Hallerinin Düzenlenmesi	Sadece satış hali var. Diğer haller uygulamada, muhasebenin temel Kavramlarına göre yürütülmektedir.	Satış dışındaki haller de düzenlenmiştir.
- Satış Dışı Elden Çıkarma Hali	Yararlı ömür dolmuş ise, bazı hallerde serbestçe kayıtlardan düşerek olabilir. Bazı hallerde, kanunun özel izin ve Saptaması gerekebilir.	Tamamen işletme tarafından karar verilerek olabilir.
Satış Dışı Elden -Çıkarmalarda Gelir Eldesi ve Gider Yapılması	Doğrudan gelir ve gider olarak, gelir tablosuna alınır	Doğrudan gelir ve gider olarak, gelir tablosuna alınır.
- Kiralama ile Elden Çıkarmalar	Satıştan ayrı olarak Vergi Usul Kanununun mükerrer 290' ıncı maddesinde ayrıca düzenlenmiştir.	Konu ayrı bir standart olarak, TMS 17 de düzenlenmiştir.

Görüleceği üzere, TMS 16 da, varlığın bilanço dışı tutulması daha geniş olarak düzenlenmiştir. Vergi mevzuatında, satış dışında, bilanço dışı bırakma konusunun düzenlenmediği görülmektedir. Bu konudaki boşluk, daha çok uygulama ile ve yine muhasebenin temel kavramları gereğince doldurulmaktadır.

MDV'ların bilanço dışı bırakılması halinde, her iki uygulamanın temel ortak yönü; elden çıkarmadan dolayı (gerek satışta gerekse kiralama hariç diğer hallerde) elde edilen tutar ile varlığın defter değeri, dikkate alınarak kıyaslanması ve sonuçta, elde edilen tutar fazla ise kar, eksik ise zarar var kabul edilmesidir.

Ancak, elden çıkarmada vadeli işlem var ise, alacağın içerisindeki vade farkına isabet eden faiz ve benzeri farklar ayrıştırılarak işlem yapılması, standartta kabul edilmiş iken, vergi mevzuatında bu ayırım kabul edilmemektedir. Satış karının, yenileme fonu ayırarak, özel bir fon hesabında bekletilmesi uygulaması da, vergi düzenlemesini standarttan ayıran önemli bir farklılıktır.

3.4. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN İNCELENMESİ

MODV'ların muhasebeleştirilmesinde, uyulması gereken kurallar mevzuatımız ve standart hükümleri itibarıyla mukayese edilerek açıklanmıştır.

3.4.1. Maddi Olmayan Duran Varlık Kavramının, Sınıflandırılmasının ve Değerleme Ölçütlerinin Karşılaştırılması

3.4.1.1. Maddi Olmayan Duran Varlık Kavram ve Sınıflandırılmasının Karşılaştırılması

TMS 38'e göre MODV, fiziki olmayan mal ve hizmetlerin üretimi veya tedarik edilmesi, üçüncü şahıslara kiraya verilmesi veya idari amaçlar için elde tutulan varlıklardır. Standarda göre MODV; belirlenebilir, kontrol edilebilir ve gelecekte sahibine ekonomik yarar sağlayabilir özelliklerini taşımalıdır.²⁶⁹

Mevzuatımızda MODV'lara ait bir tanım bulunmamaktadır. VUK'nun 269 maddesinde gayri maddi haklar da gayrimenkuller gibi maliyet bedeli ile değerlendirilecek varlıklardır denmektedir.²⁷⁰

Burada bahsi geçen kavram geniş şekilde yorumlanarak maddi olmayan varlıklar üzerindeki hakların yanı sıra gayrimenkul olarak tescil edilen haklar ve ruhsatları da içine aldığı kabul edilir.²⁷¹

MSGUT'de ise MODV'lar için Standartta sayılan özellikler belirtilmemiş fiziksel bir varlığının olmaması ve işletmenin varlıktan yararlanmayı beklemesi özelliklerinden bahsedilmiştir.²⁷²

Gelir Vergisi Kanununun 70.maddesinin 5 ve 6 numaralı bentlerinde gayri maddi haklar; arama, işletme, imtiyaz hakları ile ruhsatları, ihtira beratı, alameti farika, marka, ticaret unvanı, her türlü teknik resim, desen, model, plan sinema ve televizyon filmleri, ses ve görüntü bantları, sanayi ticaret ve bilim alanlarında elde edilmiş bir tecrübeye ait bilgilerle, gizli bir formül veya

²⁶⁹ Malcolm K.Howard, Accounting and Business Valuation Methods: How to interpret IFRS Accounts, Oxford, CIMA Publishing, 2008, s.165

²⁷⁰ Ümit Gücenme, Ticaret İşletmelerinde Envanter İşlemleri, Marmara Kitabevi, 1. Baskı, Bursa, 2000, s.178

²⁷¹ Ersin Nazalı, "Uluslar arası Vergi Anlaşmalarında Royalti (Gayrimaddi Hak) Ödemelerinin Vergilendirilmesi", Yaklaşım Dergisi, Haziran 2009, s.77-87

²⁷² A.Murat Yıldız, Tüm Yönleriyle Teknokent ve Ar-Ge Teşvik Rehberi, Ankara, 2010, ASMMMO Yayını, s.219

bir üretim usulü üzerindeki kullanma hakkı veya kullanma imtiyazı ve telif hakları olarak sayılmıştır.²⁷³

TMS 38'de Ar-Ge harcamalarının örnekleri aşağıdaki gibi verilmiştir;

(a)Yeni bilgi elde edilmesine yönelik faaliyetler,

(b)Araştırma bulguları ve diğer bilgilerin uygulanmasına yönelik olarak değerlendirme ve nihai seçim araştırması,

(c)Malzeme, aygıt, ürün, süreç, sistem veya hizmetler için alternatif araştırması ve

(d)Yeni veya geliştirilmiş malzeme, aygıt, ürün, süreç, sistem veya hizmetlerin olası alternatiflerinin oluşturulması, tasarlanması, değerlendirilmesi ve nihai seçimi.

86 Nolu KVK Genel Tebliğine göre Ar-Ge harcamaları,²⁷⁴

1.Bilimsel ve teknolojik alanlardaki belirsizlikleri gidermek ve bunları aydınlatmak amacıyla, bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni teknik bilgilerin elde edilmesi,

2.Yeni üretim yöntem süreç ve işlemlerinin araştırılması veya geliştirilmesi.

3.Yeni ürünler, madde ve malzemeler, araçlar, gereçler, işlemler, sistemler geliştirilmesine veya yeni teknikler üretilmesi.

4.Bir ürünün maliyetini düşürücü, kalite, standart veya performansını yükseltici yeni tekniklerin teknolojilerin araştırılması.

5.Yeni ve özgün tasarıma dayanan yazılım faaliyetlerinden oluşmaktadır.

MODV harcama örnekleri mevzuatımızda ve ilgili standartta aynı doğrultudadır.

²⁷³ Salih Özel, "Haklar ve Muhasebe İlişkisi", Yaklaşım Dergisi, Sayı: 141, Eylül 2004, s.9-14

²⁷⁴ Serbülent Bayrak, "Ar-Ge İndirimi", Vergi Sorunları, Mayıs 2005, s.76-84

TMS 38’de MODV maliyet unsurları aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

a.MODV’in oluşturulmasında kullanılan veya tüketilen malzeme ve hizmet maliyetleri,

b.MODV’in oluşturulmasından kaynaklanan çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin maliyetler ("TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar" Standardında belirtildiği biçimde),

c.Yasal hakkın tesciline yönelik ödemeler ve

d.MODV’in oluşturulmasında kullanılan patent ve lisansların itfa payları.

Ar-Ge harcamaları, VUK Tebliğine göre esas itibarıyla aşağıdaki harcama gruplarından oluşur.²⁷⁵

a.İlk madde ve malzeme giderleri,

b.Personel giderleri,

c.Genel giderler,

d.Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler,

e.Vergi, resim ve harçlar,

f.Amortisman ve tükenme payları,

g.Finansman giderleri.

Yukarıda anlatıldığı gibi Ar-Ge harcamaları ve unsurları TMS 38’e göre ve KVK Genel Tebliği’ne göre aynı kapsamdadır.²⁷⁶

Ancak standarda göre finansman giderlerinin maliyete dahil edilebilmesi için TMS 23’de açıklanmış durumların mevcut olması gereklidir.

TMS 38’e göre işletme içi bir projenin araştırma safhasından kaynaklanan herhangi bir MODV aktifleştirilmez. Bu safhada, işletme için gelecekte ekonomik yarar sağlayacak bir MODV’in mevcudiyeti söz konusu

²⁷⁵Duran Bülbül-Selin Ertürk, “Ar-Ge Harcamalarının Aktifleştirilmesi ve Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu”, Yaklaşım Dergisi Ağustos 2007, Sayı: 176, s.157-163

²⁷⁶ Levent Gençyürek, “Ar-Ge Harcamalarında Bulunan Mükelleflere Sağlanan Yeni Kolaylıklar”, Yaklaşım Yayınları, Ekim 2001, Sayı106, s.91

değildir. Bu nedenle, araştırma harcamaları gerçekleştiğinde gider olarak muhasebeleştirilir.²⁷⁷

Geliştirme aşamasındaki MODV'nin aktifleştirilebilmesi için de aşağıdaki hususların mevcut olması gerekmektedir;

- MODV'nin kullanıma yada satışa hazır hale gelebilmesi için tamamlanmasının teknik olarak mümkün olması,
- İşletmenin MODV'ı tamamlama ve bu varlığı kullanma ya da satma niyetinin bulunması,
- MODV'ı kullanma ya da satma imkanının bulunması,
- MODV'nin muhtemel gelecek ekonomik faydayı nasıl sağlayacağını belirli olması ayrıca MODV'nin ürününün ya da kendisinin bir piyasasının olması durumunda buna elverişli olması,
- Geliştirme aşamasını tamamlamak ve MODV'ı kullanmak veya satmak için yeterli teknik, mali ve diğer kaynakların bulunması,
- Geliştirme aşamasında MODV'la ilgili yapılan harcamaların güvenilir bir şekilde ölçülebilir olması.

Mevzuatımıza göre araştırma harcamaları gider kaydedilmekte geliştirme harcamaları ise projenin sonuçlandığı tarihte aktifleştirilmekte ve elde edilen varlığın durumuna göre amortisman gideri ayrılmaktadır. Tamamlanması imkansız hale gelen proje harcamaları da gider olarak kaydedilmektedir.²⁷⁸

86 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğine göre Araştırma geliştirme giderleri kapsamı dışında kalan faaliyetler aşağıdaki gibi sıralanabilir.²⁷⁹

1.Pazar araştırması yada satış promosyonu,

²⁷⁷ Feriştah Sönmez, Türkiye Muhasebe Standardı- Araştırma Geliştirme Maliyetleri, www.tmsk.org.tr

²⁷⁸ Harun Kaynak, İşletmecilik İlkeleri ile Türk Hukuk Sistemi Yönünden Maddi ve Gayrimaddi Duran Varlıklarda Amortismanlar, Yaklaşım Yayınları Ankara, 2001, s.93

²⁷⁹ Serdar Gümüşay, "Araştırma Geliştirme Harcamaları", Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog Dergisi, Temmuz 2005, Sayı: 207, s.145-153

- 2.Kalite kontrol,
- 3.Sosyal bilimlerdeki araştırmalar,
- 4.Petrol, doğalgaz, maden rezervleri arama ve sondaj faaliyetleri,
- 5.İcat edilmiş yada mevcut geliştirilmiş süreçlerin kullanımı,
- 6.Biçimsel değişiklikler,
- 7.Bilimsel ve teknolojik yenilik doğurmayan rutin faaliyetler,
- 8.İlk kuruluş aşamasında kuruluş ve örgütlenmeyle ilgili araştırma giderleri,
- 9.Proje sonucunda geliştirilen ürüne ilişkin fikri mülkiyet haklarının korunmasına yönelik çalışmalar,
- 10.Numune verilmek amacıyla prototiplerden kopyalar çıkarılıp dağıtılması ve reklam amaçlı tüketici testleri,

TMS 38’de işletmede yaratılan MODV’in unsuru olmayan durumlar aşağıda sıralanmıştır.

- (a) Varlığın kullanıma hazır hale getirilmesi ile doğrudan ilgili olmayan satış ve yönetim giderleri ile diğer genel giderler,
- (b) Varlığın amaçlanan performansına ulaşmasından önce meydana gelen verimsizlikler ve ilk faaliyet zararları ve
- (c) Varlığın kullanımı için personele verilen eğitim harcamaları.

KVK Genel Tebliği’ne göre nihai ürünün oluşmasında elde edilen ürünlerin kullanılabilirliğini ölçmek ve gerektiğinde değişiklik yapılmak üzere işletme içinde ve dışında test edilmesi amacıyla yapılan harcamalar Ar-Ge kapsamındadır. Ancak;

- ticari üretimin planlanması için yapılan harcamalar,
- seri üretim sürecine ilişkin harcamalar,
- ürünün tanıtılması amacıyla üretilip dağıtılan numuneler,

İçin yapılan harcamalar Ar-Ge faaliyeti kapsamı dışındadır.

Yukarıda anlatıldığı gibi Ar-Ge harcaması sayılmayan durumlar TMS 38’e göre ve KVK Genel Tebliği’ne göre aynı kapsamdadır.

3.4.1.2. Maddi Olmayan Duran Varlık Değerlemesinin Karşılaştırılması

Sermaye şirketlerinde MODV'ların değerlemesi TTK 459 ve 460 maddelerindeki tanımlar doğrultusunda gerçekleşmektedir. Bu maddelerde hangi harcamaların gider hangi harcamaların MODV olarak kaydedileceği açıklanmaktadır.

VUK 282. maddesinde, işletmenin kurulması, yeni bir şubenin açılması veya işlerin sürekli olarak genişletilmesi için yapılan ve karşılığında maddi bir değer elde edilmeyen kuruluş ve örgütlenme giderleri maddeler halinde sıralanmıştır.²⁸⁰

VUK 270 ve 271. maddelerinde MODV'ların maliyetine hangi harcamaların dahil edileceği açıklanmıştır

Standartta da bu açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca MODV'ların değerlendirme gününde mümkün olunan durumlarda gerçeğe uygun değerle değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

3.4.1.3. MODV Değerleme Ölçülerinin Karşılaştırılması

Mevzuatımıza göre ve standarda göre MDV'lar için açıklanan değerlendirme ölçüleri MODV'lar için de geçerlidir.

3.4.2. Maddi Olmayan Duran Varlığın Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

MODV'ın elde edilişi, bilanço gününde değerlemesi ve bilanço dışı bırakılması aşamalarında yapılan değerlemeler mevzuatımız ve standartlar açısından aşağıda sırasıyla karşılaştırılarak açıklanmıştır.

²⁸⁰ Ömer Ergenç, “İlk Tesis ve Taazzuv Giderleri İle Peştemallıkların Değerlemesi ve Muhasebeleştirilmesi”, Vergi Dünyası, Aralık 2005, s.102-107

3.4.2.1. Maddi Olmayan Duran Varlıkların Elde Edilmesindeki Değerleme Ölçüsünün Karşılaştırılması

VUK'nun 269 maddesinde gayri maddi haklar da gayrimenkuller gibi maliyet bedeli ile değerlendirilecek varlıklar olarak sayılmıştır.

İhtira beratı, sınai, edebi ve mülki haklar, alameti farika ve benzeri gayri maddi haklar da maliyet bedeli ile değerlendirilir. Maliyet bedeli belirlenemeyen markalar VUK 296 maddesine göre emsal bedelle (VUK 267) değerlendirilir.²⁸¹

Haklar işletme tarafından üretilmiş ise hakkın elde edildiği aşamaya kadar yapılan harcamalar maliyet bedeline dahil edilmelidir. GVK 75 maddesi ikinci bendinde bu varlıklar için takdir komisyonuna başvurulabileceğini hükme bağlamıştır.

TMS 38'e göre MODV'lar için yapılan harcamalar; harcamanın standarttaki MODV tanımına girmesi (belirlenebilirlik, kontrol ve gelecekte ekonomik yarar sağlanmasının beklenmesi) ve harcamanın standarttaki muhasebeleştirme kriterlerini (varlıkla ilişkilendirilen beklenen gelecekteki ekonomik yararların işletme için gerçekleşmesinin muhtemel olması ve varlığın maliyetinin güvenilir bir şekilde ölçülebilir olması) karşılaması koşuluyla aktifleştirilir. Standartta MODV'larla ilgili olarak mevzuatımızda sayılanları da kapsayan geniş bir çerçeve çizilmiştir.

TMS 38'e göre şirket bünyesinde oluşturulan markalar müşteri listeleri bu nitelikteki benzer kalemler aktifleştirilemez.²⁸²

Şirket birleşmeleri yoluyla elde edilen MODV'ların değeri ise şerefiyenin bir parçasıdır. Ancak şerefiyeden ayrı olarak ve değeri güvenilir biçimde tespit edilirse aktifleştirilir. Şerefiyenin bir parçası olarak elde edilen varlığın değeri elde edilme tarihindeki gerçeğe uygun değerdir. Gerçeğe

²⁸¹ Fehmi Günay, "Vergi Usul Kanununa Göre İktisadi İşletmelere Dahil Gayri Maddi Hakların Değerlemesi", Vergi Sorunları, Nisan 2009, s.130-140

²⁸² Ali Atilla Perek, "Şirket Birleşmelerinin Bir Parçası Olarak Elde Edilen ve Aktifleştirilen Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesi ve İngiltere Tecrübesi", Muhasebe ve Denetime Bakış, Eylül 2007, s.97-111

uygun değerin tespit edilememesi durumunda marka şerefiye olarak aktifleştirilir. İşletme birleşmelerinde elde edilen MODV'lar bazen bir MDV yada MODV'tan ayrılamaz. Bu durumda her iki varlık şerefiyeden ayrı bir varlık olarak aktifleştirilir. Gerçeğe uygun değerin tespit edilemediği durumda, piyasada gerçekleşen en son benzeri işlemin fiyatı esas alınabilir.

VUK 270 ve 271 maddelerinde MODV'ların maliyet bedeline eklenecek gider ve harcamalar sayılmıştır. Bu maddelere göre, patent haklarının aktifleştirildiği hesap dönemi sonuna kadar çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilecek kur farkı, faiz gibi unsurlar maliyet bedeline eklenmesi gerekir.²⁸³

TMS 38'e göre işletme içi yaratılan MODV'nin maliyeti, yönetim tarafından amaçlanan şekilde çalışabilmesi için ilgili varlığın yaratılması, üretilmesi ve hazırlanmasında gerekli olan ve varlıkla doğrudan ilişkilendirilebilen maliyetler ve yasal hakkın tesciline yönelik ödemeleri ve varlığın oluşturulmasında kullanılan patent ve lisansların itfa paylarının toplamından oluşur.

TMS 38 ile aynı doğrultuda olan 25 no'lu SPK Tebliğinin 177 maddesine göre MODV'lar bazı durumlarda maddi bir varlıkla bir arada olabilir. Bu varlığın değerlemesi daha önemli olan varlık için yapılır.²⁸⁴ Bu çerçevede özel bir yazılım olmaksızın çalışamayacak olan bir bilgisayar kontrolündeki makine için söz konusu yazılım donanımın bir parçasıdır ve MDV olarak işleme tabi tutulur.

Mevzuatımıza göre markalar kiralama yoluyla kullanıldığı durumda kira, kiracı için ödediği tutar gider kiralayan için ise ödenen tutar gelirdir. Mevzuatımıza göre bu tutarlar emsal bedelinden az olamaz. Markaların

²⁸³ Ercan Alptürk, "Hukuksal ve Vergisel Boyutlarıyla Telif Hakları", Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 186, Mart 2004, s.74-81

²⁸⁴ Feriştah Sönmez, "Maddi Olmayan Duran Varlıklar-MODV(TMS-8, UMS 38, 1.Taslak MODV ve SPK Tebliği ile Karşılaştırmalı Olarak)", Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog, Sayı 191, Mart 2004, s.123-141

kiralanması ile elde edilen gelirler de GVK 70. maddesinin 5. bendine göre gayri menkul sermaye iradı olarak vergilendirilir.²⁸⁵

Markalar işletme tarafından; işletme birleşmesinin bir parçası olarak ve ayrı olarak, varlıkların takası yoluyla, veraset veya ivazsız intikal yoluyla ve işletme içinde yaratılarak elde edilirler. 1980'lerin sonlarında İngiltere, Fransa, Avustralya ve Yeni Zelanda da devralınan markaların değerlerinin bilançolarda yer alması ve MODV olarak tanınması söz konusu olmuştur. 1988 yılında ise bir firma kendi yarattığı markanın değerlemesini yaparak bilançosunda göstermiştir. TMS 38'e göre ise edinilen ve devralınan marka değerleri bilançoda gösterilebilmektedir. Sınırsız ömre sahip markalar itfa edilmemekte ancak değer düşüklüğü testine tabi tutulmaktadır.²⁸⁶

TMS 38'e göre MODV'ın takas yoluyla temin edildiği durumda, alınan varlığın gerçeğe uygun değeri tespit edilemiyorsa bilanço dışı bırakılan varlığın maliyeti vazgeçilen varlığın maliyetini ölçmede kullanılır.

Vergi mevzuatımıza göre edinilen ya da devralınan markalar maliyet bedeli ile yada emsal bedeli ile aktifleştirilirler ve 15 yıl içinde itfa olurlar. KDVK 27. maddesi uyarınca, marka bedelinin olmadığı, bilinemediği, marka bedelinin mal, menfaat veya hizmet gibi paradan başka değerler olduğu ve markanın emsal bedele göre açık bir şekilde düşük olduğu ve bu düşüklüğün mükellefçe haklı bir sebeple açıklanamadığı durumlarda marka emsal bedel ile gösterilir.

TMS 38 'e göre işletme içi yaratılan araştırma geliştirme harcamalarında; araştırma giderlerinin işletmelerin katlandıkları dönem içinde gider yazılır.

Geliştirme aşamasında aktifleştirme ise MODV'ın kullanıma yada satışa hazır hale gelebilmesi için tamamlanmasının teknik olarak mümkün olması, işletmenin tamamlama ve bu varlığı kullanma ya da satma niyetinin bulunması, varlığın kullanma ya da satma imkanının bulunması, varlığın

²⁸⁵ Zeynullah Gider, "Marka Değerlemesi", Vergi Dünyası, Sayı :321, Mayıs, 2008, s.110-121

²⁸⁶ Ali İldır, a.g.m., s.44

muhtemel gelecek ekonomik faydayı nasıl sağlayacağını belirli olması ayrıca varlığın ürününün ya da kendisinin bir piyasasının olması durumunda buna elverişli olması, geliştirme aşamasını tamamlamak ve varlığı kullanmak veya satmak için yeterli teknik, mali ve diğer kaynakların bulunması, geliştirme aşamasında varlıkla ilgili yapılan harcamaların güvenilir bir şekilde ölçülebilir olması şartlarının tamamının var olduğu durumlarda söz konusu olmaktadır.²⁸⁷

MSUGT'ne göre işletmeler yaptıkları Ar-ge harcamalarını gider yazma yada aktifleştirme konusunda serbest bırakılmışlardır.

86 Seri No'lu Tebliğ'de yer almayan, Ar-Ge harcamalarının kayıtlarda izlenmesine yönelik yeni düzenleme 1 Seri No'lu Tebliğ'in 10.2.6 bendinde hükme bağlanmıştır. Buna göre, Kurumlar, hesap dönemi içerisinde gayrimaddi hakka yönelik yaptıkları araştırma ve geliştirme harcamalarının tamamını aktifleştirmek zorundadırlar. Ancak, gayrimaddi hakka yönelik olmayan ve VUK hükümleri çerçevesinde aktifleştirilmesi gerekmeyen harcamalarını doğrudan gider yazılabilecektir.²⁸⁸

Örneğin, kanser ilacı geliştirmek için yapılan araştırma faaliyetleri sonucunda patent, lisans gibi bir gayrimaddi hak ortaya çıkacağından, yapılan araştırma harcamalarının aktifleştirilmesi gerekecektir. Proje sonucu ortaya bir gayrimaddi hak çıkması halinde, aktifleştirilmesi gereken bu tutar, amortisman yoluyla itfa edilecektir. Ancak projeden, daha sonraki yıllarda vazgeçilmesi veya projenin tamamlanmasına imkan kalmaması durumunda, kurumun Ar-Ge faaliyeti kapsamında yapmış olduğu ve önceki yıllarda aktifleştirilmiş olan tutarların doğrudan gider yazılabilmesi mümkün bulunmaktadır.²⁸⁹

²⁸⁷ Ebru Şengül, "Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) Maliyetlerinin Muhasebeleştirilme Esasları ve Uygulamaları", Vergi Dünyası Dergisi, Sayı 311, Temmuz 2007, s.111-121

²⁸⁸ Sakıp Şeker, "Ar-ge Harcamalarının Muhasebesi ve İndirimi", Vergi Sorunları Dergisi, Şubat 2009, s.31-39

²⁸⁹ Yener Koçak, "Türkiye'de Araştırma ve Geliştirme Giderlerinin Türkiye Muhasebe Standartları ve Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları Çerçevesinde İncelenmesi", G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Master Tezi, Ankara 2007, s.66-67

Örneğin; bir kurum tarafından 3 yıl süreli Ar-Ge projesi hazırlanarak, ön fizibilite çalışmalarının akabinde, Ar-Ge faaliyetine başlanılmıştır. İkinci yılın sonunda, kurum Ar-Ge projesinin gerçekleşmesinin mümkün olmadığı düşüncesiyle projeden vazgeçme kararı almıştır. Dolayısıyla, projenin başlama tarihinden itibaren aktifleştirilen Ar-Ge harcamaları, projeden vazgeçildiği tarih itibarıyla doğrudan gider yazılabilecektir.

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10.maddesi a bendinin 5746 sayılı Kanunun 5. maddesiyle değiştirilmiştir. Bu hükümle 01.04.2008 den itibaren Ar-Ge harcamaları kurumlar vergisi matrahının hesaplanmasında %100 indirilir.(önceki uygulamada %40 indirilmekteydi). Bunun için Ar-Ge harcamaları;

- işletme bünyesinde gerçekleştirilmeli ve
- yeni teknoloji veya bilgi arayışına yönelik olmalıdır.²⁹⁰

Ayrıca işletmelerde bu amaçla çalışanların ücretleri üzerinden belli oranlarda gelir vergisi stopajı teşviki, sigorta prim desteği ve damga vergisi istisnası uygulanmaktadır.²⁹¹

VUK 282. maddesinde işletmenin kurulması, yeni bir şubenin açılması veya işletmenin sürekli genişletilmesi için yapılan ve karşılığında maddi bir değer elde edilmeyen “kuruluş giderleri ve peştemallıklar” mukayyet değer ile değerlendirilir. Bu değer ilk kuruluş ve organizasyon için yapılan giderlerden fazla olamaz.²⁹²

TMS 38'e göre ise kuruluş ve örgütlenme giderleri aktifleştirilmezler.²⁹³

²⁹⁰ Selahattin Tuncer, “Ar-Ge Faaliyetlerinin Teşviki İle İlgili 5746 Sayılı Yasa” Yaklaşım Dergisi, Mayıs 2008, s.9-17

²⁹¹ Niyazi Özkaya, “5746 Sayılı Kanun İle Ar-Ge İçin Getirilen Yeni Düzenlemeler”, Yaklaşım Dergisi, Mayıs 2008, s.168-171

²⁹² Kahraman Çengeller, “İlk Tesis ve Taazzuv Giderleri ile Peştemallıkların Değerlemesi ve Muhasebeleştirilmesi”, Vergi Dünyası, Aralık 2007, s.82-86

²⁹³ Barış Sipahi, Seçilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları:TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar ,İSMMMO Yayını, İstanbul 2009, s.171-182

Bir web sitesinin kuruluş aşamaları ve bu aşamaların maliyetleri; planlamanın yapılması, uygulama ve alt yapılarının oluşturulması, grafik ve tasarım ile içeriğinin geliştirilmesi şeklindedir.²⁹⁴

TMS 38'e göre planlama giderleri araştırma gideri niteliğinde olup dönem gideri olarak muhasebeleştirilmelidir. Uygulama ve alt yapıların oluşturulmasında, firmalar alan adı ve hizmet sunucusu edinmektedirler. Alan adı IP(internet Protokol) adresi yetkili kuruluşlardan kiralanır. Bu kiralama en az bir yıl ve daha uzun süreli olup 260 Haklar hesabı aracılığı ile aktifleştirilmeli ve amortisman ayrılmalıdır. Hizmet sunucusu ise dijital bilgilerin saklandığı manyetik bir ortam (elektronik bilgi saklamak amacıyla üretilmiş önemli bir bilgisayar donanımı)dır. Firmalar bu donanımı bütçelerine göre ya satın alırlar yada kiralarlar. Donanım duruma göre maddi duran varlık yada maddi olmayan duran varlık olarak aktifleştirilir. Grafik ve tasarım maliyetleri de standarda göre geliştirme aşaması maliyetleri olarak değerlendirilir.²⁹⁵

Yazılım, bilgisayar için komutlar içeren program veya programlar serisidir ve araştırma geliştirme çabalarının sonucunda ortaya çıkan fikir ve kavramların bir ürünüdür. Sonuç genellikle, tanımlanabilen, kağıda dökülebilen veya manyetik ortama (teyp veya disk) veya optik ortama (lazer disk) kaydedilebilen bir programdır. Yazılım üretim süreci; Ar-Ge planlama aşaması, teknik tasarım aşaması, kodlama ya da programlama aşaması ve test edilme (betatest) aşamasıdır.²⁹⁶

TMS ve 86 nolu KVGT'ne göre yazılım harcamaları Ar-Ge kapsamındadır. Mevzuatımıza göre Ar-Ge faaliyetlerinin bir parçası olarak ortaya çıkan ve o yazılıma yönelik olan kavramları formüle etme, alternatifleri değerlendirme gibi projenin başlangıç aşamasındaki faaliyetler için yapılan

²⁹⁴ Hayrettin Usul-Ozan Özdemir, "Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre İnternet Sitesi Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, 2007 Cilt12, Sayı:3, 2007, s.121-132

²⁹⁵ Süleyman Yükü-Seçkin Gönen, "TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardına Göre Web Sitesi Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Uygulama Önerileri", Yaklaşım Dergisi, Nisan 2009, s.26-29

²⁹⁶ Akın Akbulut, "Bilgisayar Yazılımı ve Web Site Geliştirme Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi", Vergi Dünyası, Temmuz 2005, s.38-47 www.tmsk.org.tr

giderler doğrudan gider yazılmalıdır. Ancak yazılım geliştirilme aşamasında ise gelecekte kullanımı söz konusu olacağından giderlerin de aktifleştirilmesi gerekecektir.

Özel Maliyet bedeli VUK 272 maddesinde düzenlenmiştir.²⁹⁷ Maliyet bedeli ile değerlendirilir. Standarda göre de maliyet bedeli ile değerlendirilir. Ancak MDV grubu içerisinde ve Diğer Maddi Duran Varlıklar olarak kaydedilir.

Ülkemiz uygulamasında özel maliyet bedeli kavramı ilk olarak VUK'da tanımlanmıştır. VUK'nun "İktisadi İşletmelere Dahil Kıymetleri Değerleme" ye ilişkin ikinci bölümünün "Gayrimenkullerde Maliyet Bedelinin Artması" başlıklı 272'nci maddesinin üçüncü fıkrasında; "kiracı tarafından yapılan normal bakım, tamir ve temizlik giderleri dışında gayrimenkulü genişletmek veya iktisadi kıymetini devamlı olarak artırmak maksadıyla yapılan giderlerin özel maliyet bedeli olarak ayrıca değerlendirileceği hükme bağlanmıştır."²⁹⁸

Kiralanan gayrimenkullerde, işletme faaliyetlerinin icrası için yapılan tesisat harcamaları özel maliyet bedeli olarak kayıtlara alınırlar.²⁹⁹

Kiracı tarafından gayrimenkulün genişletilmesi veya iktisadi değerini devamlı artıracak şekilde yapılan harcamalar nedeniyle gayrimenkule yapılan ilave kıymetler, kira müddetinin sonunda bedelsiz olarak veya düşük bedelle kiralayana devrolunduğu takdirde, elde edilen kıymetler kiralayan bakımından GVK 72. maddesine göre bu tarihte tahsil edilmiş kira geliri sayılır.³⁰⁰

Ayrıca, kamu kurumlarından ya da özel hukuk ilişkisi içerisinde boş arsa kiralanarak üzerine inşaat yapılması (yap-işlet-devret) işlemi de özel maliyet bedeli olarak değerlendirilmektedir.³⁰¹

²⁹⁷ Ahmet Demir, Tek Düzen Muhasebe Sistemi, Çağdaş Müşavirlik Pazarlama ve Ticaret Limited Şirketi İstanbul 1996, s.451

²⁹⁸ Ersin Nazalı, "Özel Maliyet Bedeli", Vergi Dünyası, Aralık 2007, s.139-145

²⁹⁹ Fatih Gündüz, "Özel Maliyet Bedeli Uygulaması ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar", Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Şubat 2007, s.147-153

³⁰⁰ Ramazan Yakışıklı, "Özel Maliyet Bedelinin Yetersiz Kaldığı Durumlar", Vergi Dünyası Sayı 326, Ekim 2008, s.21-25

³⁰¹ Cevdet Okan Bahar, "Yap-İşlet-Devret Modeline Göre G.Menkul Sahibine Devredilen İktisadi Kıymetler Dolayısıyla Vergisel Yükümlülükler", Vergi Dünyası Dergisi, Mayıs 2007, s.139-141

3.4.2.2. Kullanımdaki Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

Elde edilen MODV'nin ilk muhasebeleştirilmesinden veya işletme içinde yaratılan MODV'nin tamamlanmasından sonra oluşan harcamalar- nadiren varlığın defter değerine eklenerek muhasebeleştirilir.

TTK'nun 75.maddesine göre şahıs işletmeleri MODV'lerini “ en çok bilanço gününde işletme için haiz oldukları değer üzerinden “ değerlerler.

TTK'nun 459. maddesinde sermaye şirketlerinin ilk tesisat ve işletmenin sonradan genişletilmesi için yapılan masraflarını isterse doğrudan gider olarak, isterse aktifleştirerek beş yılda itfa edebileceğini; 460. maddesinde de hakların, imtiyazların, ihtira beratlarının, hususi mal ve üretim yöntemlerinin, ruhsatnamelerin, markaların ve buna benzer iktisadi kıymetlerin maliyet bedeli ile değerlendirileceği ifade edilmektedir.

TMS 38'e göre, markalar, ticari başlıklar, yayın hakları, müşteri listeleri ve özünde bunlara benzer kalemler (haricen elde edilmiş veya işletme içinde yaratılmış olsun) için yapılan daha sonraki harcamalar, oluştukları tarihte daima kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Bu durum bu tür harcamaların, faaliyeti bir bütün olarak geliştirmek için yapılan harcamalardan ayırt edilememesinden kaynaklanmaktadır.

Ayrıca TMS 38'e göre bir MODV'nin kullanımında ya da tekrar düzenlenmesi sırasında oluşan maliyetler, (yönetimce amaçlanan şekilde işlev görebilecek nitelikteki bir varlığın henüz kullanıma sokulması aşamasına ilişkin maliyetler; ve ilgili varlığın ürününe yönelik talepler oluşurken meydana gelenler gibi, başlangıç faaliyete başlama zararları) defter değerine dahil edilmez.³⁰²

Firmalar, web sitesinin içeriğini geliştirirken yazılımlarını geliştirirken kendi personelini kullanabilir ya da bu hizmeti dışarıdan satın alabilir. Bu

³⁰² Ali Alagöz, “Web Sitesi Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, No:18, 2007, s.18-19

durumda, Standarda göre ve mevzuatımıza göre yeni bir MODV elde edilmediği ve oluşturulmadığı için yapılan harcamalar aktifleştirilmez.

MODV'nin maliyet yöntemine göre ve yeniden değerlendirme yöntemine göre değerlendirme esasları TMS 16 standardındaki gibidir.

KDV'sine göre markalar, maliyet bedeli ya da emsal bedeli ile değerlendirilir. Marka bedelinin olmadığı ve bilinemediği; marka bedelinin mal menfaat veya hizmet gibi paradan başka değerler olduğu durumlarda ve markanın emsal bedele göre açık bir şekilde düşük olduğu ve bu düşüklüğün firma sahibince haklı bir sebeple açıklanamadığı durumlarda, marka emsal bedeline göre değerlendirilir.³⁰³

3.4.2.3. Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortismanına Tabi Tutulması Açısından Karşılaştırılması

VUK md.262'ye göre gayri maddi haklar bir süre öngörüsü yapılmaksızın devralındığı durumlarda, bu hakların edinimiyle ilgili giderler hakların maliyet bedelini oluşturur. VUK 313. maddesine göre bu bedel üzerinden amortisman ayrılır.³⁰⁴

Mukavele süresinin bir yıl olması durumunda aktifleştirildikleri dönemin sonunda gidere yazılırlar.

213 sayılı VUK'na göre Ar-Ge harcamaları projenin tamamlanması ile aktifleştirilir ve bu bedel üzerinden amortisman ayrılır.³⁰⁵

MSUGT'e göre faydalanma süresinin belli olmaması veya tespit edilmemiş olması durumunda amortisman süresi kuruluş ve örgütlenme giderlerinde, araştırma geliştirme giderlerinde ve haklarda beş yıl (%20) ve diğer maddi olmayan iktisadi kıymetler için 15 (%6,66) yıldır.

³⁰³ KDVK md.27

³⁰⁴ M.Emin Akyol, "Vergi Kanunları Yönünden Sınai, Ticari ve Fikri Haklar", Yaklaşım, Şubat 2009, s.67-70

³⁰⁵ A.Şahin Savcı, "5746 Sayılı Kanun'la Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerine Yönelik Olarak Getirilen Destekler", Vergi Dünyası Dergisi, Eylül 2008, s.21-33

333 sıra no.lu VUK Genel Tebliğinin 54 üncü bölümünde ilk tesis ve taazzuv giderleri için amortisman oranı yüzde 20 olarak tespit edilmiştir. Tebliğin 57 inci bölümünde ise Araştırma –Geliştirme Giderleri ayrıca zikredilmiş ve bu giderlerde de oranın yüzde 20 olduğu belirtilmiştir. Tebliğin sonunda da işletme bünyesinde oluşturulan gayri maddi hakları için bu oranın uygulanabileceği belirtilmiştir.³⁰⁶

Aynı Tebliğe göre, satın alınan gayri maddi hakların (imtiyaz hakları-franchising, patent, formül, dizayn, örnek kalıp, teknik bilgi-know how, format, telif hakkı ve benzeri kalemler, lisans kullanım hakkı ve izni veya devlet kurum ve kuruluşları tarafından verilen diğer haklar ve bunların benzeri) amortisman süresi 15 yıl faiz oranı da %6,66 dır.³⁰⁷ Azalan bakiyeler usulüne göre amortisman oranı da %13,2 dir.³⁰⁸

Kullanım hakkı alınan gayrimenkulün üzerine yapılan harcamalar ise özel maliyet bedeli olarak değil, maliyet bedeline dahil edilmek suretiyle amortisman yoluyla VUK 313-321 itfa edilir.

333 Sayılı VUKGT 'ne göre bilgisayar yazılımları faydalı ömrü dikkate alınarak 3 yılda, %33,33 normal amortisman, %50'yi geçmemek üzere azalan bakiyelere göre amorti edilirler.

TMS'ye göre bilgisayar yazılımlarının amortismanı varlığın gelecekte kullanılabilirliği gözden geçirildiğinde artık hiçbir yarar sağlanamayacağı belirlendiğinde geriye kalan bütün maliyetlerin tamamı aktifleştirme süresinin sonunu beklemeden dönem gideri olarak muhasebeleştirilir.

VUK'nun 326. maddesi uyarınca, kurumların aktifleştirdikleri ilk tesis ve taazzuv giderleri, peştemallık (şerefiye), mukayyet değerleri üzerinden 365 sıra nolu VUGT'ne göre eşit miktarlarda ve beş yıl içinde itfa olunur.

³⁰⁶ Şaban Erdikler, “Amortisman Listeleri Hakkında Bazı Düşünceler”, Vergi Dünyası Dergisi, 2009 Temmuz, s.90-92

³⁰⁷ Ahmet Tunalı, “Ar-Ge Faaliyeti Kapsamında Aktifleştirilen Bazı Harcamalarda Kapsam”, Vergi Dünyası, Mayıs 2008, s.106-109

³⁰⁸ Ramazan Yakışıklı, “Özel Maliyet Bedelinin Yetersiz Kaldığı Durumlar”, Vergi Dünyası Dergisi, Ekim 2008, s.21-25

TFRS 3 Şerefiye Standardında ise şerefiyenin itfa edilmesine izin verilmemektedir.³⁰⁹

VUK 327 ise özel maliyet bedellerinin kira süresince itfa olacağını açıklamıştır.³¹⁰ Kira sözleşmeleri yıllık yapıyorsa, kira süresi belirsiz olarak kabul edilir. Bu durumda amortisman süresi 5 yıl olarak kabul edilir.³¹¹

Kiralanan gayrimenkulün kira süresi dolmadan satın alınması durumunda özel maliyet bedelinin itfa edilmeyen kısmının aktifleştirildikleri gayrimenkule ilişkin hükümlere göre belirlenen amortisman oranında amorti edilmesi gerekir.³¹²

TMS 38'e göre MODV ömrü belli değilse amortisman ayrılmaz. Mevcut itfa dönemi ve itfa süresi asgari her hesap dönemi sonunda gözden geçirilir. Önemli bir değişiklik olması durumunda itfa yöntemi bu doğrultuda değiştirilir. İtfa süresi standartta sayılan etkilerin ışığında işletmece belirlenir. Kira süresi veya yararlı ömürden kısa olan süre itfa süresidir. Sözleşmeden doğan haklardan veya diğer yasal haklardan kaynaklanan bir MODV'ın yararlı ömrü, sözleşmeden doğan hakların veya diğer yasal hakların geçerlilik süresini aşmaz; ancak işletmenin varlığı kullanmayı beklediği süreye bağlı olarak daha kısa olabilir.³¹³

Kira süresi dolmadan önce gayrimenkulün boşaltılması halinde, henüz itfa edilmemiş giderler boşaltıldığı yılda bir defada gider kaydedilir.³¹⁴

³⁰⁹ Orhan Akışık, "Bir Maddi Olmayan Duran Varlık Kalemi: Şerefiye; Amerikan, Uluslar arası ve Türk Muhasebe Standartları İçindeki Yeri", Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Mayıs 2003, Sayı: 9, s. 87-99

³¹⁰ M. Vefa Toroslu, "Özel Maliyet Bedeli Uygulaması", Vergi Sorunları Dergisi, Ocak 2009, s.180-190

³¹¹ Münevver Çağır, İlhan Özkan, "Vergilendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi Bakımından Özel Maliyet Bedeli Uygulaması", Vergi Raporu, Aralık 2008, s.165-173

³¹² Yafes Pehlivan, Zeyda Aşkargenç, "Özel Maliyet Bedeli ve Uygulaması", Vergi Sorunları, Ocak 2008, s.150-159

³¹³ Alter Çalışaneller, a.g. m., s.295

³¹⁴ Serkan Uçar, "Özel Maliyet Bedeli Uygulamaları ve Muhasebeleştirilmesi", Vergi Dünyası, Ocak 2008, s. 73-79

Tablo 19: MODV'ların İtfa Edilme Hükümleri Açısından Karşılaştırılması

	Standarda göre	Mevzuata göre
- İtfa yöntemi	-doğrusal (doğrusal) -azalan bakiyeler -üretim birimini esas alan yöntem	-doğrusal(normal) -azalan bakiyeler
- itfa süresi	-faydalı ömrü süresince (faydalı ömrü belli ise) -sözleşme var ise sözleşme süresini aşamaz	-Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen 15 yıl (kira süresi belli özel maliyetler hariç)
- hurda değer	var	yok
-itfa edilmeyecek varlıklar	-Belirsiz faydalı ömre sahip varlıklar (örn şerefiye)	Sayılan tüm maddi olmayan duran varlıklar itfaya tabi

3.4.2.4. Maddi Olmayan Duran Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

İşletmeler "TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü" Standardı uyarınca, sınırsız yararlı ömre sahip bir MODV'ını, yıllık olarak ve MODV'ın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğine ilişkin bir belirtinin mevcut olduğu durumlarda, değer düşüklüğü açısından test eder. Mevcut koşulların değiştiği varlığın sınırsız yararlı ömrünün sınırlı yararlı ömre dönüştüğü durumda TMS 8 gereğince muhasebeleştirilir. Bu durum, ilgili varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğinin bir göstergesidir. Bu durumda, işletme, söz konusu varlığı, TMS 36'ya göre değer düşüklüğü açısından test eder ve ilgili varlığın defter değerinin geri kazanılabilir tutarını aşan kısmı için değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirir.

MODV'ların muhasebeleştirilmesine ilişkin VUK 270-271-282-333 maddelerinde bu kıymetlerin aktifleştirme şartları ve usulleri açıklanmış olup değer artışı yada düşüklüğü noktasında bir bilgi mevcut değildir.³¹⁵

12.05.2011 tarihli 30 İMKB endeksindeki firmaların duran varlık değer düşüklüğü karşılığı ayırma oranı 2007 için %57, 2008 için %63, 2009 için %67 ve 2010 için %50 olarak gerçekleşmiştir.

3.4.2.5. İşletme Faaliyetlerinde Kullanılmayan (Atıl) Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

Sınırlı yararlı ömre sahip bir MODV'nin daha fazla kullanılmayacak olması durumunda, söz konusu varlık tamamen itfa edilmedikçe veya TFRS 5'e göre satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılmadıkça (ya da satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan elden çıkarılacak bir varlık grubuna dahil edilmedikçe), ilgili varlık itfa edilir.

Mevzuatımızdaki uygulamada bu doğrultudadır. MODV bilanço dışı bırakılmadıkça itfa edilmeye devam edilir.

3.4.2.6. Bilanço Dışı Bırakılan Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesine İlişkin Hükümlerin Karşılaştırılması

Bir MODV, elden çıkarıldığında veya kullanımı ya da satışından, gelecekte ekonomik yarar elde edilmesinin beklenmemesi durumunda bilanço dışı bırakılır:

Standarda göre bir MODV'nin elden çıkarılma tarihinin belirlenmesinde, işletme, malların satışından doğan gelirlerin muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak "TMS 18 Gelirler" Standardında yer alan kriterleri uygular ve varlık

³¹⁵ Erkan Yetkiner, "Marka Değerlemesi ve Amortismanı", Vergi Dünyası, Temmuz 2005, s.31-34

bilanço dışına çıkarıldığında oluşan fark kar veya zararda muhasebeleştirilir. TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı ise satış ve geri kiralama yoluyla gerçekleştirilen elden çıkarma işlemlerinde uygulanır.

MODV'ın elden çıkarılması sonucunda yapılacak tahsilatın ertelenmesi durumunda, alınan vade farkı tutarı, başlangıçta, peşin fiyat eşdeğerinden muhasebeleştirilir. Nominal tutar ile söz konusu peşin fiyat eşdeğeri arasındaki fark, TMS 18 Gelirler Standardına göre alacağın bileşik getirisini yansıtan faiz geliri olarak muhasebeleştirilir.

Mevzuatımıza göre MODV'ın satış fiyatının içindeki vade farkı için herhangi bir ayırım yapılmaksızın satıştan elde edilen tutar varlığın net defter değeri ile karşılaştırılarak kaydedilir.

Standarda göre MODV değerlendirme fazlasının tamamı, ilgili varlığın kullanımdan çekilmesi veya elden çıkarılması durumunda elde edilmiş ise, öz kaynakta yer alan birikmiş yeniden değerlendirme fazlası, elde edildiğinde, doğrudan, dağıtılmamış kârlara nakledilebilir.

Markanın elden çıkarılması sırasında elde edilen kazanç GVK'nın mükerrer 80.md. ile vergiye tabi tutulmuştur. Bu madde ile ticari işletmelerin aktifine dahil olmayan markanın elden çıkarılmasında sağlanan kazançlar değer artış kazancı kapsamına alınmıştır.

3.5. ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN İNCELENMESİ

3.5.1. Özel Tükenmeye Tabi Varlıkların Elde Edilme İşlemlerinde Uygulanan Değerleme Ölçütlerinin Karşılaştırılması

213 sayılı VUK 316. maddesinde ise madenlerden bahsedilmektedir.” İşletme sebebiyle içindeki cevherin azalmasından dolayı maddi değerini kaybeden madenlerin ve taş ocaklarının imtiyaz veya maliyet bedelleri,

ilgililerin, müracaatları üzerine bunların büyüklük ve mahiyetleri göz önünde tutulmak ve her maden veya taş ocağı için ayrı ayrı olmak üzere Maliye ve Sanayi Bakanlıklarınca belli edilecek nispetler üzerinden yok edilir.” denmektedir.

Anılan “imtiyaz bedeli” tabiri, imtiyazın alınabilmesi için tanzimi icap eden topografik haritaların yapılması, maden sahasına gönderilen maden mühendisi veya fen memurlarının yol masrafları ve yevmiyeleri gibi masraflarla imtiyaz harcı ve damga resmi gibi harç ve resimleri, “maliyet bedeli” tabiri ise, maden imtiyazının, imtiyaz sahibi tarafından iktisap edilmesi için yapılan bütün giderlerin toplamını ifade etmektedir. İmtiyaz hakkı elde edilinceye kadar amortisman söz konusu olmaz. İşletmeye elverişli rezerv tespit edildiği takdirde harcamaların tamamı amortisman yoluyla itfa edilir. Yapılan harcamaların sonucunda işletilebilir maden rezervine rastlanmaz ise harcamaların tamamı zarar yazılabilir.³¹⁶ Danıştay kararlarına göre de bu giderlerin aktifleştirilmesi ihtiyaridir.

Maden sahasına ilişkin ruhsatın satın alınmasında imtiyazın elde edilmesi için yapılan giderlerin tamamıdır.

TFRS 6 ya göre araştırma ve değerlendirme varlıklarının ilk defa muhasebeleştirilmesinde dahil edilebilecek harcama örnekleri; araştırma haklarının elde edilmesi, topoğrafik, jeolojik, jeokimyasal ve jeofizik çalışmalar, arama sondajı, kazı, örnekleme ve bir maden kaynağından cevher çıkarmanın teknik yeterlilik ve ticari uygulanabilirliğini değerlendirme ile ilgili faaliyetler olarak sıralanmıştır. Buna göre Standart, yalnızca arama ve değerlendirme giderlerinin muhasebeleştirilmesini konu edinmekte, arama ruhsatının alınmasından önce katlanılan giderleri, geliştirme giderlerini ve üretim giderlerini kapsam dışı bırakmaktadır.

Bazı araştırma ve değerlendirme varlıkları maddi olmayan duran varlık (örnek: delme/sondaj hakları) olarak değerlendirilirken diğerleri maddi duran

³¹⁶Atilla Özkan - Veysel Tekin, “Madenlerde Amortisman, Vergi Dünyası, Temmuz 2009, s.106-120

varlık (örnek: taşıtlar ve delme/sondaj donanımları) olarak değerlendirilmektedir.

3.5.2. Özel Tükenmeye Tabi Varlıkların Dönem Sonu İşlemlerinde Uygulanan Değerleme Ölçütlerinin Karşılaştırılması

213 sayılı VUK 316. maddesi kapsamında “cevher üretimi nedeniyle içindeki cevherin azalmasından dolayı maddi değerini kaybeden madenlerin ve taş ocaklarının imtiyaz veya maliyet bedelleri” amortisman konusunu oluşturmaktadır.

$$\text{AMORTİSMAN TUTARI} = \frac{\text{İMTİYAZ VEYA MALİYET BEDELİ}}{\text{GÖRÜNÜR VEYA MUHTEMEL REZERV}} \times \text{YILLIK İSTİHSAL}$$

Yukarıdaki amortisman hesaplama formülündeki görünür veya muhtemel rezerv ifadesinin yerine toplam rezerv ifadesinin bilinmesi ve kullanılması Gelir İdaresi muktezalarına göre daha doğru olmaktadır.³¹⁷

TFRS 6'ya göre arama ve değerlendirme harcamaları maliyet değeri ile aktifleştirildikten sonraki yıl sonlarında maliyet yada yeniden değerlendirme yöntemlerinden birisi ile değerlendirilir. Bu standarda göre varlığın (arama ve değerlendirme giderlerinin) geri kazanılabilir tutarının net defter değerinden küçük olduğunun test edilmesi gerektiği durumunda ise TMS 36 doğrultusunda değer düşüklüğü tespit edilir ve değer düşüklüğü karşılığı ayrılması gerekir.³¹⁸

Vergi mevzuatımızda özel tükenmeye tabi varlıkların değer düşüklüğü uygulamasına ilişkin bir hüküm yoktur, değer düşüklüğünün tamamı gider olarak muhasebeleştirilir.³¹⁹

³¹⁷ İlyas Ünal, “Madenlerde Amortisman”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı. 322, Haziran 2008, s.72-80

³¹⁸ Fahri Ayçiçek, Mayıs Haziran 2011, a.g.m.

³¹⁹ Yavuz Arslan, TMS/TFRS/KOBİ Standartlarına Göre Hesaplanan Ticari Kardan Mali Kara Geçiş:TFRS 6 Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi, Türmob Yayınları , 2011, s.223

3.6. YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLERİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN İNCELENMESİ

Tek düzen muhasebe sistemine göre ve vergi mevzuatı doğrultusunda yapılan muhasebeleştirme işlemlerinde bu hesaplar tanımlanmamıştır.³²⁰

Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu ABD, Almanya, Belçika, Fransa İtalya, İspanya, Japonya, Kanada ve Lüksemburg'un yerel muhasebe sistemlerinde yatırım amaçlı gayrimenkul MDV grubu içerisinde yer almakta ve ayrı bir grup olarak raporlanmamaktadır. Hollanda, İsveç, İngiltere ve Yeni Zelanda ülkelerinin muhasebe sistemlerinde ise yatırım amaçlı gayrimenkul kavramına yer verilmiş ve MDV'lardan ayrı olarak sınıflandırılmıştır.³²¹

TMS 40'da yapılan değişiklik ile inşaatı devam eden YAG'ler inşaat aşamasında da bilançoda YAG olarak görülmektedir. Muhasebeleştirilme aşamasında yapılan harcamalar gerçeğe uygun değerin tespit edilemeyeceği için maliyet bedeliyle kaydedilecektir. Tekdüzen muhasebe sisteminde ise inşaat halindeki YAG'ler yapılmakta olan yatırımlar hesabında yine maliyet bedeliyle izlenmektedir.

Birleşik Krallık ve (UK) ve Almanya'da yerleşik 1539 şirket üzerinde yapılan bir araştırmada da maddi duran varlık grubundaki mülkünü gerçeğe uygun değerle değerleyen firma sayısı %3 olurken YAG'nü gerçeğe uygun değerle değerleyen firma sayısı %47 olmuştur.³²²

2.05.2001 tarihi itibarıyla TMS'na göre finansal raporlarını düzenleyen İMKB 30 endeksindeki firmaların raporlarında bu hesapların kullanılıp kullanılmadığı incelenerek ikinci bölümdeki tablo ve grafikte sunulmuştur.

³²⁰ Şeref Demir, "VUK ve UFRS (TMS) Uyarınca Stoklar ve Maddi Duran Varlıkların Değerleme Farkları", Vergi Sorunları, Ocak 2007, s.12-16

³²¹ Can Öztürk, "Yerel ve Uluslar arası Muhasebede Yatırım Amaçlı Gayrimenkul Kavramı ve UMS 40'ın Türkiye Muhasebe Sistemine Yansımaları", Mali Çözüm Dergisi, Sayı 96, 2009, s.101

³²² Hans B. Christensen, Valeri Nikolaev, "Who Uses Fair Value Accounting Non-Financial Assets After IFRS Adoption", The University of Chicago Booth School of Business, 5807 South Woldlawn Avenue Chicago, February 2009, S.27, <http://ssrn.com/abstract=1269515>

Bu tabloya göre; 2007, 2008 ve 2009 yıllarında %57 firma bu hesabı kullanmış %43 firma bu hesabı kullanmamıştır. 2010 yılında %60 firma bu hesabı kullanmış %40 firma bu hesabı kullanmamıştır

3.7. SATIŞ AMAÇLI DURAN VARLIKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNİN İNCELENMESİ

TDMS'de bu hesaplar tanımlanmamıştır. VUK uygulamasında maddi duran varlıkların elde tutulma amacına göre sınıflandırılması söz konusu değildir.³²³

TMS'na göre finansal raporlarını düzenleyen İMKB 30 endeksindeki firmaların raporlarında bu hesapların kullanılıp kullanılmadığı incelenerek ikinci bölümdeki tablo ve grafikte sunulmuştur.

Bu tabloya göre; 2007 ve 2009 yıllarında %40 firma bu hesabı kullanmış %60 firma bu hesabı kullanmamıştır. 2008 yılında %47 firma bu hesabı kullanmış %53 firma bu hesabı kullanmamıştır. 2010 yılında %37 firma bu hesabı kullanmış %63 firma bu hesabı kullanmamıştır.

³²³ Okan Netek, a.g.e., s.189

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TMS'NA GÖRE DURAN VARLIKLARINI YENİDEN DEĞERLEME YÖNTEMİNE GÖRE DEĞERLEYEN FİRMA UYGULAMA ÖRNEKLERİ

4.1. UYGULAMANIN AMACI

Bağımsız denetime tabi olan, hisseleri İMKB'de işlem gören, amortismanına tabi duran varlık değerlemelerinde yeniden değerlendirme yöntemini uygulayan 3 şirketin ve maliyet yöntemini uygulayan 3 şirketin ayrı ayrı finansal tablolarında değerlendirme yöntemleri nedeniyle meydana gelen değişikliklerin ilgili standartlar ışığında incelenmesi ve rasyolar aracılığı ile değerlendirilmesi.

4.2. YENİDEN DEĞERLEME YAPAN FİRMALARIN İNCELENMESİ

4.2.1 Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.

4.2.1.1. Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A. Ş.'nin 2009, 2010 ve 2011 Yılları MODV Bilanço Kalemlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

26 Kasım 1997 tarihinde sporun bütün dallarıyla ilgili ticari ve sınai faaliyetlerde ve yatırımlarda bulunmak üzere kurulan Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar Anonim Şirketi 14 Mayıs 2010 tarihinde; daha önce yapılan sözleşmeye istinaden Galatasaray Spor ve Futbol İşletmeciliği A.Ş.'nin borcundan mahsup edilmek üzere değeri 177.850.000 TL olan Galatasaray Profesyonel A Futbol takımını ve değeri 67.350.000 TL olan Futbol Akademisi tüm hak ve borçları ile toplam 245.200.000 TL'sına devralmış ve Haklar hesabında aktifleştirmiştir.

Ayrıca şirket Futbolcu Musa Çırağan 1.000.000 TL'ye Galatasaray Spor ve Futbol İşletmeciliği A.Ş.'den satın alınmıştır.

Kontratı sözleşme tarihinde devam eden futbolcuların haklar hesabındaki değerlerinin aşağıda sayılan kıstaslar doğrultusunda yeniden değerlendirilmiştir.

1. Oyuncuların Değerleri
2. Yakın Geçmişte Ödenen Transfer Ücretleri
3. Son Üç Yıl İçinde Ödenen Transfer Ücretleri
4. Oyuncuların Sözleşme Süreleri
5. Değerlendirmeye Etki Eden Diğer Kıstaslar
 - a. Oyuncunun yaşı
 - b. Oyuncunun maaşı
 - c. Oyuncunun mevkii/uyruğu/pasaportu
 - d. Form durumu / beklentiler
 - e. Oyuncunun uluslararası kariyeri
 - f. Oyuncunun yetenekleri ve gelişimi
 - g. Türk ve Avrupa transfer piyasasının durumu

Değerleme sonucu 181.550.000 TL'dir.

Futbol akademisi hakları için kullanılan değerlendirme kıstasları da aşağıda sıralanmış olup, değerlendirme sonucu 63.650.000 TL olmuştur.

- 1.A takımına katkısı
- 2.Mali etki(başka bir kulüpten oyuncu almaya kıyasla)
- 3.Akademinin maliyeti
- 4.Genel Görünüm ve liglerdeki sıralama
- 5.Gençlik geliştirme programı

Şirket aktifinde yer alan futbolcularını gerçeğe uygun değerinin tespiti amacıyla 24.11.2008 tarihindeki değerlendirme raporlarını esas alarak Galaxy Sports Ltd'ye değerlendirme yaptırtmıştır. Değerleme şirketi futbolcuların gerçeğe uygun değerlerinin tespitinde emsal karşılaştırma yöntemini, net gerçekleştirilir maliyet yöntemini, tarihi maliyet yaklaşımı yöntemini ve gelecekteki fiyat yöntemlerini kullanmıştır.

GALATASARAY SPOR TİF SİNAİ A.Ş.**Bilanço TL**

	Cari Döner	Önceki Döner	Önceki Döner
Finansal Tablo Türü	Konsolide	Konsolide	Konsolide
Döner	31.05.2011	31.05.2010	31.05.2009
V A R L I K L A R			
DÖNER VARLIKLAR	81.503.279	73.477.300	105.087.104
Nakit ve Benzerleri	9.980.447	3.450.833	3.805.346
Ticari Alacaklar	18.453.132	11.320.957	5.490.254
Diğer Ticari Alacaklar	18.453.132	11.320.957	5.490.254
Diğer Alacaklar	37.565.731	45.010.733	76.360.832
İlişkili Kuruluşlardan Diğer Alacaklar	37.140.566	44.607.696	75.284.809
Diğer Alacaklar	425.165	403.037	1.076.024
Stoklar	8.629.986	6.886.643	4.108.018
Diğer Döner Varlıklar	6.873.983	6.808.134	15.322.654
(Ara Toplam)	81.503.279	73.477.300	105.087.104
DURAN VARLIKLAR	177.726.844	253.104.446	126.112.718
Ticari Alacaklar	1.559.164	0	
Diğer Alacaklar	32.501	28.509	22.502
Maddi Duran Varlıklar	8.753.618	2.963.712	3.552.411
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	160.895.432	242.677.842	116.270.062
Ertelenmiş Vergi Varlığı	88.858	79.075	63.729
Diğer Duran Varlıklar	6.397.271	7.355.308	6.204.014
TOPLAM VARLIKLAR	259.230.123	326.581.746	231.199.822
K A Y N A K L A R			
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	205.678.561	133.822.087	111.739.823
Finansal Borçlar	56.574.221	35.859.388	12.928.930
Ticari Borçlar	52.577.825	29.950.391	21.726.198
İlişkili Kuruluşlara Diğer Borçlar	3.544	689.231	104.966
Diğer Borçlar	52.574.281	29.261.160	21.621.233
Diğer Borçlar	51.371.482	44.278.551	43.972.043
İlişkili Kuruluşlara Diğer Borçlar	3.289.461	4.450.485	5.251.236
Diğer Borçlar	48.082.021	39.828.066	38.720.807
Döner Karı Vergi Yükümlülüğü	-92.968	0	0
Borç Karşılıkları	0	4.495.199	1.174.973
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	45.248.001	19.238.558	31.937.679
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	150.738.431	115.918.163	40.679.158
Finansal Borçlar	101.693.882	64.543.824	3.190.226
Ticari Borçlar	10.886.030	9.860.657	3.366.470
Diğer Borçlar	7.952.253	3.710.479	4.627.905
Çalışanlara Sağl. Faydalara İlişkin Karş.	586.204	631.243	572.369
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	29.620.062	37.171.960	28.922.188
Ö Z K A Y N A K L A R	-97.186.869	76.841.496	79.474.425
ANA ORTAKLIĞA AİT ÖZKAYNAKLAR	-97.183.856	77.715.363	0
Ödenmiş Sermaye	2.788.084	2.035.000	2.035.000
Sermaye Düzeltmesi Farkları	3.827.679	3.827.679	3.827.679
Değer Artış Fonları	114.307.606	141.667.604	86.356.218
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	20.481.855	18.725.650	18.725.650
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	-78.967.402	-1.126.298	24.217.890
Net Döner Karı/Zararı	-159.621.678	-87.414.272	-55.688.012
AZINLIK PAYLARI	-3.013	-873.867	-693.584
TOPLAM KAYNAKLAR	259.230.123	326.581.746	231.199.822

2009 yılı değer artış fonu olan 86.356.218 TL toplam değer artışından 94.721.141 TL 'den çıkışların değer artışı olan (10.346.993 TL) düşülerek bulunmuştur.

MODV	1 Haziran 2008	İlaveler	Değer Artışı	Çıkışlar	31 Mayıs 2009
Haklar	88.571.583	20.165.900	163.984.024	22.372.920	250.548.587
Kur.Ör.Gid.	264.366				264.366
<u>Diğer MODV</u>	<u>79.137</u>	<u>87.653</u>			<u>166.790</u>
Toplam	89.115.086	20.253.553	163.984.024	22.372.920	250.979.743
<u>Birik.Amor.(41.994.069)</u>		<u>(29.018.749)</u>	<u>(69.262.883)</u>	<u>(5.566.019)</u>	<u>(134.709.681)</u>
Net Deft.D.	47.121.017		94.721.141		116.270.062

2010 yılına ait aşağıdaki hesaplamalardan elde edilen değer artışı tutarı 141.667.604 TL özkaynaklarda değer artış fonu olarak muhasebeleştirilmiştir.

MODV	1 Haziran 2009	İlaveler	Değer Artışı	Değer.Düş.Karş.	Çıkışlar	31 Mayıs 2010
Haklar	250.548.587	35.437.390	14.398.065		54.176.811	246.207.231
Kur.Ör.Gid.	264.367	2.650				267.017
<u>Diğer MODV</u>	<u>166.789</u>	<u>136.792</u>				<u>303.582</u>
Toplam	250.979.743	35.576.832	14.398.065		54.176.811	246.777.830
<u>Birik.Amor.(134.709.681)</u>		<u>(38.325.666)</u>	<u>127.269.539</u>	<u>(1.023.925)</u>	<u>(42.689.746)</u>	<u>(4.099.987)</u>
Net Deft.D.	116.270.062	(2.748.834)	141.667.604	(1.023.925)	11.487.065	242.677.843

2011 yılına ait aşağıdaki hesaplamalardan elde edilen değer artışı tutarı 114.307.606 TL değer artış fonu öz kaynaklarda muhasebeleştirilmiştir.

MODV	31 Mayıs 2010	İlaveler	Transferler	Çıkışlar	31 Mayıs 2011
Haklar	246.207.231	46.273.325		(59.425.000)	233.055.556
Kur.Ör.Gid.	267.017			(267.017)	
<u>Diğer MODV</u>	<u>303.582</u>	<u>117.868</u>		<u>(126.687)</u>	<u>294.763</u>
Toplam	246.777.830	46.391.193		59.818.704	233.350.319
<u>Birik.Amor.(4.099.988)</u>		<u>(75.218.525)</u>		<u>6.863.626</u>	<u>(72.454.887)</u>
Net Deft.D.	242.677.842				160.895.432

Değer artış fonu tablosu :

	31.05.2011	31.05.2010	31.05.2009
Dönem başı bakiye	141.667.604	86.356.218	1.982.070
İlaveler		141.667.604	94.721.141
Çıkışlar	(27.359.998)	(86.356.218)	(10.346.993)
Dönem sonu bakiye	114.307.606	141.667.604	86.356.218

Şirketin öz kaynakları 2009 yılında 86.356.218 TL MODV değer artış fonu ile 79.474.425 TL'ye ulaşmıştır.

2010 yılında 141.667.604 TL olan MODV değer varlık artışına rağmen öz kaynaklar 76.841.496 TL olmuştur.

2011 yılında ise 114.307.606 TL değer artış fonu hesaplanmış ve geçmiş yıl (78.967.402 TL) ve cari yıl (159.621.678 TL) zararlarının büyüklüğü nedeniyle öz kaynaklar (97.186.869 TL) olmuştur.

2009 yılında firmanın aktif büyüklüğü 231.199.822 TL'dir. MODV yeniden değerlendirme fonu (86.356.218TL) bu büyüklüğün %37'sini oluşturmaktadır.

2010 yılında firmanın aktif büyüklüğü 326.581.746 TL'dir. MODV yeniden değerlendirme fonu (141.667.604 TL) bu büyüklüğün %43'ünü oluşturmuştur.

2011 yılında firmanın aktif büyüklüğü 259.230.123 TL'ye düşmüştür. MODV yeniden değerlendirme fonu da azalarak (114.307.606 TL) olmuş ve aktif büyüklüğün %44'ünü oluşturmuştur.

4.2.1.2. Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.'nin Hisse Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Rasyoları ile Hisse Fiyatlarının İncelenmesi

31 Mayıs 2009 ve 31 Mayıs 2010 tarihinde 0,001 TL fiyatlı 2.035.000.000 adet hisse mevcut olduğundan, 1 TL için, 20.350.000 adet hisse üzerinden;

2009 yılı hisse defter değeri $79.474.425/2.035.000= 39\text{TL}$

2010 yılı hisse defter değeri $76.841.496/2.035.000=38 \text{ TL}$ dir.

31 Mayıs 2011 tarihinde 0,01 TL olan 278.808.438 adet hisse mevcuttur.

2011 yılında öz kaynaklar eksi tutardadır.

2009, 2010 ve 2011 yıllarında şirketin zarar etmesi nedeniyle hisse başına zarar oluşmuş ve aşağıda hesaplanmıştır.

2009 yılı hisse başına zarar 1 TL için $(55.688.012)/2.035.000=(27,37)$ TL.'dir

2010 yılı hisse başına zarar 1 TL için $(87.414.272)/2.035.000 = (42,96)\text{TL'}$ dir

2011 yılı hisse başına zarar 1 TL için $(159.621.678)/2.788.084=(57,25)$ TL.dir

Ağırlıklı ortalama hisse başına zararlar da 1 TL için aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

2010 yılı ağırlıklı ortalama hisse adedi 143.602.000 dir.

Hisse başına kazanç $(87.414.272)/143.602.000=(0,61) \text{ TL'}$ dir.

2011 yılı 258.436.944 adet ağırlıklı ortalama hisse senedi mevcuttur.

Hisse başına kazanç $(159.621.678)/258.436.944=(0,62) \text{ TL'}$ dir.

Şirketin İMKB’de işlem gören hisselerinin birim fiyatları aşağıdaki gibi olmuştur.

2008 yılı	2009 yılı	2010 yılı	2011 yılı
120	146	383	254

4.2.2. Altinyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.

4.2.2.1. Altinyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.’nin Amortismanına Tabi Duran Varlık Bilanço Kalemlerinin İncelenmesi

26 Ocak 1952 tarihinde kombine yünlü mensucat üretimi konfeksiyonu ve pazarlaması amacıyla kurulan Altinyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş. ilk kez 1991 yılında %15’lik hissesini halka arz etmiş olup çoğunluk hissesi Boyner Holding A.Ş.’ye aittir. Şirketin finansal raporları yeniden değerlendirme uygulamalarının ve sonuçlarının yorumlanması açısından; 1999, 2000, 2002, 2003, 2007, 2008 ve 2010 yılları itibariyle incelenmiştir.

ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON FABRİKALARI A.Ş.

(Milyon TL)	31.12.2000	31.12.1999
I. DÖNEN VARLIKLAR	52.086.158	30.822.914
A. Hazır Değerler	620.479	775.852
B. Menkul Kıymetler	28.316	2.452.821
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	35.189.184	18.324.118
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	3.122.935	335.932
E. Stoklar	12.537.981	7.689.088
F. Diğer Dönen Varlıklar	587.263	1.245.103
II. DURAN VARLIKLAR	17.358.724	12.036.900
C. Finansal Duran Varlıklar	2.065.674	1.266.632
D. Maddi Duran Varlıklar	14.250.504	10.211.748
1. Arazi ve Arsalar	11	11
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	157.673	95.033
3. Binalar	7.299.866	4.478.014
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	19.689.515	13.776.414
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	373.993	235.640
6. Döşeme ve Demirbaşlar	2.176.151	1.326.373
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	3.561.128	1.682.742
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	(19.099.461)	(12.519.347)
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	91.628	1.135.323
10. Verilen Sipariş Avansları	0	1.545
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.029.534	555.905
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	0	0
2. Haklar	287.306	223.303
3. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0	0
4. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	742.228	332.602
F. Diğer Duran Varlıklar	13.012	2.615
AKTİF TOPLAMI	69.444.882	42.859.814
(Milyon TL)	31.12.2000	31.12.1999
I. KISA VADELİ BORÇLAR	45.694.986	27.692.966
A. Finansal Borçlar	31.289.004	19.313.070
B. Ticari Borçlar	10.362.825	5.861.637
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	2.170.796	1.089.457
D. Alınan Sipariş Avansları	17.389	46.038
E. Borç ve Gider Karşılıkları	1.854.972	1.382.764
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	6.740.933	3.268.015
A. Finansal Borçlar	2.999.971	854.797
E. Borç ve Gider Karşılıkları	3.740.962	2.413.218
III. ÖZ SERMAYE	17.008.963	11.898.833
A. Sermaye	2.416.781	2.416.781
C. Emisyon Primi	5.249	5.248
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	11.650.864	6.912.742
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	11.384.270	6.686.948
2. İştiraklerdeki Değer Artışı	266.594	225.794
E. Yedekler	2.564.062	1.909.847
F. Net Dönem Karı	372.007	654.215
PASİF TOPLAMI	69.444.882	42.859.814

Şirketin 1999 yılında yeniden değerlendirme değer artış fonu (6.912.742.000.000 TL) öz kaynaklarının (11.898.833.000.000TL)'nin %58'ini oluşturmaktadır.

Şirket 2000 yılında VUK mükerrer 298. maddesine göre MDV'larını (1999 yılında %52,1 değerlenmiş değerleri üzerinden) 12 aylık değerleme oranı %56 ile değerlemiş ve duran varlık değer artışı; varlık maliyetinde 7.562.053.000.000 TL, birikmiş amortismanlarda ise (2.863.759.000.000 TL) ve net 4.698.294.000.000 TL olmuştur. İlgili maddeye göre değer artış fonu sermayeye ilave edildiğinde vergiye tabi olmamakta başka bir amaçla kullanıldığında ise aynı dönem olmasa bile vergi matrahına eklenmektedir.³²⁴

2000 yılında yeniden değerleme değer artış fonu öz kaynakların (11.650.864.000.000/17.008.963.000.000) %68'ini oluşturmuştur.

31 Aralık 2003 tarihi itibarıyla Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) Toptan Eşya Fiyat Endeksi (TEFE) esas alınarak hesaplanan fiyat endeksi, bu hesap dönemi dahil önceki üçüncü hesap döneminin başına göre %181 oranında artmıştır. Bu oran %100 oranını aştığı için şirket 2003 yılı mali tablolarını XI-20 Tebliği çerçevesinde enflasyon muhasebesi uygulayarak düzenlemiştir.

³²⁴ Ahmet Vecdi Can, Selahattin Karabınar, "Yenileme Fonu Uygulamasına İlişkin Kayıtların Mali Tablolar Üzerindeki Çarpıtıcı Etkisi ve Bu Etkiyi Gidermeye Yönelik Öneriler", Yaklaşım Dergisi, Haziran 2006, s.41-47

**ALTINYILDIZ MENSUCAT VE
KONFEKSİYON FAB. A.Ş.**

(Tutarlar milyon Türk Lirası olarak
Türk Lirasının 31.12.2003 tarihindeki
alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Enflasyona Göre Düzeltilmiş
Konsolide(2003)
(Seri XI No:20 ve 21)*

Bağımsız Denetim'den Geçmiş

	Tarihi Maliyete Göre	Enflasyona Göre Düzeltilmiş	Tarihi Maliyete Göre
(Milyon TL)			
AYRINTILI KONSOLİDE BİLANÇO	31.12.2003	31.12.2003	31.12.2002
I. DÖNEN VARLIKLAR	139.732.560	139.202.002	101.412.634
A. Hazır Değerler	188.397	544.053	891.139
B. Menkul Kıymetler		0	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	80.495.584	79.507.006	53.055.906
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	11.512.461	10.011.463	2.161.014
E. Stoklar	43.996.626	45.568.581	42.986.443
F. Diğer Dönen Varlıklar	3.539.492	3.570.899	2.318.132
II. DURAN VARLIKLAR	41.159.493	75.296.824	44.388.997
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	131.524	131.524	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar		0	0
C. Finansal Duran Varlıklar	15.505.823	15.175.763	19.640.398
D. Maddi Duran Varlıklar	25.063.513	58.679.239	24.074.999
1. Arazi ve Arsalar	11	265.915	11
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	256.379	778.807	239.683
3. Binalar	18.999.537	33.297.506	15.203.320
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	40.140.856	136.526.477	34.801.500
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	983.158	1.537.316	679.708
6. Döşeme ve Demirbaşlar	5.541.900	9.513.855	4.563.863
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	11.267.482	14.435.281	8.874.332
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	(52.328.441)	(137.878.549)	(40.553.409)
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	129.880	129.880	223.904
10. Verilen Sipariş Avansları	72.751	72.751	42.087
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	369.893	1.221.558	656.414
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma		0	0
Giderleri			
2. Haklar	242.034	541.935	373.522
3. Şerefiye		0	0
4. Araştırma ve Geliştirme Giderleri		0	0
5. Diğer Maddi Olmayan Duran	127.859	679.623	282.892
Varlıklar			
6. Verilen Avanslar		0	0
F. Diğer Duran Varlıklar	88.740	88.740	17.186
AKTİF TOPLAMI	180.892.053	214.498.826	145.801.631

**ALTINYILDIZ MENSUCAT VE
KONFEKSİYON FAB. A.Ş.**

(Tutarlar milyon Türk Lirası olarak
Türk Lirasının 31.12.2003 tarihindeki
alım gücü ile ifade edilmiştir)

*Konsolide
(Seri XI No:20 ve 21)
Bağımsız Denetim'den*

(Milyon TL)

	Tarihi Maliyet	Enflasyona Göre Düzeltilmiş	Tarihi Maliyet
AYRINTILI KONSOLİDE BİLANÇO	31.12.2003	31.12.2003	31.12.2002
I. KISA VADELİ BORÇLAR	126.321.039	126.720.998	90.728.539
A. Finansal Borçlar	56.168.988	56.168.988	44.103.366
B. Ticari Borçlar	63.276.503	63.599.794	39.720.748
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	5.325.232	5.325.238	6.020.269
D. Alınan Sipariş Avansları	690.944	690.944	209.357
E. Borç ve Gider Karşılıkları	859.372	936.034	674.799
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	7.272.637	7.272.637	17.512.334
A. Finansal Borçlar		0	11.640.319
E. Borç ve Gider Karşılıkları	7.272.637	7.272.637	5.872.016
IV. ÖZ SERMAYE	47.298.377	80.505.191	37.560.757
A. Sermaye	36.251.712	36.251.712	36.251.712
B. Sermaye Taahhütleri (-)		0	(2.401.273)
C. Emisyon Primi	9.901	9.901	5.249
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	27.583.012	0	22.271.616
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	27.583.012		22.005.022
2. İştiraklerdeki Değer Artışı			266.594
E. Yedekler	3.639.456	2.937.319	2.937.319
1. Yasal Yedekler	498.728	498.728	498.728
3. Özel Yedekler	1.250	1.250	1.250
4. Olağanüstü Yedek	2.437.341	2.437.341	2.437.341
F. Öz Sermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları		111.585.848	0
G. Net Dönem Karı	2.020.299	0	0
H. Dönem Zararı (-)		(1.596.154)	702.137
I. Geçmiş Yıl Karları	702.137		
I. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	(22.206.003)	(68.683.435)	(22.206.003)
PASİF TOPLAMI	180.892.053	214.498.826	145.801.631

Şirketin MDV'lar Yeniden değerlendirme değer artış fonu 2002 yılı bilançosunda (tarihi maliyete göre düzenlenmiş) 22.005.022.000.000 TL ve 2003 yılında ise 27.583.012.000.000 TL olarak kaydolmuş ve öz kaynakların %59'unu ve %58'ini oluşturmuştur.

2003 yılı tarihi maliyetli bilanço toplamı 180.892.053.000.000 TL, MDV'lar 25.063.513.000.000 TL ve MODV'lar ise 369.893.000.000 TL dir. Enflasyona göre düzeltilmiş bilanço toplamı da yukarıda görüldüğü üzere

214.498.826.000.000 TL MDV'lar 58.679.239.000.000 TL ve MODV'lar da 1.221.558.000.000 TL olmuştur.

Enflasyon düzeltmesi ile bilanço büyüklüğünde 33.606.773.000.000TL artış olurken; MDV'larda 33.615.726.000.000 TL, MODV'larda ise 851.665.000.000 TL artış olmuştur.

Enflasyona göre düzenlenmiş 2003 yılı bilançosunu 2002 yılı tarihi bilanço ile karşılaştırdığımızda, duran varlıklarda 3.656.694.000.000 TL'lik satın alma yada imal edilme nedeniyle elde edilme olduğu 313.641.000.000 TL'lik hurdaya ayırma olduğunu ve net 3.343.053.000.000 TL'lik artış olduğu kayıtlardan izlenmektedir. Buna karşılık, MDV'lar net toplamı Enflasyon değerlemesi sonucu 24.074.999.000.000 TL'den 34.604.240.000.000 TL artarak 58.679.239.000.000 TL olmuştur.

2003 yılı yeniden değerlendirme oranı %28,5 ile yeniden değerlendirilen MDV'ların değer artışı 2003 yılı tarihi maliyete göre düzenlenen bilançoda değerlendirme artışı (5.311.396.000.000TL) olarak kaydolmuştur.

MODV'larda da meydana gelen artış 565.144.000.000 TL 2002 yılındaki MODV'ların değerlendirme katsayısı ile çarpımından fazla olmuştur.

2003 yılı tarihi maliyete göre düzenlenen bilançoda özsermaye toplamı 2002 yılına göre 9.737.620.000 TL artarak 47.298.377.000.000 TL'ye ulaşmış iken enflasyona göre düzeltilmiş bilançoda ise 2002 yılına göre 33.206.814.000.000 TL'lik artışla 80.505.191.000.000 TL olarak hesaplanmıştır.

**ALTINYILDIZ MENSUCAT VE
KONFEKSİYON FABRİKALARI A.Ş.**

BİLANÇO (TL)	31.12.2008	31.12.2007
VARLIKLAR		
Dönen Varlıklar	206.789.870	219.045.721
Nakit ve Nakit Benzerleri	2.022.183	1.245.409
- İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	7.860.773	2.961.749
- Diğer Ticari Alacaklar	76.614.552	87.799.992
- İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	25.851.249	52.293.688
- Diğer Alacaklar	460.454	410.785
Stoklar	77.950.048	68.232.019
Diğer Dönen Varlıklar	16.030.611	6.102.079
(Ara Toplam)	206.789.870	219.045.721
Duran Varlıklar	213.173.850	128.520.449
Diğer Alacaklar	162.241	137.842
Finansal Yatırımlar	4.166.267	22.999.983
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	72.172.348	15.845.236
Maddi Duran Varlıklar	135.893.340	89.005.532
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	636.994	531.856
Diğer Duran Varlıklar	142.660	0
TOPLAM VARLIKLAR	419.963.720	347.566.170
KAYNAKLAR		
Kısa Vadeli Yükümlülükler	205.609.215	144.762.631
Finansal Boçlar	128.216.850	56.791.261
Diğer Finansal Yükümlülükler	8.227.725	30.735.814
- İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	287.895	305.858
- Diğer Ticari Borçlar	51.674.064	33.570.706
- İlişkili Taraflara Diğer Borçlar	7.275.974	13.605.860
- Diğer Borçlar	5.912.677	5.421.132
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	0	1.866.756
Borç Karşılıkları	3.263.992	620.461
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	750.038	1.844.783
(Ara toplam)	205.609.215	144.762.631
Uzun Vadeli Yükümlülükler	18.227.555	47.097.521
Finansal Borçlar	6.056.147	36.710.543
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar (veya Kıdem Tazminatı Karşılığı)	7.086.865	6.862.273
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	4.930.941	3.524.705
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	153.602	0
ÖZKAYNAKLAR	196.126.950	155.706.018
Ödenmiş Sermaye	40.000.000	40.000.000
Sermaye Düzeltmesi Farkları	56.061.369	56.061.369
Değer Artış Fonları	74.881.785	43.476.158
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	17.809.527	1.682.676
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	14.081.434	3.436.887
Net Dönem Karı/Zararı	(6.707.165)	11.048.928
TOPLAM KAYNAKLAR	419.963.720	347.566.170

Grup 2007 yılında MDV'da arsalar grubunda yer alan ve exper raporu ile makul değeri 15.830.000 TL belirlenmiş olan arsasını bedelini kat karşılığı olarak almak üzere 2006 yılı içerisinde İnanlar İnşaatla imzalanan anlaşmaya istinaden yatırım amaçlı olarak sınıflandırmıştır. İnanlar İnşaat grup ile

yaptığı kontratı 7 Kasım 2007’de Merkür İnşaat ‘a devretmiştir. 15.Nisan 2008 tarihli gayrimenkul raporunda 29.385.000 TL olarak değeri belirlenen adı geçen arsa Gayrimenkul Geliştirme A.Ş.’nin her biri 1 TL nominal bedelli 49.996 adet hissesinin satın alınması karşılığı satılmıştır.

15 Aralık 2008 tarihli gayrimenkul değerlendirme raporuna göre bu yatırım amaçlı gayrimenkulün değeri 62.181.000 TL olarak tespit edilmiştir. TMS 40’a göre Yatırım amaçlı gayrimenkullerin değerlendirme artışları gelir tablosu ile ilişkilendirildiği için şirketin bu işlemde elde edilen (62.181.000TL - 15.830.000 TL) 46.351.000 TL gelir diğer faaliyetlerden elde edilen gelirlerde gösterilmiştir.

Grubun elde ettiği yasal kar olan 29.203.874 TL karın tamamı kar zarar ile ilişkilendirilmiştir. Bu tutarın %75’ine denk gelen 21.902.906 TL 2009 yılı kurumlar vergisi beyannamesi verilme süresi sonuna kadar yasal kayıtlarda özel fon hesabına transfer edilmiştir. 2007 yılı bilançosunun değer artış fonu hesabının içinde bulunan MDV grubundaki arsanın yatırım amaçlı olarak sınıflandırılana kadarki süresine denk gelen değer artış tutarı 15.722.470 TL de kardan ayrılmış kısıtlanan yedeklere aktarılmıştır.

01.01.2008 tarihi itibarıyla 28.735.000 TL olan fabrika binasının üzerinde olduğu arsanın 15.12.2008 tarihi itibarıyla gayrimenkul değerlendirme şirketi tarafından tespit edilen değeri 79.020.000 TL olup meydana gelen değer artış tutarı 50.285.000 TL değer artış fonunda gösterilmiştir.

2007 yılı değer artış fonu tutarı 43.476.158 TL’nin içerisinde 15.722.470 TL 2008 yılında kardan ayrılmış kısıtlanmış yedeklere aktarılmış ve kalan 27.753.688 TL fonun üzerine 2008 yılı değer artış fonu tutarı 50.285.000 TL ilave edilmiş 78.038.688 TL olmuş bu tutardan 2008 yılı ertelenmiş vergi etkisi farkı 3.156.903 TL düşülmüş ve 2008 yılı değer artış fonu 74.881.785 TL’ye ulaşılmıştır.

2007 yılı ile 2008 yılı MDV toplam artışı 47.135.606 TL olmuştur. MDV’larda arsa grubunda 50.285.000 TL değer artışı mevcut olduğundan, arsa haricindeki MDV grubunda net değerlerde azalış söz konusu olmuştur.

2008 bilançosuna yansıyan değer artış fonunun içinde yer alan 50.285.000 TL 2007 yılı toplam bilanço büyüklüğü 347.566.170 TL'nin %14'lük bir kısmını oluşturmaktadır. 2007 yılı öz kaynak 155.706.018 TL olan öz kaynak toplamı içerisinde ise bu tutar %32'lik bir oranı oluşturmaktadır.

**ALTINYILDIZ MENSUCAT VE
KONFEKSİYON FABRİKALARI A.Ş.
Bilanço**

	Cari Dönem	Önceki Dönem
Finansal Tablo Türü	Konsolide	Konsolide
Dönem	31.12.2010	31.12.2009
V A R L I K L A R		
DÖNEN VARLIKLAR	550.811.477	369.069.712
Nakit ve Benzerleri	11.134.075	24.483.344
Ticari Alacaklar	176.554.803	149.593.974
-İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	6.558.144	2.338.578
-Diğer Ticari Alacaklar	169.996.659	147.255.396
Diğer Alacaklar	217.288.329	114.353.918
-İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	216.703.357	114.024.917
-Diğer Alacaklar	584.972	329.001
Stoklar	113.343.604	67.049.429
Diğer Dönen Varlıklar	27.623.666	13.589.047
(Ara Toplam)	545.944.477	369.069.712
Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklar	4.867.000	
DURAN VARLIKLAR	340.528.965	244.773.991
Ticari Alacaklar	141.137	
Diğer Alacaklar	387.092	161.351
Finansal Yatırımlar	31.254.921	10.694.289
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	239.147.340	105.095.711
Maddi Duran Varlıklar	36.577.629	116.598.163
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	30.180.080	11.070.760
Ertelenmiş Vergi Varlığı	1.445.119	
Diğer Duran Varlıklar	1.395.647	1.153.717
TOPLAM VARLIKLAR	891.340.442	613.843.703

K A Y N A K L A R

KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	380.722.678	320.501.429
Finansal Borçlar	134.515.458	141.774.209
Diğer Finansal Yükümlülükler	67.463.901	71.036.737
Ticari Borçlar	78.670.379	41.354.927
- İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	1.628.362	810.768
- Diğer Ticari Borçlar	77.042.017	40.544.159
Diğer Borçlar	75.690.819	38.294.996
- İlişkili Taraflara Diğer Borçlar	66.251.281	33.647.540
- Diğer Borçlar	9.439.538	4.647.456
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	3.656.360	1.257.762
Borç Karşılıkları	7.321.412	7.276.028
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	13.404.349	19.506.770
(Ara Toplam)	761.445.356	641.002.858
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	203.483.948	63.905.392
Finansal Borçlar	193.513.017	49.469.952
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	9.693.703	8.373.868
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü		5.323.524
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	277.228	738.048
Ö Z K A Y N A K L A R	307.133.816	229.436.882
ANA ORTAKLIĞA AİT ÖZKAYNAKLAR	307.133.816	229.436.882
Ödenmiş Sermaye	40.000.000	40.000.000
Sermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları	56.061.369	56.061.369
Değer Artış Fonları	74.881.785	74.881.785
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	23.989.963	23.989.963
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	34.503.765	1.193.833
Net Dönem Karı/Zararı	77.696.934	33.309.932
TOPLAM KAYNAKLAR	891.340.442	613.843.703

2010 bilanço döneminde 2008 yılında fabrika arsasının değerlemesi sonucu 74.881.785 TL'ye ulaşan değer artış fonlarında bu artışın konusu olan arsanın YAG olarak sınıflanmış ve TMS 40'ın 62. maddesine göre herhangi bir değişiklik olmamıştır.

77.496.934 TL olan 2010 yılı dönem kar/zararının içerisinde bulunan 72.332.491 TL diğer faaliyet gelirlerinin içerisinde 63.947.446 TL YAG değerlendirme gelirleri mevcuttur. Bunun 53.947.366 TL'si MDV'lar grubu arsalar kaleminden 78.953.508 TL bedelle çıkan ve 111.348.900 TL bedelle kat karşılığı arsa payı satımı sözleşmesiyle Altınyıldız Gayrimenkul Yatırım ve Geliştirme A.Ş.'ye satılan ve eksper değeri 132.900.874 TL olan fabrika arsasının yeniden değerlemesinden oluşmuştur. 9.990.080 TL'si de mevcut yatırım amaçlı gayrimenkul değerlemesinden oluşmuştur.

2006 yılında 15.830.000 TL ile MDV'lar grubundan alınarak kat karşılığı olarak anlaşarak satılan yatırım amaçlı grubundaki arsa 2008

yılında 62.181.000 TL, 2009 yılında 95.105.250 TL ve 2010 yılında da 106.234.000 TL olmuştur. Söz konusu arsa üzerinde yapılan Starcity alışveriş merkezi 2010 Nisan'da açılmıştır.

4.2.2.2. Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Rasyolar İle Analizi ve Hisse Fiyatları

1. Net İşletme Sermayesi Rasyoları

Şirketin likidite durumu aşağıdaki rasyolar aracılığı ile analiz edilmiştir.

a- Cari Rasyo=Döner Değerler Toplamı/Kısa Vadeli Borçlar

formülünden;

b- Likidite Rasyosu = (Döner değerler- stoklar) / Kısa vadeli Borçlar

formülünden

c –Net İşletme Sermayesi = Döner Değerler – Kısa Vadeli Borçlar

formülünden hesaplanmıştır.

Tablo 20: Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Likidite Rasyoları

Yıllar	Cari Rasyo	Likidite Rasyosu	Net İşletme Sermayesi TL
2000	1,1398	0,86	6.391.172
2001	1,0057	0,7299	518.139
2002	1,1177	0,6439	10.684.095
2003	1,0984	0,73	12.481.004
2004	1,116	0,680	16.579.520
2005	1,140	0,738	22.468.083
2006	1,204	0,922	45.698.983
2007	1,5131	1,04	74.283.090
2008	1,0057	0,62	1.180.655
2009	1,1515	0,94	48.568.283
2010	1,4467	1,14	170.088.799

2. Finansal Yapı Rasyoları (Kaldıraçlar)

Finansal yapı analizlerinde, varlık kalemleri ile kaynak kalemleri arasında anlamlı ilişkiler kuran oranlarla işletmenin varlık kaynak uyumu ve uzun vadeli borç ödeme gücü incelenir. Finansal yapı analizlerinde aşağıdaki oranlar kullanılır.³²⁵

Finansal Kaldıraç Oranı= Toplam Yabancı Kaynak/ Toplamı Kaynak

Finansman Oranı=Aktif Toplamı/Yabancı Kaynaklar

Devamlı Sermaye=Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar + Öz kaynaklar

Tablo 21: Altinyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Finansal Yapı Rasyoları

Yıllar	Fin.Kald oranı	ÖK/ Aktif	Finans. oranı	KVYK/ Pasif	UVYK/ Pasif	UVYK/ DS	MDV/ ÖK	MDV/ UVYK
2000	0,755	0,244	1,324	0,658	0,097	0,284	0,838	2,114
2001	0,869	0,131	1,151	0,818	0,062	0,279	1,252	3,229
2002	0,742	0,258	1,347	0,622	0,120	0,318	0,641	1,375
2003	0,625	0,375	1,601	0,591	0,034	0,083	0,729	8,068
2004	0,550	0,449	1,816	0,51	0,040	0,083	0,660	8,698
2005	0,549	0,450	1,820	0,494	0,054	0,108	0,677	5,575
2006	0,638	0,362	1,568	0,561	0,077	0,175	0,566	2,673
2007	0,553	0,447	1,807	0,418	0,135	0,232	0,572	1,890
2008	0,53	0,47	1,88	0,49	0,04	0,09	0,692	7,455
2009	0,63	0,37	1,6	0,52	0,10	0,22	0,509	1,824
2010	0,66	0,34	1,53	0,43	0,23	0,4	0,119	0,179

³²⁵ Aydın Karapınar, Figen Ayıkoğlu Zaif, Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları ile Uyumlu Finansal Analiz, Gazi Kitabevi, Ankara, 2009, s.171

3. Faaliyet Analizi Rasyoları

Şirketin faaliyetleri ekteki gelir tablosu kalemlerinden de yararlanılarak aşağıdaki rasyolar aracılığı ile incelenmiştir.

- a- Stok Devir Hızı=Satılan Malın Maliyeti/Ortalama Stok
- b- Alacakların Devir Hızı=Net Satışlar/Ortalama Ticari Alacaklar
- c- Alacakların Tahsil Süresi=Ticari Alacaklar*360/Kredili Satışlar veya 360(veya 365)/Alacakların Devir Hızı
- d- Aktif Devir Hızı=Net Satışlar/Aktif Toplamı
- e- İşletme Sermayesi Devir Hızı=Net Satışlar/Dönen Varlıklar
- f- Net İşletme Sermayesi Devir Hızı=Net Satışlar/Net İşletme Sermayesi
- g- Özkaynak Devir Hızı=Net Satışlar/Öz kaynaklar
- h- Maddi Duran Varlık Devir Hızı= Net Satışlar/Maddi Duran Varlıklar

Tablo 22: Altinyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Faaliyet Analizi Rasyoları

Yıllar	Stok devir hızı	Alacak devir hızı	Alacak tahsil süresi	Aktif devir hızı	İşletme sermayesi devir hızı	NİS devir hızı	ÖK devir hızı	MDV devir hızı
2000	4,15	2,34	154	0,9	1,2	9,8	3,68	4,4
2001	3,11	2,6	138	0,9	1,09	191,84	6,84	5,47
2002	2,642	2,731	132	0,994	1,429	13,563	3,858	6,019
2003	2,83	2,56	141	0,8	1,22	13,58	2,11	2,89
2004	3,357	1,7052	211	0,8	1,227	10,55	2,077	3,149
2005	2,00	2,523	143	0,56	0,998	8,138	1,247	1,843
2006	2,230	2,531	142	0,554	0,820	4,845	1,531	2,703
2007	2,321	2,645	136	0,67	1,061	3,145	1,500	2,625
2008	2,2	2,88	125	0,58	1,18	205,8	1,24	1,79
2009	2,39	2,44	148	0,45	0,75	5,72	1,21	2,38
2010	2,57	2,3	157	0,42	0,68	2,20	1,22	10,25

2008 yılı için, yurtiçi satışlarda konfeksiyon için 90 gün mensucat için 210 gün, yurtdışı satışlarda ortalama 60 gündür.

2009 yılı için, yurt içi satışlarda konfeksiyon için 90 gün, mensucat için 210 gün, yurtdışı satışlarda ortalama 60 gündür.

2010 yılı için, yurt içi hazır giyim 127 yurtdışı hazır giyim 27 yurt içi tekstil 137 yurtdışı tekstilde 37 gündür.

4. Karlılık Analizi Rasyoları

Şirketin karlılık durumu aşağıdaki oranlar aracılığı ile incelenerek tabloda sunulmuştur.

- a- Aktifin Karlılığı = Net Dönem Karı / Aktif Toplamı
- b- Özkaynakların Karlılığı= Net Dönem Karı / Öz Kaynaklar
- c- Satışların Karlılığı= Net Dönem Karı / Net Satışlar
- d- Brüt Kar Marjı = Brüt Satış Karı / Net Satışlar
- e- İş Hacmi Karlılığı= Faaliyet Karı/ Net Satışlar
- f- Ekonomik Karlılık Oranı=FVÖK/ Pasif Toplamı
- g- Faiz Ödeme Oranı= FVÖK/Faiz

Tablo 23: Altinyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Karlılık Analizi Rasyoları

Yıllar	Aktifin karlılığı	ÖK karlılığı	Satış karlılığı	Brüt kar marjı	İş Hacmi karlılığı	Ekonomik karlılık	Faiz ödeme oranı
2000	0,005	0,02	0,006	0,33	0,11	0,124	1,079
2001	(0,2)	(1,53)	(0,22)	0,41	0,19	0,299	0,599
2002	0,005	0,019	0,005	0,38	0,15	0,227	1,022
2003	(0,007)	(0,02)	(0,009)	0,26	0,003	0,092	0,925
2004	0,0026	0,0069	0,0033	0,277	(0,417)	0,119	1,023
2005	0,048	0,106	0,085	0,305	0,120	0,142	1,899
2006	(0,0026)	(0,0074)	(0,0048)	0,356	(0,028)	0,078	0,8323
2007	0,0316	0,0709	0,0472	0,340	0,0543	0,131	1,384
2008	(0,02)	(0,03)	(0,03)	0,34	0,17	0,2	1,92
2009	0,05	0,15	0,12	0,38	0,19	0,15	2,63
2010	0,09	0,25	0,21	0,38	0,24	0,19	2,96

5. Hissenin Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Analizi

Rasyoları ve Hisse Fiyatları

Şirketin, 2000 ve 2001 yılı hisse sayısı 2.416.781 adettir

2002, 2003, 2004 ve 2005 yılı hisse adedi 36.251.712'dir

2006, 2007, 2008, 2009 ve 2010 yılı hisse sayısı 40.000.000 adettir.

Hisse başına defter değeri bu adetler üzerinden hesaplanmıştır.

- 2000 yılında 1.000 TL'lik hisse için
 $(372.007./2.416.781)*1.000=153,92$ TL hisse başına kar elde edilmiştir.

- 2001 yılında şirket 22.206.003.000.000 TL zarar etmiştir.

2002, 2003, 2004, ve 2005 yıllarında 1.000 TL nominal bedelli

36.251.712 adet hisse senedi mevcuttur.

- 2002 yılı için $(702.117/36.251.712)*1.000=19,36$ TL hisse başına kar elde edilmiştir.
- 2003 yılı için tarihi maliyete göre
 $(2.020.299/36.251.712)*1.000=55,72$ TL hisse başına kar elde edilmiştir.

2003 enflasyona göre düzeltilmiş bilançoda 1.596.154. 000.000 TL zarar söz konusudur.

- 2004 yılı için $642.877/36.251.712=0,0177$ ise 1.000 TL için 17,7 TL
- 2005 yılı için $(15.557.841/36.251.712)*1.000 =429,1$ TL 1.000.TL'lik hisse başına kar elde edilmiştir.

2006 yılından sonra 40.000.000 hisse mevcuttur.

- 2006 yılında 1.072.323 TL zarar söz konusudur.

2006 yılından itibaren 1kuruş bedelli 4.000.000.000 adet hisse mevcuttur.

- 2007 yılı için 1 TL tutarındaki hisse için
 $11.048.928/40.000.000=0,28$ TL olduğundan 1000 TL için 276,2 TL hisse başına kar gerçekleşmiştir.

2008 yılında şirket 6.707.165 TL zarar etmiştir.

- 2008 yılında 1 TL hisse başına $(6.707.165)/40.000.000=(0,17)$ TL zarar söz konusudur.

- 2009 yılında 1 TL hisse için $33.309.932/40.000.000 = 0,83$ TL 1.000.TL için 830 TL hisse başına kar elde edilmiştir.
- 2010 yılında 1 TL hisse için $77.696.934/40.000.000 = 1,94$ TL 1.000 TL için 1.942,4 TL kar edilmiştir.

Tablo 24: Altınyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Hisse Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Rasyoları

Yıllar	1.000 TL hissenin defter değeri	1.000 TL hisse başına kazanç	İMKB hisse fiyatı
2000	7.037,8	153,92	10,8
2001	6.009,4	(9.188,2)	8,9
2002	1.036,11	19,36	1,225
2003*	1.304,7	55,72	1,25
2003**	2.220,7	(44)	000
2004	2.545,8	17,7	1,26
2005	4.043,4	429,1	2,12
2006	3.616,4	(27)	3,28
2007	3.892,6	276,2	7,5
2008	4.903,1	(170)	3,02
2009	5.735,9	830	5,05
2010	7.678,3	1.942,4	12,4
			18,55

(*) 2003 yılı tarihi maliyete göre düzenlenmiş bilanço verilerine göre.

(**) 2003 yılı enflasyona göre düzeltilmiş bilanço verilerine göre.

4.2.3. Uşak Seramik A.Ş.

4.2.3.1. Uşak Seramik A.Ş.'nin Amortismanına Tabi Duran Varlık Bilanço Kalemlerindeki Değişimlerin ve Etkilerinin İncelenmesi

Uşak Elektro Porselen A.Ş. adıyla 1972 yılında elektro porselen üretmek amacıyla kurulan, 02.09.1986 tarihinde Uşak Seramik A.Ş. unvanını alan işletmenin hisseleri 1990 yılından itibaren İMKB Ulusal pazarında işlem görmeye başlamıştır. 1991 yılında yapılan yatırımla yer karosu üretimine başlayan işletmede günümüzde teknik granit de üretilmektedir.

Sahibi olduğu duran varlıklarında yeniden değerlendirme yöntemini benimseyen işletmenin 2008, 2009 ve 2010 yılı bilançoları aşağıda değerlendirme sonuçları açısından incelenmiştir.

Firmanın 1997 yılında satın almış olduğu 2 adet seramik pres makinesinin 2006 yılında yaptırılan makine değerlendirme raporuna istinaden 1.371.678 TL'lik değer azalışı ve bu düzeltmenin etkisi olan ertelenmiş vergi varlığı 411.503 YTL ile netleştirildikten sonra öz kaynaklar kalemleri içerisinde geçmiş yıllar zararları olarak kaydedilmiştir.

09.01.2008 tarihinde satılan sabit kıymet nedeniyle öz kaynaklar içerisinde muhasebeleştirilen 1.371.678 YTL diğer gelirler/giderler kalemi içerisinde sabit kıymet zararı olarak sınıflanmıştır.

**UŞAK SERAMİK SANAYİİ
A.Ş.**

Bilanço

Dönem	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2008
Raporlama Birimi	TL	TL	TL
V A R L I K L A R			
DÖNEN VARLIKLAR	81.162.025	56.303.008	46.052.278
Nakit ve Benzerleri	199.131	239.218	148.941
Ticari Alacaklar	24.666.234	17.450.712	14.589.095
Diğer Alacaklar	27.553.280	17.530.186	165.320
Stoklar	23.455.854	17.551.039	16.906.161
Diğer Dönen Varlıklar	5.287.526	3.531.852	14.242.761
DURAN VARLIKLAR	50.119.340	52.094.233	34.741.595
Diğer Alacaklar	2.870	2.870	3.140
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	128.536	0	946.965
Maddi Duran Varlıklar	49.705.171	51.977.433	32.604.100
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	70.019	80.386	90.749
Ertelenmiş Vergi Varlığı	0	0	949.766
Diğer Duran Varlıklar	212.744	33.543	146.875
TOPLAM VARLIKLAR	131.281.365	108.397.241	80.793.873
K A Y N A K L A R			
KISA VADELİ			49.154.175
YÜKÜMLÜLÜKLER	77.673.729	53.982.528	
Finansal Borçlar	27.668.834	20.923.001	23.382.976
Diğer Finansal Yükümlülükler	11.260.735	5.369.926	
Ticari Borçlar	7.102.559	7.071.829	11.301.913
Diğer Borçlar	28.771.622	19.058.383	13.580.370
Borç Karşılıkları	868.240	1.017.745	481.286
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	2.001.739	541.644	407.630
UZUN VADELİ			10.490.853
YÜKÜMLÜLÜKLER	10.018.304	13.899.145	
Finansal Borçlar	7.038.721	10.276.831	9.030.285
Diğer Finansal Yükümlülükler	61.672	419.378	59.894
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	1.657.569	1.488.523	961.254
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	1.260.342	1.714.413	439.420
Ö Z K A Y N A K L A R	43.589.332	40.515.568	21.148.845
ANA ORTAKLIĞA AİT ÖZKAYNAKLAR	43.589.332	40.515.568	
Ödenmiş Sermaye	14.445.310	14.445.310	14.445.310
Karşılıklı İştirak Sermaye			8.044.069
Düzeltilmesi (-)	8.044.069	8.044.069	
Hisse Senedi İhraç Pirimleri	64.711	64.711	42.704
Değer Artış Fonları	17.182.779	15.065.172	
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	61.209	48.410	
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	2.835.098	-1.538.057	1.600.743
Net Dönem Karı/Zararı	956.156	4.385.953	(2.983.981)
TOPLAM KAYNAKLAR	131.281.365	108.397.241	80.793.873

Firmanın 2008 yılında toplam 32.604.100 TL MDV'ı mevcuttur. 2009 yılında MDV'da toplam 20.613.505 TL değer artışı olmuş ve MDV'lar 51.977.433 TL'ye ulaşmıştır. 2008 yılında 295.375 TL olan arsa ve araziler kaleminde 6.286.221 TL, 7.887.520 TL olan binalar kaleminde 5.610.771 TL ve 21.238.756 TL olan makineler kaleminde 8.716.513 TL değer artışı olmuştur.

Firma 2008 yılında yatırım amaçlı duran varlıklarındaki kayıtlı değeri 427.314 TL binalar kaleminde 308.057 TL ve kayıtlı değeri 296.499 TL makineler kaleminde 254.525 TL toplam 562.582 TL olan değer artış tutarını da MDV değer artışlarıyla birlikte bu değerlerin MDV'lara transfer edilmesi nedeniyle değer artış fonu olarak muhasebeleştirmiştir.

2009 yılı değer artış fonu toplamından (21.176.087 TL) olan ertelenmiş vergi yükümlülüğü (6.352.826) düşülerek öz kaynak olarak muhasebeleştirilmiştir. Firmanın 2008 yılı bilançosunda 21.306.353 TL olan öz kaynak toplamı 4.390.054 TL dönem karının da etkisiyle 40.515.568 TL'ye ulaşmış ve firma değeri artmıştır. 2009 yılı değer artış fonunun öz kaynaklara oranı $14.823.261/40.515.568 = \%37$ olmuştur.

2010 yılında şirketin vergiye tabi karı yatırım indirimi düşüldükten sonraki tutarda $\%30$ dan $\%20$ 'ye düştüğü için ertelenmiş vergi yükümlülüğünde $(6.352.826 * 1/3)$ 2.117.608 TL azalma olmuş dolayısıyla bu tutar öz kaynaklarda yeniden değerlendirilmesine ilave olmuş ve 2010 yılı değer artış fonu herhangi bir duran varlık değer artışı söz konusu olmamasına rağmen 16.940.869 TL'sına yükselmiştir.

2010 yılı değer artış fonunun öz kaynaklara oranı ise $16.940.869/43.589.332 = \%39$ olmuştur.

4.2.3.2. Uşak Seramik A.Ş.'nin Hisse Senedi Defter Değerlerinin, Hisse Başına Kazançlarının ve Hisse Fiyatlarının İncelenmesi

İşletmenin 2006 - 2010 yıllarında 14.445.310 adet bir lotu 1 TL olan hisse senedi mevcuttur.

2007 hisse senedi defter değeri $23.172.650/14.445.310 = 1,6042$ TL

2008 hisse senedi defter değeri $21.148.845/14.445.310 = 1,46$ TL

2009 hisse senedi defter değeri $40.515.568/14.445.310 = 2,80$ TL

2010 hisse senedi defter değeri $43.589.332/14.445.310 = 3,02$ TL dir.

Firmanın İMKB'deki hisse fiyatları Aralık ayı itibarıyla aşağıdaki gerçekleşmiştir.

2006	2007	2008	2009	2010	2011
1,79	1,8	0,44	1,2	2,05	11,75

2008 yılı hisse başına karı yoktur. 2.983.891 TL zarar söz konusudur.

2009 yılı hisse başına kar $4.385.953/14.445.310 = 0,30$ TL'dir.

2010 yılı hisse başına kar $956.156/14.445.310 = 0,07$ TL'dir.

4.3. MALİYET YÖNTEMİNİ UYGULAYAN FİRMALARIN İNCELENMESİ

4.3.1 Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.

4.3.1.1. Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 2009, 2010 ve 2011 Yılları MODV Bilanço Kalemlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

18 Temmuz 1995 tarihinde, profesyonel futbolun gelişmesini sağlamak profesyonel futbol faaliyetlerini sürdürebilmek için futbolcularla sözleşme imzalamak, kulüplerine transfer bedeli ödemek, sözleşme gereğince

ödemelerde bulunmak, profesyonel futbol yatırımları yapmak ve futbol tesisleri kurmak ve bunları işletmek amacıyla kurulmuştur.

Şirket TMS 38'deki 76/b hükmü gereğince futbolcu haklarını yeniden değerlemeye tabi tutmamıştır.

**BEŞİKTAŞ FUTBOL YATIRIMLARI
SANAYİ VE TİCARET A.Ş.**

Bilanço

	Cari Dönem	Önceki Dönem	Önceki Dönem
Finansal Tablo Türü	Konsolide	Konsolide	Konsolide
Dönem	31.05.2011	31.05.2010	31.05.2009
Raporlama Birimi	TL	TL	TL
V A R L I K L A R			
DÖNEN VARLIKLAR	50.756.035	94.912.724	74.596.207
Nakit ve Benzerleri	3.688.536	725.725	1.354.620
Finansal Yatırımlar	7.661	7.476	7.280
Ticari Alacaklar	10.998.958	26.611.535	14.599.858
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	517.759	45.465.368	43.690.866
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar			0
Diğer Alacaklar	174.914	165.695	103.016
Stoklar	6.217.303	3.430.880	3.722.027
Gelecek Aylara Ait Giderler	11.226.514	7.233.676	6.352.402
Personel Avansları	3.095.176	7.176.825	1.050.359
Canlı Varlıklar			
Diğer Dönen Varlıklar	14.829.214	4.095.545	3.715.779
(Ara Toplam)	50.756.035	94.912.724	74.596.207
Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklar			
DURAN VARLIKLAR	102.792.689	129.214.774	114.181.827
Ticari Alacaklar	1.593.900	12.892.779	14.210.108
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar			0
Diğer Alacaklar	198	198	11.046
Finansal Yatırımlar			0
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar	13	13	535.830
Canlı Varlıklar			0
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller			0
Maddi Duran Varlıklar	9.952.370	9.801.298	10.204.253
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	48.424.488	66.021.479	48.257.556
Şerefiye			0
Ertelenmiş Vergi Varlığı	832.106	840.928	152.819
Gelecek Yıllara Ait Giderler	41.989.614	39.656.523	40.808.658
Diğer Duran Varlıklar		1.556	1.557
TOPLAM VARLIKLAR	153.548.724	224.127.498	188.778.034

K A Y N A K L A R			
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	173.887.724	231.813.181	140.170.108
Finansal Borçlar	9.497.759	42.732.147	36.891.527
Diğer Finansal Yükümlülükler			0
Ticari Borçlar	53.529.682	53.315.940	20.908.831
İlişkili Taraplara Ticari Borçlar	4.233.982		0
Diğer Borçlar	24.411.225	10.871.202	11.051.033
İlişkili Taraplara Diğer Borçlar	1.387.551	47.245.627	27.568.476
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar			0
Devlet Teşvik ve Yardımları			0
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü			0
Borç Karşılıkları	5.538	2.740	179.543
Gelecek Aylara Ait Gelirler	19.610.754	9.161.418	20.247.861
Gider Tahakkukları	47.209.054	41.897.438	23.275.859
Diğer Ticari Borçlar	14.002.179	26.584.380	44.642
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler		2.289	2.336
(Ara Toplam)	173.887.724	231.813.181	140.170.108
Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklara İlişkin Yükümlülükler			
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	180.985.028	73.559.170	63.995.409
Finansal Borçlar	123.787.819	12.397.967	15.964.684
Diğer Finansal Yükümlülükler			0
Ticari Borçlar	812.174	1.421.813	0
Diğer Borçlar	27.147.878	7.082.705	9.746.509
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar			0
Devlet Teşvik ve Yardımları			0
Borç Karşılıkları			0
Kıdem Tazminatı Karşılığı	254.502	162.930	246.034
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü			0
Gelecek Yıllara Ait Giderler	21.514.996	38.464.448	27.972.735
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	7.467.659	14.029.307	10.065.447
Ö Z K A Y N A K L A R	-201.324.028	-81.244.853	-15.387.483
ANA ORTAKLIĞA AİT ÖZKAYNAKLAR	-201.226.935	-81.138.098	-15.391.563
Ödenmiş Sermaye	40.000.000	40.000.000	40.000.000
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)			0
Sermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları			0
Hisse Senedi İhraç Pirimleri	447.250	447.250	447.250
Değer Artış Fonları			0
Yabancı Para Çevrim Farkları			0
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	667.557	667.557	656.548
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	-122.252.905	-69.765.968	-27.078.203
Net Dönem Karı/Zararı	-120.088.837	-52.486.937	-29.417.158
AZINLIK PAYLARI	-97.093	-106.755	4.080
TOPLAM KAYNAKLAR	153.548.724	224.127.498	188.778.034

Sermaye Piyasası Kurulu'nun 05.09.2005 tarih, 35/1105 sayılı yazıları gereği şirketin ilgili tarihteki 154.807.000.000 TL olan MODV'lerinin 218.400.000.000 TL'lik değer artışı mali tablolara yansıtılmadan hazırlanmıştır.

Şirketin incelenen yıllarda bilanço büyüklüğü 188.778.034 TL'den 153.543.724 TL'ye düşmüştür. Yeniden değerlendirme yapmaması nedeniyle varlıklarında ve özkaynaklarında hissedilebilir bir artış olmamıştır. Dönem zararı ve geçmiş dönem zararlarının da etkisiyle özkaynaklar negatif rakamlarla ifade edilir hale gelmiştir.

4.3.1.2. Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Hisse Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Rasyoları ile Hisse Fiyatlarının İncelenmesi

Şirketin 2006 - 2011 yıllarında nominal bedeli 1 kuruş olan 4.000.000.000 adet hisse senedi mevcuttur.

Şirketin birim hisse defter değeri;

2009 yılında $(15.387.483)/4.000.000.000=(0,0038)$

2010 yılında $(81.244.853)/4.000.000.000=(0,0203)$

2011 yılında $(201.324.028)/4.000.000.000 = (0,0503)$ olarak gerçekleşmiştir.

Şirket hisselerinin hisse başına kazanç tutarları da;

2009 yılında $(29.417.158)/4.000.000.000=(0,0073)$

2010 yılında $(52.486.937)/4.000.000.000=(0,013)$

2011 yılında $(120.088.837)/4.000.000.000=(0,030)$ olarak gerçekleşmiştir.

Şirketin borsada işlem gören hisse fiyatları da aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir.

2007	2008	2009	2010	2011
1,98	1,37	4,56	9,06	8,84

4.3.2. Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.

4.3.2.1. Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.'nin 2005- 2010 Yılları Amortismanına Tabi Duran Varlık Bilanço Kalemlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

Şirket 1951 yılında tekstil ürünleri üretimi pazarlaması ve satışı amacıyla kurulmuştur.

BOSSA TİCARET VE SANAYİ İŞLETMELERİ T.A.Ş.

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>		
	<i>Geçmiş</i>	<i>Geçmiş</i>	<i>Geçmiş</i>
	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2005
BİLANÇO (YTL)			
VARLIKLAR			
Cari / Dönen Varlıklar	184.509.116	151.682.842	94.243.249
Hazır Değerler	30.360.631	5.713.812	6.659.044
Menkul Kıymetler (net)	0	0	0
Ticari Alacaklar (net)	55.976.695	63.064.025	30.104.858
Finansal Kiralama Alacakları (net)	0	0	0
İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)	30.253.514	24.598.517	16.156.027
Diğer Alacaklar (net)	678.548	1.193.246	569.500
Canlı Varlıklar (net)	0	0	0
Stoklar (net)	61.569.933	53.930.693	38.356.695
Devam Eden İnşaat Sözleşmelerinden Alacaklar (net)	0	0	0
Ertelenen Vergi Varlıkları	0	0	0
Diğer Cari/Dönen Varlıklar	5.669.795	3.182.549	2.397.125
Cari Olmayan / Duran Varlıklar	209.572.354	238.776.690	261.324.132
Ticari Alacaklar (net)	2.225	0	0
Finansal Kiralama Alacakları (net)	0	0	0
İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)	0	0	0
Diğer Alacaklar (net)	0	0	0
Finansal Varlıklar (net)	524.065	9.869.932	8.684.383
Pozitif/Negatif Şerefiye (net)	0	0	0
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (net)	0	0	0
Maddi Varlıklar (net)	207.912.130	228.132.779	251.843.873
Maddi Olmayan Varlıklar (net)	1.133.934	773.979	795.876
Ertelenen Vergi Varlıkları	0	0	0
Diğer Cari Olmayan/Duran Varlıklar	0	0	0
TOPLAM VARLIKLAR	394.081.470	390.459.532	355.567.381

YÜKÜMLÜLÜKLER

Kısa Vadeli Yükümlülükler	75.344.054	76.630.334	64.100.050
Finansal Boçlar (net)	48.128.325	45.112.332	44.081.203
Uzun Vadeli Finansal Borçların Kısa Vadeli Kısımları (net)	0	0	0
Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (net)	0	0	0
Diğer Finansal Yükümlülükler (net)	0	0	0
Ticari Borçlar (net)	20.030.965	20.883.349	11.311.328
İlişkili Taraflara Borçlar (net)	749.880	2.372.802	4.410.371
Alınan Avanslar	57.518	133.680	243.138
Devam Eden İnşaat Sözleşmeleri Hakediş Bedelleri (net)	0	0	0
Borç Karşılıkları	2.598.137	3.787.554	26.981
Ertelenen Vergi Yükümlülüğü	0	0	0
Diğer Yükümlülükler (net)	3.779.229	4.340.617	4.027.029
Uzun Vadeli Yükümlülükler	18.919.206	21.100.633	25.413.473
Finansal Borçlar (net)	0	0	0
Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (net)	0	0	0
Diğer Finansal Yükümlülükler (net)	0	0	0
Ticari Borçlar (net)	0	0	0
İlişkili Taraflara Borçlar (net)	0	0	0
Alınan Avanslar	0	0	0
Borç Karşılıkları	7.815.975	6.992.404	6.837.537
Ertelenen Vergi Yükümlülüğü	11.103.231	14.108.229	18.575.936
Diğer Yükümlülükler (net)	0	0	0
ANA ORTAKLIK DIŞI PAYLAR	0	0	0
ÖZSERMAYE	299.818.210	292.728.565	266.053.858
Sermaye	108.000.000	108.000.000	108.000.000
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi	0	0	0
Sermaye Yedekleri	149.139.143	149.139.143	149.139.143
Hisse Senetleri İhraç Primleri	3.435	3.435	3.435
Hiss Senedi İptal Karları	0	0	0
Yeniden Değerleme Fonu	0	0	0
Finansal Varlıklar Değer Artış Fonu	0	0	0
Öz Sermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları	149.135.708	149.135.708	149.135.708
Kar Yedekleri	21.752.271	3.514.715	2.461.047
Yasal Yedekler	5.036.009	2.489.090	2.408.389
Statü Yedekleri	0	0	0
Olağanüstü Yedekler	16.716.262	1.025.625	52.658
Özel Yedekler	0	0	0
Sermayeye Eklenecek İştirak Hisseleri ve Gayrimenkul Satış Kazançları	0	0	0
Yabancı Para Çevrim Farkları	0	0	0
Net Dönem Karı/Zararı	20.926.796	32.074.707	6.453.668
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	0	0	0
TOPLAM ÖZ SERMAYE VE YÜKÜMLÜLÜKLER	394.081.470	390.459.532	355.567.381

Şirketin 2005-2007 yılları arasında bilanço büyüklüğü artarak 355.567.381 TL'den 394.081.470 TL'ye çıkmıştır. Aynı dönemde şirketin MDV'ların net değeri giriş çıkışlar ve amortisman giderleri sonucunda 251.843.873 TL'den 207.912.130 TL'ye düşmüştür. Dönen varlık kalemleri 94. 243.249 TL'den 184.509.116 TL'ye çıkmış stoklar, alacaklar ve hazır değerler kalemlerinde artış söz konusu olmuştur. Bu artış dönem karı ve borçlanma artışları ile finanse edilmiştir.

Şirket'in 9 Mart 2006 tarihli Yönetim Kurulu toplantısında 31 Aralık 2006 itibariyle net defter değeri 7.339.371 YTL olan ihtiyaç fazlası gayrimenkullerin satışı için pazar araştırması yaptırılmasına ve nihai satış onayı için Şirket Genel Müdürlüğü'nün yetkilendirilmesine karar verilmiştir. Bu gayrimenkullerinin 31 Aralık 2006 tarihinden itibaren on iki ay içinde satışı ile ilgili bir kesinlik olmaması dolayısıyla, söz konusu gayrimenkuller Şirket'in 31 Aralık 2006 tarihli bilançosunda satım amaçlı elde tutulan maddi varlıklar olarak sınıflandırılmamış ve maddi varlıkların içinde takip edilmeye devam edilmiştir.

BOSSA TİCARET VE SANAYİ İŞLETMELERİ T.A.Ş.

Bilanço

	Cari Dönem	Önceki Dönem	Önceki Dönem
Finansal Tablo Türü	Konsolide	Konsolide	Konsolide
Dönem	Olmayan	Olmayan	Olmayan
Raporlama Birimi	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2008
	TL	TL	TL
V A R L I K L A R			
DÖNEN VARLIKLAR	241.929.341	189.601.936	180.138.684
Nakit ve Benzerleri	22.482.127	21.953.130	31.781.586
Finansal Yatırımlar			
Ticari Alacaklar	82.840.393	77.688.386	67.927.963
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar			
Diğer Alacaklar	379.698	547.858	678.386
İlişkili Taraflardan Alacaklar	36.723.875	15.614.455	
Stoklar	89.077.430	65.428.281	71.021.663
Canlı Varlıklar			
Diğer Dönen Varlıklar	10.425.818	8.369.826	8.729.086
(Ara Toplam)	241.929.341	189.601.936	180.138.684

Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklar

DURAN VARLIKLAR	186.223.204	195.654.814	177.458.762
Ticari Alacaklar			
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar			
Diğer Alacaklar			
Finansal Yatırımlar	86.062	86.062	86.062
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar			
İlişkili Taraflardan Alacaklar		20.000.000	
Canlı Varlıklar			
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	22.464.051	22.550.206	
Maddi Duran Varlıklar	157.721.814	152.073.896	176.292.113
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	4.241.457	944.650	1.080.587
Şerefiye			
Ertelenmiş Vergi Varlığı			
Diğer Duran Varlıklar	1.709.820		
TOPLAM VARLIKLAR	428.152.545	385.256.750	357.597.446

K A Y N A K L A R

KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	134.302.882	77.250.236	49.195.522
Finansal Borçlar	90.647.987	49.982.529	27.593.683
Diğer Finansal Yükümlülükler			
Ticari Borçlar	36.721.183	21.099.253	15.139.636
Diğer Borçlar	1.267.907	1.169.452	1.086.030
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar			
Devlet Teşvik ve Yardımları			
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	851.663	554.499	567.971
Borç Karşılıkları	1.734.945	1.255.633	875.100
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	3.079.197	3.188.870	3.933.102
(Ara Toplam)	134.302.882	77.250.236	49.195.522

Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklara
İlişkin Yükümlülükler

UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	11.809.283	30.216.066	17.219.883
Finansal Borçlar	2.333.333	20.000.000	352.870
Diğer Finansal Yükümlülükler			
Ticari Borçlar			
Diğer Borçlar			
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar			
Devlet Teşvik ve Yardımları			
Borç Karşılıkları			
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	7.746.176	8.121.628	7.829.153
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	1.453.613	2.094.438	9.037.860
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler	276.161		
	282.040.380	277.790.448	291.182.041

Ö Z K A Y N A K L A R

ANA ORTAKLIĞA AİT ÖZKAYNAKLAR	282.040.380	277.790.448	291.182.041
Ödenmiş Sermaye	108.000.000	108.000.000	108.000.000
Sermaye Düzeltme Farkları	149.104.739	149.104.739	149.104.739
Emisyon Primi	3.435	3.435	3.435
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)			
Hisse Senedi İhraç Primleri			
Değer Artış Fonları			
Yabancı Para Çevrim Farkları			
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	34.394.022	33.945.028	23.436.587
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	-13.711.748	-8.871.161	-15.506.551
Net Dönem Karı/Zararı	4.249.932	-4.391.593	26.143.831
AZINLIK PAYLARI			
TOPLAM KAYNAKLAR	428.152.545	385.256.750	357.597.446

Şirketin 2008-2010 yılları arasında bilanço büyüklüğü artmaya devam etmiş ve 357.597.446 TL'den 428.152.545 TL'ye yükselmiştir. Bu dönemde MDV'lar toplamı 176.292.113 TL'den 157.721.814 TL'ye düşmüştür. Bununla birlikte şirket 2009 yılında 22.550.206 TL'lik YAG satın almıştır. Satın alınan YAG 2010 yılında da mevcuttur. Dönen varlıklardaki artış alacaklar ve stoklar kaleminde olmuş bu artışlar kaynaklardaki kısa vadeli borçlanma artışları karşılanmıştır.

4.3.2.2. Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T. A.Ş.'nin Rasyolar İle Analizi ve Hisse Fiyatları İle Karşılaştırılması

1. Net İşletme Sermayesi Rasyoları

Şirketin likidite durumu aşağıdaki rasyolar aracılığı ile analiz edilmiştir.

a- Cari Rasyo=Döner Değerler Toplamı/Kısa Vadeli Borçlar

formülünden;

b- Likidite Rasyosu = (Döner değerler- stoklar) / Kısa vadeli Borçlar

formülünden

c –Net İşletme Sermayesi = Döner Değerler – Kısa Vadeli Borçlar

formülünden hesaplanmıştır.

Tablo 25: Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş. Likidite Rasyoları

Yıllar	Cari Rasyo	Likidite Rasyosu	Net İşletme Sermayesi TL
2005	1,4703	0,8719	30.143.199
2006	1,9794	1,2756	75.052.508
2007	2,4489	1,6317	109.065.062
2008	3,6617	2,2180	130.943.162
2009	2,4544	1,6074	112.351.700
2010	1,8014	1,1381	107.626.459

2. Finansal Yapı Rasyoları (Kaldıraçlar)

Finansal yapı analizlerinde, varlık kalemleri ile kaynak kalemleri arasında anlamlı ilişkiler kuran oranlarla işletmenin varlık kaynak uyumu ve uzun vadeli borç ödeme gücü incelenir ve aşağıdaki oranlar kullanılır.

Finansal Kaldıraç Oranı= Toplam Yabancı Kaynak/ Toplamı Kaynak

Finansman Oranı=Aktif Toplamı/Yabancı Kaynaklar

Devamlı Sermaye=Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar + Öz kaynaklar

Tablo 26: Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.'nin Finansal Yapı Rasyoları

Yıllar	Fin.Kald oranı	ÖK/ Aktif	Finans. oranı	KVYK/ Pasif	UVYK/ Pasif	UVYK/ DS	MDV/ ÖK	MDV/ UVYK
2005	0,2517	0,7483	3,9722	0,1803	0,0715	0,0872	0,9466	9,9099
2006	0,2503	0,7497	3,9952	0,1963	0,054	0,0672	0,7793	10,812
2007	0,2392	0,7608	4,1806	0,1912	0,048	0,0594	0,6935	10,989
2008	0,1857	0,8143	5,3843	0,1376	0,0482	0,0558	0,6054	10,238
2009	0,2789	0,7211	3,5849	0,2005	0,0784	0,0981	0,5474	5,0329
2010	0,3413	0,6587	2,9303	0,3159	0,0276	0,0402	0,5592	13,356

3. Faaliyet Analizi Rasyoları

Şirketin faaliyetleri ekteki gelir tablosu kalemlerinden de yararlanılarak aşağıdaki rasyolar aracılığı ile incelenmiştir.

- a- Stok Devir Hızı=Satılan Malın Maliyeti/Ortalama Stok
- b- Alacakların Devir Hızı=Net Satışlar/Ortalama Ticari Alacaklar
- c- Alacakların Tahsil Süresi=Ticari Alacaklar*360/Kredili Satışlar veya 360(veya 365)/Alacakların Devir Hızı
- d- Aktif Devir Hızı=Net Satışlar/Aktif Toplamı
- e- İşletme Sermayesi Devir Hızı=Net Satışlar/Dönen Varlıklar
- f- Net İşletme Sermayesi Devir Hızı=Net Satışlar/Net İşletme Sermayesi
- g- Özkaynak Devir Hızı=Net Satışlar/Öz kaynaklar
- h- Maddi Duran Varlık Devir Hızı= Net Satışlar/Maddi Duran Varlıklar

Tablo 27: Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.'nin Faaliyet Analizi Rasyoları

Yıllar	Stok devir hızı	Alacak devir hızı	Alacak tahsil süresi	Aktif devir hızı	İşletme sermayesi devir hızı	NİS devir hızı	ÖK devir hızı	MDV devir hızı
2005	4,703	7,335	49	0,621	2,3431	7,326	0,83	0,87
2006	4,572	4,647	77	0,750	1,9319	3,9044	1,001	1,285
2007	4,2058	5,873	61	0,834	1,7819	3,0117	1,0966	1,581
2008	3,1479	3,991	90	0,758	1,5049	2,0702	0,9310	1,5377
2009	2,8532	3,095	116	0,624	1,268	2,1398	0,8655	1,5809
2010	3,2541	3,7589	96	0,727	1,287	2,8933	1,1041	1,9743

4. Karlılık Analizi Rasyoları

Şirketin karlılık durumu aşağıdaki oranlar aracılığı ile incelenerek tabloda sunulmuştur.

- a- Aktifin Karlılığı = Net Dönem Karı / Aktif Toplamı
- b- Özkaynakların Karlılığı= Net Dönem Karı / Öz Kaynaklar
- c- Satışların Karlılığı= Net Dönem Karı / Net Satışlar
- e- Brüt Kar Marjı = Brüt Satış Karı / Net Satışlar
- e- İş Hacmi Karlılığı= Faaliyet Karı/ Net Satışlar
- f- Ekonomik Karlılık Oranı= FVÖK/ Pasif Toplamı
- g- Faiz Ödeme Oranı= FVÖK/Faiz

Tablo 28: Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş. Karlılık Analizi Rasyoları

Yıllar	Aktifin karlılığı	ÖK karlılığı	Satış karlılığı	Brüt kar marjı	İş Hacmi karlılığı	Ekonomik karlılık	Faiz ödeme oranı
2005	0,018	0,024	0,029	0,2127	0,0094	0,0058	0,594
2006	0,082	0,110	0,109	0,280	0,104	0,0872	6,991
2007	0,053	0,070	0,064	0,223	0,045	0,0628	4,793
2008	0,073	0,090	0,096	0,230	0,062	0,1357	2,739
2009	(0,011)	(0,016)	(0,018)	0,190	(0,058)	0,0021	0,077
2010	0,0099	0,015	0,014	0,1927	0,014	0,0447	1,3217

5. Hissenin Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Analizi Rasyoları

Şirketin 2006-2009 yılları arasında tanesi 1 kuruş olan 10.800.000.000 adet hisse senedi vardır.

1 TL'lik Birim hisse defter değeri;

2005 yılı 266.053.858/10.800.000.000=2,46

2006 yılı 292.728.565/10.800.000.000=2,71

2007 yılı $299.818.210/10.800.000.000=2,78$

2008 yılı $291.182.041/10.800.000.000=2,7$

2009 yılı $277.790.448/10.800.000.000=2,57$

2010 yılı $282.040.380/10.800.000.000=2,61$

Şirketin hisse başına kazanç hesaplamasında 2005-2007 yılları arasında mevcut olan 500 adet intifa senedi için net karın %10'u ayrılmıştır.

2005 yılı adi hisse senedi için $6.453.668/10.800.000.000=0,0538$ Kr. intifalı hisse için 129.073 Kr

2006 yılı adi hisse senedi için $32.074.707/10.800.000.000= 0,2673$ Kr. intifalı hisse için 641.494 Kr

2007 yılı adi hisse senedi için $20.926.796/10.800.000.000=0,17$ Kr intifalı hisse için 418.536 Kr

2008 yılı $26.143.831/10.800.000.000=0,24$ Kr

2009 yılı $(4.391.593)/10.800.000.000=(0,04)$ Kr

2010 yılı $4.249.932/10.800.000.000= 0,04$ Kr

Tablo 29: Bossa T.A.Ş.'nin Hisse Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Rasyoları

Yıllar	1 TL hissenin defter değeri	1 TL hisse başına kazanç	İMKB hisse fiyatı
2005	2,46	0,0538	1,3
2006	2,71	0,2673	2,11
2007	2,78,	0,1744	1,62
2008	2,7	0,2421	2,11
2009	2,57	(0,0407)	2,52
2010	2,61	0,0394	2,08
2011			2,58

4.3.3. Kütahya Porselen Sanayi A.Ş.

4.3.3.1. Kütahya Porselen Sanayi A. Ş.'nin 2008, 2009 ve 2010 Yıllarında Amortismanına Tabi Duran Varlık Bilanço Kalemlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

Şirket, porselen, sofrta ve süs eşyasıyla yer karosu fayans ve ambalaj malzemesi üretmek amacıyla kurulmuştur.

KÜTAHYA PORSELEN SANAYİİ A.Ş.

Bilanço

	Cari Dönem	Önceki Dönem	Önceki Dönem
Finansal Tablo Türü	Konsolide	Konsolide	Konsolide
Dönem	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2008
Raporlama Birimi	TL	TL	TL
V A R L I K L A R			
DÖNEN VARLIKLAR	101.098.611	92.381.521	101.396.655
Nakit ve Benzerleri	5.971.168	14.420.311	8.854.781
Finansal Yatırımlar			0
Ticari Alacaklar	46.759.555	38.243.712	45.129.519
İlişkili Taraf Harici Ticari Alacaklar	45.463.148	36.916.856	
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	1.296.407	1.326.856	0
Diğer Alacaklar	196.621	322.901	269.851
Stoklar	44.490.078	37.377.766	44.988.707
Canlı Varlıklar			0
Diğer Dönen Varlıklar	3.681.189	2.016.831	2.153.797
(Ara Toplam)	101.098.611	92.381.521	101.396.655
Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklar			0
DURAN VARLIKLAR	42.825.138	41.697.532	33.119.795
Ticari Alacaklar	19.566		0
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar			0
Diğer Alacaklar	88.991	63.200	91.745
Finansal Yatırımlar	1.001	1.001	1.001
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar			0
Canlı Varlıklar			0
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller			0
Maddi Duran Varlıklar	41.879.383	41.405.559	32.804.143
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	48.669	40.443	81.264
Şerefiye			0
Ertelenmiş Vergi Varlığı	751.574	122.723	84.851
Diğer Duran Varlıklar	35.954	64.606	56.791
TOPLAM VARLIKLAR	143.923.749	134.079.053	134.516.450

K A Y N A K L A R			
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	25.819.631	19.336.804	44.571.872
Finansal Borçlar	568.391	538.844	8.749.334
Diğer Finansal Yükümlülükler			0
Ticari Borçlar	12.264.426	12.323.796	22.871.238
İlişkili Taraf Harici Ticari Borçlar	9.384.316	11.848.273	
İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	2.880.110	475.523	0
Diğer Borçlar	8.611.861	4.669.135	10.073.980
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar			0
Devlet Teşvik ve Yardımları			
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	359.518	132.264	
Borç Karşılıkları	655.759	63.171	165.408
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	3.359.676	1.609.594	2.711.912
(Ara Toplam)	25.819.631	19.336.804	44.571.872
Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklara			
İlişkin Yükümlülükler			0
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	3.297.185	2.349.243	3.251.675
Finansal Borçlar			0
Diğer Finansal Yükümlülükler			0
Ticari Borçlar			0
Diğer Borçlar			0
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar			0
Devlet Teşvik ve Yardımları			
Borç Karşılıkları			0
Kıdem Tazminatı Karşılığı	3.297.185	2.349.243	3.251.675
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü			
Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler			
Ö Z K A Y N A K L A R	114.806.933	112.393.006	86.692.903
ANA ORTAKLIĞA AİT ÖZKAYNAKLAR	114.806.933	112.393.006	86.692.903
Ödenmiş Sermaye	39.916.800	39.916.800	28.512.000
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)	20.215.765	20.215.765	20.470.567
Hisse Senedi İhraç Primleri	79.291	79.291	79.291
Değer Artış Fonları			
Yabancı Para Çevrim Farkları			0
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	1.040.686	303.136	303.136
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	51.140.466	37.327.910	35.898.789
Net Dönem Karı/Zararı	2.413.925	14.550.104	1.429.120
AZINLIK PAYLARI			
TOPLAM KAYNAKLAR	143.923.749	134.079.053	134.516.450

Şirketin bilanço büyüklüğü 2008 - 2010 yılları arasında 134.516.450 TL'den 143.923.749 TL'ye yükselmiştir. Maddi duran varlıklarda satın alma (5811 sayılı Kanun kapsamında bazı varlıkların milli ekonomiye kazandırılması kapsamında) nedeniyle 32.804.143 TL'den 41.879.383 TL'ye

yükselmiştir. Karşılığı %40 bedelsiz hisse olarak ödenmiş sermaye hesabında gösterilmiştir.

4.3.3.2. Kütahya Porselen Sanayi A.Ş.'nin Hisse Defter Değeri ve Hisse Başına Kazanç Rasyoları ile Hisse Fiyatları

Şirketin 2007 yılında 2,592.000 adet, 2008 yılında 28.512.000 adettir. 2009 ve 2010 yıllarında %40 bedelsiz hisse senedi artırımını ile toplam 39.916.800 adet hisse senedi mevcuttur.

2008 yılında hisse başına defter değeri $86.692.903/28.512.450=3,040$

2009 yılında hisse başına defter değeri $112.393.006/39.916.800 = 2,8157$

2010 yılında hisse başına defter değeri $114.806.933/39.916.800= 2,8762$

olarak gerçekleşmiştir.

2008 yılında 0,32, 2009 yılında 0,39 ve 2010 yılında 0,38 brüt kar marjına sahip şirketin hisse başına kazanç yıllar itibarıyla;

2008 yılında $1.429.120 / 2.592.000=0,5514$

2009 yılında $14.550.104/28.512.000=0,5103$

2010 yılında $2.413.925/39.916.800=0,0605$

olarak gerçekleşmiştir.

Şirketin İMKB'de işlem gören hisselerinin değeri de aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir.

2008 yılı	2009 yılı	2010 yılı	2011 yılı
2,87	3,54	2,55	2,4

4.4. UYGULAMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

4.4.1. Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A. Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Şirketin duran varlıklarındaki değer artış fonu bilanço aktif toplamının 2009 yılında %37'sini, 2010 yılında %43'ünü ve 2011 yılında da %44'ünü oluşturmuştur.

Yıllar	Değer artış fonu	Aktif büyüklüğü	Öz kaynaklar
2009	86.356.218	231.199.822	79.474.425
2010	141.667.604	326.581.746	76.841.496
2011	114.307.606	159.621.678	-78.967.402

Tablodan da görüleceği gibi 2009 ve 2010 yıllarında şirketin özkaynak toplamı değer artış fonu toplamından küçüktür. 2011 yılında ise cari yıl ve geçmiş yıl zararlarının büyüklüğünden dolayı özkaynak toplamı negatif olmuştur.

Ayrıca şirketin İMKB'de işlem gören hisse fiyatları da 120'den 254'e yükselmiştir.

4.4.2. Altinyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Şirketin mali yapısı 2000 yılı ile 2010 yılı arasında incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Yeniden değerlendirme değer artış fonunun öz kaynaklara oranı 2000 yılında %68, 2002 ve 2003 yılında %58 olarak gerçekleşmiştir.

2003 yılında enflasyon düzeltmesi yapıldıktan sonra şirket duran varlıklarını 2005 yılından itibaren değerlendirme şirketi aracılığı ile yeniden

değerlemeye tabi tutmuştur. Bu raporlara istinaden gerektiğinde değer azalışı karşılığı da ayrılmış olup şirketin değer artış fonunun öz kaynaklara oranı 2007 yılında %27, 2008 yılında %38, 2009 yılında %32 ve 2010 yılında %24 olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında enflasyon düzeltmesinden sonraki yıllardaki en yüksek değer artış fonunun öz kaynaklara oranı gerçekleşmiştir. Bunun nedeni ise şirketin 2008 yılında maddi duran varlıklarındaki arsaların değerinde meydana gelen yeniden değerlendirme artışlarıdır.

2008 yılından sonra bu orandaki azalışın sebebi şirketin maddi duran varlıklarından olan bir arsa kalemini yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırması ve bu kalemden meydana gelen değer artışlarının yeniden değerlendirme değer artışında değil dönem karlarının içinde yer almasıdır.

Şirketin hesaplanan rasyoları TCMB'nin yayınladığı tüm sektörler standart rasyoları ile karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Cari rasyoda standart oran sadece 2007 ve 2010 yıllarında aşılmıştır. Şirket rasyosu 1,13 den 1,44'e doğru dalgalanarak yükselmiş ve sürekli standart rasyoya yakın bir seyir izlemiştir.

Şirketin likidite rasyosu da 0,86 ile 1,14 arasında dalgalanarak artmış ve 2000, 2007 ve 2010 yıllarında standart oranın üzerinde gerçekleşmiştir.

Net işletme sermayesi de 2000 yılında aktifin (6.391.172/69.444.882) %9'u 2010 yılında ise (170.088.799/891.340.442) %19'u olarak gerçekleşmiştir.

Finansal kaldıraç oranı bu periyotta 0,76'dan 0,66'ya düşerek ve sadece 2008 yılında rasyonun altında gerçekleşmiştir. Buna karşılık öz kaynakların pasif toplamı içindeki payı da 0,24'den 0,34'e yükselerek ve sadece yine 2008 yılında rasyonun üzerinde gerçekleşmiştir.

Finansman oranı 1,32'den 1,53'e yükselmiş fakat sadece 2008 yılında rasyonun üzerinde gerçekleşmiştir.

KVYK'ların toplam kaynaklar içindeki payı 0,66'dan 0,43'e düşmüş ancak hep rasyonun üzerinde gerçekleşmiştir. UYK'ların pasif toplamı

içindeki payı 0,10'dan 0,23'e yükselirken sadece 2007 ve 2010 yıllarında rasyonun üzerinde gerçekleşmiştir. UYVK'ların DS'ye oranı 0,28'den 0,4'e çıkmış ve 2007 ve 2010 yıllarında standart rasyonun üzerinde gerçekleşmiştir.

MDV'ların öz kaynaklara oranı 0,838'den 0,119'a düşmüş, 2000 yılı ile 2003 yılı arasında standart rasyonun altında 2004 ile 2008 arası ise standart rasyonun üzerinde gerçekleşmiştir. 2009 ve 2010 yıllarında ise YAG'ler bu orana dahil edilmediği durumda oranlar standart rasyonun altında 0,509 ve 0,119 olarak gerçekleşmiştir. YAG'leri MDV'ların toplamına dahil ederek oran hesaplandığında 2009 yılı için 0,966, 2010 yılı için 0,898 olarak rasyonun üzerinde gerçekleşmiştir.

MDV'ların UYVK'lara oranı da 211,4'den 17,97'ye düşmüş sadece 2007 yılında standart rasyonun altında gerçekleşmiştir. Bu düşüşün nedeni de maddi duran varlıklar içerisinde yatırım amaçlı gayrimenkuller olarak ayrılan ve bu hesaplama dahil edilmeyen tutarın büyüklüğüdür. YAG'leri MDV'lara ilave edersek bu oran 2007 yılı için 222,62 olarak standardın üstünde gerçekleşir.

Şirketin stok devir hızı 4,15'den 2,57'ye düşen bir seyir izlerken hep standart rasyonun altında gerçekleşmiştir. Şirketin alacak devir hızı 2,34 ile 2,3 arasında gerçekleşmiş ve 5,5 olan standart rasyonun altında kalmıştır.

Şirketin alacak devir hızı hiçbir zaman standart rasyonun üstünde gerçekleşmemiştir.

Aktif devir hızı 0,9 dan 0,42 ye düşerken ilgili yıllarda sürekli standart ortalamasının altında kalmıştır. İşletme sermayesi devir hızı 1,2 den 0,68'e düşmüş standart oranların altında kalmıştır. NİS devir hızı da 9,8 den 2,2'ye düşerken, 2001, 2003, 2004, 2005 ve 2008 yıllarında standart oranın üzerinde gerçekleşmiştir.

Öz kaynak devir hızı 3,68'den 1,22'ye düşmüş ve sadece 2004 yılında standart oranın üzerinde gerçekleşmiştir. MDV devir hızı da 4,4 'den 10,25'e yükselirken sadece 2002 ve 2010 yıllarında standart oranın üzerinde

gerçekleşmiştir. Alacak tahsil süresi 154 gün ile 157 gün arasında dalgalanmıştır.

Özetle şirket, genel borçluluk oranı itibarıyla standardın üzerinde bir borçlanma yapısına sahiptir. Kısa vadeli borçlanma yapısında ve uzun vadeli borçlanma yapısında standardın üzerinde olması nedeniyle yetersizdir. Sadece devamlı sermayenin uzun vadeli borçları karşılama oranı 2007- 2010 yıllarında standardın üzerinde gerçekleşmiştir. Likidite açısından, mevcut oranlar genellikle standart oranların altında fakat sürekli 1 in üzerinde ve standart oranlara yakın gerçekleştiğinden yeterli sayılabilecek bir durumdadır. Ancak, devir hızları açısından da genellikle yetersizdir.

Şirket incelediğimiz dönem boyunca, 2001, 2003, 2006 ve 2007 yıllarında zarar etmiştir. Şirketin 2000 yılı ile 2010 yılları arasında aktif karlılığı %0,5'den %9'a yükselirken, 2005, 2009 ve 2010 yıllarında standart oranın üzerinde gerçekleşmiştir. Öz kaynak karlılığı da %2'den %25'e yükselirken, 2005, 2009 ve 2010 yıllarında standart oranın üzerinde gerçekleşmiştir. Satış karlılığı %0,6'dan %21'e yükselirken 2005, 2009 ve 2010 yıllarında standart oranların üzerinde gerçekleşmiştir.

Şirketin brüt kar marjı 0,33'den 0,38'e çıkmış ve sürekli standart oranların üzerinde gerçekleşmiştir.

İş hacmi karlılığı 0,11'den 0,24'e yükselirken, 2000, 2001, 2002, 2005, 2008, 2009 ve 2010 yıllarında standart oranların üzerinde gerçekleşmiştir.

Ekonomik karlılık 0,12'den 0,19'a yükselirken, sadece 2003 ve 2006 yıllarında standart oranın altında kalmıştır.

Faiz ödeme oranı %107,9'dan %296'ya yükselmiş, sadece 2008, 2009 ve 2010 yıllarında standart oranın üzerinde gerçekleşmiştir.

2000 yılında şirketin 2.416.781 adet hisse senedi mevcut olup hisse başına defter değeri 7.037,8 TL ve hisse başına kazanç 153,92 TL'dir. 2002 yılında hisse sayısı 36.751.712 adet olurken hisse defter değeri 1.036,11TL'ye düşmüş ve hisse başına kazanç da 19,36 TL olarak gerçekleşmiştir.

Şirketin İMKB’de işlem gören hisse senedi fiyatı da 10,18 den 18,55’e yükselmiştir.

2006 yılından itibaren hisse sayısı 40.000.000 adettir. 2010 yılında hissenin defter değeri 7.678,3 TL’ye yükselmiş ve hisse başına kazanç da 1.924,4 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu yükseliş karlılık oranlarındaki artışlarda da gözlenmiştir.

Şirketin hisse defter değerindeki artışın nedeni önceki bölümde de anlatıldığı üzere duran varlıkların yeniden değerlendirme yöntemiyle değerlendirilmiş olması ve değerlendirme artış fonunun öz kaynaklar içinde yüksek bir orana ulaşmasıdır. Bu olgu firmanın piyasa değerine de de yansımış 2000 yılında firmanın öz kaynak toplamı 17.008.963 TL iken firma değeri (17*2.416.781) 41.085.277 TL olmuştur. Yine 2010 yılında öz kaynak toplamı 307.133.816 TL iken firma değeri (12,40*40.000.000) 496.000.000 TL’ye yükselmiştir. 2010 yılı bilançosunun yayınlandığı 2011 Nisan ayından itibaren hisse fiyatları artmış ve firmanın piyasa değeri (18,9*40.000.000) 756.000.000 TL’ye yükselmiştir.

Hisse başına kazanç artışı da YAG’lerdeki değerlendirme artışının ilgili standart gereği kar ve zarar hesabına aktarılması nedeniyle olmuştur.

4.4.3. Uşak Seramik A.Ş.’nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Uşak seramik A.Ş.’nin incelenmesinde 2009 yılında yapılan yeniden değerlemede meydana gelen değer artışlarının öz kaynaklarda 2009 yılında %37’lik, 2010 yılında da %39 ‘luk bir artışa sebep olduğunu ve bunun sonucu olarak 1 TL’lik hisse senedi defter değerinin 1,46TL’den 2,80TL ve 3,02TL’ye yükseldiğini görüyoruz. Bununla birlikte, firmanın 2007 yılında öz kaynak toplamı 23.172.650 TL iken piyasa değeri (1,8*14.445.310) 26.001.558 TL olmuştur. 2010 yılında ise öz kaynak toplamı 43.589.332 TL iken piyasa değeri (2,05*14.445.310) 29.612.885 TL olarak gerçekleşmiştir. Ancak, 2010 yılının bilançosunun çıktığı 2011 yılı Nisan ayından itibaren firmanın hisse

fiyatları artmaya başlamış ve piyasa değerinde hissedilir bir (6,68*14.445.310) 96.494.670 TL artış söz konusu olmuştur.

2009 yılında en yüksek oransal değer artışı 295.375 TL maliyet bedeli olan arsalar ve araziler kaleminde meydana gelen 6.286.221 TL'lik değer artışıdır. Bu değerlendirme ile arsa ve arazilerin değerinde $(6.286.221/295.375)=\%2.128$ oranında artmış olmuştur.

İşletmenin 2009 yılında satışların karlılığı $4.390.054/73.484.532=\%6$ iken, hisse başına kar $\%30$ olmuştur. 2010 yılında satışların karlılığı $956.156/78.782.352=\%1$ iken, hisse başına kar da $\%7$ olmuştur.

4.4.4. Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Şirket incelenen dönemde sürekli olarak zarar etmiş ve dolayısıyla özkaynakları da sürekli negatif olarak gerçekleşmiştir. Bu nedenle birim hisse değeri ve hisse başına kazanç da hep negatif olmuştur.

Yine incelenen dönemde şirketin İMKB'de işlem gören hisse senedi fiyatları da 1,98'den 8,84' e yükselmiştir.

4.4.5. Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Şirketin incelenen dönemde bilanço büyüklüğü 355.567.381TL'den 428.152.545 TL'ye yükselirken MDV'ları 251.843.873 TL'den 157.721.814 TL'ye düşmüş, özkaynakları da 266.053.858 TL'den 282.040.380 TL'ye yükselmiştir.

Şirketin cari rasyoları incelenen dönemde standartların üzerinde gerçekleşmiştir. Likidite rasyoları ise sadece 2005 yılında standardın altında gerçekleşmiştir.

Şirketin finansal yapı rasyoları standartların üzerinde gerçekleşmiştir. Buna karşılık faaliyet analizi rasyoları standart rasyoların altında gerçekleşmiştir.

Karlılık analizi rasyolarından bürüt kar marjı standardın üzerinde gerçekleşirken azalan bir seyir izlemiştir. Diğer karlılık rasyoları standardın altında gerçekleşmiştir.

İncelenen dönemde şirketin net defter değeri 2,46'dan 2,61'e yükselirken, borsada oluşan fiyatı da 1,3'den 2,58'e yükselmiştir. Hisse başına kazanç ise 0,0538'den 0,0394'e düşmüştür.

4.4.6. Kütahya Porselen Sanayi A.Ş.'nin Sonuçlarının Değerlendirilmesi

İncelenen dönemde şirket standartlara göre yeterli brüt kar marjıyla çalışmıştır. 2009 yılında 5811 sayılı kanundan faydalanarak maddi duran varlıklarında ve dolayısıyla öz kaynaklarında artış gerçekleştirmiş ve bu doğrultuda bilanço büyüklüğünde artış meydana gelmiştir.

Birim hisse defter değeri 3,040, 2,8157 ve 2,8762 olarak gerçekleşmiştir. Şirketin 1 TL'lik hisse başına kazançları da 0,5514, 0,5103 ve 0,0605 olarak gerçekleşmiştir. İMKB'de işlem gören hisse fiyatları da 2,87'den 2,4'e düşmüştür.

SONUÇ

Bu çalışmada amortismanına tabi duran varlıklarda değerlemeye ilişkin esaslar Türk Vergi Sistemi Sermaye Piyasası Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartları açısından incelenmiştir.

Türk Vergi Sisteminde amortismanına tabi duran varlıklarda değerlemeye ilişkin düzenlemeler genel olarak VUK'da yer almıştır. VUK'da 2003 yılı sonunda 5024 daha sonra da 5228 sayılı kanunlarla amortisman uygulamasında önemli değişiklikler yapılmış, aynı zamanda uzun yıllardır Türk Vergi Sistemine dahil edilmesi beklenen enflasyon düzeltmesine ilişkin düzenlemeler de bu kanunlarla VUK'da hüküm altına alınmıştır.

Ülkemizde dünya ekonomisinin küreselleşmesiyle birlikte muhasebe uygulamalarında ve finansal tabloların hazırlanmasında ihtiyaç duyulan prensipler Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları doğrultusunda TMSK tarafından hazırlanan Türkiye Finansal Raporlama Standartları ile oluşturulmuştur.

2005 yılından bu yana borsaya kote olan ve SPK mevzuatını uygulamak zorunda olan işletmeler tarafından kullanılan TMS'ları 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan Yeni TTK'nun 88 maddesi gereğince 01.01.2013 tarihinden itibaren bütün işletmeler tarafından finansal raporlarının hazırlanmasında kullanılacaktır.

Duran varlıkların elde edilişinde VUK ile TMS'ları hükümleri maliyet kavramını benimsemiş olup, bu bedele eklenecek harcama kalemlerinde farklılıklar söz konusudur. VUK'da üretilen yada satın alınan duran varlıkların kullanıma hazır hale gelmesine kadarki aşamalarda finansmanı için kullanılan kredilerin faizleri maliyete dahil edilirken TMS 16'ya göre "Borçlanma Maliyetleri" standardının varlığın özellikli olup olmaması kıstasına göre uygun gördüğü hallerdeki kredi faizleri varlığın maliyetine dahil edilmektedir. Vadeli satışlardaki vade farkı standarda göre ise maliyetten ayrıştırılarak doğrudan

gider hesaplarına kaydedilirken mevzuatımıza göre maliyete dahil edilmektedir.

SPK'nun amortisman tabi duran varlıkların değerlemesi ve amortismanı konusundaki tebliğleri TMS ile aynı doğrultudadır.

TMS 16 ile VUK'nun amortisman hükümleri; amortisman matrahı, amortisman süresi, amortisman uygulama esası ve kıst dönem uygulamaları gibi konularda farklılık göstermektedir.

Standarda göre amortisman matrahı hesaplamasında varlığın değerinden hurda değeri düşülürken, VUK'nda böyle bir uygulama yoktur. Standarda göre binanın amortisman matrahı, arsa değeri düşülmüş tutardan oluşurken, mevzuatımızda bina arsa değeriyle birlikte amorti edilir. Standarda göre amortisman süresini, işletme varlığın özelliklerine göre kendisi belirlerken ve belirlediği bu süreyi dipnotlarda açıklamak şartıyla uzatmak yada kısaltmak hakkına sahipken, VUK'na göre “fevkalade amortisman” uygulaması haricinde Maliye Bakanlığı'nca ilan edilen listelerdeki faydalı ömür süresi mecburen kullanılmakta böyle bir serbestlik bulunmamaktadır. Standarda göre varlığın elde ediliş tarihi nedeniyle oluşan kıst amortisman süresinin kalan kısmı en son yıldan sonraki yıla devrolurken, VUK'na göre sadece binek araçlarda söz konusu olan kıst amortismanın kalan kısmı son yıla eklenerek kaydedilmektedir.

Ayrıca, Standart uygulamalarında birim üretim esasına göre de amortisman ayırma sistemini kullanılırken VUK uygulamalarında böyle bir uygulama söz konusu olmamaktadır.

TMS 38 Standardına göre MODV'lar ya işletme dışından elde edilmekte yada işletme içinde üretilmektedir. İşletme dışından elde edilen varlıklar kontrol edilebilir, ayrılabilir ve gelecekte kendisinden fayda sağlanabilir özellikler taşıdığı durumda aktifleştirilmekte, veya varsa şerefiyenin içine dahil edilmekte yada gider olarak kaydedilmektedir. İşletme içinde oluşturulan MODV'ların üretim süreçleri araştırma ve geliştirme safhalarına ayrılmakta sadece geliştirme safhasındaki varlıklardan standartta

sayılan özellikleri taşıyan varlıklar tanımlanabildikleri ve gelecekte sağlayacakları ekonomik faydalar kanıtlanabildiği için aktifleştirilmektedir. VUK'na göre ise MODV'lar aynı MDV'lar gibi değerlendirilmektedir ve araştırma geliştirme harcamaları için bir hüküm bulunmamaktadır. MSUGT'de bu isimde hem varlık hem de gider hesapları mevcuttur fakat hangi durumlarda gider olarak kaydedileceği ya da aktifleştirileceği konusunda bir açıklama yoktur. Kuruluş ve örgütlenme harcamalarının aktifleştirilmesi mevzuatımıza göre isteğe bağlı olup standarda göre ise gider kaydedilmektedir.

MODV'lar için amortisman ayrılması hususunda da mevzuatımız ile standart arasında faydalı ömür konusunda farklılıklar vardır. Standarda göre, işletme MODV'ını kendi uygun göreceği faydalı ömür üzerinden itfa etmekte ve belirsiz, sınırsız faydalı ömre sahip MODV için amortisman ayrılamayacağını belirtmektedir. Mevzuatımızda ise MODV'ların faydalı ömrü ve itfa oranı MDV'lardaki gibi Maliye Bakanlığınca belirlenmekte ve belirsiz faydalı ömürden hiç bahsedilmemektedir.

Standartlarda açıklanan YAG ve Satış amaçlı elde tutulan varlık kavramları mevzuatımızda tanımlanmamıştır.

İlgili Standartlara göre amortisman tabi maddi olan ve olmayan duran varlıklar dönem sonlarında değerlendirme amacıyla defter değerleri varsa piyasa değerleri ile karşılaştırılarak artış yada düşüş olup olmadığı açısından test edilmekte ve oluşan artış yada azalışlar öz kaynaklarda yada kar zarar hesabında kaydedilmektedir. Mali mevzuatımızda ise bu anlamda bir düzenleme yoktur.

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş., Altinyıldız Mensucat ve Konfeksiyon Fabrikası A.Ş. ve Uşak Seramik A.Ş. örnek uygulamalarımızda da görüldüğü gibi amortisman tabi duran varlıkla ilgili Standartlarda mevcut olan yeniden değerlendirme yönteminin mümkün ve gerekli olan varlıklarda uygulanması ile finansal raporlar firmanın, güncel değerini ve dolayısıyla birim hisse defter değerini gerçeğe uygun olarak yansıtmaktadır. Mevzuatımızda eksik olan bu olgunun yeni TTK'nun uygulanması ile giderileceği beklenmektedir.

KAYNAKÇA

AKBULUT, Akın. «Ar-Ge.» *Vergi Dünyası*, Nisan 2007: 37-45.

AKBULUT, Akın. «Bilgisayar Yazılımı ve Web Sitesi Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi.» *Vergi Dünyası*, Temmuz 2005: 38-47.

AKBULUT, Akın. «Maddi Olmayan Duran Varlıklar.» *TMS/TFRS/Kobi Standartlarına Göre Hesaplanan Ticari Kardan Mali Kara Geçiş* içinde, yazan Akın AKBULUT, et al., 199-214. Ankara: Türmob, 2011.

AKBULUT, Yıldız ÖZERHAN, ve Serap YANIK. «TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar.» *Açıklamalı Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları Türkiye Finansal Raporlama Standartları* içinde, 261-302. Ankara: Turmob Yayınları, Sayı 377.

AKÇATAŞ, Celalettin. «Vergi İnceleme Elemanlarınca Doğrudan Giderleştirildiği Tespit Edilen ATİK'ler İçin Yapılan Düzeltme İşlemine İlişkin Eleştirel Bir Yaklaşım.» *Vergi Raporu*, Mayıs 2009: 78-82.

AKÇAY, Mehmet Yaşar. «Amortisman Uygulamasında Özellikli Konular.» *Vergi Sorunları*, Ocak 2008: 51-58.

AKDOĞAN, Nalan, ve Hamdi AYDIN. *Muhasebe Teorileri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1987.

AKDOĞAN, Nalan, ve Nejat TENKER. *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2001.

AKDOĞAN, Nalan, ve Orhan SEVİLENGÜL. *Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2000.

AKDOĞAN, Nalan, ve Orhan SEVİLENGÜL. «Türkiye Muhasebe Standartlarına Uyum İçin Tekdüzen Hesap Planında Yapılması Gereken Değişiklikler.» *Mali Çözüm Dergisi*, Aralık 2007: 29-70.

AKGÜL, Başak Ataman. «Maddi Duran Varlıkların Amortismanına İlişkin Uluslararası Muhasebe Standardında (IAS 16) Yer Alan Düzenlemeler ve Türk Vergi Mevzuatı İle Karşılaştırılması.» *Mali Çözüm Dergisi*, Nisan Haziran 2004: 91-101.

AKGÜL, Başak Ataman, ve Hüseyin AKAY. «IAS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar(Intangible Assets).» *Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye'de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma* içinde, yazar Başak Ataman AKGÜL ve Hüseyin AKAY, 183-222. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2004.

AKGÜL, Tuna. *Maddi Olmayan Duran Varlıkların Ulusal ve Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre İncelenmesi ve Muhasebe Kayıtları*. Cilt Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: M.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

AKGÜN, Ali İhsan. «Türkiye Finansal Raporlama Standartları Açısından Varlıklarda Değer Düşüklüğü ve Şerefiyenin İncelenmesi.» *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2009: 1-34.

AKGÜN, Ali İhsan. «Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nda Şerefiye ve Gerçeğe Uygun Değer İlişkisi.» *C.Ü.İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, 2011: 39-61.

AKIŞIK, Orhan. «Bir Maddi Olmayan Duran Varlık Kalemi:Şerefiye; Amerikan Uluslararası ve Türk Muhasebe Standartları İçindeki Yeri.» *Muhasebe ve Denetim Bakış*, Mayıs 2003: 87-99.

AKSOY, Tamer. *Tüm Yönleriyle Denetim: AB İle Müzakere ve Uyum Sürecinde Denetimde Yeni Bir Paradigma*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2006.

AKSOYOĞLU, Volkan. «Düşük Nispette Amortisman Uygulayarak ATİK'in Faydalı Ömrü Uzatılabilir mi?» *Lebib Yalkım Mevzuat Dergisi*, Ocak 2009: 136-143.

AKYOL, M.Emin. «Amortisman Uygulamasında Özellik Arz Eden Hususlar.» *Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog*, Ağustos 2005: 5-11.

AKYOL, M.Emin. «Değerleme İşlemlerinde Vade Farkları.» *Yaklaşım Dergisi*, Mart 2009: 44-47.

AKYOL, M.Emin. «Dönem Sonu İşlemlerinde Özellik Arz Eden Bazı Hususlar.» *Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog*, Aralık 2004: 8-12.

AKYOL, M.Emin. «İşletmeye Dahil Binanın Yıkılarak Yenisinin İnşa Edilmesi Halinde Maliyet Bedeli.» *Yaklaşım Dergisi*, Ekim 2007: 74-76.

AKYOL, M.Emin. «Vergi Kanunları Yönünden Sınai, Ticari ve Fikri Haklar.» *Yaklaşım*, 2009: 67-70.

AKYOL, Mehmet Emin. «Değerleme İşlemlerinde Vade Farkları.» *Yaklaşım*, Mart 2009: 44-47.

ALAGÖZ, Ali. «Web Sitesi Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi.» *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2007: 18-19.

ALFREDSON, Keith, Ken LEO, Ruth PICKER, Janice LOFTUS, Kerry CLARK, ve Victoria WISE. «Property, Plant and Equipment.» *Applying International Financial Reporting Standards* içinde, 307-357. ISBN 13:9780470819678: John Wiley&Sons Inc, 2009.

ALPTÜRK, Ercan. «Hukuksal ve Vergisel Boyutlarıyla Telif Hakları.» *Vergi Sorunları*, Sayı 186: 74-81.

ALTAY, Adem. *Menkul Kıymetler ve Mali Duran Varlıkların Muhasebeleştirilme Esaslarının Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye Uygulamaları Açısından İncelenmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

ALTUNCU, Hasan. «Maddi Duran Varlıklara İlişkin Muhasebe Standartının Vergi Mevzuatı İle Uyumu.» *Vergi Raporu*, Mayıs 2009: s.57-67.

- ALTUNCU, Hasan. «Maddi Duran Varlıklara İlişkin Muhasebe Standardının Vergi Mevzuatı İle Uyum.» *Vergi Raporu*, Haziran 2009: 19-34.
- ARPACI, Ömer Altar. «Kur Farkları ve Kredi Faizlerinin Maliyet Bedeli Tespiti Karşısındaki Durumu.» *Mali Çözüm*, Mayıs Haziran 2007: 161-166.
- ARSLAN, Erkan. «Gayrimenkul Satışının Vergilendirilmesinde Gayrimenkul Değerleme Yaklaşımlarının Önemi.» *Vergi Dünyası*, Mayıs 2007: 153-155.
- ARSLAN, Yavuz. «TFRS 6 Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi.» *TMS/TFRS/KOBİ Standartlarına Göre Hesaplanan Ticari Kardan Mali Kara Geçiş* içinde, yazar Akın AKBULUT, et al., 215-224. Ankara: Türmob Yayınları, 2011.
- ARSOY, Aylin POROY. «Bağlı Ortaklıkların Bilançolarının Makul Değerle Değerlenmesi ve Şerefiyenin Hesaplanması.» *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, Eylül 2003: 133.
- AYÇİÇEK, Fahri. «Değeri Düşen Maddi Duran Varlıkların Ölçümlenmesinde İşletmeye Özgü Değer Olarak "Kullanım Değeri".» *Mali Çözüm Dergisi*, Ocak-Şubat 2011: 121-131.
- AYÇİÇEK, Fahri. «Türkiye Muhasebe Standartlarında Bugünkü Değerinden Ölçülen Varlık ve Yükümlülükler.» *Mali Çözüm*, Mayıs-Haziran 2011: 71-89.
- AYÇİÇEK, Fahri. «Türkiye Muhasebe Standartlarında Bugünkü Değerinden Ölçülen Varlık ve Yükümlülükler.» *Mali Çözüm Dergisi*, Mayıs Haziran 2011: 72-89.
- B.CHRISTENSEN, Hans, ve Valeri NIKOLAEV. *Who Uses Fair Value Accounting Non-Financial Assets After IFRS Adoption*. Working Paper, Chicago: The University Of Chicago Booth School of Business, January 2009.

- BAĞCI, Hamdi. *Ulusal Muhasebe Standartları ve Uluslararası Standartlara Uyum*. İstanbul, 2002.
- BAHAR, Cevdet Okan. «"Yap-İşlet-Devret" Modeline Göre G.Menkul Sahibine Devredilen İktisadi Kıymetler Dolayısıyla Vergisel Yükümlülükler.» *Vergi Dünyası*, Mayıs 2007: 139-141.
- BALCI, A.Bayazıt. «Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Açısından Şerefiye(Peştemallık).» *Vergi Dünyası*, Ekim 2007: 41-47.
- BAŞAĞAÇ, Halil. *Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinde Türk Vergi Mevzuatı ve TMS 16: Maddi Duran Varlıklar Standardı Hükümlerinin Karşılaştırılması*. Ankara: G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
- BAŞAK, Levent. «Madenlerde ve TAş Ocaklarında Dönem Sonu İşlemleri.» *Vergi Sorunları*, Aralık 2004: 79-98.
- BAYRAK, Serbülent. «Ar-Ge İndirimi.» *Vergi Sorunlar*, Mayıs 2005: 76-84.
- BEKLER, Muhittin. «Şirket Değerlemesi Kavramı ve Bu Kavramın Çeşitli Disiplinler Açısından Tanımlanması.» *Vergi Dünyası*, 2008: 78-89.
- BİÇER, Ramazan. «Faydalı Ömre İlişkin Genel Amortisman Uygulaması ve Azalan Bakiyeler Usulüne Göre Amortisman Ayırma Yöntemi.» *Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog*, Mayıs 2005: 222-226.
- BRIAN, Friedrich, ve ect. «International Accounting Standart 16(IAS 16), Property, Plant and Equipment.» *Professional Development for Certified General Accountants and the bussiness community* . tarih yok. www.cga-pdnet.org (05 12, 2011 tarihinde erişilmiştir).
- BÜLBÜL, Duran, ve Selin ERTÜRK. «Ar-Ge Harcamalarının Aktifleştirilmesi ve Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu.» *Yaklaşım Dergisi*, Ağustos 2007: 157-163.

- BÜYÜKİŞİK, Reşit Emre. «Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu, Tekdüzen Hesap Planı ve Vergi Usul Kanunu Açısından Değerleme.» *Muhasebe ve Denetime Bakış*, Şubat 2002: 91-117.
- CAIRNS, David. «The Use of Fair Value in IFRS.» *European Accounting Review*, 09 10 2010: 5-22.
- CAN, Ahmet Vecdi, ve Selahattin KARABINAR. «Yenileme Fonu Uygulamasına İlişkin Kayıtların Mali Tablolar Üzerindeki Çarpıtıcı Etkisi ve Bu Etkiyi Gidermeye Yönelik Öneriler.» *Yaklaşım Dergisi*, Haziran 2006: 41-47.
- ÇAĞIL, Münevver, ve İlhan ÖZKAN. «Vergilendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi Bakımından Özel Maliyet Bedeli.» *Vergi Raporu*, Aralık 2008: 165-173.
- ÇALDAĞ, Yurdakul, ve Yıldız AYANOĞLU. *Genel Muhasebe-Tekdüzen Muhasebe Sistemi İle Uyumlu*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2002.
- ÇALIŞANELLER, Altar. «Ar-Ge Teşviklerinin Türkiye Muhasebe Standartları, Vergi Mevzuatı ve 5746 Sayılı Kanun Kapsamında Örneklerle İncelenmesi.» *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, Kasım 2009: 292.
- ÇELİK, Orhan, ve Feyzan H.ŞEHİRALİ ÇELİK. «İşletmelerin Maddi Olmayan Duran Varlıklar Üzerindeki Kontrolü: Finansal Raporlamaya Hukuksal Bir Bakış.» *Muhasebe ve Denetime Bakış*, Mayıs 2010: 23-39.
- ÇENGELER, Kahraman. «İlk Tesis ve Taazzuv Giderleri ile Peştemallıkların Değerlemesi ve Muhasebeleştirilmesi.» *Vergi Dünyası*, Aralık 2007: 82-86.
- ÇINAR, Sami. *Değerleme İlkeleri ve Türkiye Uygulaması*. Ankara: G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

- ÇORUM, Sebehat. *Maddi Duran Varlıklara Ait Türkiye Uygulaması ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Açısından Değerlendirilmesi*. Ankara: G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- DABBAOĞLU, Kadir. «Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulamaları.» *Vergi Dünyası*, Eylül 2008: 125-143.
- DAĞDEMİR, Serdal. «Maddi Duran Varlıklara İlişkin TMS 16 ve VUK'da Yer Alan Düzenlemeler.» *Yaklaşım Dergisi*, Nisan 2008: 53-59.
- DAĞDEMİR, Serdal. «Maddi Duran Varlıklara İlişkin TMS 16 ve VUK'da Yeralan Düzenlemeler.» *Yaklaşım Dergisi*, Mayıs 2008: 64-68.
- DEMARİA, Samira, ve Dominique DUFOUR. «First Time Adoption of IFRS, Fair Value Option, Conservatism: Evidences From French Listed Companies.» *Hyper Articles Halen Ligne* . tarih yok. <http://hal.archives-ouvertes.fr> (05 12, 2011 tarihinde erişilmiştir).
- DEMİR, Ahmet. *Tek Düzen Muhasebe Sistemi*. İstanbul: Çağdaş Müşavirlik, Pazarlama ve Ticaret Ltd.Şti, 1996.
- DEMİR, Şeref. «Maddi Olmayan Duran Varlıklar ile Özel Tükenmeye Tabi Varlıkların Muhasebesi ve Vergisel Analizi.» *Vergi Sorunları*, Mayıs 2005: 7-23.
- DEMİR, Volkan, ve Oğuzhan BAHADIR. «UFRS (TFRS)'deki Değerleme Ölçüleri Kapsamında Şirket Değerlemesinde Defter Değeri Yaklaşımı .» *Muhasebe ve Denetime Bakış* , Eylül 2007: 65-79.
- DEMİRCİ, Azmi. «Arsa ve Arazi Amortismanına Tabi Tutulabilir mi?» *Vergi Dünyası*, Aralık 2007: 17-20.
- DERAN, Ali, ve Necdet Sıtkı YAKUPÇEBİOĞLU. «Amortisman Muhasebesinde Özellik Gösteren Durumların Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi.» *Vergi Sorunları*, Temmuz 2006: 112-126.

- DOĞAN, Ahmet, ve Zeynep ÖZULUCAN. «SPK,VUK ve TMS 14 Çerçevesinde Borçlanma Maliyetlerinin Karşılaştırılması ve Muhasebeleştirilmesi.» *Muhasebe ve Finansman*, Nisan 2001: 86-94.
- DOĞAN, Zeki. «Türkiye Muhasebe Standartları, Sermaye Piyasası Kanunu ve Vergi Usul Kanunu Açısından Amortisman Muhasebesi.» *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, Nisan 2004: 1-13.
- DOYRANGÖL, Nuran CÖMERT. «Özel Maliyetlerin İtfasının VUK, MSUGT, SPK ve UMS Açısından Değerlendirilmesi ve Özel Maliyet Bedellerinin Yeniden Değerleme Karşısındaki Durumu.» *Mükellefin Dergisi*, Eylül 1998: 125.
- EFE, Zübeyde Zeren, ve Beste ŞENER. «Mevcutlarda Amortisman Uygulaması.» *Vergi Raporu*, Aralık-Ocak 2006: 32-44.
- ELİTAŞ, Cemal, Yılmaz AKYÜZ, ve Handan BULCA. «Kıst Amortisman Uygulamasının Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Türk Muhasebe Sistemi Açısından Karşılaştırılması.» *Mali Çözüm*, 2009: 17-32.
- ERDİKLER, Şaban. «Amortisman Listeleri Hakkında Bazı Düşünceler.» *Vergi Dünyası Dergisi*, 2009: 90-92.
- ERGENÇ, Ömer. «İlk Tesis ve Taazzuv Giderleri İle Peştemallıkların Değerlemesi ve Muhasebeleştirilmesi.» *Vergi Dünyası* , Aralık 2005: 102-107.
- ERİŞTİ, Murat, ve Abdullah DELİCEOĞLU. «Gemilerin VUK, SPK ve IAS'a Göre Değerlemesi ve Gemilerde Enflasyon Düzeltmesi.» *Vergi Dünyası*, 2004: 65-78.
- EROL, Ekin, ve Dilek ÖZDEMİR. «Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların VUK ve Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Değerlemesi.» *Vergi Raporu*, Aralık 2008: 145-151.

- FIRAT, Hüseyin, ve Veysel Karani PALAK. «TMS ve VUK Açısından Maddi Duran Varlıklarda Değerleme.» *Mali Çözüm Dergisi*, Mayıs Haziran 2008: 79-102.
- GENÇER, Çağlan Ahmet, ve Aydın GERŞİL. «Mevcut Amortisman Konusuna ve Yöntemlerine Eleştiriler ve Çözüm Önerileri.» *Vergi Sorunları*, 2004: 82-93.
- GENÇYÜREK, Levent. «Ar-Ge Harcamalarında Bulunan Mükelleflere Sağlanan Yeni Kolaylıklar.» *Yaklaşım Yayınları*, Ekim 2001: 91.
- GİDER, Zeynullah. «Marka Değerlemesi.» *Vergi Dünyası*, Mayıs 2008: 110-121.
- GÜCENME, Ümit. *Ticaret İşletmelerinde Envanter İşlemleri*. Bursa: Marmara Kitabevi, 2000.
- GÜCENME, Ümit, ve Aylin POROY ARSOY. «Muhasebe Standartlarına Göre Maddi Duran Varlıklarda Değer Artış ve Azalışlarının Tespiti ve Kaydı.» *Analiz*, Ekim 2005: 1-12.
- GÜLMEZ, Bilgi. «Amortismanlarda Özel Haller.» *Vergi Dünyası*, Aralık 2007: 87-91.
- GÜMÜŞ, Erhan. «Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerine (Ar-Ge) Sağlanan Vergi Teşvikleri.» *Vergi Dünyası*, Ağustos 2008: 127-135.
- GÜMÜŞAY, Serdar. «Araştırma Geliştirme Harcamaları.» *Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog*, Temmuz 2005: 145-153.
- GÜNAY, Fehmi. «Vergi Usul Kanununa Göre İktisadi İşletmelere Dahil Gayri Maddi Hakların Değerlemesi.» *Vergi Sorunları*, Nisan 2009: 130-140.
- GÜNDÜZ, Fatih. «Özel Maliyet Bedeli Uygulaması ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.» *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, Şubat 2007: 147-153.

HONGREN, T.Charles, L.Garry SUNDEM, ve A.John ELİOT. *İntroduction to Financial Accounting*. Jersey: Prentice Hall, 2001.

İBİŞ, Cemal, ve Serdar ÖZKAN. «Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na Genel Bakış.» *Mali Çözüm Dergisi*, Ocak 2006: 25-43.

ILDIR, Ali. «Marka Değerlemesi ve Marka Değerlerinin Bilançoda Gösterilmesi.» *Analiz Dergisi*, Ekim 2005: 39-45.

International Valuation Standart Council. «Valuation of Intangible Assets For IFRS Reporting Purposes.» *Exposure Draft: Proposed New International Valuation Guidance Note No.16*, April 2009: 1-17.

İPEKOĞLU, Ayla, ve Mustafa TEKŞAN. «Mükelleflerin Faydalı Ömür ve Amortisman Oranı Hususunda Tespit veya İzahat İçin Maliye Bakanlığına Başvurabilecekleri Durumlar.» *Vergi Dünyası*, Ekim 2008: 45-49.

İŞİK, Abdülkadir, ve Fatih PEKŞEN. «Amortisman Uygulamasında Faydalı Ömür Gerçekten Faydalı mı?» *Vergi Sorunları Dergisi*, Eylül 2010: 132-138.

J.LİAPİS, Kostantinos, ve Elena P.CHRİSTODOULOPOULOU. «How GAAP and accounting treatments influence property management.» *GAAP and accounting treatments*. February 2010. www.emeraldinsight.com (January 2011 tarihinde erişilmiştir).

K.HOWARD, Malcolm. *Accounting and Business Valuation Methods: How to Interpret IFRS Accounts*. Oxford: CIMA Publishing, 2008.

KALDIRIM, Zeliha. *Muhasebe Standart ve Uygulamalarına Göre Finansman Giderlerinin İncelenmesi*. Ankara: G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

KARAPINAR, Aydın. «Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi.» *Yaklaşım Dergisi*, 2007: 39-44.

—. *Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Göre İşletme Birleşmeleri*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2006.

—. *Uluslararası Muhasebe Standartlarında Firma Karı Üzerine Etki Eden Alternatif Muhasebe Politikalarına ve Türkiye'nin Uyum derecesine İlişkin Bir Araştırma*. Ankara: G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.

KARAPINAR, Aydın, ve Figen AYIKOĞLU ZAFİF. *Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile Uyumlu Finansal Analiz*. Ankara: Gazi Kitabevi, Ekim 2009.

KAVAT, Hasan. *Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS/IAS) Uygulama Örnekleri ile Muhasebe Denetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2005.

KAYA, Uğur. «Maddi Duran Varlıkların Elde Edilmesinde TMS 16 ve Vergi Kanunlarındaki Düzenlemelerin Karşılaştırılması.» *Mali Çözüm Dergisi*, Eylül Ekim 2007: 67-80.

KAYNAK, Harun. «Gayri Maddi Duran Varlıklar İçin Yenileme Fonu Ayrılabilir mi?» *Yaklaşım Dergisi*, Eylül 2009: 87-90.

—. *İşletmecilik İlkeleri ile Türk Hukuk Sistemi Yönünden Maddi ve Gayrimaddi Duran Varlıklarda Amortismanlar*. Ankara: Yaklaşım Yayınları, 2001.

KESER, Kurtuluş Ozan. «İşe Başlama Halinde, Oluşan On İki Aydan Kısa Hesap Döneminde Kıst Amortisman Uygulaması.» *Vergi Dünyası* , Mayıs 2008: 90-95.

KESGİN, Mehmet Murat. *Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Uluslararası Muhasebe Standartlarındaki Düzenlemeleri ve Türk Vergi Mevzuatı İle Karşılaştırılması*. İstanbul: M.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

KIRCA, Mehmet Emre. *Amortismanına Tabi İktisadi Kıymetlerde Değerleme Sorunu: Türk Vergi Sistemi, Sermaye Piyasası Kanunu ve Uluslararası Muhasebe Standartları Açısından Karşılaştırılması*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

KİSHALI, Yunus, Selman ERDEN, ve Sadi IŞIKLAR. *Finansal Muhasebe*. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2002.

KOÇAK, Yener. *Türkiye'de Araştırma ve Geliştirme Giderlerinin Türkiye Muhasebe Standartları ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Çerçevesinde İncelenmesi*. Ankara: G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

KÜBA, Yasemin. *Ülkemizde 2005'ten İtibaren SPK'ya Tabi İşletmelerce Uygulanan Muhasebe Standartlarının İncelenmesi*. Ankara: G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

KÜÇÜK, Muzaffer. *Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri*. Ankara: Yaklaşım Yayınları, Ocak 2012.

—. *Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması-Genel Bakış-*. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2012.

KÜÇÜK, Sema. *Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri*. Ankara: Yaklaşım Yayınları, Ocak 2009.

—. *Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri*. Ankara: Yaklaşım Yayınları, 2008.

KÜÇÜKSÖZEN, Cemal. *Finansal Bilgi Manipülasyonu: Nedenleri, Yöntemleri, Amaçları Teknikleri, Sonuçları ve İMKB Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma*. Ankara: SPK Yayını Yayın No: 183, 2005.

LAZOL, İbrahim. «SPK Uygulamaları Vergi Mevzuatı ve Türkiye Muhasebe Standartları Üçgeninde Muhasebe.» *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Temmuz 2000: 9.

MAÇ, Mehmet. «Amortisman Ayırmama veya Eksik Amortisman Ayırma Uygulamasının Sonuçları.» *Yaklaşım Dergisi*, Şubat 2009: 48-50.

MARŞAP, Beyhan. «Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulaması ve Yararlı Ömrün Belirlenmesi-Muhasebe Standartları, Vergi Usul Kanunu ve Çeşitli Ülkelerde Durum.» *VI Muhasebe Uygulamaları ve Vergi Mevzuatı Sempozyumu*. Ankara: Ankara SMMM Odası, 2008. 138.

MISIRLIOĞLU, İ.Ufuk. «Finansal Araçların Finansal Tablolara Alınması ve Değerlemesine İlişkin Temel İlkeler.» *MÖDAV*, 2005: 1-31.

NAZALI, Ersin. «Özel Maliyet Bedeli.» *Vergi Dünyası*, Aralık 2007: 139-145.

NAZALI, Ersin. «Uluslararası Vergi Anlaşmalarında Royalti (Gayrimaddi Hak) Ödemelerinin Vergilendirilmesi.» *Yaklaşım*, Haziran 2009: 77-87.

NETEK, Okan. *Karşılıklar ve Varlıklarda Değer Düşüklüğünün Vergi Kanunları ve Muhasebe Standartları Çerçevesinde Değerlendirilmesi*. Ankara: Türmob Yayınları, 2011.

NORLUND, Bo. *Valuation and Performance Reporting in Property Companies According to IFRS*. Royal Institute of Technology Building, Stockholm: Tryck&Media, 2008.

ONAY, İsmail. «Maliyet Bedeli Artırılan İktisadi Kıymetler İçin Uygulanacak Amortisman Nispetlerine İlişkin Değerlendirme.» *Vergi Dünyası*, Mayıs 2007: 79-86.

ORUÇ, Hale. «Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller.» *Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması, Yorum-Açıklama-Örnekler* içinde, yazar Necdet SAĞLAM, Salim ŞENGEL ve Bünyamin ÖZTÜRK, 1127-1148. Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, Mart 2007.

ÖRTEN, Remzi. *Genel Muhasebe ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulama Örnekleri*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2002.

—. *Tekdüzen Hesap Planı ve Hesapların Açıklanması*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2001.

ÖRTEN, Remzi, Hasan KAVAL, ve Aydın KARAPINAR. *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları (TMS-TFRS)*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2008.

ÖRTEN, Remzi, ve Aydın KARAPINAR. *Dönem Sonu Muhasebe Uygulamaları*. Ankara: Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F., 2003.

ÖRTEN, Remzi, ve Rıdvan BAYIRLI. «TMS 16: Maddi Duran Varlıklar Standardına Göre Amortisman Ayırma ve Muhasebe Uygulamaları.» *Yaklaşım*, Nisan 2007: 15-21.

ÖRTEN, Remzi, ve Rıdvan BAYIRLI. «TMS 16: Maddi Duran Varlıklar Standardına Göre Amortisman Ayırma ve Muhasebe Uygulamaları.» *Yaklaşım Dergisi*, Mayıs 2007: 15-19.

ÖZEL, Salih. «Haklar ve Muhasebe İlişkisi.» *Yaklaşım*, Eylül 2004: 9-14.

ÖZKAN, Atilla, ve Veysel TEKİN. «Madenlerde Amortisman.» *Vergi Dünyası*, Temmuz 2009: 106-120.

ÖZKAN, Serdar, ve Ece Erdener ACAR. «Uluslararası Muhasebe Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Analizi Üzerindeki Etkilerine Genel Bakış.» *Mali Çözüm Dergisi*, 2010: 49-85.

ÖZKAYA, Niyazi. «5746 Sayılı Kanun İle Ar-Ge İçin Getirilen Yeni Düzenlemeler.» *Yaklaşım Dergisi*, Mayıs 2008: 168-171.

ÖZTÜRK, Bünyamin. *Vergi ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Dönem Sonu Envanter ve Değerleme İşlemleri*. Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, Kasım 2006.

ÖZTÜRK, Can. «Yerel ve Uluslararası Muhasebede Yatırım Amaçlı Gayrimenkul Kavramı ve UMS 40'ın Türkiye Muhasebe Sistemine Yansımaları.» *Mali Çözüm Dergisi*, 2009: 97-126.

ÖZULUCAN, Abitter, ve Ali DERAN. «Kullanımdan Vazgeçilen Stoklar İle Maddi Duran Varlıkların Karşılık, Finansman Giderleri ve Amortisman İşlemlerinin Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Vergi Usul Kanunu Açısından İncelenmesi.» *Vergi Sorunları*, Haziran 2008: 179-237.

PAMUKÇU, Fatma. «Gerçeğe Uygun Değer Muhasebesi ve Finansal Tablolara Etkisi.» *Mali Çözüm Dergisi*, 2011: 79-95.

PAMUKÇU, Fatma. «Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulamasının Türkiye Muhasebe Standartları ve Türk Vergi Mevzuatı Açısından Karşılaştırılması.» *Muhasebe ve Denetime Bakış*, Ekim 2010: 67-84.

PEHLİVAN, Görkem. *TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıkların İncelenmesi ve Vergi Kanunları Çerçevesinde Değerlendirilmesi*. İstanbul: T.C. Maliye Bakanlığı Hesap Uzmanları Kurulu, 2009.

PEHLİVAN, Yafes, ve Zeyda AŞKARGENÇ. «Özel Maliyet Bedeli ve Uygulaması.» *Vergi Sorunları*, Ocak 2008: 150-159.

PEREK, Ali Atilla. «Şirket Birleşmelerinin Bir Parçası Olarak Elde Edilen ve Aktifleştirilen Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesi ve İngiltere Tecrübesi.» *Muhasebe ve Denetime Bakış*, Eylül 2007: 97-111.

PEREK, Atilla. «Maddi Olmayan Duran Varlıklar İçin İskonto Oranının UFRS Hükümlerine Göre Hesaplanması.» *Mali Çözüm*, Ocak-Şubat 2008: 59-73.

SABAN, Metin, ve Murat GENÇ. «Araştırma Ve Geliştirme Faaliyetlerinin "IAS-38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar" Kapsamında Muhasebeleştirilmesi.» *Mali Çözüm*, Ocak-Mart 2005: 123-133.

SAHUT, Jean Michel. «Do IFRS Provide Better Information About Intangible in Europe.» *Review of Accounting and Finance*. tarih yok. www.emeraldinsight.com (5 12, 2011 tarihinde erişilmiştir).

SARGIN, Burhan, ve Erkan ÖZKAN. «Vergi Usul Kanununa Göre Değerleme Esasları.» *Vergi Raporu*, Aralık 2008: 13-21.

SARIKAMIŞ, Cevat. *Sermaye Pazarları*. İstanbul: Alfa Yayınları, 1995.

SAVCI, A.Şahin. «5746 Sayılı Kanun'la Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerine Yönelik Olarak Getirilen Destekler.» *Vergi Dünyası Dergisi*, Eylül 2008: 21-33.

SAYAN, Hakkı. «Gayrimenkul (taşınmaz)Satışlarında Değer Artış Kazancı ve Vergilendirilmesinde Özellikli Durumlar.» *Vergi Dünyası*, Kasım 2007: 102-108.

SAYAN, Hakkı. «Patent Haklarının İşletme Bilançolarında Yer Alması ve Vergisel Değerlemesi ile Amortismanı.» *Vergi Dünyası Dergisi*, Sayı 306: 107-112.

SEVER, Doğu. «Sermaye Piyasası Kanunu Açısından Dönem Sonu İşlemleri ve Vergisel Durum.» *Vergi Dünyası*, Aralık 2007: 208-228.

SEVİĞ, Veysi. «Sanat Eserlerinde Amortisman.» *Yaklaşım*, Ekim 2010: 22-27.

SEVİĞ, Veysi. «Tescile Tabi İktisadi Kıymetlerde Amortisman Ayırma Dönemi.» *Yaklaşım Dergisi*, Aralık 2007: 22-23.

SEVİĞ, Veysi. «Tescile Tabi İktisadi Kıymetlerde Amortisman Ayırma Dönemi.» *Yaklaşım Dergisi*, Aralık 2007: 22-23.

SEVİLENGÜL, Orhan. *Genel Muhasebe*. Ankara: Gazi Büro Kitabevi, 1996.

SİPAHİ, Barış. «TMS 16 Maddi Duran Varlıklar ve Maddi Varlıklarda Değer Düşüklüğü.» *Seçilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları* içinde, yazar Volkan DEMİR ve Barış SİPAHİ, 145-170. İstanbul: İSMMM Odası Yayını, 2009.

SİPAHİ, Barış. «TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar.» *Seçilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları* içinde, yazar Volkan DEMİR ve Barış SİPAHİ, 171-182. İstanbul: İSMMMO, 2009.

SÖNMEZ, Feriştah. «8 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı Kapsamında Yer Alan Maddi Duran Varlıklar(UMS 16 İle Karşılaştırmalı Olarak).» *Muhasebe ve Denetime Bakış*, Ocak 2004: 79-99.

SÖNMEZ, Feriştah. «Maddi Olmayan Duran Varlıklar-MODV(TMS-8, UMS38.1.Taslak MODV ve SPK Tebliğleri İle Karşılaştırmalı Olarak).» *Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog*, Mart 2004: 123-141.

SÖNMEZ, Feriştah. «Maddi Olmayan Varlıklar Kapsamında Şerefiye ve Muhasebeleştirilmesi (Son Düzenlemeler ve Yeni Hesap Önerileriyle).» *Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog*, 2005: 148-157.

SÖNMEZ, Feriştah. «Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler.» *Vergi Sorunları Dergisi*, Mayıs 2007: 88-102.

—. «Türkiye Muhasebe Standardı-Araştırma Geliştirme Maliyetleri.» *Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu*. tarih yok. www.tmsk.org.tr (5 12, 2011 tarihinde erişilmiştir).

SÜER, Nedim Tolga. «Özel Maliyete Konu Kıymetlerin Kiralayana Devri.» *Yaklaşım Dergisi*, Şubat 2009: 113-118.

SÜMER, Haluk, ve Mert ERER. «Yazılımların TMS 38'e Göre Değerlemesi.» *Mali Çözüm Dergisi*, 2010: 25-40.

SÜRMEN, Yusuf. *Muhasebe 1*. Trabzon: Akademi Kitabevi, 2010.

- ŞEKER, Sakıp. «Ar-Ge Harcamalarının Muhasebesi ve İndirimi.» *Vergi Sorunları Dergisi*, Şubat 2009: 31-39.
- ŞEN, Çiğdem. «Türkiye Muhasebe Standardı-16 Açısından Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulaması.» *Mali Çözüm Dergisi*, Temmuz Ağustos 2011: 133-159.
- ŞENGÜL, Ebru. «Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) Maliyetlerinin Muhasebeleştirilme Esasları ve Uygulamaları.» *Vergi Dünyası Dergisi*, Temmuz 2007: 111-121.
- ŞENSOY, Necdet. «Değerleme Esaslarında Eğilim ve Etkileşimler.» *Türkiye XXII Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*. Antalya, 2003. 25.
- TEKİN, Cem. «5024 ve 5228 Sayılı Kanunlarla Yapılan Değişiklikler Uyarınca Amortisman Uygulaması.» *Vergi Sorunları*, Aralık 2004: 57-68.
- TEKİN, Cem. «Oran Değişikliğinde Amortisman Uygulaması.» *Vergi Sorunları Dergisi*, Şubat 2009: 117-123.
- TMSK. *Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS/IAS) ile Uyumlu TMS*. Ankara: TMSK Yayınları, 2006.
- TOKAY, Hüseyin. *Muhasebe Kuramı ve Vergi Mevzuatı Açısından Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2002.
- TOKAY, Hüseyin, Ali DERAN, ve Rafet AKTAŞ. «Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarında Gerçeğe Uygun Değer Yaklaşımı ve Muhasebe Uygulamalarına Etkisi.» *Muhasebe Bilim Dünyası*, 2005: 91-114.
- TOKAY, Semih Hüseyin, ve Ali DERAN. «Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarında Değerleme Ölçüleri.» *Mali Çözüm Dergisi*, 2008: 15-47.

- TOKUR, Necati. «Dönem Sonu İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi.» *Vergi Dünyası*, Aralık 2007: 103-111.
- TOROSLU, M.Vefa. «Amortisman Uygulamaları.» *Vergi Sorunları*, Mart 2009: 251-267.
- TOROSLU, M.Vefa. «Özel Maliyet Bedeli Uygulaması.» *Vergi Sorunları Dergisi*, Ocak 2009: 180-190.
- TUNALI, Ahmet. «Ar-Ge Faaliyeti Kapsamında Aktifleştirilen Bazı Harcamalarda Kapsam.» *Vergi Dünyası*, Mayıs 2008: 106-109.
- TUNCER, Selahattin. «Amortisman Uygulamasında Yeni Düzenlemeler ve Yaşanan Zorluklar.» *Yaklaşım*, Kasım 2010: 9-14.
- TUNCER, Selahattin. «Ar-Ge Faaliyetlerinin Teşviki ile İlgili 5746 Sayılı Yasa.» *Yaklaşım Dergisi*, Mayıs 2008: 9-17.
- TÜRK, Yakup. «Kiralık Arsa Üzerinde Yapılan Binaların ve Kiralama İşlemine Taraf Olanların Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu.» *Vergi Dünyası*, Kasım 2008: 123-129.
- TÜRKKOT, Mustafa. «Ar-Ge Teknoloji Geliştirme Faaliyetlerine Sağlanan Destekler-1.» *Yaklaşım Dergisi*, Eylül 2004: 46-50.
- UÇAR, Serkan. «Özel Maliyet Bedeli Uygulamaları ve Muhasebeleştirilmesi.» *Vergi Dünyası*, Ocak 2008: 73-79.
- USUL, Hayrettin, ve Ozan ÖZDEMİR. «Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre İnternet Sitesi Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi .» *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2007: 121-132.
- ÜÇKUYU, Süleyman. «Genel Yapısı, İşleyişi ve Kapsamı Açısından Standartlar.» *TMS/TFRS/KOBİ Standartlarına Göre Hesaplanan Ticari Kardan Mali Kara Geçiş* içinde, yazarın AKBULUT, et al., 5-24. Ankara: Türmob Yayınları, Kasım 2011.

ÜNAL, İlyas. «Madenlerde Amortisman.» *Vergi Dünyası*, Haziran 2008: 72-80.

YAKIŞIKLI, Ramazan. «Özel Maliyet Bedelinin Yetersiz Kaldığı Durumlar.» *Vergi Dünyası*, Ekim 2008: 21-25.

YARDIMCIOĞLU, Mahmut, Nuray DEMİREL, ve Veli ÖZER. «Araştırma Geliştirme Harcamalarının ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların TMS 38, Tekdüzen Muhasebe Sistemi ve SPK Tebliğine Göre Muhasebeleştirilmesi İşlemlerinin Karşılaştırılması.» *Mali Çözüm Dergisi*, Ocak-Şubat 2008: 85.

YAŞAR, Nesimi. «Kullanılmış ATİK'lerde Amortisman.» *Mali Çözüm Dergisi*, 2007: 131-134.

YETKİNER, Erkan. «Marka Değerlemesi ve Amortismanı.» *Vergi Dünyası*, Temmuz 2005: 31-34.

YILDIZTEKİN, İhsan. «Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesiyle İlgili Örnekler.» *Atatürk Üniversitesi İİB Dergisi*, 2010: 259-288.

YILMAZ, Kazım. «Değerleme: Anlamı, Zamanı ve Değerleme Ölçüleri.» *Vergi Dünyası*, Aralık 2005: 20-25.

YURDAKUL, Hüseyin. «Finansal Tablolar ve Değerleme.» *Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Değerleme Ölçütleri*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Muhasebe Standartları Dairesi, Yeterlilik Etüdü Kasım 2005.

YÜKÇÜ, Süleyman, M.Yılmaz İÇERLİ, ve Gülşah UĞURLUEL. «TMS-23 Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebesi.» *Yaklaşım Dergisi*, Mayıs 2008: 28-34.

YÜKÇÜ, Süleyman, ve Seçkin GÖNEN. «TMS 38 Maddi Olmayan Duran VarlıklarStandardına Göre Web Sitesi Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Uygulama Önerileri.» *Yaklaşım Dergisi*, Nisan 2009: 26-29.

YÜKÇÜ, Süleyman, ve Yılmaz İÇERLİ. «TMS 16 Maddi Duran Varlıklar Standardına İlişkin Uygulama Örnekleri.» *Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu*. tarih yok. www.tmsk.org.tr (5 12, 2011 tarihinde erişilmiştir).

EKLER

**EK I: ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON FAB. A.Ş.'NİN
BİLANÇOLARI**

**ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON
FAB.A.Ş.**

**GENEL KURUL'A SUNULACAK
AYRINTILI BİLANÇO (Milyon TL)**

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>	
	Geçmiş	Geçmiş
	31.12.2002	31.12.2001
I. DÖNEN VARLIKLAR	101.412.634	91.290.253
A. Hazır Değerler	891.139	4.889.158
1. Kasa	1.986	7.399
2. Bankalar	889.022	4.795.568
3. Diğer Hazır Değerler	131	86.191
B. Menkul Kıymetler	0	0
1. Hisse Senetleri	0	0
2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları	0	0
3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları	0	0
4. Diğer Menkul Kıymetler	0	0
5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karş.(-)	0	0
C. Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	53.055.906	41.334.146
1. Alıcılar	43.467.217	29.725.831
2. Alacak Senetleri	12.534.728	15.157.042
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	273.422	99.850
4. Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar	277.952	107.645
5. Alacak Reeskontu (-)	(2.816.880)	(3.059.120)
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	(680.533)	(697.102)
D. Diğer Kısa Vadeli Alacaklar	2.161.014	19.377.003
1. Ortaklardan Alacaklar	0	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	2.070.408	1.741.143
4. Kısa Vadeli Diğer Alacaklar	90.606	17.635.860
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
E. Stoklar	42.986.443	25.033.170
1. İlk Madde ve Malzeme	6.431.399	3.125.843
2. Yarı Mamüller	14.157.972	9.989.075
3. Ara Mamüller	0	0
4. Mamüller	15.839.056	7.527.140
5. Emtia	3.305.871	2.158.030
6. Diğer Stoklar	3.027.384	2.233.082
7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
8. Verilen Sipariş Avansları	224.761	0
F. Diğer Dönen Varlıklar	2.318.132	656.776
II. DURAN VARLIKLAR	44.388.997	19.637.389
A. Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0	0
1. Alıcılar	0	0
2. Alacak Senetleri	0	0
3. Verilen Depozito ve Teminatlar	0	0
4. Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar	0	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0
B. Diğer Uzun Vadeli Alacaklar	0	0
1. Ortaklardan Alacaklar	0	0
2. İştiraklerden Alacaklar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	0	0
4. Uzun Vadeli Diğer Alacaklar	0	0
5. Alacak Reeskontu (-)	0	0
6. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)	0	0

C. Finansal Duran Varlıklar	19.640.398	604.327
1. Bağlı Menkul Kıymetler	0	0
2. Bağlı Menkul Kıy.Değ.Düş.Karşılığı (-)	0	0
3. İştirakler	19.554.480	0
4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
5. İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)	0	0
6. Bağlı Ortaklıklar	47.881	47.881
7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)	0	0
8. Bağlı Ortaklıklar Değer Düşüklüğü Karş. (-)	0	0
9. Diğer Finansal Duran Varlıklar	38.037	556.446
D. Maddi Duran Varlıklar	24.074.999	18.183.524
1. Arazi ve Arsalar	11	11
2. Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri	239.683	187.341
3. Binalar	15.203.320	10.610.700
4. Makine, Tesis ve Cihazlar	34.801.500	26.153.399
5. Taşıt Araç ve Gereçleri	679.708	512.162
6. Döşeme ve Demirbaşlar	4.563.863	3.019.292
7. Diğer Maddi Duran Varlıklar	8.874.332	5.519.983
8. Birikmiş Amortismanlar (-)	(40.553.409)	(28.134.984)
9. Yapılmakta Olan Yatırımlar	223.904	315.620
10. Verilen Sipariş Avansları	42.087	0
E. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	656.414	836.526
1. Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri	0	0
2. Haklar	373.522	323.966
3. Araştırma ve Geliştirme Giderleri	0	0
4. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	282.892	512.560
5. Verilen Avanslar	0	0
F. Diğer Duran Varlıklar	17.186	13.012
AKTİF TOPLAMI	145.801.631	110.927.642

ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON FAB.A.Ş.

GENEL KURUL'A SUNULACAK AYRINTILI BİLANÇO (Milyon TL)

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>	
	Geçmiş	Geçmiş
	31.12.2002	31.12.2001
I. KISA VADELİ BORÇLAR	90.728.539	90.772.114
A. Finansal Borçlar	44.103.366	72.811.537
1. Banka Kredileri	33.723.483	72.018.824
2. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri	10.379.883	792.713
3. Tahvil Anapara Taksitleri ve Faizleri	0	0
4. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler	0	0
5. Diğer Finansal Borçlar	0	0
B. Ticari Borçlar	39.720.748	13.620.237
1. Satıcılar	39.720.748	13.628.506
2. Borç Senetleri	0	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0	0
4. Diğer Ticari Borçlar	0	0
5. Borç Reeskontu (-)	0	(8.269)
C. Diğer Kısa Vadeli Borçlar	6.020.269	2.468.201
1. Ortaklara Borçlar	3.258.356	356
2. İştiraklere Borçlar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4. Ödenecek Giderler	0	0
5. Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler	1.077.801	763.039
6. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	143.914	466.554
7. Kısa Vadeli Diğer Borçlar	1.540.198	1.238.252
8. Borç Reeskontu (-)	0	0
D. Alınan Sipariş Avansları	209.357	78.638
E. Borç ve Gider Karşılıkları	674.799	1.793.501
1. Vergi Karşılıkları	0	0

2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	674.799	1.793.501
II. UZUN VADELİ BORÇLAR	17.512.335	5.632.055
A. Finansal Borçlar	11.640.319	1.117.699
1. Banka Kredileri	11.640.319	1.117.699
2. Çıkarılmış Tahviller	0	0
3. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler	0	0
4. Diğer Finansal Borçlar	0	0
B. Ticari Borçlar	0	0
1. Satıcılar	0	0
2. Borç Senetleri	0	0
3. Alınan Depozito ve Teminatlar	0	0
4. Diğer Ticari Borçlar	0	0
5. Borç Reeskontu (-)	0	0
C. Diğer Uzun Vadeli Borçlar	0	0
1. Ortaklara Borçlar	0	0
2. İştiraklere Borçlar	0	0
3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar	0	0
4. Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları	0	0
5. Uzun Vadeli Diğer Borçlar	0	0
6. Borç Reeskontu (-)	0	0
D. Alınan Sipariş Avansları	0	0
E. Borç ve Gider Karşılıkları	5.872.016	4.514.356
1. Kıdem Tazminatı Karşılıkları	5.872.016	4.514.356
2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları	0	0
III. ÖZ SERMAYE	37.560.757	14.523.473
A. Sermaye	36.251.712	2.416.781
B. Sermaye Taahhütleri (-)	(2.401.273)	0
C. Emisyon Primi	5.249	5.249
D. Yeniden Değerleme Değer Artışı	22.271.616	18.114.544
1. Duran Varlıklardaki Değer Artışı	22.005.022	17.847.950
2. İştiraklerdeki Değer Artışı	266.594	266.594
3. Borsa'da Oluşan Değer Artışı	0	0
E. Yedekler	2.937.319	16.192.902
1. Yasal Yedekler	498.728	498.728
2. Statü Yedekleri	0	0
3. Özel Yedekler	1.250	1.250
4. Olağanüstü Yedek	2.437.341	2.437.341
5. Maliyet Artış Fonu	0	13.255.583
6. Serm.Eklenecek İşt.His.ve Gayr.Satış Kazançları	0	0
7. Geçmiş Yıl Karı	0	0
F. Net Dönem Karı	702.137	0
G. Dönem Zararı (-)	0	(22.206.003)
H. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	(22.206.003)	0
1. 2001 Yılı Zararı	(22.206.003)	0
2. Yılı Zararı	0	0
PASİF TOPLAMI	145.801.631	110.927.642

**ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON FABRİKALARI
A.Ş.**

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>	
	<i>Geçmiş</i>	<i>Geçmiş</i>
	31.12.2005	31.12.2004
BİLANÇO (YTL)		
VARLIKLAR		
Cari / Dönen Varlıklar	183.227.937	159.894.231
Hazır Değerler	2.072.101	1.328.407
Menkul Kıymetler (net)	0	0
Ticari Alacaklar (net)	72.357.110	81.121.713
Finansal Kiralama Alacakları (net)	0	0
İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)	42.800.190	14.312.066
Diğer Alacaklar (net)	183.862	164.913
Canlı Varlıklar (net)	0	0
Stoklar (net)	64.642.338	62.320.364
Devam Eden İnşaat Sözleşmelerinden Alacaklar (net)	0	0
Ertelenen Vergi Varlıkları	0	0
Diğer Cari/Dönen Varlıklar	1.172.336	646.768
Cari Olmayan / Duran Varlıklar	141.912.369	121.061.231
Ticari Alacaklar (net)	119.664	134.822
Finansal Kiralama Alacakları (net)	0	0
İlişkili Taraflardan Alacaklar (net)	0	0
Diğer Alacaklar (net)	0	0
Finansal Varlıklar (net)	42.294.377	21.126.140
Pozitif/Negatif Şerefiye (net)	0	0
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (net)	16.855	17.740
Maddi Varlıklar (net)	99.220.076	99.374.348
Maddi Olmayan Varlıklar (net)	261.397	408.181
Ertelenen Vergi Varlıkları	0	0
Diğer Cari Olmayan/Duran Varlıklar	0	0
TOPLAM VARLIKLAR	325.140.306	280.955.462
YÜKÜMLÜLÜKLER		
Kısa Vadeli Yükümlülükler	160.759.854	143.314.711
Finansal Boğlar (net)	49.726.629	52.183.455
Uzun Vadeli Finansal Borçların Kısa Vadeli Kısımları (net)	0	0
Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (net)	1.081.977	817.323
Diğer Finansal Yükümlülükler (net)	35.510.652	25.388.113
Ticari Borçlar (net)	34.394.401	39.702.162
İlişkili Taraflara Borçlar (net)	32.395.035	17.105.130
Alınan Avanslar	1.189.937	2.986.118
Devam Eden İnşaat Sözleşmeleri Hakediş Bedelleri (net)	0	0
Borç Karşılıkları	1.211.856	1.102.066
Ertelenen Vergi Yükümlülüğü	0	0
Diğer Yükümlülükler (net)	5.249.367	4.030.344
Uzun Vadeli Yükümlülükler	17.796.699	11.424.554
Finansal Borçlar (net)	0	0
Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar (net)	1.018.458	1.200.175
Diğer Finansal Yükümlülükler (net)	0	0
Ticari Borçlar (net)	0	0
İlişkili Taraflara Borçlar (net)	0	0
Alınan Avanslar	0	0
Borç Karşılıkları	5.650.579	4.937.332
Ertelenen Vergi Yükümlülüğü	11.127.662	5.287.047

Diğer Yükümlülükler (net)	0	0
ANA ORTAKLIK DIŞI PAYLAR	0	0
ÖZSERMAYE	146.583.753	126.216.197
Sermaye	36.251.712	36.251.712
Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi	0	0
Sermaye Yedekleri	101.543.149	171.985.500
Hisse Senetleri İhraç Primleri	0	9.901
Hiss Senedi İptal Karları	0	0
Yeniden Değerleme Fonu	44.330.498	39.520.783
Finansal Varlıklar Değer Artış Fonu	0	0
Öz Sermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkları	57.212.651	132.454.816
Kar Yedekleri	0	2.937.319
Yasal Yedekler	0	498.728
Statü Yedekleri	0	0
Olağanüstü Yedekler	0	2.437.341
Özel Yedekler	0	1.250
Sermayeye Eklenecek İştirak Hisseleri ve Gayrimenkul Satış Kazançları	0	0
Yabancı Para Çevrim Farkları	0	0
Net Konsolide Dönem Karı/Zararı	15.557.841	0
Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	(6.768.949)	(84.958.334)
TOPLAM ÖZ SERMAYE VE YÜKÜMLÜLÜKLER	325.140.306	280.955.462

EK II : ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON FAB. A.Ş.'NİN GELİR TABLOLARI

ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON FAB.A.Ş.

GENEL KURUL'A SUNULACAK AYRINTILI GELİR TABLOSU (Milyon TL)

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>	
	Geçmiş	Geçmiş
	31.12.2000	31.12.1999
A. Brüt Satışlar	70.540.991	45.525.737
1. Yurtiçi Satışlar	47.621.839	28.864.875
2. Yurtdışı Satışlar	22.919.152	16.660.862
3. Diğer Satışlar	0	0
B. Satışlardan İndirimler (-)	(7.885.493)	(2.817.491)
1. Satıştan İadeler (-)	(6.153.135)	(1.440.862)
2. Satış İskontoları (-)	(1.732.358)	(1.376.629)
3. Diğer İndirimler (-)	0	0
C. Net Satışlar	62.655.498	42.708.246
D. Satışların Maliyeti (-)	(41.996.096)	(24.688.534)
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	20.659.402	18.019.712
E. Faaliyet Giderleri (-)	(14.070.575)	(8.664.322)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	(235.714)	(153.163)
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(7.514.728)	(4.341.048)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	(6.320.133)	(4.170.111)
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	6.588.827	9.355.390
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	3.140.179	571.515
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	1.201.928	2.486
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	570.775	133.228
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	1.367.476	435.801
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	(2.696.793)	(778.496)
H. Finansman Giderleri (-)	(7.996.586)	(8.712.217)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(7.852.658)	(8.596.385)
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(143.928)	(115.832)
FAALİYET KARI (ZARARI)	(964.373)	436.192
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	1.598.989	811.338
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	0	0
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	0	0
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	1.598.989	811.338
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	0	(186.414)
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	0	0
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	0	0
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	0	(186.414)
DÖNEM KARI (ZARARI)	634.616	1.061.116
K. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	(262.609)	(406.901)
NET DÖNEM KARI (ZARARI)	372.007	654.215

**ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON
FAB.A.Ş.**

**GENEL KURUL'A SUNULACAK
AYRINTILI GELİR TABLOSU (Milyon TL)**

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>	
	Geçmiş	Geçmiş
	31.12.2002	31.12.2001
A. Brüt Satışlar	156.459.290	116.055.563
1. Yurtiçi Satışlar	106.308.799	69.382.655
2. Yurtdışı Satışlar	50.150.491	46.672.908
3. Diğer Satışlar	0	0
B. Satışlardan İndirimler (-)	(11.552.562)	(16.657.278)
1. Satıştan İndirimler (-)	(7.354.452)	(13.827.642)
2. Satış İskontoları (-)	(4.198.110)	(2.829.636)
3. Diğer İndirimler (-)	0	0
C. Net Satışlar	144.906.728	99.398.285
D. Satışların Maliyeti (-)	(89.846.050)	(58.508.539)
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	55.060.678	40.889.746
E. Faaliyet Giderleri (-)	(33.336.800)	(22.280.810)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	(299.615)	(235.361)
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(23.173.342)	(14.511.300)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	(9.863.843)	(7.534.149)
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	21.723.878	18.608.936
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	12.497.443	19.980.741
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	312.668	150.476
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	1.932.108	8.204.637
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	10.252.667	11.625.628
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	(12.057.367)	(12.890.814)
H. Finansman Giderleri (-)	(32.361.113)	(55.323.136)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(32.284.573)	(55.198.336)
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(76.540)	(124.800)
FAALİYET KARI (ZARARI)	(10.197.159)	(29.624.273)
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	10.899.323	7.418.821
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	0	0
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	406.900	0
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	10.492.423	7.418.821
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(27)	(551)
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	0	0
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	0	0
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(27)	(551)
DÖNEM KARI (ZARARI)	702.137	(22.206.003)
K. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	0	0
NET DÖNEM KARI (ZARARI)	702.137	(22.206.003)

**ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON
FABRİKALARI A.Ş.**

(Tutarlar YTL olarak 31.12.2004 tarihindeki alım gücü ile ifade edilmiştir)

GENEL KURUL'A SUNULACAK

AYRINTILI KONSOLİDE GELİR TABLOSU (YTL)

Enflasyona Göre Düzeltilmiş

Konsolide

(Seri XI No:20 ve 21)

Bağımsız Denetim'den

Geçmiş

Geçmiş

31.12.2004

31.12.2003

A. Brüt Satışlar	216.599.748	214.168.488
1. Yurtiçi Satışlar	159.144.923	187.929.525
2. Yurtdışı Satışlar	57.454.825	26.238.963
3. Diğer Satışlar	0	0
B. Satışlardan İndirimler (-)	(24.870.305)	(21.173.354)
1. Satıştan İndirimler (-)	(19.939.428)	(15.633.390)
2. Satış İskontoları (-)	(4.930.877)	(5.539.964)
3. Diğer İndirimler (-)	0	0
C. Net Satışlar	191.729.443	192.995.134
D. Satışların Maliyeti (-)	(138.683.983)	(142.892.547)
BRÜT SATIŞ KARI (ZARARI)	53.045.460	50.102.587
E. Faaliyet Giderleri (-)	(48.214.549)	(49.510.261)
1. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	(307.082)	(374.731)
2. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(33.584.638)	(33.941.852)
3. Genel Yönetim Giderleri (-)	(14.322.829)	(15.193.678)
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	4.830.911	592.326
F. Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar	26.568.551	26.657.637
1. İştiraklerden Temettü Gelirleri	0	1.114
2. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	0	0
3. Faiz ve Diğer Temettü Gelirleri	6.317.178	4.630.612
4. Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Karlar	20.251.373	22.025.911
G. Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar (-)	(11.434.036)	(14.308.168)
H. Finansman Giderleri (-)	(27.969.908)	(24.328.013)
1. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(27.958.077)	(21.712.790)
2. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	(11.831)	(2.615.223)
FAALİYET KARI (ZARARI)	(8.004.482)	(11.386.218)
I. Olağanüstü Gelirler ve Karlar	426.694	1.027.045
1. Konusu Kalmayan Karşılıklar	25.464	30.242
2. Önceki Dönem Gelir ve Karları	0	0
3. Diğer Olağanüstü Gelirler ve Karlar	401.230	996.803
J. Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(315.127)	(109.391)
1. Çalışmayan Kısım Giderleri ve Zararları (-)	0	0
2. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)	0	(109.391)
3. Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar (-)	(315.127)	0
K. Net parasal pozisyon karı/(zararı)	8.535.792	8.651.499
DÖNEM KARI (ZARARI)	642.877	(1.817.065)
L. Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (-)	0	0
M. Ana Ortaklık Dışı Kar / (Zarar)	0	0
NET KONSOLİDE DÖNEM KARI / (ZARARI)	642.877	(1.817.065)

**ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON
FABRİKALARI A.Ş.**

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>	
	<i>Geçmiş</i>	<i>Geçmiş</i>
GELİR TABLOSU (YTL)	31.12.2006	31.12.2005
ESAS FAALİYET GELİRLERİ		
Satış Gelirleri (net)	221.400.812	182.852.424
Satışların Maliyeti (-)	(142.585.506)	(127.144.991)
Hizmet Gelirleri (net)	0	0
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler / faiz+temettü+kira (net)	0	0
BRÜT ESAS FAALİYET KARI/ZARARI	78.815.306	55.707.433
Faaliyet Giderleri (-)	(56.738.925)	(47.586.306)
NET ESAS FAALİYET KARI/ZARARI	22.076.381	8.121.127
Diğer Faaliyetlerden Gelir ve Karlar	41.894.033	48.948.589
Diğer Faaliyetlerden Gider ve Zararlar (-)	(32.979.737)	(10.876.894)
Finansman Giderleri (-)	(37.233.954)	(24.326.539)
FAALİYET KARI/ZARARI	(6.243.277)	21.866.283
Net Parasal Pozisyon Kar/Zararı	0	0
ANA ORTAKLIK DIŞI KAR/ZARAR	0	0
VERGİ ÖNCESİ KAR/ZARAR	(6.243.277)	21.866.283
Vergiler	5.170.954	(6.308.442)
NET DÖNEM KARI/ZARARI	(1.072.323)	15.557.841
HİSSE BAŞINA KAZANÇ	(0,027)	0,43

**ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON FABRİKALARI
A.Ş.**

**GELİR TABLOSU (TL)
(XI-29 KONSOLİDE)**

Bağımsız Denetim'den

Geçmiş

Geçmiş

	31.12.2008	31.12.2007
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER		
Satış Gelirleri (net)	243.031.323	233.628.736
Satışların Maliyeti (-)	(160.940.836)	(154.195.259)
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar (Zarar)	82.090.487	79.433.477
Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler	0	0
Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Giderler (-)	0	0
Finans Sektörü Faaliyetlerinden brüt kar (zarar)	0	0
BRÜT KAR/ZARAR	82.090.487	79.433.477
Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(67.425.553)	(53.984.556)
Genel Yönetim Giderleri (-)	(20.352.745)	(17.234.027)
Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	(220.147)	(288.454)
Diğer Faaliyet Gelirleri	51.524.716	3.766.437
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	(3.412.048)	(3.792.353)
FAALİYET KARI/ZARARI	42.204.710	7.900.524
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Kar/Zararlarındaki Paylar	0	0
(Esas Faaliyet Dışı) Finansal Gelirler	38.460.248	57.148.277
(Esas Faaliyet Dışı) Finansal Giderler (-)	(89.122.790)	(52.356.935)
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI/ZARARI	(8.457.832)	12.691.866
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri	0	0
- Dönem Vergi Gelir/Gideri	0	(1.866.756)
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	1.750.667	223.818
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KARI/ZARARI	(6.707.165)	11.048.928
DURDURULAN FAALİYETLER	0	0
Durdurulan Faaliyetler Vergi Sonrası Dönem Karı/Zararı	0	0
DÖNEM KARI/ZARARI	0	0
Dönem Kar/Zararının Dağılımı	0	0
Azınlık Payları	0	0
Ana Ortaklık Payları	(6.707.165)	11.048.928
Hisse Başına Kazanç	(0,17)	0,28
Seyreltilmiş Hisse Başına Kazanç	0	0
Sürdürülen Faaliyetlerden Hisse Başına Kazanç	0	0
Sürdürülen Faaliyetlerden Seyreltilmiş Hisse Başına Kazanç	0	0

ALTINYILDIZ MENSUCAT VE KONFEKSİYON		
Gelir Tablosu		
Kapsamlı Gelir Tablosu		
	Cari Dönem	Önceki Dönem
Finansal Tablo Türü	Konsolide	Konsolide
Dönem	31.12.2010	31.12.2009
Raporlama Birimi	TL	TL
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER		
Satış Gelirleri	374.796.220	277.942.131
Satışların Maliyeti (-)	-231.600.697	-173.334.022
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar (Zarar)		
Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler		
Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Giderler (-)		
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Brüt Kar (Zarar)		
BRÜT KAR/ZARAR	143.195.523	104.608.109
Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-88.350.373	-64.890.005
Genel Yönetim Giderleri (-)	-32.624.472	-21.583.166
Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	-293.368	-277.339
Diğer Faaliyet Gelirleri	72.332.491	39.904.919
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-5.744.111	-4.128.639
FAALİYET KARI/ZARARI	88.515.690	53.633.879
Kar/Zararlarındaki Paylar		
Finansal Gelirler	82.931.729	36.704.494
Finansal Giderler (-)	-87.594.616	-55.378.096
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI/ZARARI	83.852.803	34.960.277
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri		
- Dönem Vergi Gelir/Gideri	-12.924.512	-1.257.762
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	6.768.643	-392.583
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KARI/ZARARI	77.696.934	33.309.932
DURDURULAN FAALİYETLER		
KARI/ZARARI		
DÖNEM KARI/ZARARI	77.696.934	33.309.932
Diğer Kapsamlı Gelir:		
Diğer Kapsamlı Gelir (Vergi Sonrası)		
TOPLAM KAPSAMLI GELİR	77.696.934	33.309.932
Dönem Karı/Zararının Dağılımı		
Azınlık Payları		
Ana Ortaklık Payları	77.696.934	33.309.932
Toplam Kapsamlı Gelirin Dağılımı		
Azınlık Payları		
Ana Ortaklık Payları	77.696.934	33.309.932
Hisse Başına Kazanç		
Seyreltilmiş Hisse Başına Kazanç		
Sürdürülen Faaliyetlerden Hisse Başına Kazanç	2	1
Sürdürülen Faaliyetlerden Seyreltilmiş Hisse Başına Kazanç		

EK III : BOSSA TİCARET VE SANAYİ İŞLETMELERİ T. A.Ş.'NİN GELİR TABLOLARI

BOSSA TİCARET VE SANAYİ İŞLETMELERİ T.A.Ş.

	<i>Bağımsız Denetim'den</i>	
	<i>Geçmiş</i>	<i>Geçmiş</i>
GELİR TABLOSU (YTL)	31.12.2006	31.12.2005
ESAS FAALİYET GELİRLERİ		
Satış Gelirleri (net)	293.033.402	220.817.750
Satışların Maliyeti (-)	(210.986.995)	(173.837.473)
Hizmet Gelirleri (net)	0	0
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler / faiz+temettü+kira (net)	0	0
BRÜT ESAS FAALİYET KARI/ZARARI	82.046.407	46.980.277
Faaliyet Giderleri (-)	(51.628.567)	(46.110.559)
NET ESAS FAALİYET KARI/ZARARI	30.417.840	869.718
Diğer Faaliyetlerden Gelir ve Karlar	12.260.552	6.035.873
Diğer Faaliyetlerden Gider ve Zararlar (-)	(13.488.688)	(8.324.187)
Finansman Giderleri (-)	4.872.148	3.494.027
FAALİYET KARI/ZARARI	34.061.852	2.075.431
Net Parasal Pozisyon Kar/Zararı	0	0
ANA ORTAKLIK DIŞI KAR/ZARAR	0	0
VERGİ ÖNCESİ KAR/ZARAR	34.061.852	2.075.431
Vergiler	(1.987.145)	4.378.237
NET DÖNEM KARI/ZARARI	32.074.707	6.453.668
HİSSE BAŞINA KAZANÇ		
- İntifa Senetleri (YKr)	641.494	129.073
- Hisse Senetleri (YKr)	0,2673	0,0538

BOSSA TİCARET VE SANAYİ İŞLETMELERİ T.A.Ş.

GELİR TABLOSU (TL)
(XI-29 KONSOLİDE OLMAYAN)Bağımsız Denetim'den
Geçmiş Geçmiş

	31.12.2008	31.12.2007
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER		
Satış Gelirleri	271.083.293	328.775.284
Satışların Maliyeti (-)	(208.690.052)	(255.504.125)
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar (Zarar)	62.393.241	73.271.159
Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler	0	0
Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Giderler (-)	0	0
Finans Sektörü Faaliyetlerinden brüt kar (zarar)	0	0
BRÜT KAR/ZARAR	62.393.241	73.271.159
Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	(27.276.725)	(25.338.513)
Genel Yönetim Giderleri (-)	(27.228.069)	(26.888.423)
Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	(6.771.630)	(6.282.146)
Diğer Faaliyet Gelirleri	27.627.084	17.101.914
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	(11.847.377)	(12.293.296)
FAALİYET KARI/ZARARI	16.896.524	19.570.695
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Kar/Zararlarındaki Paylar	0	0
(Esas Faaliyet Dışı) Finansal Gelirler	31.624.560	15.050.875
(Esas Faaliyet Dışı) Finansal Giderler (-)	(17.716.519)	(9.891.536)
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI/ZARARI	30.804.565	24.730.034
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri	(4.660.734)	(3.803.238)
- Dönem Vergi Gelir/Gideri	(6.726.105)	(6.808.236)
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	2.065.371	3.004.998
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KARI/ZARARI	26.143.831	20.926.796
DURDURULAN FAALİYETLER	0	0
Durdurulan Faaliyetler Vergi Sonrası Dönem Karı/Zararı	0	0
DÖNEM KARI/ZARARI	26.143.831	20.926.796
Dönem Kar/Zararının Dağılımı	0	0
Azınlık Payları	0	0
Ana Ortaklık Payları	26.143.831	20.926.796
Hisse Başına Kazanç	0,24	0,17
Seyreltilmiş Hisse Başına Kazanç	0	0
Sürdürülen Faaliyetlerden Hisse Başına Kazanç	0,24	0,17
Sürdürülen Faaliyetlerden Seyreltilmiş Hisse Başına Kazanç	0	0

BOSSA TİCARET VE SANAYİ İŞLETMELERİ
T.A.Ş. / BOSSA, 2010/Yıllık [] 11.03.2011
14:38:23
Gelir Tablosu

Kapsamlı Gelir Tablosu

	Cari Dönem	Önceki Dönem
Finansal Tablo Türü	Konsolide Olmayan	Konsolide Olmayan
Dönem	01.01.2010-31.12.2010	01.01.2009-31.12.2009
Raporlama Birimi	TL	TL
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER		
Satış Gelirleri	311.395.636	240.414.767
Satışların Maliyeti (-)	-251.389.146	-194.661.695
Ticari Faaliyetlerden Brüt Kar (Zarar)	60.006.490	45.753.072
Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler		
Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Giderler (-)		
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Brüt Kar (Zarar)		
BRÜT KAR/ZARAR		
Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-29.339.329	-26.199.222
Genel Yönetim Giderleri (-)	-21.724.439	-26.188.422
Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	-6.746.552	-6.989.055
Diğer Faaliyet Gelirleri	8.419.606	13.336.856
Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-6.140.368	-13.727.053
FAALİYET KARI/ZARARI	4.475.408	-14.013.824
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Kar/Zararlarındaki Paylar		
Esas Faaliyet Dışı Finansal Gelirler	14.682.115	14.819.263
Esas Faaliyet Dışı Finansal Giderler (-)	-14.494.640	-10.481.804
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI/ZARARI	4.662.883	-9.676.365
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gelir/Gideri	-412.951	5.284.772
- Dönem Vergi Gelir/Gideri	-1.053.776	-1.658.650
- Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	640.825	6.943.422
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KARI/ZARARI	4.249.932	-4.391.593
DURDURULAN FAALİYETLER		
DURDURULAN FAALİYETLER VERGİ SONRASI DÖNEM KARI/ZARARI		
DÖNEM KARI/ZARARI	4.249.932	-4.391.593

EK IV: TCMB SEKTÖR BİLANÇOLARI TÜM FİRMALAR STANDART ORANLAR TABLOSU

TÜM FİRMALAR ORANLAR TABLOSU

	2000	2001	2002
A- LİKİDİTE ORANLARI			
* 1-Cari Oran (%)	121,1	113,4	118,5
* 2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	85,6	81,6	85,6
3-Nakit Oranı (%)	25,6	23,5	25,4
4-Stoklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	25,3	23,7	23,5
* 5-Stoklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	14,5	13,1	12,4
6-Stok Bağımlılık Oranı (%)	242,7	283,9	268,0
7-Kısa Vadeli Alacaklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	40,6	42,5	41,3
* 8-Kısa Vadeli Alacaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	23,4	23,4	21,8
B- FİNANSAL YAPI ORANLARI			
1-Yabancı Kaynaklar Toplamı / Aktif Toplamı Oranı (Kaldıraç Oranı) (%)	66,5	71,3	66,5
* 2-Öz Kaynaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	33,5	28,7	33,5
3-Öz Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	50,4	40,3	50,3
* 4-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı Oranı (%)	47,5	48,5	44,6
* 5-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı Oranı (%)	19,0	22,7	21,9
6-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	36,2	44,2	39,6
7-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	89,0	103,2	89,7
8-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı (%)	156,7	130,3	136,9
9-Duran Varlıklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	63,9	63,0	70,8
10-Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı (%)	126,8	156,4	140,9
11-Duran varlıklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	80,9	87,3	85,1
12-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	71,4	68,1	67,1
13-Banka Kredileri / Aktif Toplamı Oranı (%)	25,3	29,3	26,0
14-Kısa Vadeli Banka Kredileri / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı (%)	28,4	29,4	27,2
15-Banka Kredileri / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	38,1	41,2	39,1
16-Dönen Varlıklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	57,5	55,1	52,9
* 17-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Aktif Toplamı Oranı (%)	29,8	29,6	30,0
C- DEVİR HIZLARI			
* 1-Stok Devir Hızı (Kez)	0,0	18,0	12,2
* 2-Alacak Devir Hızı (Kez)	13,9	11,5	8,5
3-Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	4,7	3,9	2,8
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	26,7	33,0	18,2
5-Maddi Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	9,0	7,3	5,0
6-Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	6,3	4,8	3,2
* 7-Öz Kaynaklar Devir Hızı (Kez)	8,0	7,5	4,5
* 8-Aktif Devir Hızı (Kez)	2,7	2,2	1,5
D- KARLILIK ORANLARI			
1-Kar ile Sermaye Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Net Kar / Öz Kaynaklar Oranı (%)	8,0	0,0	8,9
* b)Vergi Öncesi Kar / Öz Kaynaklar Oranı (%)	14,3	1,5	14,6
c)Faiz ve Vergi Öncesi Kar /Pasif T.Oranı (Ekonomik Rantabilite) (%)	10,6	15,4	11,8
d)Net Kar / Aktif Toplamı Oranı (%)	2,7	0,0	3,0
e)Faaliyet Karı / Faaliyetin Gerçekleştirilmesinde Kul.Varlık Oranı (%)	7,2	9,3	8,1
f)Birikmeli (Kümülatif) Karlılık Oranı (%)	3,8	3,9	3,9
2-Kar ile Satışlar Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
* a)Faaliyet Karı / Net Satışlar Oranı (%)	2,5	3,9	4,8
b)Brüt Satış Karı / Net Satışlar Oranı (%)	7,0	9,0	12,5
c)Net Kar / Net Satışlar Oranı (%)	1,0	0,0	2,0
d)Satılan Malın Maliyeti / Net Satışlar Oranı (%)	93,0	91,0	87,5
e)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	4,6	5,1	7,7
f)Faiz Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	2,2	7,0	4,6
3-Kar ile Finansal Yükümlülük Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı			
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar / Faiz Giderleri Oranı (%)	182,3	103,0	170,4
b)Net Kar ve Faiz Giderleri / Faiz Giderleri Oranı (%)	146,0	89,3	143,1

* Merkezimizce anahtar olarak seçilen oranlar.

TÜM FİRMALAR
ORANLAR TABLOSU (*)

	2003	2004	2005
A- LİKİDİTE ORANLARI			
1-Cari Oran (%)	133,5	138,1	138,1
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	94,2	98,6	99,6
3-Nakit Oranı (%)	23,0	22,4	23,6
4-Stoklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	25,8	25,1	24,6
5-Stoklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	13,2	12,1	12,2
6-Stok Bağımlılık Oranı (%)	223,7	223,5	225,1
7-Kısa Vadeli Alacaklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	44,7	40,0	42,0
8-Kısa Vadeli Alacaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	22,9	19,3	20,9
B- FİNANSAL YAPI ORANLARI			
1-Yabancı Kaynaklar Toplamı / Aktif Toplamı Oranı (Kaldıraç Oranı) (%)	57,5	48,0	49,9
2-Öz Kaynaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	42,5	52,0	50,1
3-Öz Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	74,0	108,2	100,2
4-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı Oranı (%)	38,4	34,9	36,0
5-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı Oranı (%)	19,1	13,1	13,9
6-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	31,0	20,2	21,7
7-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	74,3	56,5	55,4
8-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı (%)	165,5	223,8	199,5
9-Duran Varlıklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	84,9	107,9	100,6
10-Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı (%)	114,7	99,7	100,3
11-Duran Varlıklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	79,2	79,6	78,5
12-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	66,8	72,7	72,2
13-Banka Kredileri / Aktif Toplamı Oranı (%)	21,6	15,4	15,6
14-Kısa Vadeli Banka Kredileri / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı (%)	24,1	20,5	22,9
15-Banka Kredileri / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	37,5	32,1	31,2
16-Dönen Varlıklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	51,2	48,2	49,8
17-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Aktif Toplamı Oranı (%)	31,6	29,4	27,7
C- DEVİR HIZLARI			
1-Stok Devir Hızı (Kez)	0,0	8,0	7,4
2-Alacak Devir Hızı (Kez)	6,0	5,9	5,5
3-Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	2,2	2,0	2,0
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	8,9	7,3	7,3
5-Maddi Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	3,6	3,3	3,6
6-Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	2,4	1,9	2,0
7-Öz Kaynaklar Devir Hızı (Kez)	2,7	1,9	2,0
8-Aktif Devir Hızı (Kez)	1,1	1,0	1,0
D- KARLILIK ORANLARI			
1-Kar ile Sermaye Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Net Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	13,0	8,1	5,8
b)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	17,3	10,8	8,3
c)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Pasif T.Oranı (Ekonomik Rantabilite) (%)	10,4	7,9	6,0
d)Net Kar (Zarar) / Aktif Toplamı Oranı (%)	5,5	4,2	2,9
e)Faaliyet Karı (Zararı) / Faaliyetin Gerçekleştirilmesinde Kul.Varlık Oranı (%)	7,4	6,2	5,4
f)Birikmeli (Kümülatif) Karlilik Oranı (%)	4,5	10,0	9,6
2-Kar ile Satışlar Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	5,8	5,3	4,5
b)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	15,2	14,5	13,9
c)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar Oranı (%)	4,8	4,3	2,9
d)Satılan Malın Maliyeti / Net Satışlar Oranı (%)	84,8	85,5	86,1
e)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	9,4	9,2	9,3
f)Faiz Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	2,7	2,4	1,9
3-Kar ile Finansal Yükümlülük Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı			
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	341,3	344,0	317,4
b)Net Kar (Zarar) ve Faiz Giderleri / Faiz Giderleri Oranı (%)	281,4	283,5	253,3

(*) 2004 yılı verileri enflasyona göre düzeltilmiş mali tablolardan alınmıştır.

TÜM FİRMALAR
ORANLAR TABLOSU

	2005	2006	2007
A- LİKİDİTE ORANLARI			
1-Cari Oran (%)	140,0	144,2	144,0
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	101,0	103,2	102,5
3-Nakit Oranı (%)	23,9	25,8	24,8
4-Stoklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	24,6	24,7	24,9
5-Stoklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	12,4	12,9	12,8
6-Stok Bağımlılık Oranı (%)	221,3	208,7	209,8
7-Kısa Vadeli Alacaklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	42,2	42,6	43,1
8-Kısa Vadeli Alacaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	21,4	22,3	22,1
B- FİNANSAL YAPI ORANLARI			
1-Yabancı Kaynaklar Toplamı / Aktif Toplamı Oranı (Kaldıraç Oranı) (%)	49,0	49,8	48,2
2-Öz Kaynaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	51,0	50,2	51,8
3-Öz Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	104,1	100,8	107,3
4-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı Oranı (%)	36,1	36,3	35,7
5-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı Oranı (%)	12,9	13,5	12,6
6-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	20,1	21,2	19,5
7-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	54,3	50,7	49,9
8-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı (%)	215,3	188,0	205,5
9-Duran Varlıklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	100,9	95,8	100,9
10-Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı (%)	96,9	95,0	94,0
11-Duran Varlıklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	77,4	74,8	75,6
12-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	73,8	72,8	74,0
13-Banka Kredileri / Aktif Toplamı Oranı (%)	15,6	17,6	16,3
14-Kısa Vadeli Banka Kredileri / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı (%)	23,0	25,3	24,5
15-Banka Kredileri / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	31,9	35,3	33,7
16-Dönen Varlıklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	50,6	52,3	51,3
17-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Aktif Toplamı Oranı (%)	27,7	25,4	25,8
C- DEVİR HIZLARI			
1-Stok Devir Hızı (Kez)	0,0	7,4	7,0
2-Alacak Devir Hızı (Kez)	5,8	5,5	5,4
3-Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	2,0	2,0	1,9
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	7,0	6,4	6,4
5-Maddi Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	3,7	4,1	3,9
6-Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	2,1	2,2	2,1
7-Öz Kaynaklar Devir Hızı (Kez)	2,0	2,1	1,9
8-Aktif Devir Hızı (Kez)	1,0	1,0	1,0
D- KARLILIK ORANLARI			
1-Kar ile Sermaye Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Net Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	7,5	11,3	10,9
b)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	9,9	13,0	13,2
c)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Pasif T.Oranı (Ekonomik Rantabilite) (%)	6,7	9,7	8,9
d)Net Kar (Zarar) / Aktif Toplamı Oranı (%)	3,8	5,7	5,6
e)Faaliyet Karı (Zararı) / Faaliyetin Gerçekleştirilmesinde Kul.Varlık Oranı (%)	5,7	7,6	7,1
f)Birikmeli (Kümülatif) Karlılık Oranı (%)	10,6	9,6	10,5
2-Kar ile Satışlar Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	4,7	6,1	5,8
b)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	14,0	15,2	15,1
c)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar Oranı (%)	3,8	5,5	5,6
d)Satılan Malın Maliyeti / Net Satışlar Oranı (%)	86,0	84,8	84,9
e)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	9,3	9,1	9,3
f)Faiz Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	1,6	3,0	2,1
3-Kar ile Finansal Yükümlülük Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı			
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	407,0	308,5	429,0
b)Net Kar (Zarar) ve Faiz Giderleri / Faiz Giderleri Oranı (%)	332,1	280,2	372,1

**TÜM FİRMALAR
ORANLAR TABLOSU**

	2008	2009	2010
A- LİKİDİTE ORANLARI			
1-Cari Oran (%)	128,2	132,2	137,5
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	92,6	97,8	101,0
3-Nakit Oranı (%)	22,0	24,1	28,1
4-Stoklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	23,3	21,9	22,4
5-Stoklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	12,2	11,3	11,7
6-Stok Bağımlılık Oranı (%)	260,5	261,9	234,0
7-Kısa Vadeli Alacaklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	45,8	46,9	44,8
8-Kısa Vadeli Alacaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	23,9	24,1	23,5
B- FİNANSAL YAPI ORANLARI			
1-Yabancı Kaynaklar Toplamı / Aktif Toplamı Oranı (Kaldıraç Oranı) (%)	57,6	55,6	56,1
2-Öz Kaynaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	42,4	44,4	43,9
3-Öz Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	73,7	79,9	78,3
4-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı Oranı (%)	40,7	38,9	38,2
5-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı Oranı (%)	16,8	16,7	17,9
6-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	28,4	27,3	29,0
7-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	62,0	61,1	60,4
8-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı (%)	156,4	162,5	148,0
9-Duran Varlıklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	83,0	87,5	84,7
10-Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı (%)	112,5	109,5	108,2
11-Duran Varlıklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	80,6	79,5	76,8
12-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	70,8	69,9	68,0
13-Banka Kredileri / Aktif Toplamı Oranı (%)	21,7	21,0	22,6
14-Kısa Vadeli Banka Kredileri / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı (%)	25,3	24,5	25,6
15-Banka Kredileri / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	37,7	37,8	40,2
16-Dönen Varlıklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	52,2	51,4	52,5
17-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Aktif Toplamı Oranı (%)	26,3	27,2	26,5
C- DEVİR HIZLARI			
1-Stok Devir Hızı (Kez)	0,0	6,0	6,6
2-Alacak Devir Hızı (Kez)	4,8	4,4	4,5
3-Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	1,7	1,6	1,6
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	7,9	6,5	5,9
5-Maddi Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	3,5	3,0	3,2
6-Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	1,9	1,7	1,8
7-Öz Kaynaklar Devir Hızı (Kez)	2,2	1,8	1,9
8-Aktif Devir Hızı (Kez)	0,9	0,8	0,9
D- KARLILIK ORANLARI			
1-Kar ile Sermaye Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Net Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	5,1	7,2	8,6
b)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	6,8	9,2	10,7
c)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Pasif T.Oranı (Ekonomik Rantabilite) (%)	7,2	6,6	6,8
d)Net Kar (Zarar) / Aktif Toplamı Oranı (%)	2,1	3,2	3,8
e)Faaliyet Karı (Zararı) / Faaliyetin Gerçekleştirilmesinde Kul.Varlık Oranı (%)	6,5	5,9	5,8
f)Birikmeli (Kümülatif) Karlılık Oranı (%)	8,3	9,2	8,9
2-Kar ile Satışlar Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	6,1	6,2	5,9
b)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	15,5	16,5	15,5
c)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar Oranı (%)	2,4	3,9	4,4
d)Satılan Malın Maliyeti / Net Satışlar Oranı (%)	84,5	83,5	84,5
e)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	9,3	10,3	9,6
f)Faiz Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	4,7	3,1	2,4
3-Kar ile Finansal Yükümlülük Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı			
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	167,6	258,7	325,1
b)Net Kar (Zarar) ve Faiz Giderleri / Faiz Giderleri Oranı (%)	150,0	224,8	281,8

ÖZET

AKPINAR, Aynur. Uluslar arası Finansal Raporlama Standartlarına Göre Amortisman Tabi Duran Varlıklar ve Türkiye Uygulaması, Doktora Tezi, Ankara, 2012.

Amortisman tabi duran varlıklar, işletmenin aktif toplamı içerisinde önemli bir yer tutarlar ve bu nedenle finansal durumun belirlenmesinde büyük öneme sahiptirler. Bu çalışmanın amacı amortisman tabi duran varlıkların muhasebeleştirilmesi uygulamalarının Türk Ticaret Kanunu, Sermaye Piyasası Mevzuatı, Vergi Kanunları ve Türkiye Muhasebe Standartları açısından karşılaştırılarak incelenmesidir.

Bu kapsamda öncelikle, amortisman tabi duran varlıklar kısaca tanımlanmış ve çeşitleri açıklanmıştır. İzleyen bölümde, konuyla ilgili TMS'lerinin muhasebeleştirme prensipleri örnek olaylar ile açıklanmıştır. Üçüncü bölümde TMS'lerinin uygulamaları ile mevcut uygulamalar karşılaştırılmış farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklar, varlıkların kaydedilme maliyetinin belirlenmesinde, amortisman ayrılmasında ve özellikle de dönem sonu değerlemesi aşamalarında ortaya çıkmaktadır. Çünkü, TMS uygulamalarına göre dönem sonu değerlemelerinde bu varlıkların gerçeğe uygun değerlerinin tespit edilmesi ve varsa değer artış ve değer azalışlarının öz kaynaklar yada kar zarar hesaplarına kaydedilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan finansal tablolarda da firmanın ve dolayısıyla birim hissenin gerçek değeri raporlanmış olmaktadır. Böylece, firma değeri ile ilgilenen finansal bilgi kullanıcıları da güncel değerlere ulaşmış olmaktadır.

Anahtar Sözcükler:

1. Duran varlıklar
2. Muhasebe standartları
3. Gerçeğe uygun değer
4. Amortisman
5. Değerleme

ABSTRACT

AKPINAR, Aynur. Depreciable Fixed Assets With Respect to International Financial Reporting Standards and The Practise in Turkey, Dokorate Thesis, Ankara, 2012.

Depreciable fixed assets have major importance within the total assets of company and thus they have great importance in determining the financial status. The aim of this study is to make a comparative analysis of accounting of depreciable long-term assets in terms of Turkish Trade Code, Capital Market Code, Tax Procedural Code and Turkish Accounting Standart.

In this context, firstly, depreciable long-term assets is briefly defined and types are explained. In the next chapter, the accounting principle of the relevant Turkish Accounting Standart's is explained with examples. In the third chapter Turkish Accounting Standart's practices and existing practices are compared and differences were found. These differences emerged in determination of cost of accounting of assets, depreciation on replacement value and especially in end-of-period valuation. Because, according to implementations of Turkish Accounting Standart, the end-of-period valuation should figure out the fair value of the assets and if any increase and decrease in value equity or profit and loss accounts must be charged. The financial statements prepared in this direction will report us the true value of the firm and eventually the unit share. Thus, financial information users of are dealing with value of the firm will reach the current value.

Key Words:

1. Fixed assets
2. Accounting standards
3. Fair value
4. Depreciation
5. Valuation